ඉතිහාසය

10 ශ්‍රේණිය

අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව

සියලු ම පෙළපොත් ඉලෙක්ට්‍රොනික් මාධ්‍යයෙන් ලබා ගැනීමට
www.edupub.gov.lk වෙබ් අඩවියට පිවිසෙන්න.

ප්‍රථම මුද්‍රණය 2014
දෙවන මුද්‍රණය 2015
තෙවන මුද්‍රණය 2016
සිව්වන මුද්‍රණය 2017
පස්වන මුද්‍රණය 2018
හයවන මුද්‍රණය 2019
හත්වන මුද්‍රණය 2020

සියලු ම හිමිකම් ඇවිරිණි

ISBN 978-955-25-0386-3

අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව විසින්
කුරුණෑගල, වැහැර, කොළඹ පාර, අංක 343 දරන ස්ථානයෙහි පිහිටි
චම්පිකා ප්‍රින්ටර්ස් ආයතනයේ
මුද්‍රණය කරවා ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදි.

Published by : Educational Publications Department
Printed by : Champika Printers, No. 343, Colombo Road, Wehera, Kurunegala

ශ්‍රී ලංකා ජාතික ගීය

ශ්‍රී ලංකා මාතා
අප ශ්‍රී ලංකා, නමෝ නමෝ නමෝ නමෝ මාතා
සුන්දර සිරිබරිනී, සුරැඳි අති සෝබමාන ලංකා
ධාන්‍ය ධනය නෙක මල් පලතුරු පිරි ජය භූමිය රම්‍යා
අපහට සැප සිරි සෙත සදනා ජීවනයේ මාතා
පිළිගනු මැන අප භක්ති පූජා
නමෝ නමෝ මාතා
අප ශ්‍රී ලංකා, නමෝ නමෝ නමෝ නමෝ මාතා
ඔබ වේ අප විද්‍යා ඔබ ම ය අප සත්‍යා
ඔබ වේ අප ශක්ති අප හද තුළ භක්ති
ඔබ අප ආලෝකේ අපගේ අනුප්‍රාණේ
ඔබ අප ජීවන වේ අප මුක්තිය ඔබ වේ
නව ජීවන දෙමිනේ නිතින අප පුබුදු කරන් මාතා
ඥාන වීර්ය වඩවමින රැගෙන යනු මැන ජය භූමි කරා
එක මවකගෙ දරු කැල බැවිනා
යමු යමු වී නොපමා
ප්‍රේම වඩා සැම භේද දුරැර ද නමෝ නමෝ මාතා
අප ශ්‍රී ලංකා, නමෝ නමෝ නමෝ නමෝ මාතා

අපි වෙමු එක මවකගෙ දරුවෝ
එක නිවසෙහි වෙසෙනා
එක පාටැති එක රුධිරය වේ
අප කය තුළ දුවනා

එබැවිනි අපි වෙමු සොයුරු සොයුරියෝ
එක ලෙස එහි වැඩෙනා
ජීවත් වන අප මෙම නිවසේ
සොඳින සිටිය යුතු වේ

සැමට ම මෙත් කරුණා ගුණෙනී
වෙළී සමගි දම්නී
රන් මිණි මුතු නො ව එය ම ය සැපතා
කිසි කල නොම දිරනා

ආනන්ද සමරකෝන්

පෙරවදන

දියුණුවේ හිණිපෙත කරා ගමන් කරනා වත්මන් ලොවට, නිතැතින්ම අවැසි වනුයේ වඩාත් නව්‍ය වූ අධ්‍යාපන ක්‍රමයකි. එමඟින් නිර්මාණය කළ යුත්තේ මනුගුණදම් සපිරුණු හා කුසලතාවලින් යුක්ත දරු පරපුරකි. එකී උත්තුංග මෙහෙවරට ජව බලය සපයමින්, විශ්වීය අභියෝග සඳහා දිරියෙන් මුහුණ දිය හැකි සිසු පරපුරක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා සහාය වීම අපගේ පරම වගකීම වන්නේ ය. ඉගෙනුම් ආධාරක සම්පාදන කාර්යය වෙනුවෙන් සක්‍රීය ලෙස මැදිහත් වෙමින් අප දෙපාර්තමේන්තුව ඒ වෙනුවෙන් දායකත්වය ලබා දෙන්නේ ජාතියේ දරුදැරියන්ගේ නැණ පහන් දල්වාලීමේ උතුම් අදිටනෙනි.

පෙළපොත විටෙක දැනුම් කෝෂ්ඨාගාරයකි. එය තවත් විටෙක අප වින්දනාත්මක ලොවකට ද කැඳවාගෙන යයි. එසේම මේ පෙළපොත් අපගේ තර්ක බුද්ධිය වඩවාලන්නේ අනේකවිධ කුසලතා පුබුදු කරවාගන්නට ද සුවිසල් එළි දහරක් වෙමිනි. විදුබිමෙන් සමුගත් දිනක වුව අපරිමිත ආදරයෙන් ස්මරණය කළ හැකි මතක, පෙළපොත් පිටු අතර දැවටී ඔබ සමඟින් අත්වැල් බැඳ එනු නොඅනුමාන ය. මේ පෙළපොත සමඟම තව තවත් දැනුම් අවකාශ පිරි ඉසව් වෙත නිති පියමනිමින් පරිපූර්ණත්වය අත් කරගැනුමට ඔබ සැම නිරතුරුව ඇප කැප විය යුතු ය.

නිදහස් අධ්‍යාපනයේ මහානර්ඝ ත්‍යාගයක් සේ මේ පුස්තකය ඔබ දෝතට පිරිනැමේ. පෙළපොත් වෙනුවෙන් රජය වැය කර ඇති සුවිසල් ධනස්කන්ධයට අර්ථසම්පන්න අගයක් ලබා දිය හැක්කේ ඔබට පමණි. මෙම පාඨ්‍ය ග්‍රන්ථය මනාව පරිශීලනය කරමින් නැණ ගුණ පිරි පුරවැසියන් වී අනාගත ලොව ඒකාලෝක කරන්නට දැයේ සියලු දූ දරුවන් වෙත දිරිය සවිය ලැබේවායි හදවතින් සුබ පතමි.

පෙළපොත් සම්පාදන කාර්යය වෙනුවෙන් අප්‍රමාණ වූ සම්පත්දායකත්වයක් සැපයූ ලේඛක, සංස්කාරක හා ඇගයුම් මණ්ඩල සාමාජික පිරිවරටත් අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්ය මණ්ඩලයේ සැමටත් මාගේ හදපිරි ප්‍රණාමය පුදකරමි.

පී. එන්. අයිලප්පෙරුම
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන කොමසාරිස් ජනරාල්
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව
ඉසුරුපාය
බත්තරමුල්ල
2020.06.26

නියාමනය හා අධීක්ෂණය

පී.එන්. අයිලප්පෙරුම - අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන කොමසාරිස් ජනරාල්
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව

මෙහෙයවීම :

ඩබ්ලිව්. ඒ. නිර්මලා පියසීලි - අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන කොමසාරිස් (සංවර්ධන)
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව

සම්බන්ධීකරණය

ඒ. එම්. ආර්. කේ. අධිකාරි - නියෝජ්‍ය කොමසාරිස්
අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව

සංස්කාරක මණ්ඩලය

මහාචාර්ය හඟුරන්කෙත ධීරානන්ද හිමි - ඉතිහාස අධ්‍යයන අංශය
BA, MA , PhD (ඉන්දියාව) පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය

මහාචාර්ය රාජ් සෝමදේව - පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධි ආයතනය
BA ,MPhil, PhD (ස්වීඩනය) කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය

මහාචාර්ය පත්මසිරි කන්නන්ගර - ඉතිහාස අධ්‍යයන අංශය
BA, MA ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

ආචාර්ය අනුෂා සේනාධිරාජා - ඉතිහාස අධ්‍යයන අංශය
BA, MPhil,PhD අග්නිදිග විශ්වවිද්‍යාලය

ඩබ්ලිව්. සමන්ති ශිරෝමාලා ගුණවර්ධන - කථිකාචාර්ය
BA, PGDE,MA ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

ලේඛක මණ්ඩලය

කේ. එස්. රංජනී - ගුරු උපදේශක
BA, MA, PGDE කලාප අධ්‍යාපන කාර්යාලය,හොරණ

එම්. ඩී. තිලකලතා - ගුරු සේවය
BA , PGDE, සී.ඩබ්.ඩබ්. කන්නන්ගර ම.වි, බොරැල්ල

ඩබ්ලිව්. ඒ. පියසීලි - ගුරු සේවය
BA, PGDE, M.Ed ජාතික පාසල, අලව්ව

මේරි ඩොනේටා කන්‍යා සොයුරිය - විශ්‍රාමික නියෝජ්‍ය විදුහල්පති
BA, MA

යූ. එල්. එස්. මරික්කාර් - ගුරු උපදේශක
BA, PGDE කලාප අධ්‍යාපන කාර්යාලය, වත්තේගම

යූ. එල්. එම්. බසීර් - විශ්‍රාමික ගුරු උපදේශක
BA, PGDE

භාෂා සංස්කාරක

එච්. පී. සුසිල් සිරිසේන - කථිකාචාර්ය
හාපිටිගම් ජාතික අධ්‍යාපන විද්‍යාපීඨය, මීරිගම

චිත්‍ර හා රූප සටහන්

චන්ද්‍රිකා නීලමනී ජයසිංහ

පරිගණක අක්ෂර යෝජනය සහ පිටු සැකසීම

අනූෂා වන්නිනායක
ඩබ්ලිව්. ඉසුරි මධුෂානි

සංස්කාරක සටහන

සරල ව විග්‍රහ කරන්නේ නම් ඉතිහාසය යනු මිනිස් පරපුර අතීතයේ දී ක්‍රියා කළ ආකාරය පිළිබඳ වෘත්තාන්තය යි. බොහෝ විට එහි දී වැදගත් වන්නේ පොදු සමාජයක් ලෙස ඔවුන් ක්‍රියා කළ අන්දම අවධානයට ගැනීම යි. මිනිස් සමාජය විසින් කාලය හරහා පවත්වා ගෙන පැමිණි නෙකවිධ අඛණ්ඩතා සහ ඒවායේ ඇති වූ වෙනස්වීම් කැපී පෙනෙන්නේ එවිට ය. ඉතිහාසඥයෙකුට වැදගත් වන ඓතිහාසික ගම්‍යතා අවබෝධ වන්නේ එමගිනි.

පුරාණ සමාජවල ජීවත් වූ මිනිසුන් සිය පැවැත්ම වඩාත් සුරක්ෂිතවත් සමතුලිතවත් පවත්වා ගෙන යාමට අනුගමනය කළ උපායමාර්ග, ඒ පිටුපස තිබෙන චින්තනය, එමගින් ලද ජයග්‍රහණ සහ පරාජයන් සියල්ලක් ම ඉතිහාසය තුළ අන්තර්ගත ය. පාලකයින්ගේ දේශපාලන ව්‍යාපෘති පමණක් සමස්ත ඉතිහාසය නියෝජනය නොකරයි. වියළි කලාපයේ දැඩි සූර්ය තාපයෙන් දූවෙමින් කර්කශ පොළව සමඟ පොර බදන හේන් ගොවියාගේ පටන් රාජමහාමාත්‍යාදීන් සහ ඔවුන්ට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කළ බෞද්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලා දක්වා වූ සියලු පිරිස මෙරට ඉතිහාසය නිර්මාණය කරලීමට විවිධ මට්ටම්වලින් දායක වූහ. එහෙයින් පාසල් ශිෂ්‍යයකු ඉතිහාසය තුළ ඒ සියලු දෙනාගේ ම සහභාගිත්වයේ ස්වරූපය ඉගෙනීම අවශ්‍ය ය. එමගින් ඔහුට හෝ ඇයට සමාජය වෙනුවෙන් තමන්ට කළ හැකි සේවය පිළිබඳ පූර්ව වැටහීමක් ඇති කර ගැනීමට අවශ්‍ය මග පාදා ගත හැකි ය. මෙම පෙළපොත රචනා කර තිබෙන්නේ එම ස්ථාවරය මුල් කොට ගනිමිනි.

අප වර්තමානයේ දී මුහුණ දෙන ගැටලුවලට සමානකම් තිබෙන අභියෝග වෙත අතීතයේ විසූ අපේ මුතුන්මිත්තන් මුහුණ දුන් ආකාරය විමසා බලා අතීතය මගින් වර්තමානයට කිසි යම් අත්දැකීමක් ලබා ගත හැකි ය. ඉතිහාසයේ පවත්නා සාරධර්මවලින් ආනුභාව ලබන සමාජයක් පහසුවෙන් බිඳ නොවැටේ. නව අභියෝග ඉදිරියේ සමාජයක් දුර්වල ව අඩපණ වන්නේ ඓතිහාසික උරුමය සහ ඓතිහාසික විඥානය මගින් සමාජ දේහය තුළ ඇති කරන ප්‍රතිශක්තිය දුර්වල වූ විට ය. ඉතිහාසය යනු ආනන්දජනක වෘත්තාන්තයක් ලෙස දූයේ දූ පුතුන් වෙත සංවේදීතාවක් ඇති කිරීමේ අභිලාෂයෙන් මෙම පෙළපොතේ අන්තර්ගතය සහ නිමාව සකස් කරන්නට ලේඛක මණ්ඩලය සහ සංස්කාරකවරුන් විසින් වෑයම් කර තිබේ. එම උත්සාහය සාර්ථක වී ඇතැයි යන්න අපගේ බලාපොරොත්තුව යි.

ඉතා වැදගත්

2015 සිට ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා සකස් කරන ලද ඉතිහාසය විෂය නිර්දේශයට අනුව මෙම පෙළපොතේ පාඩම් මාලාව සකස් කර ඇත. ශිෂ්‍යශිෂ්‍යාවන්ට තමන්ගේ ඉතිහාසය පිළිබඳ වැඩි දැනුමක් සහ ඇල්මක් ඇති කිරීමට හැකි වන පරිදි රචනා කොට ඇති මෙම පාඩම් මාලාවේ ***ඇල අකුරින්*** දක්වා තිබෙන දේ අදාළ විෂය කරුණු තහවුරු කිරීමට යොද ගත් ඒවා වන අතර ඒ කොටස් කටපාඩම් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

පටුන

6. ඓතිහාසික දැනුම සහ එහි ප්‍රායෝගික ආදේශනය

7. වියළි කලාපයේ පැරණි නගර පිරිහීම හා නව රාජධානි බිහි වීම

8. මහනුවර රාජධානිය

9. පුනරුදය

10. ශ්‍රී ලංකාව හා බටහිර ලෝකය

පිවිසෙන්න නිදහසේ සතුටින් දැනුම සොයා..
The National e-learning Portal for the General Education
www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

1 ඉතිහාසය හැදෑරීමේ මූලාශ්‍රය

හැඳින්වීම

ඉතිහාසය හැදෑරීමට මූලාශ්‍රය අවශ්‍ය වේ. අතීතය පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගත හැකි මූලාශ්‍රය විවිධ ය. මෙම ඒකකයේ දී මූලාශ්‍රය හඳුනා ගැනීම, මූලාශ්‍රය තොරතුරු මත ඉතිහාසය ගොඩනැගෙන ආකාරය සහ ඉතිහාසය හැදෑරීමෙන් ලැබිය හැකි ප්‍රයෝජන පිළිබඳ ඔබට ඉගෙනීමට ලැබෙනු ඇත.

1.1 මූලාශ්‍රය වර්ගීකරණය

ඉතිහාසය යනු අතීත මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ හදාරන විෂයකි. අවුරුදු සිය දහස් ගණන් ඈත කාලයේ ඉතිහාසය හැදෑරීමේ දී ඒ ඒ අවධිවල මිනිසුන් ලියා තැබූ දේ හා ඔවුන්ගේ විවිධ නිර්මාණ අපට දක්නට ලැබේ. එම ලේඛන හෝ නිර්මාණ මගින් අතීත මිනිස් කටයුතු පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගත හැකි නිසා ඒවා මූලාශ්‍රය ලෙස හැඳින්වේ. එක් එක් අවධිවලට අදාළ ව ලැබෙන මෙබඳු මූලාශ්‍රය මගින් ඒ ඒ කාල වකවානු හා සමාජ පරිසරය පිළිබඳ කිසි යම් අවබෝධයක් ලබා ගත හැකි ය. මෙසේ මූලාශ්‍රයවලින් ලබා ගන්නා තොරතුරු තර්කානුකූලව හැදෑරීමෙන් එක් එක් කාලපරිච්ඡේදවල ජන ජීවිතය පිළිබඳ ඉතිහාසය ගොඩනැගේ.

ඉතිහාසය අධ්‍යයනය කිරීමේ දී තොරතුරු ලබාගත හැකි මූලාශ්‍රය විශාල ප්‍රමාණයක් ඇති බැවින් ඒවා වර්ග දෙකකට වෙන් කෙරේ.

1. සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය

2. පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය

අතීත ප්‍රජාව විසින් විවිධ කාල වකවානුවල ලියන ලද ග්‍රන්ථ හෝ ලේඛන සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය ලෙස සැලකේ. පුරාවිද්‍යා කැණීම් හා පර්යේෂණ මගින් සොයා ගැනෙන පුරාවස්තු, ස්මාරක, කාසි, ශිලාලිපි හා විවිධ නටබුන් ආදිය පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය ලෙස හැඳින්වේ. මීළඟට අපි ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසය හැදෑරීමට යොදා ගත හැකි මූලාශ්‍රය ඇසුරින් ඉහත කී වර්ග දෙක පිළිබඳ තව දුරටත් කරුණු විමසා බලමු.

1. සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසය හැදෑරීමට යොදා ගත හැකි සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය, දේශීය සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය හා විදේශීය සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය වශයෙන් වර්ග දෙකකට වෙන් කළ හැකි ය. අදින් වසර දෙදහසකට පමණ පෙර සිට ලාංකිකයන් විසින් ගද්‍ය හා පද්‍ය වශයෙන් වරින් වර ලියන ලද කෘති දේශීය සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය ලෙස සැලකේ. මෙසේ ලාංකිකයන් විසින් ම ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ ලියන ලද ග්‍රන්ථවලට අමතර ව මෙරට පිළිබඳ උනන්දුවක් දැක්වූ විදේශිකයන් විසින් ද යම් යම් කෘති රචනා කරන ලදි. නැතහොත් විදේශිකයන් ලියූ කෘතිවල ලංකාව පිළිබඳ ව ද තොරතුරු ඇතුළත් කර තිබේ. මෙසේ විදේශිකයන් විසින් මෙරට පිළිබඳ තොරතුරු සඳහන් කරමින් ලියන ලද කෘති විදේශීය සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය ලෙස හැඳින්වේ.

දේශීය සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය

ශ්‍රී ලංකාවේ දේශීය සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය අතර වඩාත් පැරණිතම කෘතිය දීපවංසය ලෙස සැලකේ. දීපවංසය ක්‍රිස්තු වර්ෂ හතර වන සියවසේ දී පමණ රචනා කරන ලද කෘතියකි. මහසෙන් රාජ්‍ය සමය අවසානය තෙක් මෙරට ඓතිහාසික තොරතුරු හා ශාසන ඉතිහාසය සම්බන්ධ පුවත් දීපවංසයට ඇතුළත් වේ. එහෙත් ඇතැම් ඓතිහාසික පුවත් දීපවංසයේ දක්වා ඇත්තේ ඉතා කෙටියෙනි. පුනරුක්ති දෝෂ ද මෙම කෘතිය තුළ දක්නට ලැබේ. මේ නිසා දීපවංසය තිබිය දී ම අඩුපාඩු වඩා අඩු කෘතියක් වශයෙන් මහාවංසය රචනා කොට තිබේ.

ඡායාරූපය 1.1 පුරාණ කාලයට අයත් සාහිත්‍යය ආගමික තොරතුරු හා වංසකථා ලියැවී තිබෙන්නේ පුස්කොළ පොත්වල ය. දීර්ඝ කාලයකට අයත් පුස්කොළ පොත් සම්ප්‍රදායයක් ශ්‍රී ලංකාව සතු ව තිබේ.

නොමිලේ බෙදා හැරීම සඳහා ය.

මහාවංසය යනු කොටස් කිහිපයකින් යුතු කෘතියකි. එහි මුල් කොටස අනුරාධපුර දික්සඳ සෙනෙවියා පිරිවෙනේ විසූ මහානාම නම් භික්ෂූන් වහන්සේ කෙනෙක් විසින් රචනා කරන ලදි. දීපවංසයේ මෙන් බුදුන් වහන්සේගේ ලංකාගමනයේ සිට මහසෙන් රාජ්‍ය සමය අවසානය තෙක් මෙරට ඓතිහාසික තොරතුරු මහාවංසයේ මුල් කොටසට ඇතුළත් වේ. එම කොටස ක්‍රිස්තු වර්ෂ පස් වන හෝ හය වන සියවසේ පමණ රචනා කොට ඇත. මහාවංසයේ මුල් කොටස හා දීපවංසයේ ඇතැම් තොරතුරු අතර සමානතාවක් දක්නට ලැබේ. මෙම මූලාශ්‍රය දෙක ම රචනා කිරීමේ දී ඊට ප්‍රථම ලියැවී තිබූ සීහලට්ඨකථා මහාවංසය, උත්තර විහාරට්ඨ කථා, විනයට්ඨ කථා ආදි මුල් ග්‍රන්ථවල ආභාසය ලැබී තිබීම ඊට හේතු වන්නට ඇත.

මහානාම හිමියන් මහාවංසයේ මුල් කොටස ලිවීමෙන් පසු වෙනත් කතුවරුන් විසින් වරින් වර ඒ ඒ කාලවකවානු පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත් කොට අඛණ්ඩ කෘතියක් වශයෙන් මහාවංසය තවත් කොටස් කිහිපයක් වශයෙන් දීර්ඝ කරන ලදි. මේ නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසය මහාවංසය තුළ අඛණ්ඩ ව ලියැවී තිබේ. රටක ඉතිහාසය අඛණ්ඩ ව එක ම කෘතියක ලියැවී ඇති රටවල් සංඛ්‍යාව සීමිත බැවින් මෙරට ඉතිහාසය එක ම කෘතියක සඳහන් ව තිබීම ලාංකිකයන්ට ආඩම්බර විය හැකි කරුණකි. මහාවංසයේ සඳහන් ඇතැම් ඓතිහාසික සිදුවීම් ශිලාලිපි හා වෙනත් මූලාශ්‍රය මගින් තහවුරු වන බැවින් එය වඩා විශ්වසනීය මූලාශ්‍රයක් ලෙස සැලකේ.

මහාවංසයේ මුල් කොටස ලියැවී ශතවර්ෂ හතරකට පමණ පසු පාලි භාෂාවෙන් රචිත එම කෘතියේ ඇතැම් තැන් තවත් විස්තර කොට අර්ථ විවරණය සඳහා ටීකාවක් සම්පාදනය කෙරිණි. මහාවංස ටීකාව ලෙස හඳුන්වනු එම කෘතිය වංසත්ථප්පකාසිනී යනුවෙන් නම් කර ඇත. වෙනත් මූලාශ්‍රයවලින් නොලැබෙන තොරතුරු රැසක් එම ග්‍රන්ථයට ඇතුළත් ව තිබේ.

මෙරට ඉතිහාසයේ අනුරාධපුර යුගයේ සිට මහනුවර රාජ්‍ය සමය දක්වා කාලපරිච්ඡේදය තුළ දේශීය සාහිත්‍ය කෘති ලෙස සැලකිය හැකි තවත් ග්‍රන්ථ රැසක් රචනා වී ඇත. ධර්ම ග්‍රන්ථ ලෙස සැලකිය හැකි බෝධිවංසය, ථූපවංසය, ධාතුවංසය, පූජාවලිය, සද්ධර්මාලංකාරය, වැනි කෘති රජරට ශිෂ්ටාචාර

මූලාශ්‍රය වර්ගය	උදාහරණ
සන්දේශ කාව්‍ය	මයුර සන්දේශය, තිසර සන්දේශය, සැලළිහිණි සන්දේශය
ප්‍රශස්ති කාව්‍යය	පැරකුම්බා සිරිත
හටන් කාව්‍ය	සීතාවක හටන, කොන්ස්තන්තිනු හටන, ඉංග්‍රීසි හටන

වගුව අංක 1.1 එකිනෙකට වෙනස් අන්තර්ගතයකින් යුත් පැරණි සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය කිහිපයක්.

සමයේ ඉතිහාසය හැදෑරීමට වැදගත් වේ. මෙරට ශාසන ඉතිහාසය පිළිබඳ ලියවී ඇති නිකාය සංග්‍රහය, දේශපාලන තොරතුරු ඇතුළත් රාජාවලිය වැනි කෘති ගම්පොළ රාජ්‍ය සමයේ සිට කෝට්ටේ රාජ්‍ය කාලය දක්වා ඉතිහාසය හැදෑරීමේ වැදගත් මූලාශ්‍රය වේ. කෝට්ටේ රාජ්‍ය කාලයේ සිට මහනුවර රාජ්‍ය සමය දක්වා ඉතිහාසය හැදෑරීමේ දී සන්දේශ කාව්‍ය, ප්‍රශස්ති කාව්‍ය හා හටන් කාව්‍ය ආදිය ද වැදගත් ය. වගු අංක 1.1 හි මෙබඳු මූලාශ්‍රයවලට අයත් උදාහරණ කිහිපයක් දැක්වේ.

දේශීය සාහිත්‍ය කෘති විවිධ කාල වකවානුවල රචනා වූ ඒවා වන අතර ඒ ඒ කෘති රචනා කිරීමට බලපෑ හේතු ද විවිධ වේ. අනුරාධපුර යුගයේ සිට කෝට්ටේ රාජ්‍ය සමය ආරම්භ වන තෙක් කාලයේ ලියැවී ඇති බොහොමයක් කෘති ආගමික අරමුණුවලින් රචනා වූ ඒවා වේ. ඇතැම් සාහිත්‍ය කෘති රචනා වූයේ ඒවායේ සඳහන් ඓතිහාසික සිදුවීම්වලින් ශතවර්ෂ කිහිපයකට පසු ව ය. මේ නිසා ඉතිහාසය ගොඩනැගීමට සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය යොදා ගැනීමේ දී පහත සඳහන් කරුණු කෙරෙහි සැලකිල්ල යොමු කළ යුතු වේ.

1. මූලාශ්‍රය රචනා වූ කාලය.
2. මූලාශ්‍රයේ කතුවරයා.
3. කතුවරයාගේ අරමුණු.
4. මූලාශ්‍රයට කරුණු සපයා ගත් ආකාරය.

මේ අනුව සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය පරිශීලනයේ දී විචාර බුද්ධියෙන් කටයුතු කළ යුතු බව ඔබට වැටහෙනවා ඇත.

විදේශීය සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය

අනුරාධපුර යුගයේ මුල්භාගයේ සිට ම ශ්‍රී ලංකාව විදේශ රටවල් සමග වෙළෙඳ සබඳතා පැවැත්වූ බැවින් ඉන්දියානු සාගරයේ වෙළෙඳ කටයුතුවල නිරත වූ බොහෝ විදේශිකයෝ මෙරට පිළිබඳ දැන සිටියහ. මේ නිසා ක්‍රිස්තු පූර්ව අවධියේ පවා විදේශිකයන් ලියූ ඇතැම් කෘතිවල ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ යම් යම් තොරතුරු ඇතුළත් කර තිබේ. ඈත අතීතයේ සිට ම ලංකාව හා ඉන්දියාව අතර හොඳ සබඳතාවක් පැවතුණි. මේ නිසා ඉන්දියාවේ ඇතැම් මූලාශ්‍රයවල ද ලංකාව පිළිබඳ තොරතුරු සඳහන් වේ. දකුණු ඉන්දියාවේ දී රචිත සිලප්පාදිකාරම්, මණිමේකලෛයි, පදිර්රුපත්තු වැනි දෙමළ ග්‍රන්ථවල ද ලංකාව ගැන තොරතුරු දක්නට ලැබේ. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 16 වන සියවසේ දී පෘතුගීසීන් මෙරටට පැමිණීමෙන් පසු ව ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ වෙන ම තොරතුරු ඇතුළත් ග්‍රන්ථ පවා රචනා කිරිමට ඇතැම් විදේශිකයෝ පෙලඹුණහ. ශ්‍රී ලංකාව ගැන සඳහන් විදේශීය මූලාශ්‍රය දෙස බලන විට ලංකාවට නොපැමිණි වෙනත් අයගෙන් අසා දැන ගත් තොරතුරු පදනම් කරගෙන මෙරට ගැන ලියූ ලේඛකයන් මෙන් ම ලංකාවට පැමිණ තොරතුරු අධ්‍යයනය කර ලියූ ලේඛකයන් ද සිටින බව පෙනේ.

රූපය 1.2 ග්‍රීක රෝමානුවෙකු වූ ක්ලෝඩියස් ටොලමි ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් 90-168 අතර කාලයේ ඇලෙක්සැන්ඩ්‍රියාවේ ජීවත් වූ භූගෝල ශාස්ත්‍රඥයෙකි. ඔහු විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ සිතියමක් ඇඳ තිබේ.

චිත්‍ර මූර්ති හා පුරාවස්තු වශයෙන් වර්ග කිහිපයකට බෙදා දැක්විය හැකි ය.

චීන මූලාශ්‍රය	පාහියන් හිමියන්ගේ දේශාටන වාර්තාව (බෞද්ධ රාජධානි පිළිබඳ විස්තරය)
අරාබි මූලාශ්‍රය	ඉබන් බතූතාගේ දේශාටන වාර්තාව
පෘතුගීසි මූලාශ්‍රය	රිබෙයිරෝගේ ලංකාව පිළිබඳ ග්‍රන්ථය (රිබෙයිරෝගේ ලංකා ඉතිහාසය)
ඕලන්ද මූලාශ්‍රය	පිලිප්පස් බැල්ඩියස්ගේ කෘතිය (බැල්ඩියස්ගේ ලංකා පුරාවෘත්තය)
ඉංග්‍රීසි මූලාශ්‍රය	රොබට් නොක්ස්ගේ කෘතිය (එදා හෙළදිව)

වගුව අංක 1.2 ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණ මෙහි ඇති තතු දැකබලා ඒ පිළිබඳ ව තබන ලද වාර්තා සහ ඒවායේ කර්තෘවරු.

සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල ප්‍රයෝජන

1 ඓතිහාසික කාල අනුපිළිවෙළ සකස් කර ගැනීමට

2 එක් එක් අවධිවල දේශපාලන, ආර්ථික සමාජ සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීමට

3 එක් මූලාශ්‍රයක් මගින් ලැබෙන තොරතුරු තවත් මූලාශ්‍රයක් මගින් සනාථ කර ගැනීමට

4 රටක විදේශීය සබඳතා අධ්‍යයනය කිරීමට (විදේශීය සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය මෙහි දී විශේෂයෙන් වැදගත් වේ)

2. පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය

පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය, අභිලේඛන, කාසි, නටබුන්,

අභිලේඛන

අභිලේඛන යනු ගල් (ශිලා), මැටිපුවරු, බිත්ති, තඹ තහඩු, රන් තහඩු, දැව හා විවිධ භාජන ආදියෙහි ලියා ඇති පැරණි ලේඛන පොදුවේ හැඳින්වීමට යෙදෙන පදයකි. ගල් මත ලියා ඇති ලේඛන හැඳින්වීමට ශිලාලේඛන හෝ සෙල්ලිපි යන නාමය යෙදේ.

සෙල්ලිපි

ශිලාලේඛන හෙවත් සෙල්ලිපි ලියා ඇති ගල්වල ස්වරූපය අනුව ඒවා ලෙන්ලිපි, ගිරිලිපි, ටැම්ලිපි, පුවරුලිපි හා ආසන ලිපි ආදි වශයෙන් වර්ග කළ හැකි ය. මෙරට පැරණිතම ශිලා ලේඛන බ්‍රාහ්මීය ලිපි ලෙස හැඳින්වෙන අතර ප්‍රධාන වශයෙන් භික්ෂූන්ට ලෙන් පිදීම වැනි දේ වාර්තා කර තැබීමට එම ලිපි ලියා තිබේ.

මූලාශ්‍රය වර්ගය	උදහරණ
ග්‍රීක මූලාශ්‍රය	ඇරිස්ටෝටල්ගේ ඩිමුන්ඩො කෘතිය, මෙගස්තිනිස්ගේ ඉන්ඩිකා කෘතිය, ඔනෙසික්‍රිටස්ගේ වාර්තා
රෝම මූලාශ්‍රය	ප්ලිනීගේ නැචුරලිස් හිස්ටෝරියා කෘතිය, ටොලමිගේ භූගෝල ශාස්ත්‍ර ප්‍රවේශය කෘතිය, ටොලමිගේ ලංකා සිතියම
චීන මූලාශ්‍රය	හියුං සියැං භික්ෂුවගේ දේශාටන වාර්තා කෘතිය
පෘතුගීසි මූලාශ්‍රය	ෆර්නාඕ ඩී ක්වෙරොස් පියතුමාගේ ලංකාව පිළිබඳ ග්‍රන්ථය

වගුව අංක 1.3 තමන් විසින් නුදුටු එහෙත් වෙනත් අය විසින් පවසන ලද තොරතුරු මත පිහිටා ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ වාර්තා තැබූ කර්තෘවරුන් සහ ඔවුන්ගේ කෘති

පැරණි සමාජ ඉතිහාසය හා ජනාවාස ව්‍යාප්තිය තේරුම් ගැනීමට මෙම ලිපි වැදගත් වේ. ක්‍රිස්තු පූර්ව දෙවන සියවසේ සිට මහනුවර රාජ්‍ය සමය දක්වා ශිලාලේඛන ලිවීම අඛණ්ඩ ව පැවතුණි. ක්‍රිස්තු වර්ෂ දෙවන සියවසෙන් පසු ව විහාරාරාමවලට ගම්බිම් පිදීම විහාරාරාම පාලනය, රජයේ නීති මහජනයාට දැනුම් දීම, බදු අයකිරීම, වෙළෙඳාම, වැරදිකරුවන්ට සමාව දීම පුද්ගලයන්ගේ සේවය ඇගයීම වැනි නොයෙක් කරුණු වාර්තා කර තැබීමට ශිලාලේඛන පිහිටුවනු ලැබී ය. මේ නිසා සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල සඳහන් නොවන බොහෝ කරුණු ශිලාලිපිවලින් අනාවරණය කර ගත හැකි ය.

කාසි

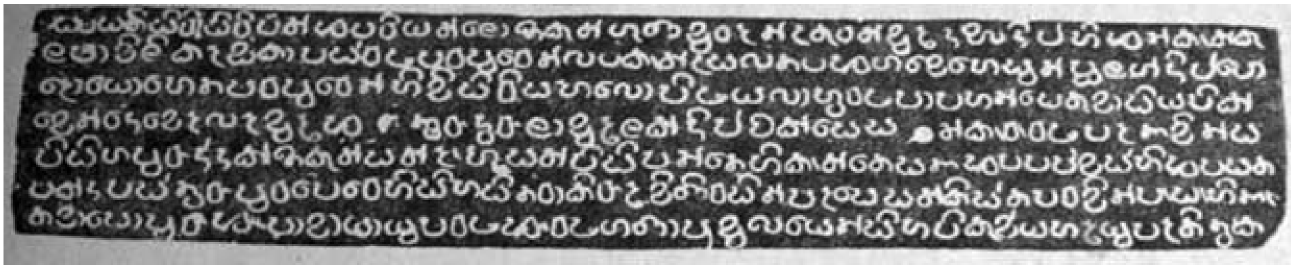
අනුරාධපුර යුගයේ සිට ලංකාවේ කාසි භාවිතය පැවතුණි. මෙරටින් හමුවන පැරණිතම කාසි 'කහාපණ' ලෙස හැඳින්වේ. පුරාණ හෝ ධරණ යන නම් ද එම කාසිවලට යෙදේ. ඇතා සහ ස්වස්තික කාසි, ලක්ෂ්මී කාසි හා අක නම් රන් කාසි වර්ගයක් ද මෙරට භාවිත කර ඇත. පොළොන්නරු රාජ්‍ය සමයේ තඹ මස්ස කාසි භාවිත කෙරිණි. මෙරටට අවශ්‍ය කාසි රට තුළ ම නිෂ්පාදනය කර ඇති අතර කාසි නිපදවූ අච්චු පවා කැණීම්වලින් හමු වී තිබේ. දේශීය කාසිවලට අමතර ව රෝම කාසි, චීන කාසි. ඉන්දියානු කාසි ආදියත් ශ්‍රී ලංකාවෙන් හමු වේ. රටේ ආර්ථික තත්ත්වය, වෙළෙඳම, ලෝහ භාවිතය ආදිය හැදෑරීමේ දී කාසි ඉතා වැදගත් මූලාශ්‍රයකි. පැරණි කාසි පිළිබඳ ව හදරන විෂය නාණක විද්‍යාව ලෙස හැඳින්වේ.

පුරාණ නටබුන්

ශ්‍රී ලංකාවේ බොහෝ ප්‍රදේශවල පැරණි ගොඩනැගිලි, දගැබ්, ගල් කණු, වැව්, පොකුණු, ආදි නටබුන් දක්නට ලැබේ. අතීතයේ මෙරට ජනතාව ජීවත් වූ ඇතැම් ස්ථාන තවමත් වනගත ව පවතින බැවින් වනාන්තර ආශ්‍රිත ව වුව ද මෙබඳු නටබුන් පවතී. ඓතිහාසික ස්ථාන හෝ පුරාවිද්‍යාත්මක ස්මාරක ලෙස හඳුන්වනු ලබන මෙකී නටබුන් මෙරට ඉතිහාසය හැදෑරීමේ හොඳ මූලාශ්‍රයකි. පැරණි ජනතාවගේ නිර්මාණාත්මක හැකියාව,තාක්ෂණය, ගොඩනැගිලි නිර්මාණය, හෙවත් වාස්තු විද්‍යාව,

ඡායාරූපය අංක 1.3 කීර්ති ශ්‍රී නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා විසින් කරවන ලද ගල්පොත සෙල්ලිපිය. මෙය පිහිටා තිබෙන්නේ පොළොන්නරුවේ ය.

ඡායාරූපය අංක 1.4 පළමු වන විජයබාහු රජතුමා විසින් ලියවන ලද පනාකඩුව තඹ සන්නස. මෙය තමාට පක්ෂපාතිත්වය දක්වූ සිත්නාරුබිම බුදල්නා නම් නිලධාරියාට කළගුණ සලකනු පිණිස ඔහුට පිරිනමන ලද්දකි. මෙහි පළමු වන පේළියේ සිට තෙවන පේළිය දක්වා ***''ස්වස්ති සිරිසිරිවත් අපිරියත් ලෝ ඉකුත් ගුණමුලින් උතුරත් මුළු දඹදිව්හි අන්කැත්කුල පාමිලි කළ ඔකාවස් රද් පරපුරෙන් බට් කැත් උසබ්නට් අගමෙහෙසුන් වූ ලක්දිව් පොළො යොහෙන පරපුරෙන් හිමි සිරිසගබෝ විජයබාහු රජපා වහන්සේ''*** *යනුවෙන් ලියා තිබේ. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් දෙළොස් වන සියවසේ ඉතිහාසය හැදෑරීමට මෙම ලේඛනය වැදගත් මූලාශ්‍රයකි.*

අභිලේඛන ලියා ඇති මාධ්‍ය	**උදාහරණ**
ශිලා (ගල්)	නිශ්ශංකමල්ල රජුගේ ගල්පොත ලිපිය
බිත්ති	සීගිරි ගී
තඹ තහඩු	පළමු වන විජයබාහු රජුගේ පනාකඩුව තඹ සන්නස
රන් තහඩු	වල්ලිපුරම් රන්පත
දැව	ඇම්බැක්කේ දේවාලයේ දැව කණුවල ලියූ ලේඛන
මැටි පුවරු	උළු හා ගඩොළු මත ලියූ අකුරු
භාජන	මැටි වළං, පාත්‍ර ආදියේ ලියූ අකුරු

වගුව අංක 1.4 අභිලේඛන ලියා ඇති එකිනෙකට වෙනස් මාධ්‍ය කිහිපයක්.

ලෙන් ලිපි	ගල්ලෙන්වල කටාරම අසල ලියූ ලිපි
ගිරිලිපි	ගල් තලාවල හෝ ගල්කුළුමත ලියූ ලිපි
ටැම්ලිපි	සකස් කර ගත් ගල්කුලුණු මත ලියූ ලිපි
පුවරුලිපි	සකස් කර ගත් ගල්පුවරු මත ලියූ ලිපි
ආසනලිපි	මල් ආසන මෙන් තැබූ ගල්පුවරු මත ලියූ ලිපි

වගුව අංක 1.5 ලියා තිබෙන ස්ථානයේ ස්වරූපය පදනම් කර ගෙන අභිලේඛන හැඳින්වීම සඳහා යෙදෙන ව්‍යවහාර

සීගිරි චිත්‍ර උදාහරණයක් වශයෙන් ගත හොත් පැරණි කාන්තාවන්ගේ ඇඳුම් පැළඳුම්, ආභරණ, කොණ්ඩ මෝස්තර, රූපලාවණ්‍ය කටයුතු වැනි අංශ කිහිපයක් ගැන එමගින් තොරතුරු ලබා ගත හැකි ය.

ශිල්පීය දක්ෂතාව, පරිසර සංරක්ෂණ හැකියාව, ජල පාලනය වැනි විවිධ අංශ පිළිබඳ නිරවුල් දැනුමක් ලබා ගැනීමට මෙම නටබුන් අපට උපකාරී වේ.

චිත්‍ර මූර්ති හා පුරාවස්තු

පැරණි චිත්‍ර, මූර්ති හා කැටයම් ආදිය අපේ සංස්කෘතික ඉතිහාසය පෙන්නුම් කෙරෙන ජීවමාන සාක්ෂි වේ. අතීත ජනතාවගේ ඇඳුම් පැළඳුම්, කලා කුසලතාව, ආභරණ පරිහරණය, වර්ණ භාවිතය, ආගමික විශ්වාස, ආදි බොහෝ අංශ පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීමට චිත්‍ර, මූර්ති හා කැටයම් උපකාරී වේ.

පැරණි ජනතාව විසින් නිර්මාණය කරන ලද හෝ පරිහරණය කරන ලද හෝ දැනට ඉතිරිව ඇති දේ පුරාවස්තු ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. මෙරට කෞතුකාගාරවල, ආගමික ස්ථානවල, විවිධ ආයතන හෝ පුද්ගලයන් භාරයේ පුරාවස්තු පවතී. කැණීම් මගින් ද බහුලව පුරාවස්තු හමු වේ. පැරණි ජනතාවගේ විවිධ හැකියා, කුසලතා, පැරණි සංස්කෘතිය, තාක්ෂණය, විදේශ සබඳතා හා ඔවුන්ගේ ජීවන ක්‍රමය ආදි අංශ රැසක් පිළිබඳ අවබෝධය ලබා ගැනීමට පුරා වස්තු උපකාරී වේ.

ඡායාරූපය අංක 1.5 ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිත වූ මෙම කාසිය රනින් නිමවන ලද්දකි. එය හැඳින්වෙන්නේ මධ්‍යකාලීන රන් කහවණුව නමිනි. මෙවැනි කාසි පුරාණ කාලයේ ආර්ථිකය පමණක් නොව තාක්ෂණය හැදෑරීමට ද ඉවහල් වන මූලාශ්‍රයකි.

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසය ගොඩනැගීමට යොදා ගත හැකි විවිධ මූලාශ්‍ර රාශියක් තිබෙන බව ඉහත සඳහන් කරුණුවලින් ඔබට පෙනී යනු ඇත. මූලාශ්‍රය ඇසුරින් තොරතුරු ලබා ගෙන ඉතිහාසය ගොඩනැගීමේ දී අතීතය නිවැරදි ව දැකීමට නම් එම මූලාශ්‍රය විචාර බුද්ධියෙන් යුතු ව පරිශීලනය කළ යුතු වේ. සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය බොහෝ විට ඓතිහාසික සිදුවීම්වලට වඩා පසුකාලීන වාර්තා ය. එසේ ම එම ග්‍රන්ථවල කර්තෘවරුන්ගේ රුචි අරුචිකම් මූලාශ්‍රයවලට ඇතුළු විය හැකි ය. පුරාවිද්‍යා මූලාශ්‍රය බොහෝ විට ඓතිහාසික සිදුවීම්වලට සමකාලීන ඒවා ලෙස සැලකේ. මේ අනුව සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල සඳහන් තොරතුරු පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් සනාථ වේ නම් ඒවා වඩා විශ්වාසදායී තොරතුරු ලෙස සැලකිය හැකි ය. කිසි යම් ඓතිහාසික සිදුවීමක් පිළිබඳ ඉතිහාසය ගොඩනැගීමේ දී ඊට අදාළ ව සපයාගත හැකි සියලු මූලාශ්‍රය පරිශීලනය කළ යුතු ය. එහි දී ලැබෙන විවිධ තොරතුරු විචාරත්මක ව හදරා වඩා විශ්වාසදායි තොරතුරු තෝරා බේරා ගෙන අදළ සිදුවීමේ ඉතිහාසය ගොඩනැගිය යුතු ය. මේ අනුව සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල අඩු පාඩු පුරවා ගැනීමට මෙන් ම අලුත් තොරතුරු ලබා ගැනීමට ද, සාහිත්‍ය කෘතිවල සඳහන් කරුණු සනාථ කර ගැනීමට ද පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය ප්‍රයෝජනවත් වේ.

ඡායාරූපය අංක 1.6 අනුරාධපුරයේ ඉසුරුමුණි විහාරයේ පිහිටි අශ්ව හිස සහ මිනිසා දක්වෙන මූර්තිය. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් හත්වන සියවසේ දී නිර්මාණය කරන්නට ඇතැයි සැලකෙන මෙම මූර්තිකර්මයෙන් අග්නි (අශ්ව හිස) හා පර්ජන්‍ය (මිනිස් රූපය) යන දෙවිවරුන් නිරූපිතයැ යි විශ්වාස කෙරේ.

1.2 ඉතිහාසය ඉගෙනීමේ වැදගත්කම

ඉතිහාසය යනු මූලාශ්‍රය අධ්‍යයනය සමග බැඳී ඇති විෂයයක් මෙන් ම කුතුහලයෙන් යුතුව හැදෑරිය හැකි විෂයයකි. මේ නිසා ඉතිහාසය හදාරන්නා ස්වභාවයෙන් ම පොත්පත් කියවීමට පෙළඹෙයි. පොත්පත් කියවීමේ දී ඓතිහාසික සිදුවීම් පිළිබඳ විවිධ කරුණු, අදහස්, හා මතවාද හමුවන බැවින් කියවන්නා තුළ විචාර බුද්ධිය දියුණු වේ. මේ නිසා ඔහු සැම දෙයක් පිළිබඳ ව ම තර්කානුකූල ව සිතීමට පෙළඹෙන අතර එමගින් ගැටලු නිසි පරිදි තේරුම් ගැනීමට ද හැකියාව ලබයි. ගැටලු නිසි පරිදි තේරුම් ගත් විට ඒවාට නිර්මාණාත්මක පිළිතුරු සෙවීමට පෙළඹීමක් ඇති කරයි. මේ නිසා ඉතිහාසය ඉගෙනීමෙන් කෙනෙකුගේ පෞරුෂත්වය වර්ධනය වේ. මීට අමතර ව ඉතිහාසය ඉගෙන ගැනීමෙන් පහත සඳහන් ප්‍රයෝජන අත් වේ.

1. තමා ජීවත් වන සමාජය හා ලෝකය පිළිබඳ යථාවබෝධය

2. අතීත අත්දැකීම් මගින් වර්තමානය තේරුම් ගෙන අනාගතය ගොඩනැඟීම

3. රටේ ජාතික අනන්‍යතාව හඳුනා ගැනීම

4. මනුෂ්‍යත්වයට ආදරය කිරීමෙන් ජාතික සමගිය ගොඩනැඟීම

5. අන්‍ය සංස්කෘතීන්ට ගරු කිරීමට පුරුදු වීම

6. විවිධ මත ඉවසීමට හුරු වීම

1.3 පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය ආරක්ෂා කර ගැනීම

ශ්‍රී ලංකාවට හිමි දීර්ඝ ඉතිහාසයත්, අතීත ජනගහන ව්‍යාප්තියත්, ශතවර්ෂ ගණනාවක් තුළ මෙරට ජීවත් වූ ජන සංඛ්‍යාවත් දෙස බලන විට පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය වශයෙන් අද අපට ඉතිරි ව ඇත්තේ ගල්, ලෝහ, හෝ පිළිස්සූ මැටි වැනි කල් පවතිනා අමුද්‍රව්‍යවලින් කළ නිර්මාණ පමණකි. නැතහොත් වැව් අමුණු වැනි මහා පරිමාණ නිර්මාණ වේ. රට තුළ සිදුවන ශීඝ්‍ර නාගරීක ජනාවාස ව්‍යාප්තිය, මංමාවත් තැනවීම, ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම, කෘෂිකාර්මික කටයුතු ආදිය නිසා ඇතැම් විට මෙම වටිනා මූලාශ්‍රය විනාශ වන අවස්ථා තිබේ. ඓතිහාසික ස්ථාන, ස්මාරක හා පුරාවස්තු අද අපට දක්නට ලැබෙනුයේ අපේ අතීත පරම්පරාව ඒවා ආරක්ෂා කළ නිසා ය. එබැවින් වර්තමාන පරම්පරාව වශයෙන් ඒවා ආරක්ෂා කිරීම රටේ සියලු පුරවැසියන් සතු වගකීමකි.

ශ්‍රී ලංකාවේ නොයෙක් ප්‍රදේශවල ගල්වල කොටා ඇති විවිධ පැරණි සලකුණු දක්නට ලැබේ. එසේ දක්නට ලැබෙන ඉර හඳ රූප, වටාපොත, දුන්න, ඊතලය, හක්ගෙඩිය, ගොන්කුරය, ඇත් අඩිය හා විවිධ සත්ත්ව රූප ආදිය පැරණි ප්‍රදේශීය මායිම් පෙන්වන රූප සටහන් වේ. නැතහොත් වර්තමාන මාර්ග සලකුණු මෙන් ඒවා ද පැරණි සන්නිවේදන ක්‍රමයකි. මෙවැනි සලකුණු හා සඳකඩපහණ, මුරගල්, ගල්කණු හෝ පුරාවස්තු ඇති වෙනත් ස්ථානවල වටිනා දේ තැන්පත් ව ඇතැයි වරදවා සිතන ඇතැම්හු නොදැනුවත්කම නිසා මෙබඳු තැන් හාරා විනාශ කරති. ඓතිහාසික ස්ථානවල හෝ පුරා වස්තු මත අකුරු ලිවීම, රූප ඇඳීම ආදියත් පුරා වස්තු විනාශයට හේතු වන අතර රටේ නීතිය අනුව ද එය දඬුවම් ලැබෙන වරදකි. එබැවින් පුරාවිද්‍යා මූලාශ්‍රයවලින් සිදුවන මෙහෙය වටහාගත් ශිෂ්‍ය ශිෂ්‍යාවන් වශයෙන් ඒවා ආරක්ෂා කිරීමට ඔබ අධිෂ්ඨාන කර ගත යුතු ය.

වැදගත් කරුණු

1. ඉතිහාසය හැදෑරීමට ඉවහල් වන දෑ හැඳින්වෙන්නේ මූලාශ්‍රය යනුවෙනි.

2. මූලාශ්‍රය සාහිත්‍ය සහ පුරාවිද්‍යාත්මක යනුවෙන් කොටස් දෙකකට බෙදිය හැකි ය.

3. පැරණි කාලයේ රචනා කරන ලද පොත්පත් ආදිය සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය ගණයට අයත් වන අතර නටබුන් වී තිබෙන ගොඩනැගිලි, නොයෙකුත් පුරාවස්තු ආදි දෑ පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය ය.

4. ඉතිහාසය ඉගෙන ගැනීමෙන් පැරණි කාලයේ ජීවත් වූ අපේ මුතුන්මිත්තන් විවිධ අත්දැකීම්වලට මුහුණ දුන් ආකාරය වටහා ගැනීමට හැකි වේ. එමගින් ඒ හා සමාන වර්තමාන ගැටලුවලට මුහුණ දීමට අවශ්‍ය කරන දැනුම ලබා ගැනීමට අවකාශයක් සැලසේ.

5. රටක ඉතිහාසය එම රටේ ජීවත් වන පුරවැසියන්ගේ අනන්‍යතාව පිළිබිඹු කරයි.

ක්‍රියාකාරකම

1. මෙම පාඩමේ දී ඔබ විසින් ඉගෙන ගනු ලැබූ විවිධ මූලාශ්‍රය පහත සටහනේ දක්වෙන ආකාරයට පෙළ ගස්වන්න.

මූලාශ්‍රය	මූලාශ්‍රය වර්ගය සාහිත්‍ය/ පුරා විද්‍යාත්මක	ඉතිහාසය ගොඩනැගීමට ලැබෙන ප්‍රයෝජන
(i) දීපවංසය (ii) මහාවංසය (iii) එදා හෙළ දිව (iv) පැරකුම්බා සිරිත (v) සීගිරිය (vi) සීතාවක හටන (vii) පනාකඩුව තඹ සන්නස (viii) ටොලමිගේ ලංකා සිතියම (ix) වල්ලිපුරම් රන් සන්නස (x) වී.ඕ.සී.කාසි		

2. "ඉතිහාසය ඉගෙනීමෙන් මගේ ජීවිතයට ගත හැකි ආදර්ශ" යන මැයෙන් පුවත් පතකට ලිපියක් සකස් කරන්න.

දික්සඳ සෙනවියා පිරිවෙන .- අනුරාධපුර මහාවිහාරයට අනුබද්ධ ව පිරිවෙන් කිහිපයක් තිබිණි. සුන්හාත පිරිවෙන, මරුගන පිරිවෙන, එලග්ග පිරිවෙන යනු ඒ අතරින් කිහිපයකි. දික්සඳ සෙනවියා පිරිවෙන යනු ඒ පිරිවෙන් මඬුල්ලට අයත්ව තිබූ තවත් පිරිවෙනකි. මහාවංසය රචනා කළ මහානාම හිමියන් ඒ පිරිවෙනේ වැඩ වාසය කළ හිමිනමකි.

ෆාහියන් හිමි .- ෆාහියන් (FA-HSIEN) යනු චීන ජාතික භික්ෂූන්වහන්සේ නමකි. උන්වහන්සේ බෞද්ධ ධර්මය ඇතුළත් පොත්පත් සොයා චීනයේ සිට පයින් ම ඉන්දියාවට පැමිණියේ ය. ෆාහියන් භික්ෂූන්වහන්සේ (ක්‍රි.ව. 399-414) ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් පස් වන සියවසේ දී ශ්‍රී ලංකාවට වැඩම කොට දෙවසරක් අනුරාධපුර අභයගිරි විහාරයේ වැඩ වාසය කළහ. උන්වහන්සේ චීනයේ ෂන්-සි පළාතේ වුයැන්ග් නම් ගමේ උපත ලැබී ය. උන්වහන්සේ විසින් රචිත ගමන් විස්තරවල එකල ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති ඇතැම් දේ පිළිබඳ ව ද සඳහන් ය.

හියුං සියැං (Hsuan-Tsang) .- හියුං සියැං (ක්‍රි. ව. 602-664) චීන ජාතික භික්ෂූන්වහන්සේ නමකි. උන්වහන්සේ වන්දනා කටයුතු සඳහා ඉන්දියාවට වැඩම කළහ. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් 629 දී චීනයෙන් නික්ම ආ උන්වහන්සේ වසර දහසයක් තිස්සේ සිය වන්දනා ගමනේ නිරත වූහ. ඒ අතර වාරයේ උන්වහන්සේ විසින් ආසියාවේ දී තමන් දුටු දේ වාර්තා කර තබණු ලැබිණි. ශ්‍රී ලංකාවට වැඩම නොකළ ද උන්වහන්සේ ඉන්දියාවේ දී ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ තමන්ට අසන්නට ලැබුණු දේ ලියා තැබූහ. එම තොරතුරු වුව ද ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් හත්වන සියවසේ මෙරට ඉතිහාසය හැදෑරීමට වැදගත් වේ

රිබෙයිරෝ -. ජොආඕ රිබෙයිරෝ (Joao Ribeiro) පෘතුගීසි ජාතිකයෙකි. 1640 මාර්තු මාසයේ දී ඔහු ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණියේ පෘතුගීසි හමුදාවට සේවය කරනු පිණිස ය. හෙතෙම අවුරුදු දහඅටක් තිස්සේ ශ්‍රී ලංකාවේ වාසය කරමින් පෘතුගීසි හමුදාවට සේවය කරමින් සිට කපිතාන්වරයෙකු දක්වා උසස් වීම් හිමි කර ගත්තේ ය. සිය වයෝවෘද්ධ කාලයේ පෘතුගාලයේ ලිස්බන් නුවර වාසය කරමින් ශ්‍රී ලංකාවේ දී තමන් ලද අත්දැකීම් පදනම් කරගෙන පොත් කිහිපයක් රචනා කළේ ය. එම පොත් ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් දහහත් වන සියවසේ ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසය හැදෑරීමට බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනවත් ය.

පිලිප්පුස් බැල්දියස් (ක්‍රි.ව. 1632-1672) -. පිලිප්පුස් බැල්දියස් (Philippus Baldaeus) ලන්දේසි ජාතික දේවගැතිවරයෙකි. ඔහු ලන්දේසි හමුදා සමග ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණියේ ය. ලන්දේසීන්ගේ පෙරදිග ඉන්දියා වෙළෙඳ සමාගමට සේවය කිරීම ඔහුගේ රාජකාරිය විය. තම රාජකාරියට අමතර ව ඔහු එවක ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති සමාජ ජීවිතය, භාෂාව සහ සංස්කෘතිය පිළිබඳ වාර්තා තැබී ය. එම වාර්තා ලන්දේසි සහ ජර්මානු භාෂාවෙන් ප්‍රකාශයට පත් කර තිබේ. බැල්දියස්ගේ වාර්තා ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් දහහත් වන සියවසේ ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසය හැදෑරීමට බෙහෙවින් වැදගත් වන මූලාශ්‍රයකි.

රොබර්ට් නොක්ස් (Robert Knox) -. රොබර්ට් නොක්ස් (ක්‍රි.ව. 1641-1720) යනු ඉංග්‍රිසි ජාතික නැව් කපිතාන්වරයෙකි. ඔහු තම වසය 14 දී සිය පියා සමග නැව් නැගී ඉන්දියාවට පැමිණියේ ය. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1658 දී පර්සියාව බලා යාත්‍රා කරමින් සිටි ඔවුන්ගේ නැවේ කුඹගස කුණාටුවක් නිසා බිඳී යාමේ හේතුවෙන් ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1659 නොවැම්බර් 19 වන දා ශ්‍රී ලංකාවට පා වී ආවේ ය. ඒ අවස්ථාවේ දී රොබර්ට් නොක්ස් ඇතුළු නැවේ සිටි දහසය දෙනෙකුගෙන් සමන්විත පිරිස දෙවන රාජසිංහ රජු විසින් සිරභාරයට ගන්නා ලදහ. අවුරුදු දහනවයක කාලයක් තිස්සේ සිරකරුවකු ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ කාලය ගත කළ රොබර්ට් නොක්ස් අනතුරුව ගැලවී පැන ගියේ ය. මන්නාරමේ අරිප්පු නම් ස්ථානයට ළඟා වූ ඔහු එතැනින් බතාවියාවට පැන ගියේ ය. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් 1680 දී ඔහු නැවතත් එංගලන්තයට ළඟා විය. මේ ගමන අතරතුර ඔහු විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ දී තමන් ලත් අත්දැකීම් පදනම් කොට ගෙන පොතක් රචනා කළේ ය. An Historical Relation of the

Island of Ceylon නම් වූ එම කෘතිය 1681 දී ප්‍රකාශයට පත් විය. ඔහු මෙරට ගත කළ කාලයේ දී එනම් ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් දහහත් වන සියවසේ ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති සමාජය පිළිබිඹු කරන චිත්‍ර සහ විස්තර එම කෘතියට ඇතුළත් ය.

ෆර්නාඕ ඩි ක්වෙරෝස් (Fernão de Queyroz).- කතෝලික ජේසුයිට් නිකායික පූජකවරයෙකු වූ ක්වෙරෝස් පෘතුගීසි ජාතිකයෙකි. 1688 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ ඔහු විසින් *Temporal and Spiritual Conquest of Ceylon* නමින් කෘතියක් රචනා කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවට නොපැමිණි ක්වෙරෝස් එම කෘතිය රචනා කළේ ඔහු ඉන්දියාවේ ගත කළ කාලයේ ය.

2 ශ්‍රී ලංකාව ජනාවාස වීම

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාව මිනිස් වාසයක් බවට පත් වූයේ මීට අවුරුදු එක්ලක්ෂ විසිපන්දහසකට පමණ ඉහත කාල වකවානුවක දී ය. ඉන්දියානු සාගරය හරහා මෙහි පැමිණි නූතන මානවයා නමින් හැඳින්වෙන හෝමොසාපියන්වරු එසේ මෙරටට සංක්‍රමණය වූහ. එතැන් පටන් ඔවුහු මෙරට විවිධ ප්‍රදේශවලට පැතිර යමින් ඒ ඒ පළාත්වල තිබෙන පරිසර ස්වරූපවලට හැඩ ගැසුණහ. සැලකිය යුතු තරමේ දීර්ඝ කාලයක් ඔවුන් මේ රටේ ජීවත් වීම නිසා කාලානුරූප ව ඔවුන්ගේ සංස්කෘතිය ද සකස් විය. සංස්කෘතියේ සිදු වූ එම වෙනස්කම් පදනම් කොට ගෙන ශ්‍රී ලංකාවේ මනුෂ්‍ය පැවැත්මේ ඉතිහාසය අවධි තුනකට බෙදා තිබේ. ඒ අවධි කෙබඳු ස්වරූපයේ ඒවා දැ යි යන කාරණයත් ඒ අදාළ කාල වකවානුවල දී ඔවුන් ජීවත් වූ ආකාරය ගැනත් මෙම පාඩමේ දී ඔබට විස්තර කර දෙනු ඇත.

2.1 ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ ජනාවාස

සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය මගින් විස්තර කෙරෙන අතීත කාලයේ ආරම්භයට පෙර තිබූ යුගය පොදුවේ හැඳින්වෙන්නේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගය නමිනි. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයට සංස්කෘතික අවධි දෙකක් අයත් ය. එයින් පළමුවැන්න දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ පැවති ගල් යුගය යි. දෙවන යුගයට අයත් වන්නේ ශාක ආහාර මත යැපීම වෙත වැඩි නැඹුරුවක් තිබූ සහ ලෝහ භාවිතය සහ ස්ථිරවාසි ජනාවාස ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේදය යි. මේ අතරින් ගල්යුගය හැඳින්වීමට ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගය යන ව්‍යවහාරයත් දෙවන අවධිය හැඳින්වීමට පූර්ව ඓතිහාසික යුගය යන යෙදුමත් භාවිත කෙරේ.

ජනාවාස ව්‍යාප්තිය

ශ්‍රී ලංකාව ජනාවාස කරන ලද්දේ ආදි කාලීන හෝමෝසාපියන් මානවයා විසිනි. එකී මානවයා මෙරට විවිධ දේශගුණික කලාපවලට අනුවර්තනය වෙමින් පුළුල් භූගෝලීය ප්‍රදේශයක ව්‍යාප්ත විය. දඩයමින් සහ තැන තැන ඇවිද යමින් ආහාර එකතු කිරීම ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන යැපීම් ක්‍රමය විය.

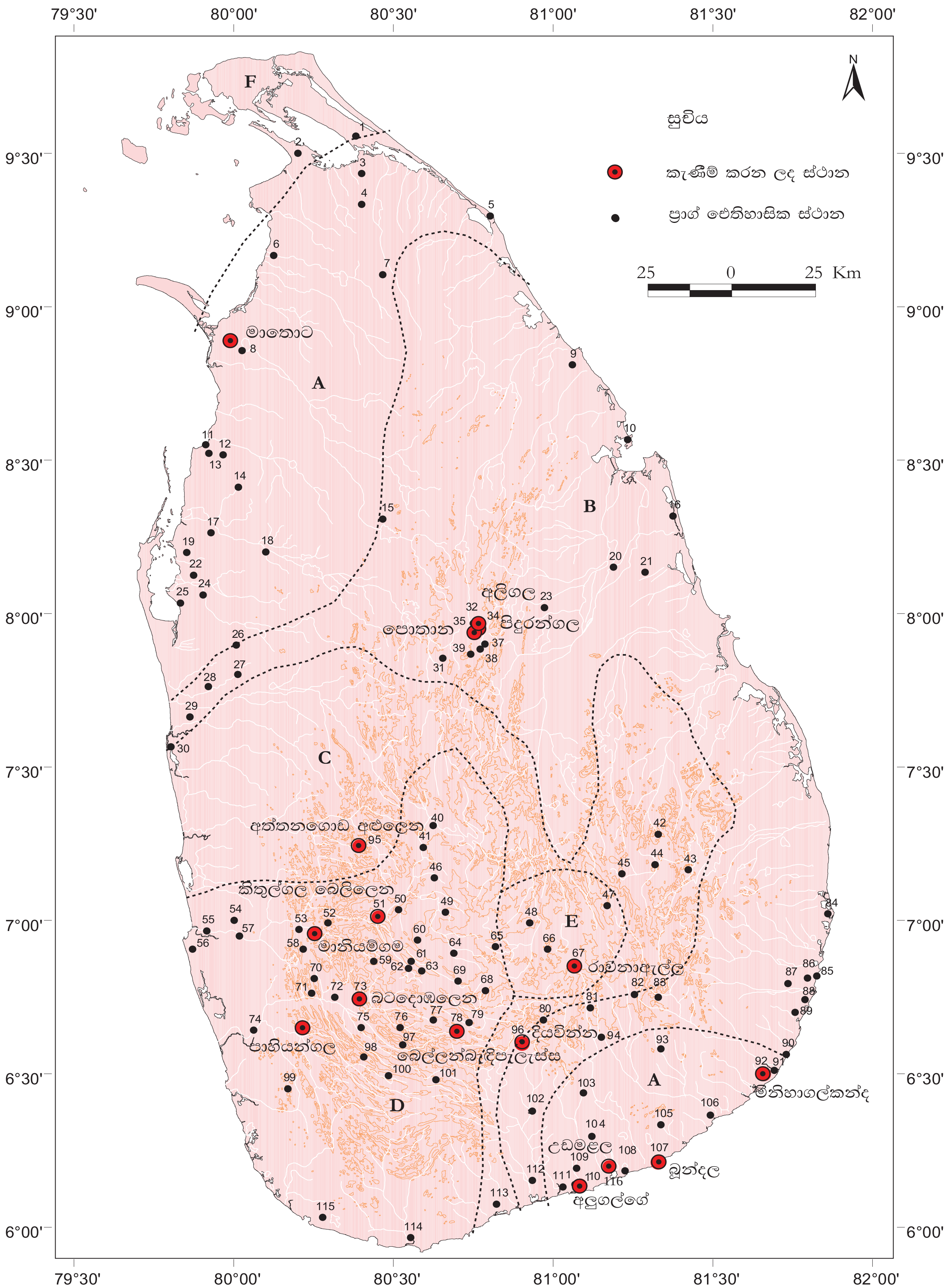
ශ්‍රී ලංකාවේ ගල්යුගයට අයත් සාක්ෂි හමුවන තැන් බොහෝය. එයින් පළමුවැන්න රත්නපුර සහ එහි අවට ප්‍රදේශවල පිහිටි මැණික් පතල් ය. සාමාන්‍යයෙන් පොළොව මට්ටමේ සිට අඩි 90 ක් පමණ ගැඹුරින් මෙම පතල්වල හමුවන ඉල්ලම් නමින් හැඳින්වෙන බොරලු මිශ්‍ර පස් තට්ටුවේ ඉතා ඈත යුගයක විසූ මිනිසුන් විසින් භාවිත කරන ලද ගල් මෙවලම් සහ වඳ වී ගිය ඇතැම් සතුන්ගේ ඇටකැබලි තැන්පත්ව තිබේ. ප්ලයිස්ටොසීන භූ අවධියේ දී පැවති අධික වර්ෂා සහිත කාලගුණය නිසා කඳුකර ප්‍රදේශ සෝදා යෑමෙන් හටගත් බොරලු තට්ටු මෙසේ පහත් බිම්වල තැන්පත් විය.

ශ්‍රී ලංකාවේ අර්ධශුෂ්ක කලාපයේ පොළොවේ මැටි සහිත වැලි පසකින් වැසුණු බොරලු තට්ටුවක් තිබේ. පුරාවිද්‍යාඥයින් විසින් එය හඳුන්වා තිබෙන්නේ ඉරණමඩු සැකැස්ම යන නමිනි. ඉරණමඩු සැකැස්ම තැන්පත් වූයේ ප්ලයිස්ටොසීන යුගයේ පැවති කෙටි උණුසුම් කාලවල දී ය. මෙම බොරලු තට්ටුවෙන් ද මෙරට ගල්යුගයට අයත් මෙවලම් හමු වේ.

විවිධ දේශගුණික කලාපවල ජනාවාස ව්‍යාප්තිය

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන පරිසර කලාප 6 ක ගල් යුගයට අයත් ප්‍රජාව ජීවත් වී තිබේ. මෙම පරිසර කලාප නම් (A) අර්ධ ශුෂ්ක කලාපය (B) පහතරට වියළි කලාපය (C) පහතරට අතරමැදි වියළි කලාපය (D) තෙත් කලාපය (E) කඳුකර වියළි අතරමැදි කලාපය (F) ශුෂ්ක කලාපය

මෙම පරිසර කලාප තීරණය කිරීමට ප්‍රධාන වශයෙන් සැලකිල්ලට ගනු ලබන්නේ වාර්ෂික වර්ෂාපතන අගයන්වල වෙනස්කම් ය. වර්ෂාපතනයේ වෙනස්කම් අදාළ ප්‍රදේශවල වාසය කරන සතුන්ටත් ශාක ප්‍රජාවටත් ඍජු බලපෑමක් ඇති කරයි. එහෙයින් එකිනෙකට වෙනස් පරිසර කලාපවලට අනුවර්තනය වූ ගල් යුගයේ වැසියන්ගේ ආහාර පරිභෝජනයේ සහ තාක්ෂණයේ යම් යම් විවිධතා ඇති විය. නිදසුනක් ලෙස පහතරට තෙත් කලාපයේ විසූ ගල්යුගයේ ප්‍රජාව සිය ආහාරය සඳහා ගොඩබිම ජීවත් වන බෙල්ලන් වැඩි වශයෙන් යොදා ගත්හ. විවිධ බෙල්ලන් වර්ග පහතරට තෙත් කලාපයේ සුලබ ය. එහෙත් මෙම තත්ත්වය පහතරට වියළි කලාපයේ දක්නට නැත.

සිතියම අංක 2.1 දැනට සොයා ගෙන තිබෙන ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග්ඓතිහාසික ස්ථානවල ව්‍යාප්තිය දැක්වෙන සිතියම.
(A) අර්ධ ශුෂ්ක කලාපය (B) පහතරට වියළි කලාපය (C) පහතරට අතරමැදි වියළි කලාපය (D) තෙත් කලාපය (E) කඳුකර වියළි අතරමැදි කලාපය (F) ශුෂ්ක කලාපය

ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට සොයාගෙන තිබෙන ප්‍රාග් ඓතිහාසික ස්ථාන නාමාවලිය

1 එලිෆන්ට්පාස්
2 පූන්කරි
3 පරන්තන්
4 ඉරණමඩු
5 මූලතිව්
6 වෙල්ලන්කුලම්
7 මාන්කුලම්
8 මුරුක්කන්
9 නච්චියාර් වෙල්ලච්චි මලෙයි
10 ත්‍රිකුණාමලය
11 කුදිරමලෙයි
12 මෝදරගම්ආරු
13 මරිච්චිකඩ්ඩි
14 විල්පත්තු
15 අනුරාධපුරය
16 සන්නන්කුල්ලි
17 පොම්පරිප්පු
18 කලාඔය
19 වනාතවිල්ලු
20 කන්දකාඩු
21 ත්‍රිකෝණමඩු
22 අර්නකල්ලු
23 පොළොන්නරුව
24 පලාවි
25 පුත්තලම
26 ආණමඩුව
27 ආඬිගම
28 පල්ලම
29 බිංගදෙනිය
30 හලාවත
31 දඹුල්ල
32 තම්මැන්නාගල
33 පිදුරංගල
34 අලිගල
35 මාපාගල
36 පොතාන
37 අලකොලවැව
38 වැවල
39 කළුදියපොකුණ
40 මහනුවර
41 පේරාදෙණිය
42 දානිගල
43 හේනේබැද්ද
44 නිල්ගල
45 බිබිලේ
46 ගම්පොල
47 මඩොල්සිම
48 වැලිමඩ
49 පූඩළු ඔය
50 නාවලපිටිය
51 කිතුල්ගල බෙලිලෙන
52 බෙලිලෙන ඇතුල
53 අවිස්සාවේල්ල
54 බියගම
55 කැලණිය
56 කොළඹ
57 මල්වාන
58 ගැටහැත්ත
59 බටතොටලෙන
60 දිඹුල
61 දික්ඔය
62 සමනලකන්ද
63 මස්කෙලිය
64 නොර්වුඩ්
65 නුවරඑළිය
66 බණ්ඩාරවෙල
67 රාවණාඇල්ල
68 හොර්ටන්තැන්න
69 බගවන්තලාව
70 ඇහැලියගොඩ
71 එල්ලාවල
72 කුරුවිට
73 බටදොඹලෙන
74 කළු ගඟ
75 රත්නපුර
76 පැල්මඩුල්ල
77 බෙලිගල්ගේ
78 බෙල්ලන්බැඳිපැලැස්ස
79 බෙලිහුල් ඔය
80 උක්ගල්කල්තොට
81 අලුගල්ගේ-තෙලුල්ල
82 බුත්තල
83 ඔක්කම්පිටිය
84 පොතුවිල්
85 කුඩුම්බිගල
86 ලේගම
87 බඹරගස්තලාව
88 ඕකන්ද
89 ඉටිකල
90 කුමන
91 උඩපොතන
92 මිනිහාගල්කන්ද
93 ගල්ගේ
94 තෙලුල්ල
95 අත්තනගොඩ අළුලෙන
96 දියවින්න
97 කහවත්ත
98 කුකුලේගම
99 බදුරලිය
100 කලවාන
101 රක්වාන
102 අලුගල්ගේ
103 අඟුණකොලපැලැස්ස
104 වලවේ ගඟ
105 තිස්සමහාරාමය
106 යාල
107 බූන්දල
108 හම්බන්තොට
109 අම්බලන්තොට
110 වැලිපටන්විල
111 හුංගම
112 රන්න
113 තංගල්ල
114 මාතර
115 ගාල්ල
116 උඩමළල

එම ප්‍රදේශවල දඩයම් කරන ලද්දේ මුවා, තලගොයා ආදී වියළි කලාපීය පරිසරයේ වැඩි වශයෙන් ජීවත් වන සතුන් ය.

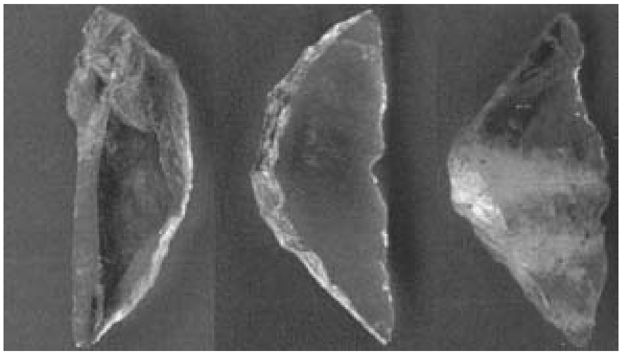
කාලවකවානු

ශ්‍රී ලංකාවේ දකුණු පළාතට අයත් හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පතිරාජවෙල නම් ප්‍රදේශයේ පිහිටි ඉරණමඩු සැකැස්මට අයත් බොරලු තට්ටුවෙන් ගල් යුගයට අයත් සාක්ෂි සොයා ගෙන තිබේ. මෙම බොරලු තට්ටුව විද්‍යාත්මක විශ්ලේෂණය මගින් දින නිර්ණය කිරීමේ දී එය මින් පෙර වසර 125 000 ක් පැරණි බව තහවුරු වී තිබේ. එම දිස්ත්‍රික්කයට ම අයත් බූන්දල වැල්ලේගංගොඩ ප්‍රදේශයේ පොළොව මතුපිට සිට අඩි 24 ක් යටින් පිහිටි ගල්මෙවලම් සහිත බොරලු තට්ටුව මින් පෙර වසර 80 000 ක කාලවකවානුවකට අයත් ය. ආසන්න වශයෙන් මෙයින් පෙර වසර 125 000 ක සිට අවම තරමින් ක්‍රිස්තු පූර්ව 1800 දක්වා මෙම ගල්යුගය අඛණ්ඩ ව පැවතිණි. ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් කිහිපයකින් එම සංස්කෘතියේ දීර්ඝකාලීන පැවැත්ම තහවුරු කරන දින වකවානු ස්ථිර කොට තිබේ.

පාහියන්ගල	*- වසර 38 000*
කුරුවිට බටදොඹලෙන	*- වසර 28 000*
කිතුල්ගල බෙලිලෙන	*- වසර 15 000*
බෙල්ලන්බැඳිපැලැස්ස	*- වසර 12 000*
අත්තනගොඩ අළුලෙන	*- වසර 10 350*
මානියම්ගම	*- වසර 7 900*
සීගිරිය පොතාන	*- වසර 5 800*
සීගිරිය අලිගල	*- වසර 5 500*
උඩමළල	*- වසර 5 330*
මාතොට	*- වසර 3 800*

ඡායාරූපය අංක 2.1 කළුතර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් බුලත්සිංහල පාහියන්ගල පිහිටි මෙම ගල් ගුහාව මීට අවුරුදු 38 000 ඉහත කාලයක දී ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයන්ගේ වාසස්ථානයක් ව පැවතිණි. පාහියන්ගල ලෙන ශ්‍රී ලංකාවේ පහතරට තෙත් කලාපයේ ජීවත් වූ ප්‍රාග් ඓතිහාසික මිනිසුන්ගේ ජීවිතය පිළිබඳ වැදගත් තොරතුරු අනාවරණය කර තිබේ.

ඡායාරූපය අංක 2.2 ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යශිලා යුගයට අයත් ජ්‍යාමිතික හැඩයෙන් යුත් ගල්මෙවලම් කිහිපයක්. මේවා නිපදවා තිබෙන්නේ බිම්වීදුරු නමින් හැඳින්වෙන පිරිසිදු තිරිවානා ගල්වලිනි.

ජනාවාසවල මූලික ලක්ෂණ

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයා රටේ පවතින එකිනෙකට වෙනස් පරිසර තත්ත්වවලට අනුවර්තනය වෙමින් ව්‍යාප්ත විය. ආහාර සඳහා අවශ්‍ය කරන ස්වාභාවික සම්පත් බහුල ප්‍රදේශවල වාසය කිරීමට ඔවුහු වැඩි කැමැත්තක් දැක්වූහ. පහතරට වැසි වනාන්තර ප්‍රදේශ, වියළි කලාපීය වනාන්තර, මුහුදුබඩ කළපු සහ විල්ලු ආශ්‍රිත ප්‍රදේශ, කඳුකර තණබිම් ආදී තැන්වල ඔවුන් වාසය කර ඇති බව සොයා ගෙන තිබේ. ජලය පහසුවෙන් ලබා ගත හැකි තැන් සහ ගල් මෙවලම් තනා ගැනීමට අවශ්‍ය කරන පාෂාණ වර්ග බහුල ප්‍රදේශවල ජීවත් වීමට ඔවුහු රුචියක් දැක්වූහ. වියළි කාලගුණයක් පවත්නා කාලවල දී එළිමහන් තැන්වලත් වර්ෂා සහගත කාලවල දී ස්වාභාවික ගල්ගුහාවලත් ඔවුහු ජීවත් වූහ. දැනට හඳුනාගෙන තිබෙන එවැනි ප්‍රාග් ඓතිහාසික එළිමහන් වාසස්ථාන සහ ගල්ගුහා වාසස්ථාන කිහිපයක් පහත දක්වා තිබේ.

1. මිනිහාගල්කන්ද, බුන්දල, පතිරාජවෙල (වෙරළාශ්‍රිත එළිමහන් වාසස්ථාන)

2. පාහියන්ගල,බටදොඹලෙන, කිතුල්ගල බෙලිලෙන (පහතරට තෙත් කලාපීය ලෙන්)

3. සීගිරියේ පොතාන සහ අලිගල (පහතරට වියළි කලාපීය ලෙන්)

4. බෙල්ලන්බැඳිපැලැස්ස (තෙත් කලාපීය එළිමහන් වාසස්ථාන)

5. බණ්ඩාරවෙල, හෝර්ටන්තැන්න (කඳුකර එළිමහන් දඩයම් වාසස්ථාන)

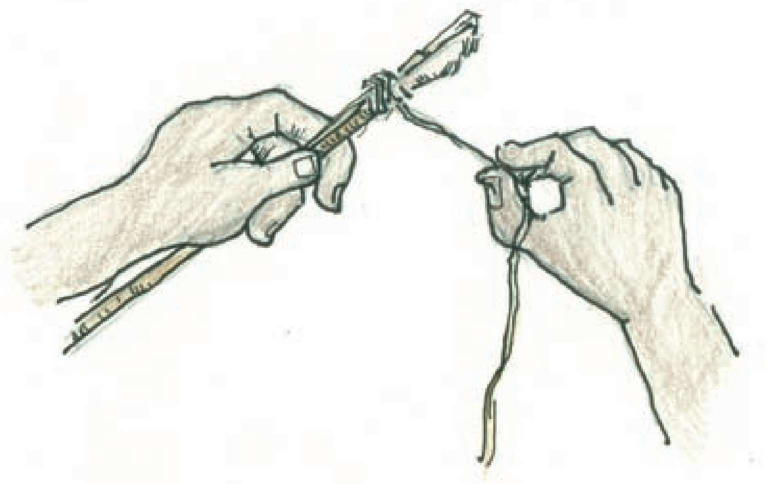
ජීවන රටාව

මෙම යුගයේ ජනතාව දඩයම් කිරීමෙන් සහ තැන තැන ඇවිද ආහාරයට ගත හැකි ස්වාභාවික දේ එකතු කර ගනිමින් සිය ජීවිකාව පවත්වා ගෙන ගොස් ඇත. එහෙයින් ඔවුහු වර්ෂයේ වැඩි කාලයක් සංචාරක ජීවිතයක් ගෙවූහ. වර්ෂාධික කාලවල දී ස්වාභාවික ගල්ගුහාවල ජීවත් වූහ.

ජනගහනය, කුඩා කණ්ඩායම් ලෙස සංවිධානය වී තිබිණි. සාමාන්‍යයෙන් එක් කණ්ඩායමකට සාමාජිකයෝ 15-25 ත් අතර ප්‍රමාණයක් ඇතුළත් විය. එවැනි කණ්ඩායමකට අයත් වූ උපරිම සංඛ්‍යාව 50 ක් පමණ විනැයි විශ්වාස කෙරේ.

සාමාජිකයින් 5 දෙනෙකුගෙන් යුත් පවුලකට ජීවත් වීම සඳහා වර්ග මීටර 50 ක පමණ ප්‍රදේශයක් ප්‍රමාණවත් වූ බව පෙනේ. බණ්ඩාරවෙල වර්ච්හිල් නම් ස්ථානයෙන් සොයා ගත් ගල්යුගයට අයත් ස්ථානයේ වපසරිය වර්ග මීටර 150කි. එහි පුද්ගලයින් 25 දෙනෙකු ජීවත් වන්නට ඇතැ යි අනුමාන කෙරේ. බෙල්ලන්බැඳිපැලැස්සේ ගල්යුගයට අයත් ප්‍රජාව ජීවත් වූ තැන වපසරිය වර්ග මීටර 120 කි. එතැනින් මිනිස් ඇටසැකිලි 30 ක් සොයා ගැනිණි.

මෙම යුගයට අයත් පුද්ගලයින්ගේ ආහාරයේ ස්වභාවය තීරණය වූයේ ඔවුන් ජීවත් වන පරිසරයෙන් ලබා ගත හැකි ව තිබූ සම්පත්වල ස්වභාවය අනුව ය. වියළි කාලවල දී ඔවුහු විවෘත ස්ථානවල තාවකාලිකව අටවා ගත් වාසස්ථානවල

සිතුවම අංක 2.1 ඉහත සිතුවමේ දක්වා ඇති ආකාරයේ කුඩා ජ්‍යාමිතිකාකාර ගල් මෙවලම් භාවිතයේ දී ඒවා ලී දඬුවක හෝ සතෙකුගේ ඇට කැබැල්ලක අමුණා සකස් කරගෙන තිබේ.

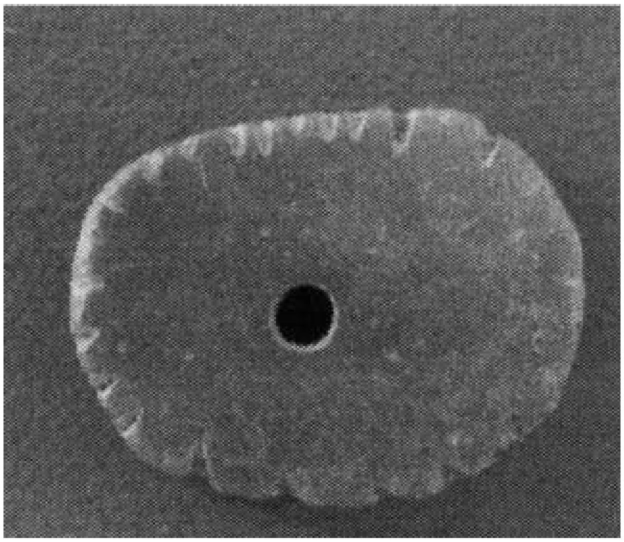
සිතුවම අංක 2.2 තම පවුලේ සාමාජිකයකු හෝ එකට ජීවත් වූ ඥාතියකු මියගිය පසු වාසය කළ ගල් ගුහාව තුළ ම වැළලීම ප්‍රාග් ඓතිහාසික ජනයාගේ සිරිතක් ව තිබිණි. පසු කලෙක ඇට සැකිලි ගොඩට ගෙන ඒවායේ රතු පැහැති ගුරුගල් ආලේප කර කිසි යම් යාතුකර්මයක් කළ බවට සාක්ෂි හමුවී තිබේ.

කල් ගෙවූහ. ආහාර සෙවීමේ කටයුතු සඳහා එම මානවයෝ දිනකට කිලෝමීටර 7 ක පමණ දුරක් ඇවිද ගියහ. ගල්ගුහාවල ගත කරන ලද්දේ තාවකාලික ජීවිතයක් වූ හෙයින් ඇතැම් අවස්ථාවල තමන්ගේ මියගිය ඥාතීන්ගේ මළසිරුරු ගුහා ඇතුළත වළ දැමූහ. ඇතැම් අවස්ථාවල ලී දඬුවක හෝ අං කැබැල්ලක ආධාරයෙන් ඒ සඳහා වළක් හාරා තිබේ. අනතුරුව මළසිරුරු ඒ වළේ තැන්පත් කොට කසළ රොඩුවලින් එය වසා දමනු ලැබිණි. කිතුල්ගල බෙලිලෙන ඇතුළත එලෙස මිහිදන් කළ පුද්ගලයින් 12 දෙනෙකුගේ ඇටසැකිලි සොයා ගැනිණි. විවෘත ස්ථානයක් වූ බෙල්ලන්බැඳිපැලැස්සේ ගල් යුගයට අයත් සොහොන් බිමෙහි ඇටසැකිලි 30 ක් තිබිණි. පාහියන්ගල ගල්ගුහාවෙන් අවධි කිහිපයකට අයත් පුද්ගලයින් 9 දෙනෙකුගේ ඇටසැකිලි කොටස් සොයා ගෙන ඇත.

ආහාර රටාව

මෙරට ගල් යුගයේ විසූ මිනිසුන්ගේ ආහාර කෙබඳු වී දැ යි අවබෝධ කර ගැනීමට ඉවහල් වන වැඩිමනත් සාධක ලැබෙන්නේ පහතරට වියළි කලාපයේ සහ තෙත් කලාපයේ පිහිටි ගල්ගුහාවලිනි. දැනට සොයා ගෙන තිබෙන සාක්ෂි අනුව ආහාරය සඳහා දඩයම් කළ සතුන් අතර ගවරා, කුළු මීහරකා, කළු වළහා, වල්ඌරා, ගෝනා, තිත්මුවා, මීමින්නා, ඉත්තෑවා, හාවා, දඬුලේනා, හම්බාවා, මුගටියා, උරුලෑවා, වඳුරා, වලිකුකුළා, හබන්කුකුළා සහ තලගොයා ද වේ. මාංසජනක ධාතු බහුල මිරිදිය මාළු වර්ග ද අල්ලා ගෙන ආහාරයට යොදා ගෙන තිබේ. පහතරට තෙත් කලාපයේ තිබෙන ස්වාභාවික දියකඩිතිවල සිටින තිත්තයින් ආදි මසුන් මෙසේ අල්ලා ගත් බව පෙනේ.

පිෂ්ටය ලබා ගැනීමට භාවිත කළ ශාක ආහාර අතර වල්දෙල් සහ කැලෑකෙසෙල් ප්‍රධාන ය. කිතුල්ගල බෙලිලෙනෙන් වසර 12 500 කට ඉහත කාල වකවානුවක දී පුලුස්සා ආහාරයට ගන්නා ලද කැලෑදෙල් ඇට පිළිබඳ සාක්ෂි හමු වී තිබේ. මීට අමතර ව පිෂ්ටය බහුල ආහාර ලෙස ගෝනල, සහ කටුඅල, අනුභව කර තිබේ. ආහාර පුලුස්සා අනුභව කළ බවට සාක්ෂි පරීක්ෂා කළ තැන් කිහිපයකින් ම

ඡායාරූපය අංක 2.3 ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික ජනාවාසයකින් සොයාගන්නා ලද පබළුවක්. මෙය සතෙකුගේ අස්ථි කැබැල්ලකින් සකස් කරන ලද්දකි.

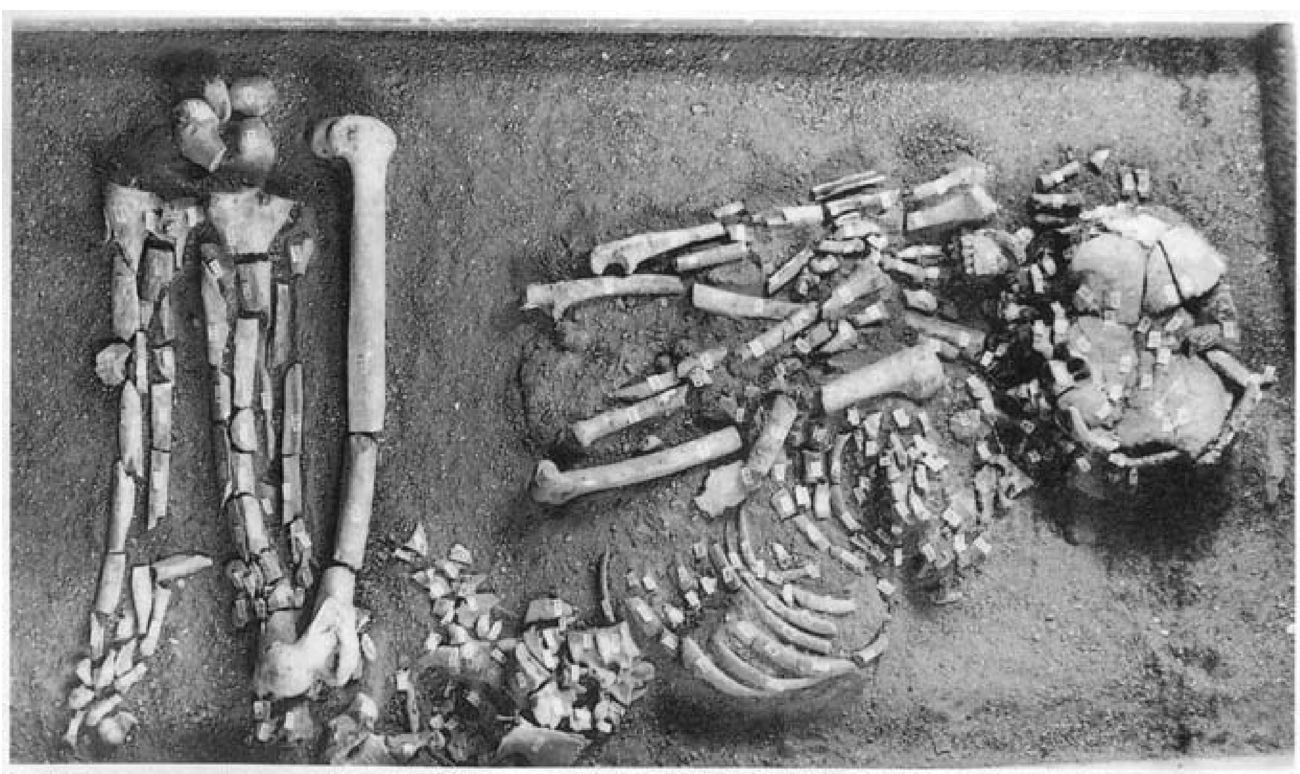
සොයා ගනු ලැබ ඇත.

ගොළුබෙල්ලන් ආහාරයට ගැනීමට ප්‍රාග් ඓතිහාසික වැසියෝ මහත් රුචියක් දැක්වූහ. විශේෂයෙන් ම පහතරට තෙත් කලාපයේ ජීවත්වන ගස්ගොළුබෙල්ලන් සහ කළපුවල ජීවත් වන බෙල්ලන් මෙසේ ආහාරය සඳහා ගෙන තිබේ. සිය ආහාරය සඳහා අවශ්‍ය කරන ලුණු ලබා ගැනීමට රට ඇතුළත ජීවත් වූ ප්‍රාග් ඓතිහාසික වැසියෝ ඉතා දුර බැහැර ගමන් කළෝ ය. කිතුල්ගල බෙලිලෙනෙන් සොයා ගන්නා ලද කළපු බෙල්ලන්ගේ අවශේෂ මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවලින් රැගෙන ආ ලුණු සමග මිශ්‍ර වී පැවති ඒවා බව හඳුනා ගෙන තිබේ.

තාක්ෂණය

මේ යුගයට අයත් තාක්ෂණය ගැන දැන ගැනීමට තිබෙන එක ම සාධකය ගල් මෙවලම් ය. එහෙත් රත්නපුරයේ මැණික් පතල්වලින් සහ ඉරණමඩු සැකැස්මෙන් සොයා ගෙන තිබෙන ගල් මෙවලම් ආශ්‍රයෙන් ගල් යුගයේ තාක්ෂණය ගැන සම්පූර්ණ අදහසක් ගොඩ නැගීම අපහසු ය. ඊට හේතුව ප්‍රමාණවත් ගල් මෙවලම් ප්‍රමාණයක් නොලැබීමත් ඒවායේ දිනවකවානු පිළිබඳ දැනට තිබෙන දැනුම ප්‍රමාණවත් නොවීමත් නිසා ය.

මෙරට ගල් යුගයේ තාක්ෂණය පිළිබඳව විස්තරාත්මක දැනුමක් ලබා ගැනීමට ඉවහල් වන්නේ පුරාවිද්‍යාඥයින් විසින් ජ්‍යාමිතික ක්ෂුද්‍ර ශිලාමෙවලම් යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන කුඩා ප්‍රමාණයේ ගල්

ඡායාරූපය අංක 2.4 ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඉතිහාසය නියෝජනය කරන මිනිස් ඇටසැකිල්ලක්. මෙය සොයාගන්නා ලද්දේ සීගිරියට යාබදව පිහිටි පොතාන ගල් ගුහාවෙනි (ඡායාරූපය පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධි ආයතනය අනුග්‍රහයෙනි)

මෙවලම් ය. මේවා එසේ නම් කර තිබෙන්නේ ඒවා නිෂ්පාදනය කරන්නට වෑයම් කළ පුද්ගලයින් එකී මෙවලම්වලට ජ්‍යාමිතික හැඩයක් ලබා දීමේ අරමුණින් ගල්පතුරු හැඩ ගස්වා තිබෙන නිසා ය. මෙවැනි මෙවලමක් දිගින් සෙන්ටිමීටර 4.5 කට වඩා විශාල නොවේ. වැඩි වශයෙන් තිරිවානා ගල් සහ සුළු වශයෙන් කහඳ ගල් භාවිත කොට මෙකී ක්ෂුද්‍ර ගල් මෙවලම් නිෂ්පාදනය කර තිබේ. මේවා සතුන් දඩයම් කිරීමේ සිට කැපීම්, සීරීම්, තැලීම්, හැරීම් වැනි දේට උචිත පරිදි සකසා ඇත. මීට අමතර ව කළුගල් භාවිත කොට තනන ලද මිටි, ඇඹරුම්ගල් ආදිය ද එකල නිපදවා තිබේ.

මිනිසුන්ගේ ශරීරයේ ස්වභාවය

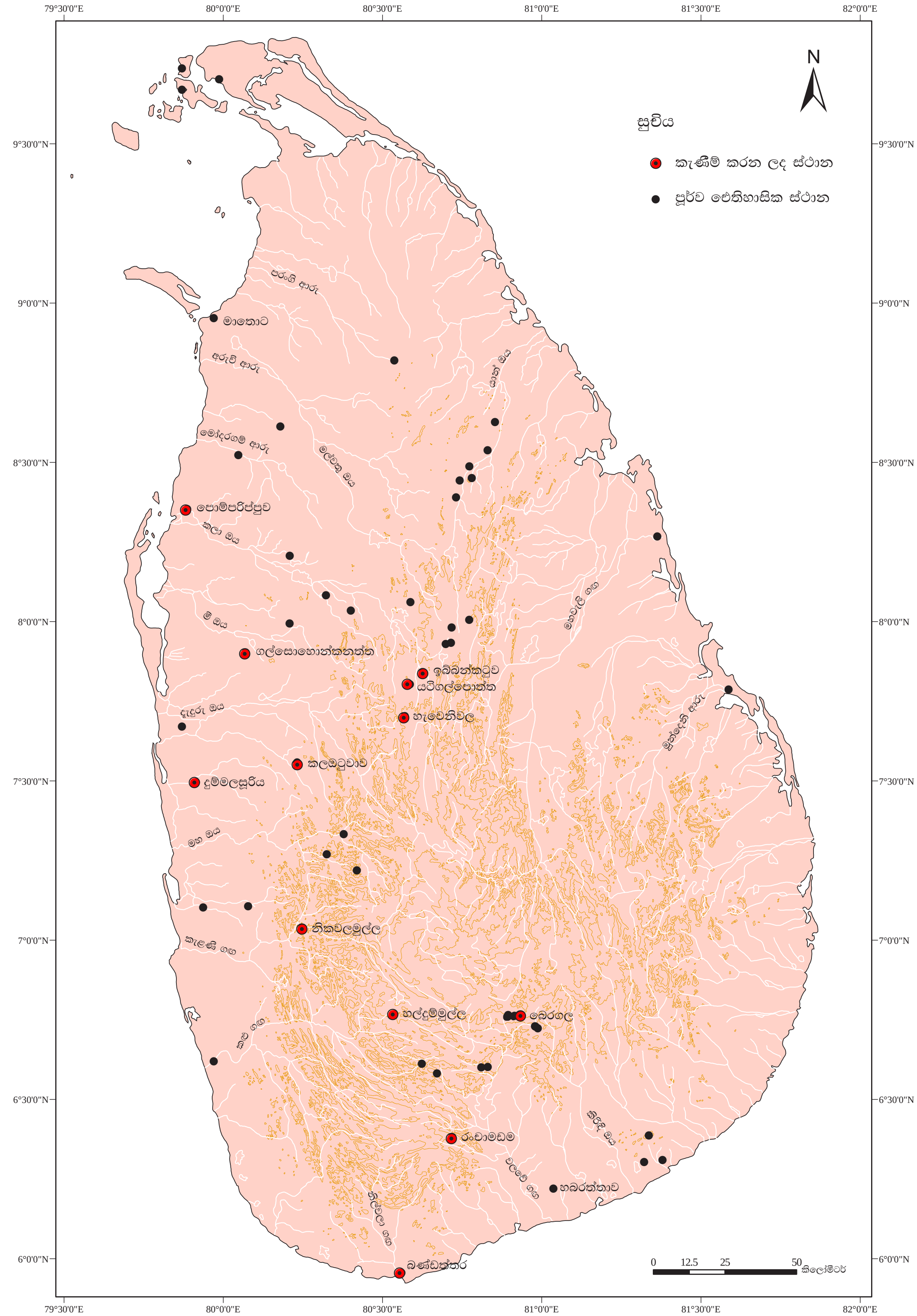
මෙතෙක් සොයාගෙන තිබෙන ඇටසැකිලි ශ්‍රී ලංකාවේ ගල් යුගයට අයත් මිනිසුන්ගේ ශරීර ස්වභාවය කෙබඳු වී දැ යි යන කාරණය අවබෝධ කර ගැනීමට ඉවහල් වෙයි. සාමාන්‍යයෙන් වැඩුණු පිරිමියෙකුගේ උස සෙන්ටිමීටර 174 කි. වැඩුණු කාන්තාවක් සෙන්ටිමීටර 166 කට වඩා උස් නොවීය. ඔවුන් සියලු දෙනාගේ දත් විශාල ය. පළල් නාසයක් සහ නිකටක් ඔවුන්ට තිබිණි. වැඩිහිටි පිරිමියෙකුගේ මොළයේ විශාලත්වය ඝන සෙන්ටිමීටර 1600 කි. වැඩුණු ගැහැනු අයකුගේ එය ඝන සෙන්ටිමීටර 920 කි. මානව විද්‍යාඥයන්ගේ අදහස අනුව ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයාගේ උපරිම ආයු කාලය වසර 35-40 පමණ වන්නට ඇතයි සැලකේ.

අභිචාර විධි

ගල් යුගයේ පැවති අභිචාර විධි ගැන යම් තරමකට හෝ පැහැදිලි තොරතුරක් ලැබෙන්නේ ඒ කාලයට අයත් මිනී වැළලීම් සම්බන්ධයෙනි. වැඩි ආයාසයක් යෙදීමෙන් එවැනි කටයුත්තකට දැරූ උත්සාහයක් පිළිබිඹු වන පැහැදිලි අවස්ථාවක් බදුල්ලට නුදුරු රාවණාඇල්ල ගල්ගුහාවෙන් සොයා ගෙන තිබේ. දෙකට බෙදෙන සේ සිදුරු විදින ලද මිනිස් හිස් කබලක් එහි කළ කැණීමක දී මතු විය. එම හිස් කබලේ රළුවට පිහිටා තිබුණු දාර සහ පිටතට නෙරා තිබෙන කොටස් ගලක උලා මට්ටම් කර එක් පැත්තක රතු පැහැති ගුරුගල් ආලේප කර තිබේ. රතු පැහැති ගුරුගල් ආලේප කරන ලද මිනිස් ඇටසැකිලිවලට අයත් කොටස් පාහියන්ගල ගල්ගුහාවෙන් ද සොයා ගැනිණි. මළසිරුර එහි කොටස් දිරා යන තුරු යම් තැනක වළලා දමා පසුව ඇටසැකිලි ගොඩ ගෙන නැවත ඒවා තැන්පත් කළ බව මෙවැනි සාක්ෂිවලින් පැහැදිලි වේ. කුරුවිට බටදොඹලෙනෙන් සොයා ගත් ඇටසැකිලි නමා වකුටු කර වළලා තිබිණි. ශ්‍රී ලංකාවේ ගල්යුගයේ ජීවත් වූ මිනිසුන් සහ වර්තමාන වැදි ජනතාව අතර සංස්කෘතිකමය වශයෙන් සහ ජීවවිද්‍යාත්මක වශයෙන් සමානතා රැසක් තිබෙන බව පර්යේෂකයින් විසින් පෙන්වා දී ඇත.

ඡායාරූපය අංක 2.5 සබරගමුව පළාතට අයත් රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයේ කොළඹගෙආර රංචාමඩම රජයේ විද්‍යාල භූමියේ පිහිටි පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ සොහොන් බිමක්. 2007 වර්ෂයේ දී කැණීම් කොට මතුකර ගන්නා ලද මෙම සුසාන භූමිය මීට වසර 3350 කට ඉහත කාලයක දී භාවිතයට ගෙන තිබේ.

සිතියම අංක 2.2 ශ්‍රී ලංකාවේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගයට අයත් යැයි සැලකෙන මහාශිලා සම්ප්‍රදායට අයත් සුසාන භූමිවල ව්‍යාප්තිය.

ක්‍රියාකාරකම 1

දැනට සොයාගෙන ඇති ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ ජනාවාස ව්‍යාප්තිය සිතියමක ලකුණු කර නම් කරන්න.

2.2 පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ ජනාවාස

ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ අවසානයත්, ඓතිහාසික යුගයේ ආරම්භයත් අතර කාලපරිච්ඡේදය හැඳින්වෙන්නේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගය යනුවෙනි. තාක්ෂණික වශයෙන් මෙය සංක්‍රාන්තික යුගයකි. ශ්‍රී ලංකාවේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගය ඊට පෙර පැවති ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයෙන් වෙන් වී පෙනෙන්නේ කරුණු කිහිපයක් පදනම් කොට ගෙන ය. පිලිස්සූ මැටි වළං භාවිතය ආරම්භ කිරීමත් ක්‍රමවත් සුසාන චාරිත්‍ර විධියක් අනුගමනය කිරීමත් යන දෑ ඒ අතරින් ප්‍රධාන ය. ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ දී පැවති ගල් මෙවලම් තාක්ෂණය වෙනුවට යකඩ ලෝහය භාවිත කිරීම මේ කාලයේ දී ඇරඹිණි. එහෙත් ගල් මෙවලම් භාවිත කිරීම මුළුමනින් ම අතහැර දැමීම සිදු වූයේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ අවසන් භාගයේ දී ය. යකඩ භාවිතය ආරම්භ වීම නිසා මෙම යුගය පූර්ව

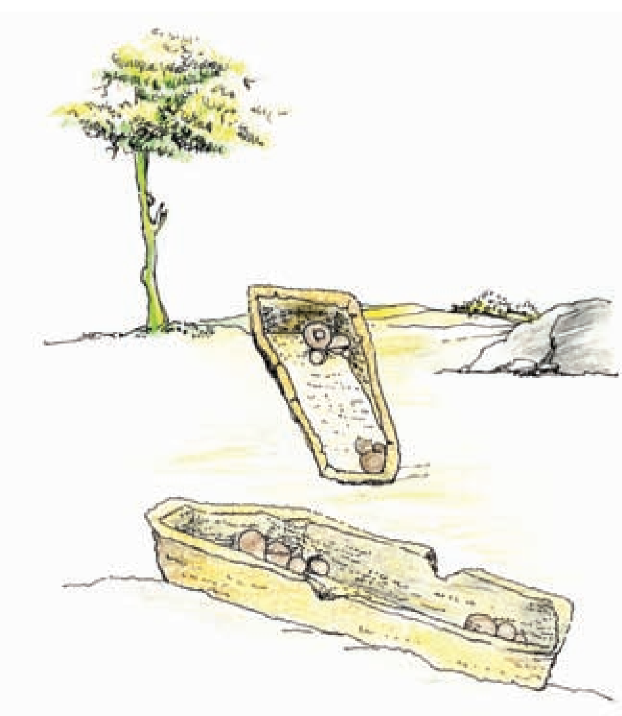

ඡායාරූපය අංක 2.6 පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ දී මියගිය අය වෙනුවෙන් යාතු කර්ම චාරිත්‍ර පැවැත්වීම සඳහා භාවිත කර තිබෙන මෙම මැටි ඔරු සුසානවල ආදාහනය කර තිබෙන්නේ මිනිස් ඇටසැකිලි ය. අනතුරුව භෂ්මාවශේෂ මැටි බඳුන්වල බහා ඒවා තුළ තැන්පත් කර තිබේ. මෙම මැටි ඔරු සුසානය රංචාමඩම පූර්වඓතිහාසික සුසාන භූමියෙන් සොයාගන්නා ලද්දකි.

ඓතිහාසික යකඩ යුගය යනුවෙන් ද මුල් යකඩ යුගය යනුවෙන් ද හැඳින්වේ. එලෙස ම ස්ථිර ජනාවාස ඉදි කිරීම, කෘෂි කර්මාන්තය ඇරඹීම මෙකල දක්නට ලැබෙන තවත් පරිවර්තනයන් ය.

පූර්ව ඓතිහාසික යුගය බිහිවීම

ශ්‍රී ලංකාවේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ ආරම්භයත් ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ අවසානයත් අතර සංක්‍රාන්තික සමය ගැන දැනට අපට තිබෙන දැනුම සීමිත ය. ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයට අයත් ගල් මෙවලම් තාක්ෂණය සහ දඩයම ඇතුළුව ආහාර එකතු කිරීමේ යැපීම් ක්‍රමය යටපත් වෙමින් ඒ වෙනුවට ශාක ආහාර මත වැඩි වශයෙන් පදනම් වීම සහ ලෝහ භාවිතයට නැඹුරු වීම යන දෑ හිටිවන ම සිදු විය හැකි පරිවර්තනයක් නොවේ. අනෙක් අතට

සිතුවම අංක 2.3 මැටියෙන් සාදන ලද ඔරු සුසානවල භෂ්මාවශේෂ සහිත මැටි බඳුන් තැන්පත් කර තිබේ. එය ඉතා පුරාණ කාලයක දී මෙරට වැසියන් අනුගමනය කළ මළවුන් සඳහා වෙන් වූ යාතු කර්මයකි.

එවැනි පරිවර්තනයක් ජනනය කිරීමට කිසියම් ප්‍රබල හේතුවක් තිබීම අවශ්‍ය ය. වෙනත් රටවල සිදු වී තිබෙන එවැනි සංස්කෘතික පරිවර්තනවලට බොහෝ අවස්ථාවල බලපා තිබෙන්නේ දීර්ඝ කාලීන ව බලපවත්වන පරිදි ඇති වූ දේශගුණික විපර්යාස වේ. හොලෝසීන යුගය නමින් හැඳින්වෙන මෑත භූ අවධියේ මැද භාගයේ දී එනම් ක්‍රිස්තු පූර්ව 7000-4500 අතර කාලවකවානුවේ දී සමස්ත දකුණු ආසියානු කලාපයට ම බලපෑමක් ඇති කළ දේශගුණික විපර්යාසයක් ගැන පුරාවිද්‍යාඥයින් සහ පුරාණ දේශගුණය පිළිබඳ විශේෂඥයින් විසින් කරුණු අනාවරණය කොට තිබේ. එනම්, අයිස් යුගය අවසන් වීමත් ලෝකය උණුසුම් වීමත් මගින් කෘෂි කර්මාන්තය සඳහා වඩාත් සුදුසු පරිසර තත්ත්වයක් ගොඩනැගෙන්නට විය. එමෙන් ම ජනගහනය කැපී පෙනෙන අයුරින් වර්ධනය වූ අතර එතුළින් නව සමාජ රටාවක් කෙරෙහි යොමු වීම සිදු විය.

ශ්‍රී ලංකාවේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගය පිළිබඳ පැරණිත ම සාධක අයත් වන්නේ ක්‍රිස්තු පූර්ව 2400 ට ය. දැනට කර තිබෙන පුරාවිද්‍යාත්මක ගවේෂණවලට අනුව මෙම යුගයට අයත් සාක්ෂි වඩාත් පැහැදිලිව අනාවරණය වී තිබෙන්නේ සබරගමු පළාතේ ඊසානදිග කොටසෙන් සහ ඌව පළාතේ නිරිතදිග කොටසෙන් ය.

අතීතයේ දී මෙරට මිය ගිය අය වෙනුවෙන් ඉදි කර ඇති මහාශිලා සුසාන (Megalithic burials) ශ්‍රී ලංකාවේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ සංස්කෘතිය හැදෑරීමට යොදා ගත හැකි ප්‍රධාන අංගයකි. මෙබඳු මහාශිලා සුසාන ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රදේශ රැසකින් හමු වී තිබේ. (සිතියම 2.2 බලන්න) මෙම සුසාන වලින් එක් වර්ගයක් විශාල ගල්පතුරු එක්තැන් කොට චතුරස්‍රාකාර හැඩයකට සකසා ගල් පුවරුවකින් ආවරණය කර තිබේ. එහි ඇතුළත මිනිස් භස්මාවශේෂ සහිත මැටි බඳුන් තැන්පත් කර ඇත. මේවා ශිලා මංජුසා සොහොන් (Cist burials) යනුවෙන් හැඳින්වේ. එවැනි සොහොන් අතරින් මධ්‍යම පළාතට අයත් දඹුල්ලට නුදුරු ව පිහිටි ඉබ්බන්කටුව මහාශිලා සුසානයත් යාපහුවේ පිහිටි ගල්සොහොන් කනත්ත නමින් හැඳින්වෙන සුසාන භූමියත්, ගලේවෙලට නුදුරුව පිහිටි යටිගල්පොත්තේ සුසාන භූමියත් දැනට කැනීම් කොට තිබේ. ඒවාට ලැබී තිබෙන විද්‍යාත්මක දින නීර්ණ ක්‍රි.පූ. 750 - 450 අතර කාලයට අයත් වේ.

මෙම ක්‍රමයට අමතර ව මහාශිලා සම්ප්‍රදායට ම අයත් තවත් සුසාන ක්‍රම කිහිපයක් පිළිබඳ සාධක ශ්‍රී ලංකාවෙන් හමු වේ. මෙම සුසාන ක්‍රමයේ දී භස්මාවශේෂ සහිත කුඩා මැටි බඳුන් විශාල මැටි බඳුනක් තුළ බහා තැන්පත් කර තිබෙනු දක්නට ලැබේ. එවැනි සොහොන් *භරණී සුසාන* යනුවෙන් හැඳින්වේ.

ඌව පළාතේ හල්දුම්මුල්ල සහ බෙරගල පිහිටි පූර්ව ඓතිහාසික යුගයට අයත් සුසානභූමි දෙකක පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීම් සිදු කොට තිබේ. අමු මැට්ටෙන් සකසන ලද ඔරුවක හැඩැති බේසමක භස්මාවශේෂ බහා ලූ මැටි වළං තැන්පත් කිරීම එහි දී අනුගමනය කර ඇති ක්‍රමය යි. භස්මාවශේෂ තැන්පත් කරන්නට මත්තෙන් මෙම මැටිඔරු තුළ මිනිස් ඇටසැකිලි ආදාහනය කර තිබේ. එහි දී ගින්නට හසුවීම නිසා අමුමැට්ටෙන් තනන ලද ඔරු මැනවින් පිළිස්සී තිබේ. ඒවා දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ නොනැසී පවතින්නට බල පෑ හේතුව ද එය යි.

ජනාවාසවල ස්වභාවය

ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ ගත කළ දඩයම් ජීවිකාව අවසන් කර ස්ථිර ජනාවාස හා වාසස්ථාන ගොඩනගා ගැනීම මේ යුගය තුළ සිදු වූ වැදගත් ලක්ෂණයකි. ස්ථිරවාසීතාව (sedentism) යනුවෙන් හැඳින්වෙන මෙම ලක්ෂණය පිළිබිඹු කරන ප්‍රධාන සාක්ෂිය නම් ඒ යුගයට අයත් දැනට සොයා ගෙන තිබෙන නිවාස අවශේෂ යි. 2009 වසරේදී එවැනි නිවාසයක් රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටි උඩරංචාමඩම ගම්මානයෙන් සොයා ගෙන ඇත. එම නිවාසය මීටර 10.20 x 6.80 ප්‍රමාණයෙන් සහ ආයත චතුරස්‍රාකාර හැඩයෙන් යුක්ත වූව කි. එහි ඉදිරිපස සහ පසුපස කොටස් බිත්තියකින් වෙන් කර තිබිණි. නිවසේ බිත්ති වරිච්චි මැටියෙන් ඉදි කොට තිබූ අතර වහල ඉලුක් හෝ එවැනි දෙයකින් සෙවිලි කොට තිබෙන්නට ඇත.

ජීවන රටාව

ශ්‍රී ලංකාවේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගයට අයත් ජීවන රටාව කෙබඳු ස්වරූපයකින් යුක්ත වූවක් දැ යි සම්පූර්ණ ව වටහා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් සාක්ෂි තවමත් ලැබී නැත. දැනට වැඩි වශයෙන් කැනීම් කර තිබෙන්නේ සුසාන භූමි වන බැවින් ඒවායින් සොයා ගත හැකි ඒ කාලයේ සාමාන්‍ය ජන ජීවිතයට අයත් සාක්ෂි සීමිත ය. මේ පිළිබඳව යම් තරමකින් හෝ අදහසක් ලබා ගැනීමට ඉවහල්

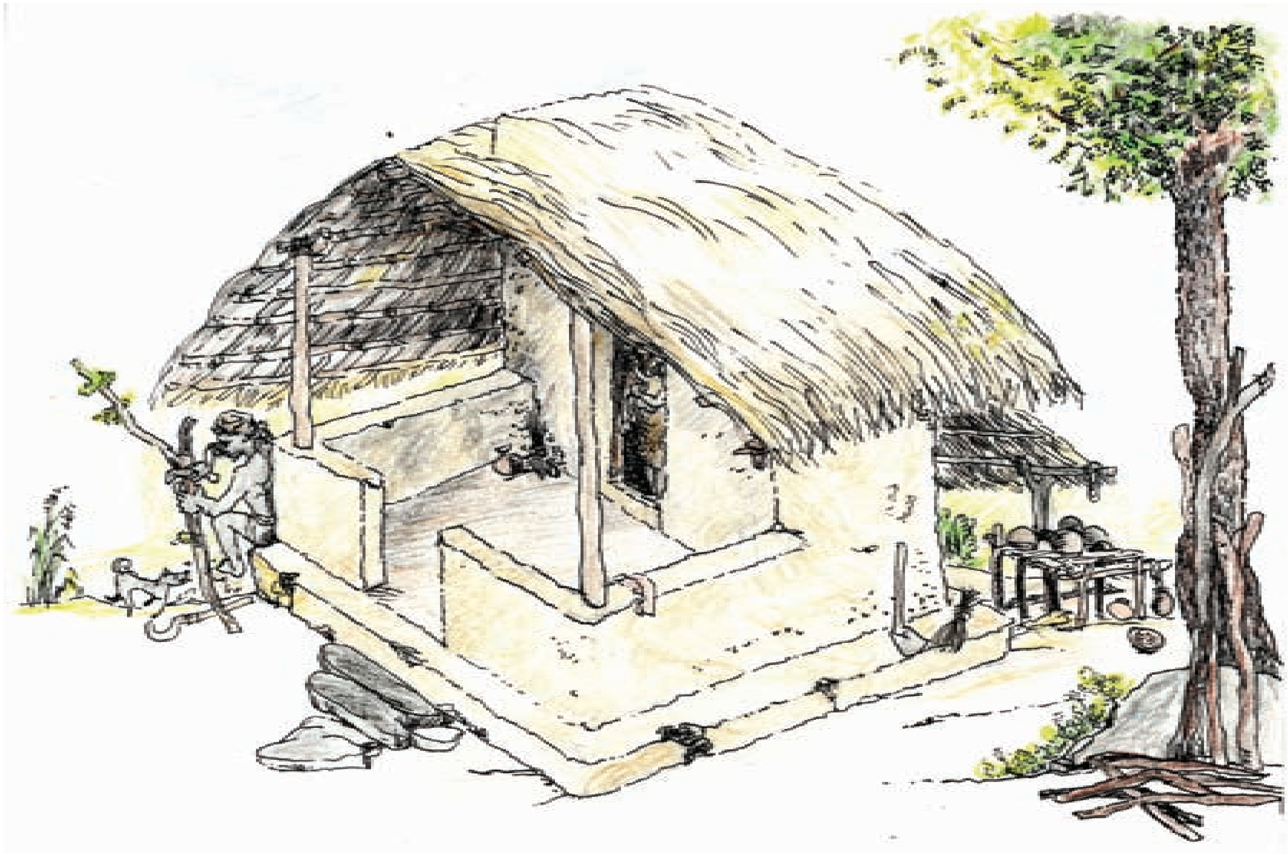
ඡායාරූපය 2.7 දඹුල්ලට නුදුරු ඉබ්බන්කටුව සුසාන භූමියෙන් හමු වූ ශිලා මංජුසා වර්ගයේ සොහොනකි. මෙම සුසාන ගර්භය තුළ මිනිස් භෂ්මාවශේෂ සහිත මැටි බඳුන් තැම්පත් කොට තිබේ. අනුග්‍රහය මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල

වන්නේ උඩරංචාමඩමේ නේවාසික ස්ථානයේ කළ කැණීමෙන් ලද තොරතුරු ය.

උඩරංචාමඩමේ දී කණින ලද්දේ මීට අවුරුදු 3000 ට වඩා පැරණි කාලයේ ඉදි කරන ලදැයි විශ්වාස කරන නිවාසයකි. එහි ඇතුළත තිබී පැරණි වළං කටු රාශියක් සොයා ගැනිණි. ඒවා අතර පින්තාරු කළ වළඳකට අයත් කැබලි ගණනාවක් ද විය. සුදු පැහැති පසුබිමක රතු පැහැයෙන් ඉරි යොදා එම වළඳේ පිටපැත්ත සහ අඩියේ යට පැත්ත අලංකාර කර තිබේ. ඉරි යොදා තිබෙන සමමිතික ආකාරය අනුව එම වළඳ සකපෝරුව භාවිත කොට තනන ලද්දක් බව ස්ථිර ය. මෙවැනි ම තවත් වළඳක කොටස් හල්දුම්මුල්ලේ ජනාවාසයක් පැවති ස්ථානයක් කැණීමෙන් ද සොයා ගැනිණි.

කැණීමට ලක් කළ නිවාසයේ මුළුතැන්ගෙයි මෙවලම් කිහිපයක් තිබිණි. ඒ අතර ගල් මෙවලම් සහ යකඩ මෙවලම් ද විය. ඒ භාණ්ඩ එකතුවේ වැඩි ප්‍රමාණයක් ගල් මෙවලම් තිබීමෙන් පෙනී යන්නේ යකඩ භාවිතය ඒ වන විටත් ඔවුන්ට නව අත්දැකීමක්ව තිබූ බව යි. මුළුතැන්ගෙයි තිබූ වෙනත් සුන්බුන් අතර එම නිවාසයේ වාසය කළ පුද්ගලයින් ආහාරය සඳහා දඩයම් කරන ලද සතුන්ගේ ඇටකටු ද ඉතිරි වී තිබිණි. මේ ඇටකටු මුවා, ගවයා, වල්ඌරා සහ දඬුලේනා යන සතුන්ට අයත් ඒවා වේ. මෙම සාක්ෂි මගින් පෙන්වා දෙන්නේ කෘෂිකාර්මික දිවිපෙවෙතකට හුරු වුව ද සතුන් දඩයම් කිරීම සම්පූර්ණයෙන් ම අත් හැර නොදැමූ බව ය.

නිවස තුළ තිබී සොයා ගන්නා ලද දේ අතරට මැටි පබළු කිහිපයක්, කාන්තාවන් ඇස් අඳුන් තැබීමට භාවිත කරන ලෝහ කූරක් සහ සිරුර වර්ණ ගැන්වීම සඳහා භාවිත කරන කහ සහ රතු පැහැති ගුරුගල් දෙකක් ද ඒවා උරච්චි කිරීමට යොදා ගත් ඇඹරුම් ගල් දෙකක් ද ඇතුළත් ය. මෙම සාක්ෂි මගින් පෙනෙන්නේ එකල විසූ කාන්තාවන් තමන්ගේ රූ සපුව අලංකාර කර ගැනීමට මහත් උනන්දුවක් දක්වා ඇති බවයි.

සිතුවම අංක 2.4 ක්‍රිස්තු පූර්ව 1129 දී උඩරංචාමඩමේ ඉදිකර තිබූ නිවාසය දක්වෙන චිත්‍රයක්. මෙය කැණීමෙන් මතුකර ගන්නා ලද අත්තිවාරමේ සැලැස්ම අනුව නිර්මාණය කරන ලද්දකි.

තාක්ෂණය

ප්‍රාග් ඓතිහාසික අවධියේ පැවති ගල් ආයුධ තාක්ෂණයෙන් කෙමෙන් මිදී ලෝහ තාක්ෂණය හා මැටි බඳුන් නිපදවීමේ තාක්ෂණය වෙත පරිවර්තනය වීම ඇරඹුණේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගය නමින් හැඳින්වෙන කාලපරිච්ඡේදයේ දී ය. ලෝහයක් ලෙස යකඩ භාවිත කිරීම ආරම්භ වූ නිසා මේ යුගයේ වැසියන්ට වඩාත් කාර්යක්ෂම ලෙස තමන්ගේ එදිනෙදා වැඩ කටයුතු කර ගැනීමේ අවස්ථාව උදා විය. යකඩ ශක්තිමත් ලෝහයක් නිසා කැලෑ එළිපෙහෙළි කිරීම, පොළොව කෙටීම සහ සී සෑම ආදී කටයුතුවල දී එම කටයුතු පහසු විය. උඩරංචාමඩමේ පැරණි නිවාසයෙන් සොයා ගන්නා ලද පින්තාරු කරන ලද මැටිබඳුන ඒ කාලයේ පැවති මැටිභාණ්ඩ නිපදවීමේ තාක්ෂණයේ උසස් තාක්ෂණික ප්‍රමිතියේ ස්වරූපය පෙන්වා දෙයි. නිවාස ඉදි කිරීම ආරම්භ වූ හෙයින් ඊට අදාළ තාක්ෂණික දැනුම ක්‍රමයෙන් වර්ධනය විය. විශේෂයෙන් ම ගිලා නොබසින ලෙස ගෙබිම සකස් කර ගැනීම, පොළොවට ලම්බාකාර වන ලෙස බිත්ති ඉදි කිරීම ආදී දේ ඊට අයත් ය. උඩරංචාමඩම නිවාසයේ කැණිම් කටයුතුවල දී මැටි පබළුවක් සොයා ගෙන තිබේ. එමගින් පෙන්නුම් කරන්නේ පබළු නිපදවීමේ තාක්ෂණය ඒ යුගයේ පැවති බවයි. පබළුවක් නිපදවීමට ඉතා සූක්ෂම තාක්ෂණයක් අවශ්‍ය ය.

ක්‍රියාකාරකම 2

ශ්‍රී ලංකාවේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගයෙහි ජනාවාස ව්‍යාප්තිය සිතියමක ලකුණු කර නම් කරන්න.

2.3 මුල් ඓතිහාසික යුගයේ ජනාවාස

ශ්‍රී ලංකාවේ ඓතිහාසික යුගයට අයත් මුල් අවධියේ ජනාවාස පිළිබඳ ව විස්තර කරන ප්‍රවෘත්ති ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල සඳහන්ව තිබේ. එලෙස විස්තර වන ජනාවාස පිහිටි තැන් නිශ්චිත ව හඳුනා ගැනීමට එම තොරතුරු ප්‍රමාණවත් නොවන මුත් එකී ජනාවාසවල ස්වරූපය කෙබඳු දැ යි වටහා ගැනීමට ඉන් සැලකිය යුතු පිටිවහලක් ලැබේ. මෙරට පුරාණ ජනාවාසවල ව්‍යාප්තිය සහ ඒවාට අදාළ වෙනත්

ඡායාරූපය අංක 2.8 ක්‍රිස්තු පූර්ව 1129 ට දින නීර්ණය වී තිබෙන උඩරංචාමඩමේ පැරණි නිවාසයෙන් සොයාගන්නා ලද පින්තාරු කළ මැටි බඳුන. ඉතා පැරණි කාලයක සිට වළං සෑදීමේ තාක්ෂණය ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති බව මෙම නිදර්ශනය මඟින් මැනවින් තහවුරු කරයි. ඡායාරූපයේ දකුණු පස දැක්වෙන්නේ එම මැටි බඳුන මුල් අවස්ථාවේ පැවති ආකාරය දැක්වෙන චිත්‍රයකි.

තොරතුරු ගැන යම් තරමක හෝ නිශ්චිතතාවකින් යුතුව වටහා ගැනීමට ඉවහල් වන්නේ පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි ය.

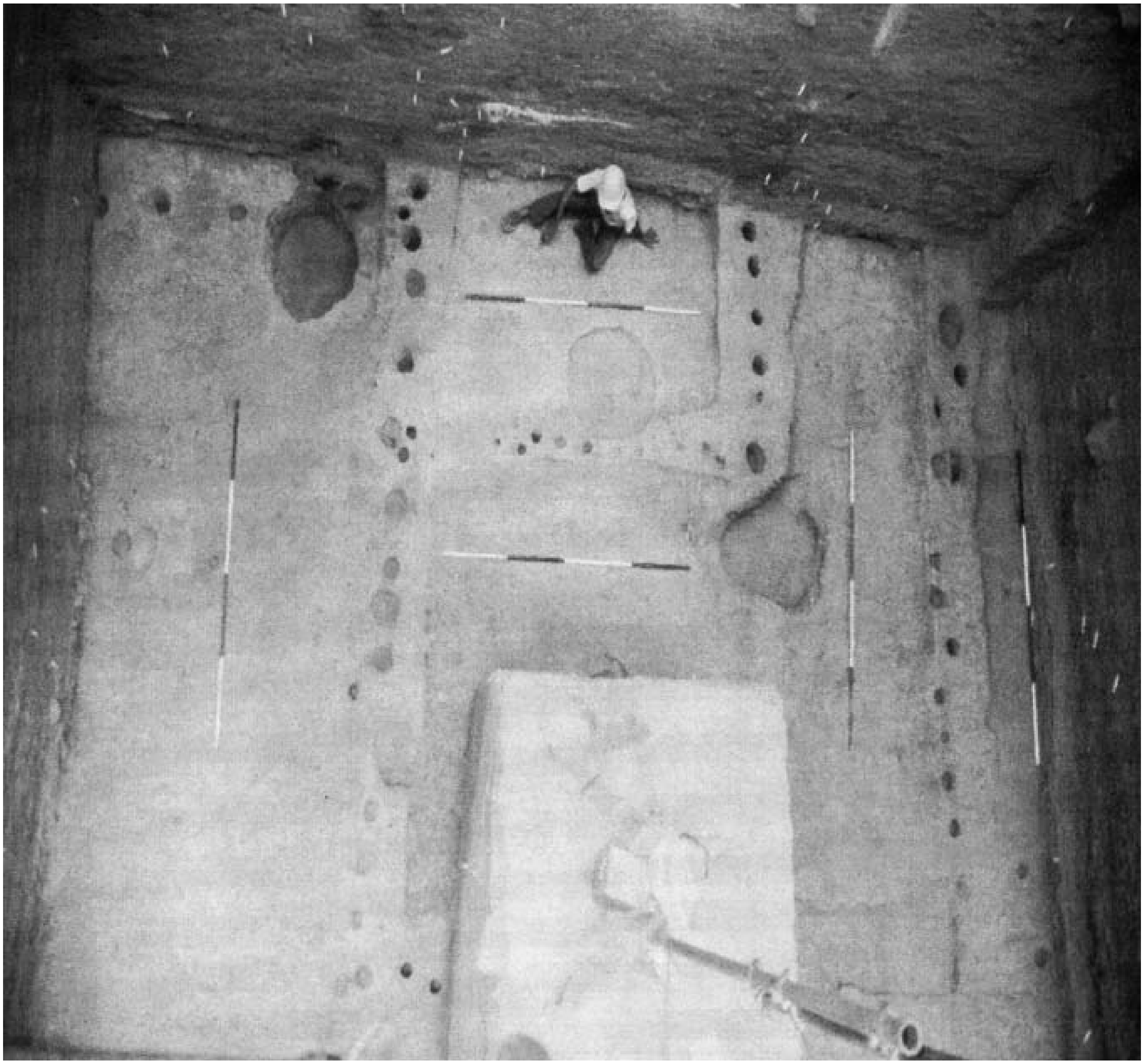
මුල් ඓතිහාසික යුගය වශයෙන් සැලකෙන්නේ ක්‍රිස්තු පූර්ව 450 පමණ සිට ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් 300 වන තුරු කාලපරිච්ඡේදය යි. මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුළ මෙරට තිබූ ජනාවාස ව්‍යාප්තව පැවතියේ කිනම් ප්‍රදේශවල දැ යි පෙන්නුම් කරන ප්‍රධාන දර්ශකය නම් කුඩා ගම්වැව්වල ව්‍යාප්තිය යි. නටබුන් ව ගිය එවැනි කුඩා ගම්වැව් දහස් ගණනක් ශ්‍රී ලංකාව පුරා ව්‍යාප්ත ව තිබේ. ඓතිහාසික යුගයේ ජනාවාස බහුතරය වැවක් කේන්ද්‍ර කොට ගනිමින් එහි ආසන්නයේ ම පැවතිණි. වැව් බැම්මේ එක් කෙළවරක වැවට නුදුරු ව එවැනි ගම් පිහිටා තිබූ බව පුරාවිද්‍යාත්මක ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණවලින් සොයා ගෙන තිබේ.

ජනාවාස ව්‍යාප්තියට බල පෑ ප්‍රධාන සාධක

පුරාණ ජනාවාස ව්‍යාප්තියට බලපෑ ප්‍රධාන සාධකයක් වූයේ භූ භෞතික පසුබිම යි. වාර්ෂික වර්ෂාපතන අගය, පසේ ස්වභාවය, භූ විෂමතාව, ස්වාභාවික සම්පත්වල ව්‍යාප්තිය, ජලවහනය ආදිය මේ අතර ප්‍රධාන ය.

මුල් ඓතිහාසික යුගයේ දී ජනාවාස ව්‍යාප්ත වූයේ ශ්‍රී ලංකාවේ වියළි දේශගුණයක් ඇති ප්‍රදේශවල ය. වාර්ෂික වර්ෂාපතනය මිලිමීටර 1000 – 1250 ක් ලැබෙන ප්‍රදේශ වියළි කලාපය ලෙසත්, මිලිමීටර 1000 අඩු ප්‍රදේශ ශුෂ්ක කලාපය ලෙසත් සැලකේ. කෘෂිකර්මය සඳහා අවශ්‍ය කරන ජලය ප්‍රමාණවත් තරමින් වර්ෂය පුරා ලබා ගැනීම දුෂ්කර වුවත් මූලික ජනාවාස වියළි කලාපයේ ව්‍යාප්ත වූයේ එහි පසේ තිබෙන සාරවත් බව නිසා ය. රතු-දුඹුරු පස යනුවෙන් හැඳින්වෙන වියළි කලාපයේ වැඩි ප්‍රදේශයක පැතිරී ඇති පස කෘෂිකර්මයට ඉතා ම සුදුසු වූවකි. මෙම ප්‍රදේශවලට කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය කරන ජලය ලැබෙන මාර්ග දෙකක් තිබිණි. ඉන් ප්‍රධාන වූයේ මෝසම් වර්ෂාව යි. ස්වාභාවික ගංගා මගින් ලැබෙන ජලය ද වියළි කාලවල දී යම් තරමකට ප්‍රයෝජනවත් විය. එහෙත් ගංගා ජලය කෘෂිකාර්මික කටයුතුවලට යොදා ගැනීමේ දී ගංගා හරහා අමුණු බැඳීම රැස් කර ගත් ජලය අවශ්‍ය තැන්වලට ගෙන යාම සඳහා ඇළ මාර්ග තැනීම ආදි දේ කිරීමට සිදු විය. එය ශ්‍රමය කාලය හා තාක්ෂණය යෙදවිය යුතු ක්‍රියාවක් නිසා වැඩි නැඹුරුවක් දැක්වූයේ වැව් තැනීමෙන් ජලය රැස් කර ගැනීම සඳහා යි.

මුල් ඓතිහාසික යුගයට අයත් ජනාවාස වර්ධනය වූ ආකාරය පිළිබඳව සිදු කර තිබෙන විස්තරාත්මක අධ්‍යයනවල ප්‍රතිඵල මගින් පෙන්නුම් කරන්නේ මෙරට ඓතිහාසික යුගයේ මූලික ජනාවාස පැතිරෙන්නේ ගංගා නිම්නවල නොව ඊට පිටතින් පිහිටි ප්‍රදේශවල බව යි. මීට බලපෑ ප්‍රධාන හේතුව වන්නට ඇත්තේ ගංගා මගින් වාර්ෂිකව ගෙනෙන විනාශකාරී ගංවතුර පාලනය කිරීමට සරිලන තාක්ෂණයක් ඒ වන විට නිපදවා නොමැති වීම ය. ගංගා හරස් කොට අමුණු බැඳ ජලය වැව් කරා ගෙන යාමෙන් ගංවතුර පාලනය කිරීම ආරම්භ වූයේ ක්‍රිස්තු පූර්ව පළමුවන සියවසේ අගභාගයේ දී හෝ ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් පළමුවන සියවසේ දී විය යුතු ය. තිස්සමහාරාම වැව ඉදි කළ ඉළනාග රජු (ක්‍රි.ව 33-43)

ඡායාරූපය අංක 2.9 අනුරාධපුර පැරණි ඇතුළු නුවර සිදුකරන ලද කැණීමකින් සොයාගන්නා ලද ආයත චතුරස්‍රාකාර බිම්සැලැස්මකින් යුත් පැල්පතකට අයත් ව තිබූ කණු වළවල් කිහිපයක් (ඡායාරූපය පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවේ කාරුණික අනුග්‍රහයෙනි).

සමයේ කිරිඳිඔය හරස් කොට අමුණක් බැඳ තිබේ. කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටි ගනේකන්ද විහාරයේ සහ ගල්ලෙන විහාරයේ තිබෙන ගල්ගුහා දෙකක කොටා ඇති බ්‍රාහ්මී සෙල්ලිපිවල ‘අවරණ’ යන වචනය දැක්වේ. එහි අදහස ‘අමුණ’ යන්න යි.

ජනාවාස ව්‍යුහය හා ස්වරූපය

වැසි ජලයෙන් පෝෂණය වන කුඩා වැව් කේන්ද්‍ර කර ගනිමින් ගංගාවල පිටාර නිම්නයට පිටතින් වූ ප්‍රදේශවල ව්‍යාප්ත වූ ජනාවාස එකිනෙකින් ස්වාධීන වූ ඒවා යි. වැවක් කේන්ද්‍ර කොට ගෙන වර්ධනය වූ එවැනි ජනාවාස වාපිගාම යනුවෙන් සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල හඳුන්වා දී තිබේ. මහාවංසයේ සඳහන් සුමනවාපිගාම, විහාරවාපිගාම, හුන්දරිවාපිගාම, කඩහවාපිගාම යන ගම් එවැනි වැව් ගම් ය.

එක් ගමක් තවත් ගමකින් වෙන් වූයේ කැලෑ තීරයකිනි. වැව්ගම්වලට අමතරව මෙසේ එකිනෙකින් ස්වාධීන වූ ගම් පිළිබඳව ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල කෙටි සඳහන් කිරීම් ඇතුළත්ව තිබේ. නොයෙකුත් වෘත්තිකයින් විසූ ඇතැම් ජනාවාස වංසකථාවල සහ සෙල්ලිපිවල සඳහන් කොට තිබෙන්නේ මෙසේ යි.

1 කසීකාරගාම - ගොවියන් විසූ ගම්

2 මණිකාරගාම -
මැණික් ගැරූ හෝ මැණික් කැපූ අය ජීවත් වූ ගම්

3 ගෝපාලගාම -
ගොපල්ලන් විසූ ගම්

4 කේවට්ටගාම -
ධීවරයින් විසූ ගම්

5 කුම්භකාරගාම - වළං සාදන්නන් විසූ ගම්

6 වඩ්ඪකීගාම -
වඩුවන් විසූ ගම්

මේ හැරුණු විට කාර්යය පදනම් කොට ගෙන ක්‍රියාත්මක වූ තවත් ගම් වර්ග කිහිපයක් තිබිණි.

ඡායාරූපය අංක 2.10 අනුරාධපුර පැරණි ඇතුළු නුවර සිදුකරන ලද කැණීමකින් සොයාගන්නා ලද වටකුරු බිම්සැලැස්මකින් යුත් පැල්පතකට අයත් ව තිබූ කණුවළවල් කිහිපයක් (ඡායාරූපය පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවේ කාරුණික අනුග්‍රහයෙනි).

7 පට්ටනගාම - වරාය ආශ්‍රිත ව තිබූ ගම්

8 නියම්ගම් - වෙළෙඳ ගම්

9 ඔළගම් - ජනතාව විසින් අතහැර දැමූ වැව්ගම්

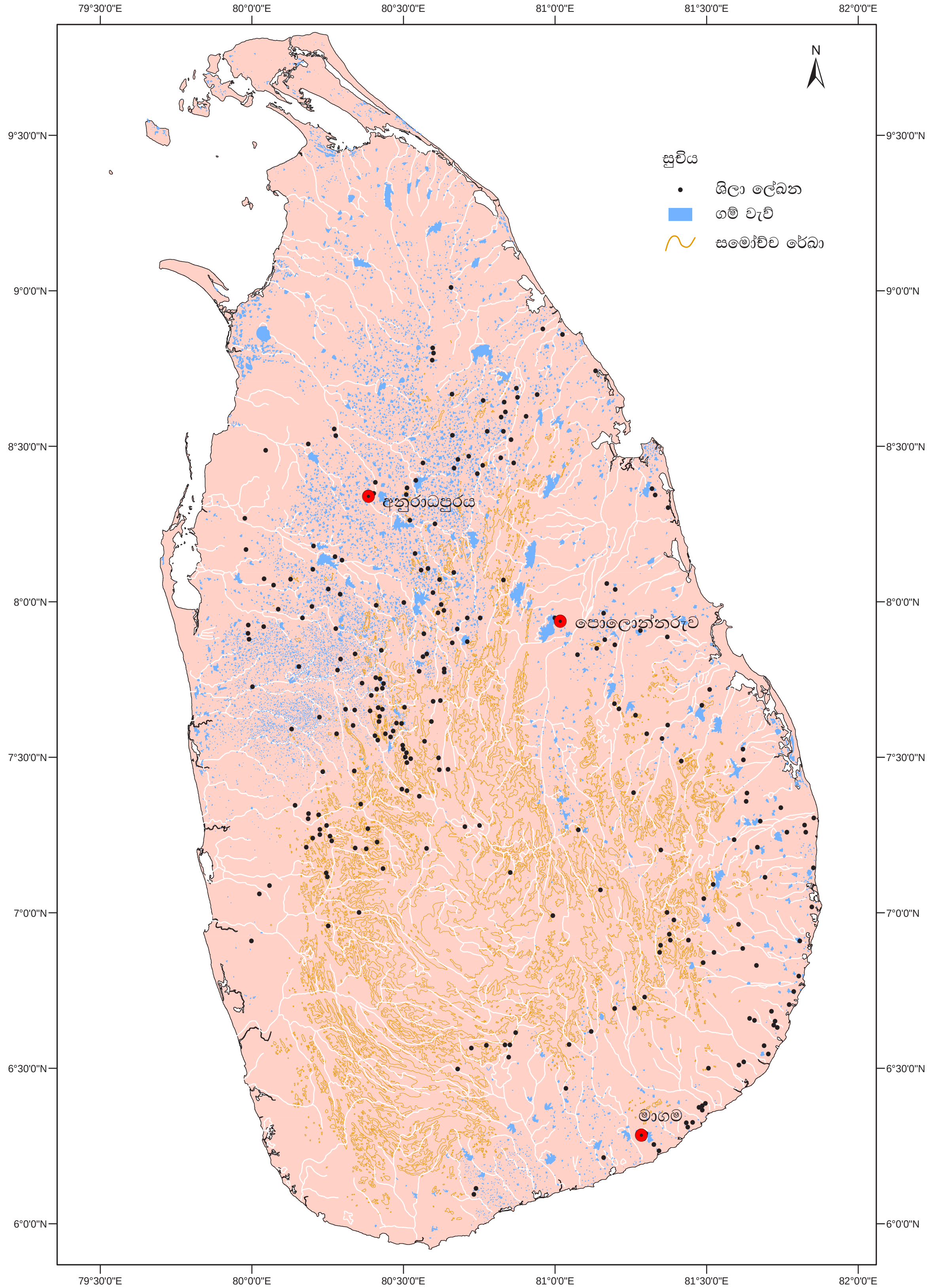
පැරණි ජනාවාසවල විශාලත්වය කෙතෙක් වී දැ යි යන කාරණය පිළිබඳ ව ස්ථිර නිගමනයකට පැමිණීම අපහසු ය. එය විවිධ භූගෝලීය ප්‍රදේශවල පැවති ස්වාභාවික සම්පත්වල සුලබතාව මත පදනම් විය. එහෙත් දැනට සිදුකර තිබෙන පුරාවිද්‍යාත්මක විමර්ශනවලින් ලැබී තිබෙන සාක්ෂි අනුව කුඩා ප්‍රමාණයේ ගමක විශාලත්වය සාමාන්‍යයෙන් හෙක්ටයාර 0.15 කට වඩා වැඩි නොවී ය. මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ග්‍රාමීය ජනාවාසයක් හෙක්ටයාර 2 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් වූ අතර විශාල නාගරික ජනාවාසයක් හෙක්ටයාර 2 කට වඩා විශාල විය.

සාමාන්‍යයෙන් ගමක පවුල් 5-6 ත් අතර ප්‍රමාණයක් වාසය කළහ. ඇතැම් විශාල ප්‍රමාණයේ ගම්වල පවුල් 30 ක් විසූ බව සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල දැක්වේ. නාගරික ජනාවාසවල මේ තත්ත්වය ඉඳුරා ම වෙනස් විය. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් හය වන සියවස වන විට පැරණි මාගම නගරයේ සහ ඊට තදනුබද්ධ නාගරික ජනාවාසවල අවම තරමින් 35 000 ක ජනගහනයක් විසූ බවට දළ වශයෙන් ගණනය කර තිබේ. ඇතැම් ගම් වැටකින් ආරක්ෂා කර තිබූ බවට සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල දැක්වේ. එවැනි ගම් හැඳින්වූයේ 'පරික්ඛිත්ත ගම්' යනුවෙනි. එවැනි ආරක්ෂාවක් නොමැති ගම් 'අපරික්ඛිත ගම්' යනුවෙන් හැඳින්විණි.

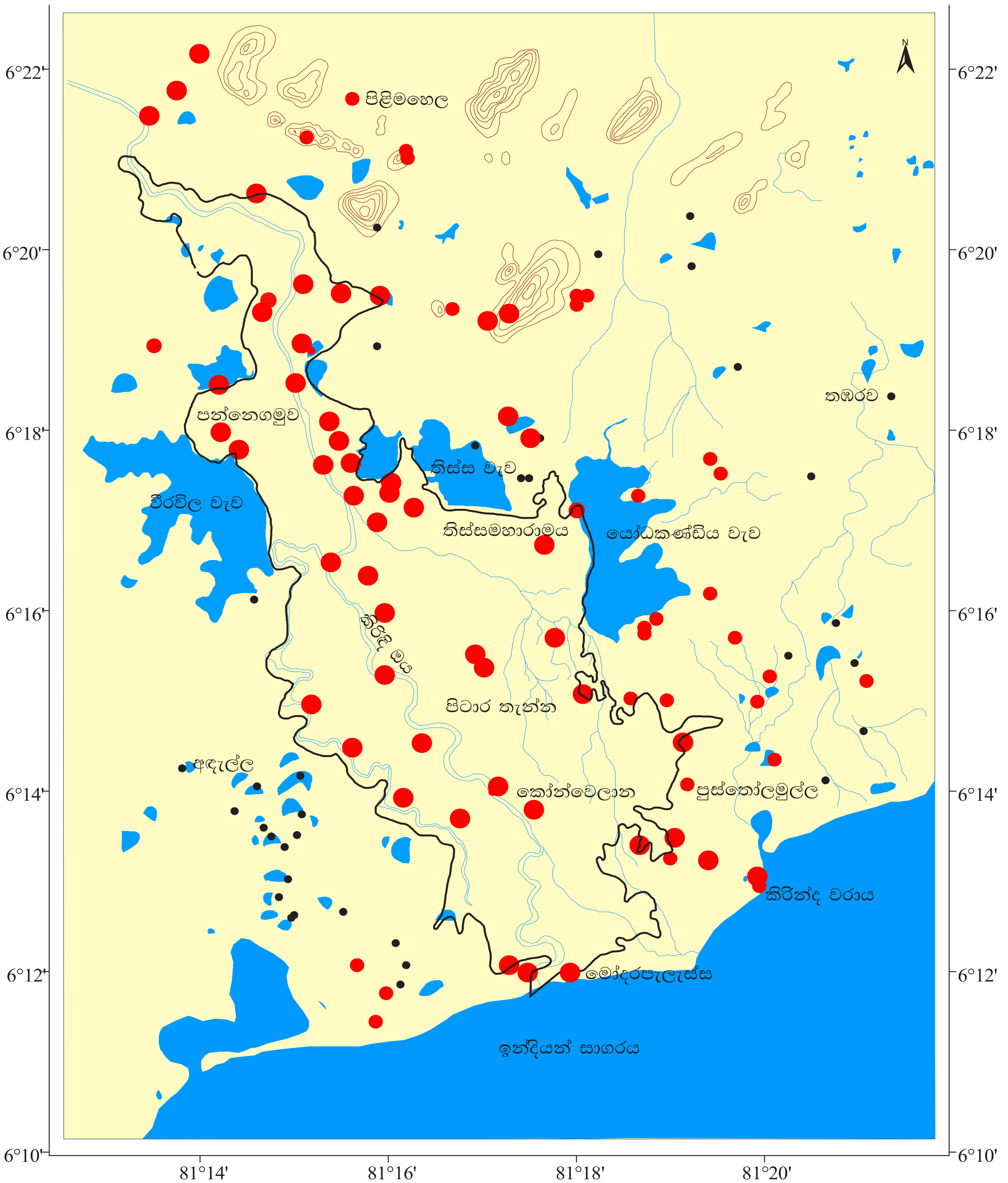
විශාල නාගරික ජනාවාස හැඳින්වීමට 'පුර' යන පදය ව්‍යාවහාර විය. ක්‍රිස්තු පූර්ව 250 තරම් ඈත කාලයක දී රචිත බ්‍රාහ්මී සෙල්ලිපියක 'පුර කමත' යනුවෙන් තනතුරු නාමයක් සඳහන් ව තිබේ. එයින් අදහස් කර තිබෙන්නේ නගරයේ ප්‍රධාන වාස්තු ශිල්පියා යි. පළමු වන විජයබාහු රජතුමාට (ක්‍රි.ව. 1055-1110) අයත් පනාකඩුව තඹ සන්නසේ අනුරාධපුරය නම් කිරීමට යොදා තිබෙන්නේ 'නුරුපුර' යන ව්‍යවහාරය යි.

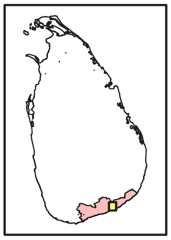
'නකර' හෙවත් නගර යනුවෙන් හැඳින්වූ ජනාවාස විශේෂයක් ගැන මෙරට පුරාණතම සෙල්ලිපිවල සඳහන් ය. මෙහි නගර යනුවෙන් හඳුන්වා තිබෙන්නේ ගමත්, පුරයත් අතර වූ ජනාවාසයකි. ගම්වල නිෂ්පාදනය කරන දෑ වෙළෙඳාම පිණිස මහා නගර වෙත ගෙන යාම සම්බන්ධීකරණය වූයේ මෙම අතරමැදි ජනාවාසවලිනි. ඒවා ප්‍රමාණයෙන් ගමකට වඩා මඳක් විශාල වූ ජනාවාස යි.

මුල් ඓතිහාසික යුගයට පෙර සිට ම මෙම ජනාවාසවල සංවිධානය සහ පරිපාලනය ක්‍රමවත් ව පැවති බව පෙන්වීමට සාක්ෂි තිබේ. ගමක් යනු පවුල් කිහිපයකින් සැදුම් ලත් ඒකකයකි. පවුල යනු ගමක වැදගත් ම සාධකයකි. පවුලක් නියෝජනය කරන ලද ගෘහපතියා විසිනි. බ්‍රාහ්මී සෙල්ලිපිවල ඔහු හඳුන්වා තිබෙන්නේ 'ගහපති' යනුවෙනි. ගමක ගෘහපතීන් කිහිප දෙනෙකුගෙන් සැදුම් ලත් කණ්ඩායමක් වෙනුවෙන් කටයුතු කළ පුද්ගලයා හැඳින්වූයේ 'ගමික' හෙවත් ග්‍රාමික යන නමිනි. එහි තේරුම ගමේ ප්‍රධානියා යන්න යි. පසුකාලයක මෙකී ගම්ප්‍රධානීන්

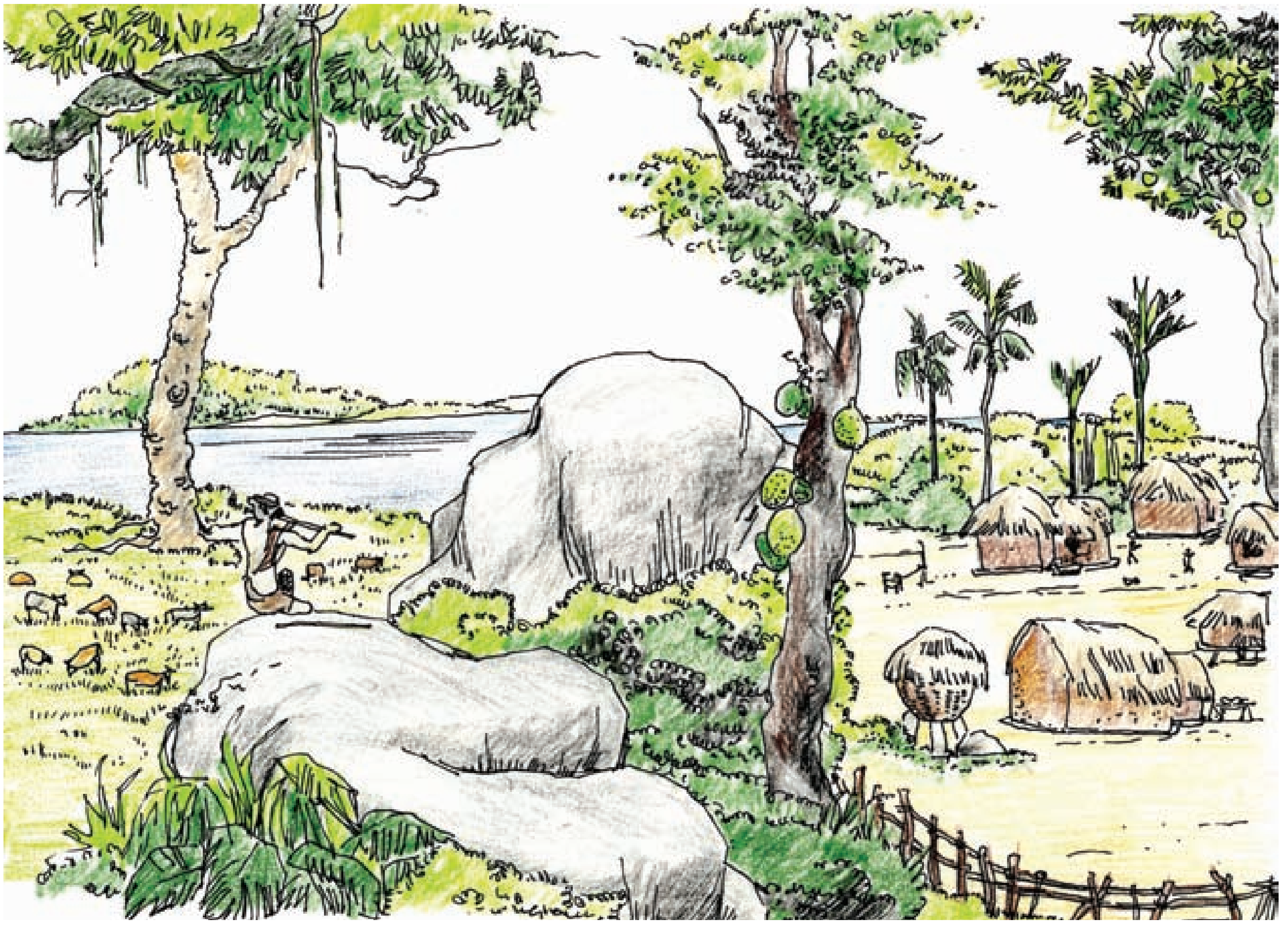

සිතියම අංක 2.3 මෙම සිතියමේ දැක්වෙන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණිතම ගම්වැව්වල හා මුල් කාලීන ශිලාලිපිවල ව්‍යාප්තිය යි. ගම, වැව සහ ශිලා ලේඛන අතර සමීප සබඳතාවක් පැවති බැවින් වැව්වල සහ සෙල්ලිපිවල ව්‍යාප්තිය මගින් පැරණි ජනාවාසවල ව්‍යාප්තිය පිළිබිඹු කරයි.

සිතියම අංක 2.4 හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයට අයත් තිස්සමහාරාමය අසලින් ගලා ගෙන යන කිරිඳිඔය ආශ්‍රිත ප්‍රදේශයේ පැරණි ජනාවාස ව්‍යාප්තිය දක්වෙන සිතියමක්. (සිතියමේ තිත්වලින් ජනාවාස දක්වේ.) මෙහි ගංගාවේ නිම්නයට ඇතින් තිබෙන ජනාවාස ක්‍රිස්තු පූර්ව 900--500 ත් අතර කාලයට අයත් වේ. එම ජනාවාස එම ගංගාවට අදාළ ප්‍රදේශයේ මුලින් ම බිහි වූ ඒවා යි. ගංගාව ආශ්‍රිතව පිහිටා ඇති ප්‍රදේශයේ ජනාවාස පැතිරී තිබෙන්නේ කිරිඳිඔයේ වාර්ෂික ගංවතුර පාලනය කිරීමට උපාය මාර්ග යෙදීමෙන් පසුව ය.

සිතුවම අංක 2.5 මෙම චිත්‍රයෙන් දැක්වෙන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි ගමක කල්පිත ස්වරූපයකි. ස්වභාවධර්මය සමඟ සුහදශීලීව ජීවත් වීමත් ඒ නිසා ම තම ජීවන රටාව තුළ ඇති වූ සරල බවත් ග්‍රාමීය ජීවිතය තුළ කැපී පෙනෙන ලක්ෂණ ය.

දසදෙනෙකුගෙන් සමන්විත වූ මණ්ඩලයක් මගින් ගම් කිහිපයකින් සැදුම් ලත් ප්‍රදේශයක පරිපාලනයට සම්බන්ධ ගැටලු විසඳීමෙහි නිරත විය. සෙල්ලිපිවල මෙම මණ්ඩලය හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ 'දසගම් ඇත්තන්' යන ව්‍යවහාරයෙනි. මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයට අයත් දඹුල්ලේ පිහිටි කළුදියපොකුණ නමින් හැඳින්වෙන පැරණි බෞද්ධ විහාරයේ ඇති එක් සෙල්ලිපියක සඳහන් කර තිබෙන්නේ එම විහාරයේ දානය සපයා ගැනීමේ කටයුතුවල දී යම් ගැටලුවක් ඇති වුව හොත් දසගම් ඇත්තන් රැස් වී එම ගැටලුව විසඳිය යුතු බව යි.

අනුරාධපුරයේ කරන ලද කැණීම්වලින් පැරණි ග්‍රාමීය නිවාස කිහිපයකට අයත් ව තිබූ අත්තිවාරම් හෙළිදරවු විය. ඒවා වරිච්චි බිත්තිවලින් සහ කොළ අතු පියස්සකින් සමන්විත තිබුණු පැල්පත් ය. ඒ අතරින් සමහර ඒවා වටකුරු හැඩයකින් යුක්ත ය. ඇතැම් නිවාස හතරැස් හැඩයේ බිම් සැලැස්මකින් යුක්ත ය. පුරාවිද්‍යාඥයින්ට හමු වී තිබෙන්නේ ඒවා තිබූ තැන්වල ඉතිරි ව ඇති කණු වළවල් පමණි. තිස්සමහාරාමයේ වළගම්පත්තුව නමින් හැඳින්වෙන ගමකින් ද පුරාණ නිවාසයකට අයත් සලකුණු සොයා ගැනීමට හැකි විය. එම නිවාසයේ බිම සකස් කර තිබෙන්නේ පොළොව සාරා එහි මතුපිට මැටි ආලේප කිරීමෙනි. එම නිවාසය ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් තුන් වන සියවසේ දී භාවිත කරන ලද්දක් බව විද්‍යාත්මකව සනාථ කර තිබේ.

පැරණි කාලයේ මෙරට පැවති ජනාවාසවල ස්වභාවය කෙබඳු ද යන කාරණය මෙම පාඩමේ දී ඉගෙන ගැනීමට අවස්ථාවක් ලැබිණි. ඉතා පුරාණ කාලයක සිට සාමූහිකවත් විධිමත් ලෙසත් සිය ජීවිතය හැඩගස්වා ගන්නට ඔවුන් සමත් වූ ආකාරය ඔබට ආදර්ශයක් බව සිතට ගත යුතු ය.

යැපීම් ක්‍රමය

ගංගාවක පිටාර නිම්නයෙන් පිටත ප්‍රදේශවල ජනාවාස ව්‍යාප්ත වීමේ දී ඒවායේ ජීවත් වූ වැසියන් සිය යැපීම් ක්‍රමය ලෙස අනුගමනය කළේ හේන් ගොවිතැන යි. කුරක්කන්, මෙනේරි, තල සහ තණහාල් වැනි කටුසර බෝග ඒවායේ වගා

කෙරිණ. කෙටි මුල් පද්ධතියක් සහිත නියඟයට හොඳින් ඔරොත්තු දෙන එම බෝග ජලය හිඟ පිටාර නිම්නයෙන් බැහැර ප්‍රදේශවල වගා කිරීමට යෝග්‍ය ය. මූලික ගම්වැව් ඉදි කිරීමට පෙළඹවීමක් ඇති වන්නේ එකී ජනාවාසවල විසූ ජනගහනය පුළුල් වීමට සමාන්තර ව ආහාර නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමට සිදු වූ නිසා ය. වැඩියෙන් ගොවිතැන් කිරීමට වැඩිපුර ජලය අවශ්‍ය විය. ගංගා නිම්නවලට පිටතින් ආරම්භ වන මුල්ඓතිහාසික යුගයේ ජනාවාස, ගංගා නිම්නය තුළට අවතීර්ණ වන ආකාරය පිළිබඳ ඉතා පැහැදිලි පිළිබිඹුවක් කිරිඳි ඔය නිම්නයේ සිදු කර තිබෙන පැරණි ජනාවාස අධ්‍යයනයකින් පෙන්වා දී තිබේ. (සිතියම අංක 2.4 බලන්න).

ක්‍රියාකාරකම් 3

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගය/ පූර්ව ඓතිහාසික යුගය/ ඓතිහාසික යුගය යන යුගවල ජනාවාසකරණයේ මූලික අංගවල ඇති වෙනස්කම් වෙන් වෙන් වශයෙන් දක්වන්න.

වැදගත් කරුණු

1. ශ්‍රී ලංකාව ජනාවාස වූයේ මීට අවුරුදු ලක්ෂ ගණනකට ඉහත දී ය. එලෙස මෙරට මුල් ජනාවාස පිහිටුවා ගන්නා ලද්දේ ආදි කාලීන හෝමෝ සාපියන්වරු විසිනි.

2. ආදි කාලීන හොමෝ සාපියන්වරු මෙරට විවිධ පරිසර කලාපවලට හැඩ ගැසෙමින් ජීවත් වූහ. එහෙයින් ශ්‍රී ලංකාවේ බොහෝ ප්‍රදේශවල ඔවුහු වාසය කළ හ. ඔවුන් කිසිදු වාර්ගික අනන්‍යතාවක් පිළිබිඹු කළේ නැත.

3. ශ්‍රී ලංකාවේ මුල් පදිංචිකරුවන්ගේ සංස්කෘතිය පැවති කාලපරිච්ඡේදය හඳුන්වන්නේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගය යන නමිනි. ඒ කාලය තුළ ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන ජීවන ක්‍රමය වූයේ දඩයම සහ තැන තැන ඇවිද යමින් ආහාර රැස් කිරීම යි.

4. ඒ කාලයේ පැවතියේ ගල් මෙවලම් තාක්ෂණය යි. තමන්ගේ එදිනෙදා අවශ්‍යතා සඳහා ඔවුන් තිරිවානා, කහඳ ආදි ගල්වලින් මෙවලම් තනා ගැනීමට පුරුදු වී සිටියහ. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඉතිහාසය හැඳින්වීමට 'මධ්‍ය ශිලා යුගය' යන යෙදුම ද භාවිත වේ.

5. පසු කාලයක මෙරට විසූ ප්‍රාග් ඓතිහාසික මිනිසුන් ගොවිතැනට හුරු වූ බවට සාක්ෂි හමු වී තිබේ. දැනට ලැබී තිබෙන සාධක අනුව එම පරිවර්තනයන් ක්‍රිස්තු පූර්ව 2400 වන විට සම්පූර්ණත්වයකට පත් ව තිබිණි.

6. වළං සෑදීම, සුසාන භූමි භාවිතය සහ යකඩ ලෝහය භාවිත කිරීම පසු කාලයේ දී ආරම්භ විය. මෙම යුගය හැඳින්වෙන්නේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගය යන නමිනි.

7. පූර්ව ඓතිහාසික යුගය වැදගත් කාලපරිච්ඡේදයක් වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ ශිෂ්ටාචාරික වර්ධනයට අදාළ මූලික ද එම යුගයෙන් ආරම්භ වීම නිසා ය. මෙරට මිනිසුන් ගම්මානවල ජීවත් වීම ආරම්භ කරන ලද්දේ මේ සමයේ දී ය.

8. මහාවංසය සඳහන් කරන ආකාරයට විජය කුමරු ඇතුළු ඔහුගේ පිරිස මෙරටට පැමිණෙන අවධියේ ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතා සංවිධානාත්මක සමාජයක් පැවතිණි.

ඉරණමඩු තැන්පතුව - මහාහිමයුගයේ සිසිල් කාලපරිච්ඡේදවල ශ්‍රී ලංකාවට අධික වර්ෂා සහගත දේශගුණයක් පැවතියේය. මේ කාලයේදී උස් ස්ථාන අධික ලෙස ඛාදනයට ලක් විය. එසමයේදී කඳුකර ප්‍රදේශවලින් ඛාදනයට ලක් වූ පාෂාණ පහත්බිම්වල තැන්පත් වූයේ ය. මුහුදු වෙරළේ සිට කිලෝමීටර 32ක් දක්වා රට ඇතුළත ප්‍රදේශයේ එලෙස තැන්පත් වූ පස් තීරුවක් දක්නට තිබේ. මෙම පස් තට්ටුව හැඳින්වෙන්නේ ඉරණමඩු තැන්පතුව නමිනි. ඊට ඒ නම භාවිත කිරීමට හේතුව එම පස්තට්ටුව පළමුවරට පැහැදිලිව හඳුනා ගන්නා ලද්දේ ඉරණමඩු වැව ආශ්‍රිත ප්‍රදේශයෙන් වූ නිසා ය. මෙම පස්තට්ටුවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික මිනිසුන් විසින් භාවිත කළ ගල් මෙවලම් අඩංගු ය.

ආදි කාලීන හෝමෝ සාපියන් - හෝමෝ සාපියන් යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ නූතන මිනිස් පවුලයි. මෙම නූතන මිනිස් පවුලේ ආදිතමයින් පහල වූයේ මීට වසර පන්ලක්ෂයකට පමණ ඉහත කාලයකදී ය. වසර 500 000 - 200 000 අතර කාලයේ ජීවත් වූ හෝමෝ සාපියන් පවුලේ ආදිතමයින් හැඳින්වීමට ආදි කාලීන හෝමෝ සාපියන් (Archaic Homo sapiens) යන පදය භාවිත කරයි.

ක්ෂුද්‍ර ගල් මෙවලම් - ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ මෑත වකවානුවල දී භාවිතයේ පැවති කුඩා ප්‍රමාණයේ ගල්මෙවලම් මේ නමින් හැඳින්වේ. තිරිවානා සහ කහඳ යන පාෂාණවලින් සකස් කර ගෙන තිබෙන ක්ෂුද්‍ර ගල් මෙවලමක් සෙන්ටිමීටර 1 සිට සෙන්ටිමීටර 7 ක් පමණ දක්වා වූ දිගකින් යුක්ත ය. ඉහත සඳහන් කරන ලද වර්ගයේ ගලකින් කඩා ගන්නා ලද පතුරක් මුවහත් මුහුණතක් ඇති වන පරිදි නැවත හැඩ ගස්වා ලී කැබැල්ලක හෝ සතෙකුගේ ඇටකැබැල්ලක රඳවා ගන්නා එවැනි මෙවලමකින් කැපීම, සීරීම, විදීම ආදී දේ කර තිබේ.

පිටාර නිම්නය - දැඩි වර්ෂා කාලවල දී ගංගා මගින් ගංවතුර තත්ත්වයක් ඇති කරයි. එවන් අවස්ථාවල ගංගාවේ ඉවුරු දෙපස වූ ගොඩබිම ජලයෙන් යට වේ. ගංගාව දෙපස ගංවතුරට යට වන ප්‍රදේශය එම ගංගාවේ පිටාර නිම්නය ලෙස හැඳින්වේ. ගංවතුර මගින් රැගෙන එන රොන්මඩ පිටාර නිම්නයේ තැන්පත් වේ. එහෙයින් එම ප්‍රදේශය ඉතා සරුසාර ය. පිටාර නිම්නය හැඳින්වීමට ඩෙල්ටාව (Delta) යන පදයද භාවිත වේ.

3 ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන බලය විකාශනය වීම

හැඳින්වීම

පැරණි කාලයේ දී රජවරුන් බොහෝ දෙනෙකු විසින් ද රැජිනන් කිහිප දෙනෙකු විසින් ද මෙරට පාලනය කරන ලද බව ඓතිහාසික මූලාශ්‍රය පෙන්වා දෙයි. ඉන්දියාවෙන් මෙහි පැමිණි විජය කුමරු මෙරට පාලනය කළ පළමු වන රජු ලෙස එම මූලාශ්‍රයවල විස්තර කර තිබේ. ඔහු මෙරටට පැමිණියේ ක්‍රිස්තු පූර්ව හය වන සියවසේ දී ය.

විජය කුමරු මෙහි පැමිණීමට පෙර මෙරට ජනාවාස පැවති බව පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂිවලින් තහවුරු වී තිබේ. ක්‍රිස්තු පූර්ව 2400 තරම් ඈත කාලයක සිට මෙරට කෘෂිකාර්මික සමාජයක් දියුණු වෙමින් පැවති බව බෙරගල, හල්දුම්මුල්ල ආදි ප්‍රදේශවලින් සොයා ගෙන තිබෙන පැරණි සොහොන් බිම්වලින් තහවුරු වී ඇත. එවැනි සමාජයකට අවුල් වියවුල්වලින් තොර ව පැවතීමට නම් ඒ සමාජය පාලනය වීමට කිසියම් ක්‍රමයක් තිබිය යුතු ය. එහෙයින් මෙරට සමාජයේ දේශපාලන බලය දියුණු වීමේ ඉතිහාසය විජය කුමරුන්ගේ පැමිණීමට පෙර වකවානුවකට අයත් ය.

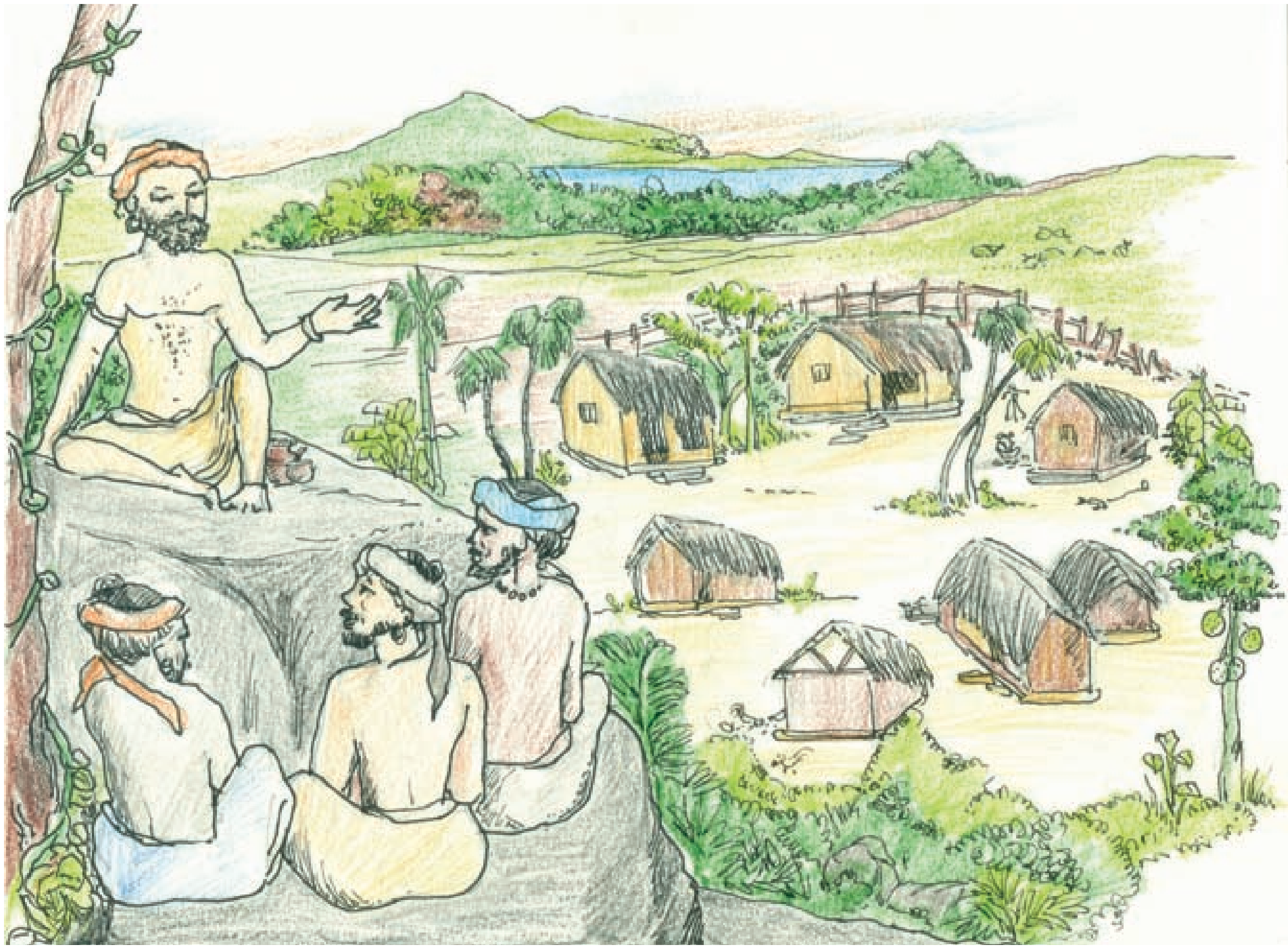
රටක් පාලනය කිරීමේ බලය රජුට හෝ රැජිනකට පවරා දෙනු ලබන්නේ එරටේ වෙසෙන මහජනයා විසිනි. කවරෙකුට වුව රටක් පාලනය කිරීමට පොදු මහජනතාවගේ කැමැත්ත අවශ්‍ය ය. මහජනයාගේ අප්‍රසාදය මත පාලන බලය හිමි කර ගන්නා පාලකයින්ට වැඩි කලක් එසේ රට පාලනය කිරිමට අවස්ථාවක් නොලැබුණු බව ඉතිහාසය අප වෙත පෙන්වා දෙයි. වැඩි දෙනෙකුගේ එකඟතාවෙන් පාලකයකු රට පාලනය කිරීමේ අයිතිය ලබා ගන්නා නිසා එවැනි පාලකයකු හැඳින්වීමට 'මහාසම්මත' යන වචනය පැරණි කාලයේ පෙරදිග රටවල භාවිත කර තිබේ. එසේ ජනසම්මතයෙන් පාලන බලය හිමි කර ගන්නා රජෙකු හෝ රැජිනක විසින් පාලනය කරන භූමි ප්‍රදේශයත්, එම පාලනයට සහභාගි වන විවිධාකාර නිලධාරි පිරිසත්, ජනතාවත් රාජ්‍යය යන නමින් හැඳින්වේ.

3.1 පූර්ව රාජ්‍ය සමය

ඉහත විස්තර කරන ලද නිර්වචනයට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසයේ රාජ්‍යය යන පදනම වර්ධනය වූයේ තරමක පසුකාලයක දී ය. ඒ පිළිබඳ මෙම පාඩමේ ඉදිරි කොටස්වල විස්තර කර තිබේ. මෙහි දී අවධානයට ගෙන තිබෙන්නේ එසේ රාජ්‍යයක් බිහි වීමට පෙර ශ්‍රී ලංකාවේ රට පාලනය කිරීමට අදාළව පැවති ස්වරූපය කුමක් දැ යි පැහැදිලි කිරීම ය. එම කාලය පූර්ව රාජ්‍ය සමය නමින් හැඳින්වේ.

පූර්ව රාජ්‍ය සමයේ දී මෙරට පාලනය කිරීමට එක් නිශ්චිත පාලකයකු සිටියේ නැත. ඒ වෙනුවට කුඩා ප්‍රදේශවල සිය බලය පවත්වා ගෙන යන ලද්දේ වත්පොහොසත්කම් ඇති ප්‍රභූන් පිරිසක් විසිනි. මෙරට සෙල්ලිපි ලිවීම ආරම්භ වූ කාලයේ දී මෙම ප්‍රභූවරුන් එම සෙල්ලිපිවල හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ 'පරුමක' යන නමිනි. පරුමක යන වචනය සෑදී තිබෙන්නේ සංස්කෘත භාෂාවේ 'ප්‍රමුඛ' යන පදයෙනි. එහි තේරුම 'ප්‍රධාන' යන්න යි. කුඩා ප්‍රදේශයක් වුව ද පාලනය කිරීමට බලයක් හිමි වූයේ ඔවුන් ධනවත් වීමත් ඒ නිසා ම හිමි වූ බලවත්කමත් නිසා ය.

පරුමකවරුන්ට කිසියම් ආකාරයක ප්‍රදේශීය පාලන බලයක් හිමිව තිබූ බව පෙන්වා දීමට උපයෝගි කර ගත හැකි සෙල්ලිපියක් දඹුල්ලට නුදුරුව පිහිටි කණ්ඩලම නමින් හැඳින්වෙන ප්‍රදේශයේ තිබෙන කොත්ගල්කන්දේ දක්නට ඇත. එම සෙල්ලිපිය ක්‍රිස්තු පූර්ව 250 ට අයත් වූවකි. එහි ඇති ගල්ගුහාවක් භික්ෂූන් වහන්සේලා වෙත පූජා කළ පරුමකයෙකු හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ "තොට බොජක" යන නමිනි. එහි තේරුම "තීර්ථය අනුභව කරන්නා" යන්න යි. තීර්ථය යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ තොටුපළ යි. අනුභව කිරීම යනුවෙන් පැරණි කාලයේ ව්‍යවහාර කරන ලද්දේ අය බදු ලබා ගැනීමත් දේපළ භුක්ති විඳීමත් ය. එසේ කළ හැක්කේ පාලන බලයක් සතු තැනැත්තෙකු හට පමණි. කණ්ඩලම සෙල්ලිපියේ දැක්වෙන පරුමකයා පැරණි කාලයේ ඒ ප්‍රදේශය පාලනය කළ තැනැත්තෙකු බව ඉන් පැහැදිලි වේ. බෞද්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලා වෙත ගුහාවක් සකස් කර පූජා කිරීමට තරම් හැකියාවක් ඔහු සතු වූයේ ද ඒ නිසා ම බව වැටහේ.

සිතුවම අංක 3.1 ගම්වල විසූ ගෘහපතීන් අතුරින් එක් පුද්ගලයකු ඒ ගමේ ප්‍රධානියා බවට පත් විය. ඔහු හැඳින්වූයේ ගමික නමිනි. එක් එක් ගම් අතර වැඩ කටයුතු කිරීමේ දී සම්බන්ධීකරණය පැවැත්වූයේ ගමිකයින් හරහා ය.

පරුමකයන් පැරණි ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජය තුළ බිහි වූයේ කුමන ආකාරයකට ද යි සොයා බැලීමෙන් මෙරට දේශපාලන බලය වර්ධනය වූ ආකාරය පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැකි ය. එසේ තේරුම් ගැනීමට නම් පුරාණ කාලයේ පැවති මෙරට ග්‍රාමීය සමාජය සහ එහි ක්‍රියාකාරීත්වය සුපරීක්ෂාකාරී ව හැදෑරිය යුතු ය.

ගෘහපතියෝ

අවම තරමින් ක්‍රිස්තු පූර්ව 900 පමණ වන විට මෙරට ග්‍රාමීය ජනාවාස වියළි කලාපයේ බොහෝ ප්‍රදේශවල පැතිරී ගොස් තිබිණි. මේ ගම් සකස් වී තිබුණේ පවුල් කිහිපයකිනි. ඇතැම් විට පවුල් 1 සිට 30 දක්වා ප්‍රමාණයක් ඒවායේ ජීවත් වූහ. පවුල යන අදහස දීමට පැරණි කාලයේ භාවිත වූයේ කුල යන පදය යි. මේ සෑම පවුලක ම ප්‍රධානියා හඳුන්වන ලද්දේ "ගෘහපති" යන නමිනි. ක්‍රිස්තු පූර්ව 250 සහ ඊට ආසන්න පසුකාලීන සෙල්ලිපිවල ඔවුන් හඳුන්වා තිබෙන්නේ ගහපති යන වචනයෙනි. මේ සම්බන්ධයෙන් වැදගත් වන සෙල්ලිපියක් අනුරාධපුරයේ පෙරියපුලියන්කුලම නමින් හැඳින්වෙන ප්‍රදේශයේ දකින්නට ඇත. සුමනගේ පවුලට අයත්, ලෝහ වැඩ සිය රැකියාව ලෙස කළ ගෘහපතියකු භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ සැපපහසුව වෙනුවෙන් ගල්ගුහාවක් පිරිසිදු කොට පූජා කළ බව එහි සඳහන් ය. ගමක පොදු කටයුතුවල දී එක් එක් පවුල නියෝජනය කිරීමට ඉදිරිපත් වූයේ මෙකී ගෘහපතීන් ය. සරල ව කිවහොත් ගෘහපතීන් යනු පවුල් ප්‍රධානීන් ය.

ගමිකයෝ

පැරණි සෙල්ලිපිවල මෙන් ම අටුවා කථාවල ද 'ග්‍රාමික' හෝ 'ගමික' යන නමින් හඳුන්වන ලද පිරිසක් පිළිබඳ ව සඳහන් ය. ඒ පැරණි ගම්වල ජීවත් වූ ගම් ප්‍රධානීන් ය. පැරණි ගම් පැවතියේ එකිනෙකට වෙන් වෙන් වශයෙනි. ගමක් තවත් ගමකින් වෙන් වූයේ පටු කැලෑ තීරයකිනි.

මෙසේ වෙන් වී පැවතීම නිසා එක් එක් ගම්වල ජීවත් වූ වැසියන් මෙම වෙන් වීම තේරුම් ගත්තේ අපේ ගම (තමන් විසූ ගම) අල්ලපු ගම (යාබද ව පිහිටි ගම) සහ පිටගම් (ඈතින් පිහිටි ගම්) යනාදි වශයෙනි. ගම් අතර පැවති කටයුතුවල දී එනම් ආවාහ-විවාහ කටයුතු, භාණ්ඩ හුවමාරු කර ගැනීම් මෙන් ම විවිධ ආරවුල් විසඳීම ආදි දේවල දී එක් එක් ගම් නියෝජනය කිරීමට ක්‍රියා කළ පුද්ගලයා ග්‍රාමික යන නමින් හැඳින්වූ බව පෙනේ. එහි තේරුම ගම් නායකයා යන්න යි.

ගමක් නියෝජනය කිරීමට නායකයකු තෝරා ගන්නා ලද්දේ ගෘහපතීන් අතරිනි. එලෙස තෝරා ගැනීමේ දී අවධානය යොමු කරන ලද්දේ ගෘහපතීන් සතු වත්පොහොසත්කම වීමට ඉඩ තිබේ. පැරණි ගමක ජීවත් වූ දිළිඳු වැසියෙකු ඊළඟ කන්නයේ ලබා දෙන පොරොන්දුව පිට ඒ ගමේ විසූ ගමිකයාගෙන් වී මල්ලක් ණයට ඉල්ලා ගත් පුවතක් ජාතකට්ඨකථාවේ දැක්වේ. ගමිකයින් යනු අන් අයට පවා උදවු කළ හැකි තරමට ධනවත් වූ පිරිසක් බව ඉන් වටහා ගත හැකි ය.

කණ්ඩායමක් නිවැරදි ආකාරයට හසුරුවා ගැනීමට නම් එම කණ්ඩායමේ පොදු විශ්වාසය දිනා ගත් පුද්ගලයෙකු ඊට නායකත්වය ලබා දිය යුතු ය. ගමක ගෘහපතින් සියලු දෙනා එක් ව ගම වෙනුවෙන් තීරණ ගැනීම වෙනුවට ගෘහපතින්ගේ එකඟතාවෙන් ගමේ ජීවත් වන වඩා ධනවත් හා බලවත් පුද්ගලයා ඒ සඳහා පත් කර ගැනීමට අපේ පුරාණ ගම්වැසියන් කටයුතු කර තිබේ. ගමිකයින් ගෘහපතින් අතරින් ම පත් වූ කෙනෙකු බව බුද්ධඝෝෂ හිමියන් විසින් සමන්තපාසාදිකාවේ සඳහන් කර තිබේ.

සිතියම අංක 3.1 වර්ෂා ජලයෙන් පෝෂණය වන කුඩා ගම්වැව්වලින් කළ හැකි වැඩ කොටස තවදුරටත් පුළුල් කිරීමට එම ගම්වැව් ඇළ මාර්ගවලින් සම්බන්ධ කෙරිණි. එවැනි වැව් පද්ධතියක් හැඳින්වීමට භාවිත කරන්නේ වැව් ප්‍රපතනය යන නමයි. ශ්‍රී ලංකාවේ වියළි කලාපයේ ගැමියෝ ඒ සඳහා එල්ලංගාව යන වචනය ද භාවිත කරති. මෙහි දැක්වෙන්නේ හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටි එවැනි වැව් ප්‍රපතනයකි.

ගමිකයින් ඉටු කළ කාර්යයන් අතර ඒ ඒ ගම්වල පොදු කටයුතුවලට නායකත්වය දීම විශේෂයෙන් වැදගත් විය. ගමට අයත් වැව නඩත්තු කිරීම, ඉන් ජලය බෙදා හැරීම, ඉන් ප්‍රධාන වූ බව පෙනේ. ගම්වල පැවති ආරවුල් විසඳීම ආදී දේ ඇතුළු මෙවැනි කටයුතුවලට නායකත්වය දීමත් ඔහු සතු ව තිබූ ධනවත් බවත් නිසා ඔහු වටා කිසියම් පාලන බලයක් ගොඩ නැගුණු අන්දම පැහැදිලි ය.

ඒ ඒ ගම්වල විසූ ගම් නායකයින් එකිනෙකා සමග සුහද ව කටයුතු කිරීම ගම් අතර සාමය සහ සහජීවනය පවත්වා ගැනීමට මහත් සේ ඉවහල් විය. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයට අයත් සිතුල්පව්වේ පිහිටි පැරණි බෞද්ධ විහාරයට අයත් කොරවක්ගල නමින් හැඳින්වෙන ප්‍රදේශයේ තිබෙන ගල්ගුහාවක මේ කරුණ සනාථ කර ගැනීමට ඉවහල් වන සාක්ෂියක් තිබේ. එම ගල්ගුහාව පිරිසිදු කොට භික්ෂූන් වහන්සේලා වෙත පූජා කිරීමට පුද්ගලයින් තිදෙනෙකු සහභාගි වී තිබේ. ඒ ගමික සිව, ගමික සුමන සහ ගමික තිදන යි. මොවුන් තිදෙනා සිතුල්පව්වට යාබද අසල්වාසී ගම්වල නායකයින් වන්නට ඇත. මෙවැනි ගම්නායකයින් බිහි වීම මෙරට දේශපාලන බලය වර්ධනය වීමේ ඉතා වැදගත් තීරණාත්මක අවස්ථාවකි.

පරුමකවරු

පැරණි කාලයේ මෙරට සමාජයේ දේශපාලන බලය වර්ධනය වීම සම්බන්ධයෙන් පරුමක නමින් හැඳින්වූ ප්‍රභූන් පිරිසක් වැදගත් වන බව ඉහත සඳහන් කරන ලදි. එවැනි ප්‍රභූ පැලැන්තියක් බිහි වීම සහ ඔවුන්ට පාලන බලයක් හිමි වීම සිදු වුයේ කෙසේ ද යි යන්න සොයා බැලීම මෙහි දී වැදගත් ය.

මේ කරුණ ගැන සොයා බලා තිබෙන විද්වතුන් සියලු දෙනාගේ ම අදහස වී තිබෙන්නේ පරුමකවරුන්ගේ බිහි වීමත්, පුරාණ කාලයේ පැවති වැව් නඩත්තු කිරීමත් අතර සබඳතාවක් තිබෙන බව යි. ඇත්තෙන් ම එය එසේ වූයේ කෙසේ ද?

ක්‍රිස්තු පූර්ව 900 පමණ කාලයේ දී මෙරට වියළි කලාපයේ ජනාවාස පැතිර ගියේ කුඩා වැව් කේන්ද්‍ර

කර ගෙන ය. මේ වැව් පෝෂණය වූයේ වැසි දියෙනි. සාමාන්‍යයෙන් ගමක ජීවත් වූ පවුල් 10-15 ත් අතර ප්‍රමාණයකට ඔවුන්ගේ එදිනෙදා ජීවන අවශ්‍යතා පිරිමසා ගැනීමට එවැනි වැව්වල තිබූ ජලය කෙටි කාලයකට ප්‍රමාණවත් විය. වාර්ෂිකව එළැඹෙන වියළි කාලවල දී මේ වැව් සිඳී ගියේ ය. එවැනි අවස්ථාවල එම වැව් ආශ්‍රිත ව ජීවත් වූ ජනතාව මහත් අසීරුතාවලට මුහුණ දුන් බව අදත් වියළි කලාපයේ පැරණි වැව් ආශ්‍රිත ව ජීවත්වන ජනතාව මුහුණ දෙන අත්දැකීම්වලින් පැහැදිලි වේ.

කුඩා වැව්වලට වර්ෂා කාලයේ දී පුරවා ගන්නා ජලය ප්‍රමාණවත් නොවීමේ ගැටලුවට මුහුණ දීමට සිදු වූයේ වියළි කාලගුණ තත්ත්වය නිසා පමණක් ම නොවේ. කාලයක් යාමේ දී ගම්වල ජනගහනය ඉහළ යෑම නිසා ද පරිභෝජනය සඳහා වැඩි ජල ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය විය. ඉහළ යන ජනගහනයකට වැඩියෙන් ආහාර නිපදවීම අවශ්‍ය වූ නිසා වැඩි භූමි ප්‍රමාණයක් වගා කළ යුතු හෙයින් ඊට සුදුසු ප්‍රමාණවත් ජල ප්‍රමාණයක් රඳවා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය විය. මෙවැනි අවශ්‍යතා ඉදිරියේ උද්ගතවන දුෂ්කරතාවලට වරක් දෙවරක් නොව කිහිප වරක් මුහුණ දුන් අපේ පුරාණ ගම්වැසියෝ එම අභියෝගයට මුහුණ දීම සඳහා සාර්ථක ක්‍රමයක් අනුගමනය කළහ. ඒ තනි ව පවතින වැවක් වෙනුවට සමීපව තිබෙන වැව් කිහිපයක් ඇළ මාර්ගවලින් සම්බන්ධ කොට වැව් පද්ධතියක් සෑදීම යි. එහි අරමුණු දෙකක් තිබිණි. පළමු වැන්න භූමියක ඉහළින් පිහිටි වැවක් වැසි දියෙන් පිරුණු විට ඉන් බැහැරට ගලා යන ජලය පහළින් ඇති වැවට හරවා ජලය සංරක්ෂණය කර ගැනීම යි. දෙවැන්න වැව් දෙකක් අතර ඇළ මාර්ගයේ නිරන්තරයෙන් ජලය ගලා යාමට සලස්වා ඇළ දෙපස භූමියේ තෙතමනය ඉහළ දැමීම යි. එසේ තෙතමනය ඉහළ නැංවීමෙන් එම ප්‍රදේශවල පහසුවෙන් බෝග වගා කළ හැකි විය. පුරාණ කාලයේ මෙලෙස සකස් කරන ලද වැව්පද්ධති වියළි කලාපයේ නටබුන් ව තිබෙනු අදත්

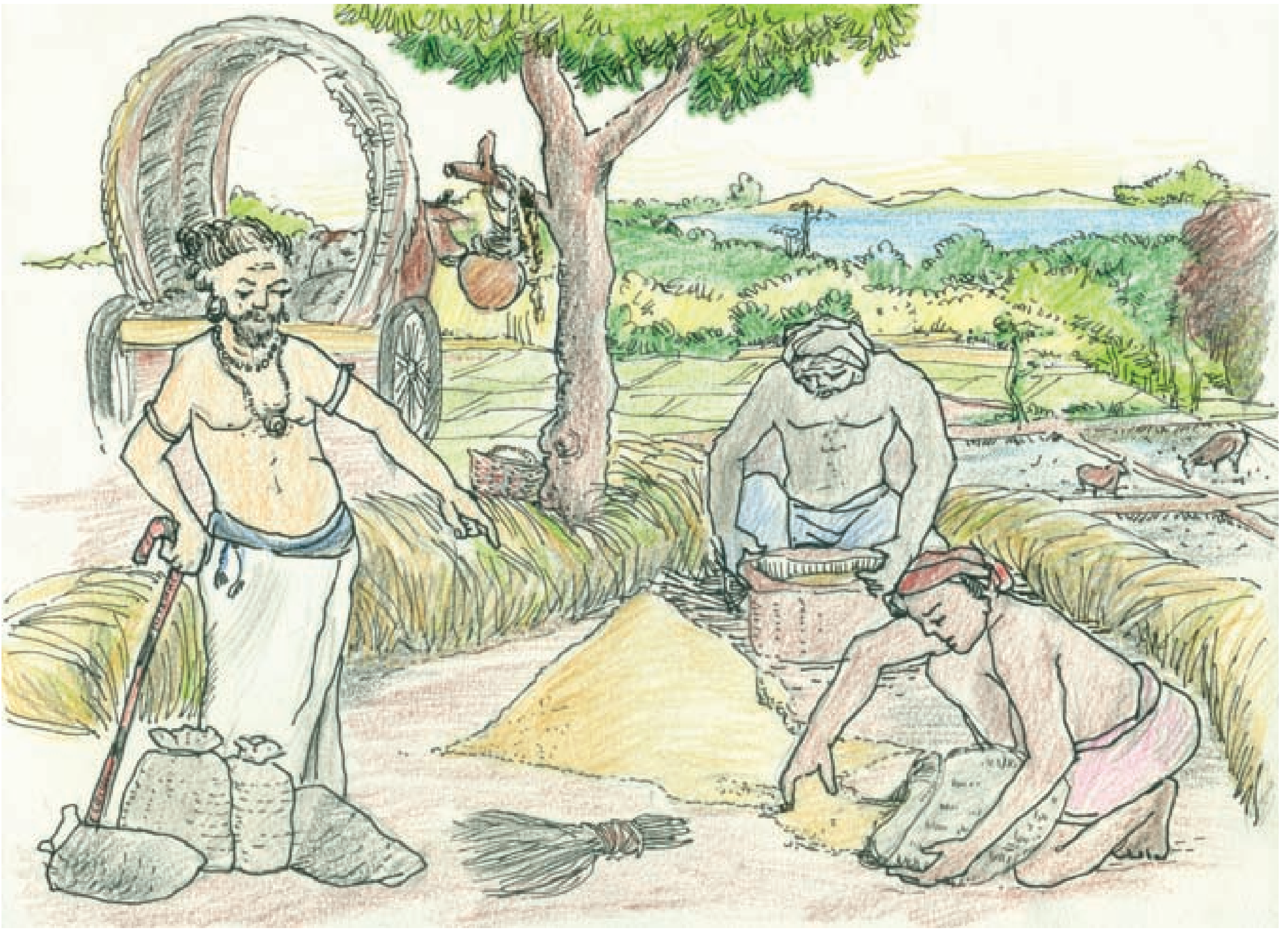

ඡායාරූපය අංක 3.1 දඹුල්ලේ පිහිටි ඉබ්බන්කටුව සුසාන භූමිය ක්‍රිස්තු පූර්ව 700-450 අතර කාලයේ භාවිත කළ එකකි. මෙවැනි සුසාන භූමි එකල සමාජයේ විසූ පරුමකයින් වැනි ප්‍රභූන් විසින් භාවිත කළ ඒවා යි.

දැකිය හැකි ය. මෙවැනි වැව් පද්ධතියක් හැඳින්වීමට 'වැව් ප්‍රපතනය' යන නම භාවිත වේ. වියළි කලාපයේ වැසියන් ඒවා හඳුන්වන්නේ 'එල්ලංගාව' යන නමිනි. වැව් පද්ධති බිහි වීම යනු හුදෙක් ම කුඩා වැව් කිහිපයක් එකිනෙක සම්බන්ධ වීම පමණක් ම නොවේ. ඒ පිටුපස ඉතා වැදගත් දෙයක් සිදු වෙමින් තිබිණි.

වියළි කලාපයේ එකිනෙකට ස්වාධීන ව පැවති කුඩා ගම් ගැන මීට ඉහත සඳහන් කෙරිණි. මේ සෑම ගමකට ම අයත් කුඩා වැවක් පිහිටි බව ද එහි දී කියැවිණි. වැව් පද්ධති නිර්මාණය වීමේ දී සිදු වූයේ එවැනි ස්වාධීන ගම්වලට අයත් වැව් කිහිපයක් ජලය ගලා බසින ලෙස සමෝච්ච රේඛා අනුව එකට සම්බන්ධ කිරීම යි. එහි දී ඒ එක් එක් ගම් නායකයින් අතර සාකච්ඡා කිරීමත්, සම්බන්ධ කිරීමට නියමිත කුඩා වැව්ගම්මාන කිහිපයකට පොදු වන පරිදි යම් යම් වැදගත් තීරණ ගැනීමේ අවශ්‍යතාවත් පැන නැගීම ස්වාභාවික ය. ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණිතම සෙල්ලිපිවල දක්වෙන කරුණු විමසිල්ලෙන් පරීක්ෂා කරන විට පෙනෙන්නේ මේ අවස්ථාවේ දී එකී ගම්වල විසූ ගමිකයින් අතුරින් වඩා බලවත් තැනැත්තා එක් වැව් පද්ධතියකට අයත් ගම් සියල්ල නියෝජනය කිරීමට කටයුතු කර තිබෙන බව යි. මේ තැනැත්තා හැඳින්වූයේ පරුමක යන නමිනි. වැව්පද්ධතියක් සහ ඊට අයත් ගම් කිහිපයක ජීවත් වූ වැසියන්ගේ සුභසිද්ධිය වෙනුවෙන් තීරණ ගැනීමට බලයක් පැවරී තිබුණු නිසා පරුමකයන් එකල සමාජයේ බලවත් ප්‍රභූන් පිරිසක් ලෙස සැලකිණි.

වියළි කලාපයට අයත් තැනිතලා භූමියේ මෙවැනි වැව්පද්ධති සිය ගණනක් නටබුන් ව තිබෙනු අදත් දැකිය හැකි ය. එයින් පැහැදිලි වන්නේ ඒවා භාවිතයේ පැවති කාලවල දී ඒ සෑම වැව් පද්ධතියකට ම අයත් පරුමකයෙක් සිටි බව ය. මෙලෙස බිහි වූ පරුමකවරුන් සියගණනක් පිළිබඳ තොරතුරු පැරණි සෙල්ලිපිවල දක්නට තිබේ. පිරිමින් පමණක් නොව ඇතැම් අවස්ථාවල කාන්තාවන් ද ප්‍රාදේශීය පාලනයට

සිතුවම අංක 3.2 ගමිකයින් අතරින් බිහි වූ ප්‍රධානීන් හැඳින්වූයේ පරුමකයින් නමිනි. බදු අය කර ගැනීමේ බලය ඔවුන් සතු ව පැවතිණි. පසුකාලීන දේශපාලන බලය වර්ධනයේ වැදගත් ආරම්භයක් පරුමකවරු මගින් සංකේතවත් කෙරේ.

ඡායාරූපය අංක 3.2 ඉබ්බන්කටුව සුසාන භූමියෙන් සොයා ගන්නා ලද මෙම මාලය ක්‍රිස්තු පූර්ව 700-450 අතර කාලයට අයත් වූවකි. පබළු මාලයක් වූ මෙහි දක්නට තිබෙන ඇතැම් පබළු ආනයනය කරන ලද ඒවා යි. වර්ධනය වන ප්‍රභූන්ගේ ජීවිතයේ සුඛිත මුදිත ස්වරූපය මින් පිළිබිඹු වේ.

හවුල් වී තිබේ. එවැනි කාන්තාවන් හඳුන්වන ලද්දේ පරුමකලු නමිනි. සමස්තයක් ලෙස ගත් විට ඒ සියලු දෙනා වියළි කලාපයේ ජනාවාස පැතිරී තිබූ ප්‍රදේශවල කුඩා භූමි ඒකක පාලනය කළ පුද්ගලයෝ ය. මේ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන බලයේ විකාශනය ආරම්භ වූයේ බෙදී ගිය ක්‍රමයක් ලෙස ය. එවැනි ක්‍රමයක් හැඳින්වීමට වඩා සුදුසු ව්‍යවහාරය වන්නේ විමධ්‍යගත පාලනය යන්න යි.

මේ ආකාරයට මෙරට ප්‍රදේශීය පාලනය ගෙන ගිය පරුමකවරුන්ගේ බලය වර්ධනය වූ ආකාරය කෙතෙක් ද යත් ඇතැම් අවස්ථාවල ඔවුන් "රජ" යන පදයෙන් තමන් හඳුන්වාගෙන තිබේ. මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයට අයත් ඇඹුල්අඹේ නමින් හැඳින්වෙන ප්‍රදේශයේ තිබෙන එක්තරා පැරණි සෙල්ලිපියක 'පොචනි රජ' යනුවෙන් හැඳින්වූ ප්‍රාදේශික පාලකයෙකු ගැන සඳහන් වේ. එහි අදහස ප්‍රාචීන රජ හෙවත් නැගෙනහිර ප්‍රදේශයේ රජු යන්නයි. කෑගල්ලේ පිහිටි යටහලෙන නම් පැරණි බෞද්ධ විහාරයේ තිබෙන ගල්ගුහාවක ද 'දූහතර රජ' නමින් සඳහන් කළ තවත් එවැනි ම ප්‍රාදේශික පාලකයකු ගැන අසන්නට ලැබේ.

'රජ' යන පදයෙන් සතුටු කරන්නා යන අදහස ලැබේ. ජනතාවගේ සුභසිද්ධිය ගැන අනලස් ව කටයුතු කොට ඔවුන් සතුටට පත් කරන්නා හැඳින්වීමට රජ යන පදය යොදා තිබේ. පරුමකවරුන් එසේ ක්‍රියා කළ නිසා පසු කලෙක ඔවුන් හැඳින්වීමට එවැනි ව්‍යවහාරයක් භාවිත කර තිබේ. පසු කාලයේ ශ්‍රී ලංකාව පාලනය කළ අභීත රජවරුන් පරම්පරාවක් බිහි වීමට තුඩුදුන් එහි ආරම්භය සකස් වන්නේ මෙවැනි පසුබිමක ය.

රාජ්‍යත්වයේ වර්ධනය

රාජ්‍යත්වයේ වර්ධනය යනු විකේන්ද්‍රගත ව තිබූ බලය මධ්‍යගත වීම යි.

දේශපාලන බලය මධ්‍යගත වීම යනු රට එක්සේසත් කිරීම යන අදහසට සමාන වේ. මින් අදහස් වන්නේ බලය එක් පුද්ගලයෙකුගේ අණසක යටතට පත් වීමයි. බලය මධ්‍යගත වීමෙන් රාජ්‍යය යන යාන්ත්‍රණය නිර්මාණය වේ. එහි පාලන ප්‍රධානියා රජු වන අතර ඔහුගේ පාලනයට යටත් වූ නිශ්චිත භූමි ප්‍රදේශයක් සකස් වේ.

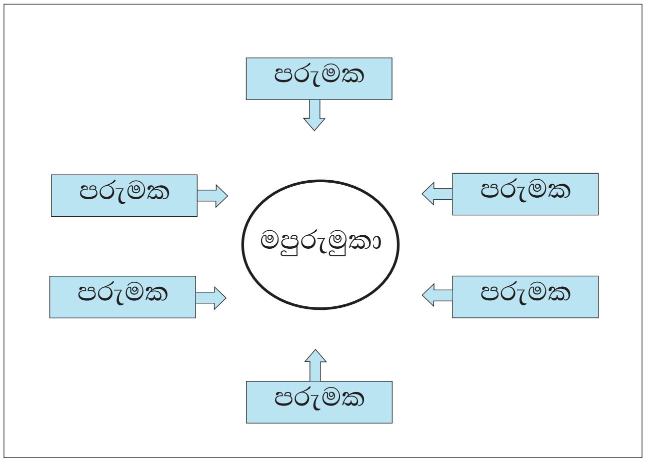
ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල විස්තර කර තිබෙන පරිදි මෙරට පාලනය කළ ප්‍රථම රජු පණ්ඩුකාභය යි. මහාවංසයේ සඳහන් විස්තරය අනුව එ රජු,

1. ප්‍රදේශීය පාලකයින් කිහිප දෙනෙකු (මාමාවරුන්) හා සටන් කර ඒ ප්‍රදේශ අත්පත් කර ගනිමින් රජ බවට පත් විය.

2. සිය පාලන මධ්‍යස්ථානය ලෙස අනුරාධපුරය තෝරා ගෙන අනුරාධපුර නගරය ගොඩනැගී ය.

3. තමන්ගේ දස වෙනි රාජ වර්ෂයේ දී දිවයිනේ ග්‍රාම සීමා සටහන් කිරීම සිදු කළේ ය.

දේවානම්පියතිස්ස රාජ්‍ය සමය වන විට දේශපාලන බලය මධ්‍යගත වීමේ අවශ්‍යතාව තව දුරටත් වර්ධනය විය. ඒ සඳහා ප්‍රධාන හේතුවක් ලෙස එවක ඉන්දියානු සාගරයේ වර්ධනය වෙමින් තිබූ වෙළෙඳාම පෙන්වා දිය හැකි ය. නැගෙනහිර සහ බටහිර රටවල් යා කරමින් ඉන්දියානු සාගරය හරහා වැටී තිබුණු මුහුදු

විමධ්‍යගත පාලන බලය බුක්ති විඳිමින් සිටි පරුමකවරුන් මධ්‍යගත පාලනයට සම්බන්ධ කර ගැනීමෙන් කේන්ද්‍රීය රාජ්‍ය පාලනයක් ඇති කිරීමට දුටුගැමුණු රජු සමත් විය.

වෙළෙඳ මාර්ගයේ මැද පිහිටි රටක් වීම හා ශ්‍රී ලංකාව සතුව තිබූ මැණික්, ඇතුන් සහ කුළුබඩු වෙළෙඳුන්ගේ සිත් ඇදගත් වෙළෙඳ භාණ්ඩ බවට පත් ව තිබීම නිසා ද ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳුන්ගේ අවධානයට ශ්‍රී ලංකාව යොමු විය. නැගී එන මෙම ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාමට සම්බන්ධ වීමේ දී ස්වාධීන රටක් ලෙස කටයුතු කිරීමේ අවශ්‍යතාව පැන නැගිණි. මේ සඳහා මුළු රට ම ඒකීය පාලනයකට නතු වීමේ අවශ්‍යතාව ඒ වන විට ප්‍රබල ව සිටි ඇතැම් ප්‍රදේශීය පාලකයින්ට වැටහී තිබිණි. ශ්‍රී මහාබෝධින් වහන්සේ රෝපණය කරන අවස්ථාවේ දේවානම්පියතිස්ස රජු කතරගම සහ චන්දනගම ක්ෂත්‍රියන්ට ඒ සඳහා ආරාධනා කළ බව මහාවංසයේ සඳහන් ය. එපමණක් නොව ශ්‍රී මහාබෝධින් වහන්සේගේ ශාඛා දිවයිනේ විවිධ ප්‍රදේශවල රෝපණය කිරීමට එරජු ක්‍රියා කළ බව ද අපි දනිමු. සියලු ම ප්‍රදේශීය පාලකයින් අතර සුහදතාව ගොඩනැගීමේ අවශ්‍යතාව දේවානම්පියතිස්ස රජතුමා කල්පනා කළ බව මෙයින් පැහැදිලි වේ. එවක ඉන්දියාව පාලනය කළ ප්‍රතාපවත් අධිරාජයෙකු වූ අශෝක රජතුමා විසින් එවන ලද පංච කකුධ භාණ්ඩ භාවිත කොට දේවානම්පියතිස්ස රජතුමා නැවත අභිෂේක වීම, අශෝක රජතුමා විසින් භාවිත කරන ලද දෙවනපිය යන අභිධානය භාවිතයට ගැනීම හා මිහිඳු මාහිමියන් බුදුදහම රැගෙන මෙරටට වැඩම කිරීම යන කරුණු ඉන්දියානු සාගර කලාපයේ රටවල් අතර එවක වර්ධනය වෙමින් පැවති සබඳතාවල ස්වරූපය පෙන්නුම් කරයි.

විමධ්‍යගත ව පැවති ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන බලය එක් නිශ්චිත පුද්ගලයකු වෙත යොමු වීමේ ක්‍රියාවලියේ තවත් එක් නියමුවෙකු ලෙස දුටුගැමුණු රජු හඳුන්වාදිය හැකි ය. එතුමා ඒ සඳහා එවක සිටි පරුමකවරුන්ගේ සහයෝගය ලබා ගත්තේ ය. මේ බව පැහැදිලි කිරීමට ප්‍රමාණවත් උදාහරණ එරජුගේ පාලන කාලයට අයත් සෙල්ලිපිවල දකින්නට තිබේ.

රට එක්සත් කිරීම පිළිබඳ දුටුගැමුණු රජුගේ වැඩකටයුතුවලට සහභාගි වූ සෙන්පතිවරු එවැනි තනතුරු ලැබීමට පෙර පරුමකවරුන් ලෙස කටයුතු කළ හ. වේළුසුමන, ඵුස්සදේව, ථෙරපුත්තාභය සහ නන්දිමිත්‍ර යන සෙන්පතිවරුන් පරුමකයින් ලෙස සෙල්ලිපිවල හඳුන්වා දී තිබේ. එවැනි සෙල්ලිපි කිහිපයක් සිතුල්පව්වේ පිහිටි ගල්ගුහාවල දක්නට ඇත. දුටුගැමුණු රජු විසින් විවිධ දක්ෂතා තිබෙන එවැනි පරුමකවරුන්ගේ සහාය ලබා ගෙන එතෙක් විමධ්‍යගත ව තිබූ දේශපාලන බලය මධ්‍යගත කළේ ය. බලය විමධ්‍යගත ව පැවති අවධියේ දී පරුමක තත්ත්වයේ සිටි ප්‍රාදේශික ප්‍රභූ නායකයෝ බලය මධ්‍යගත වූ පසු රජයේ විවිධ තනතුරු දරන්නන් බවට පත් වූහ. පරුමක ඵුස්සදේව පරුමක වේළුසුමන පරුමක ථෙරපුත්තාභය ආදීන් පසුකලෙක සේනාපති පරුමක ඵුස්සදේව, සේනාපති

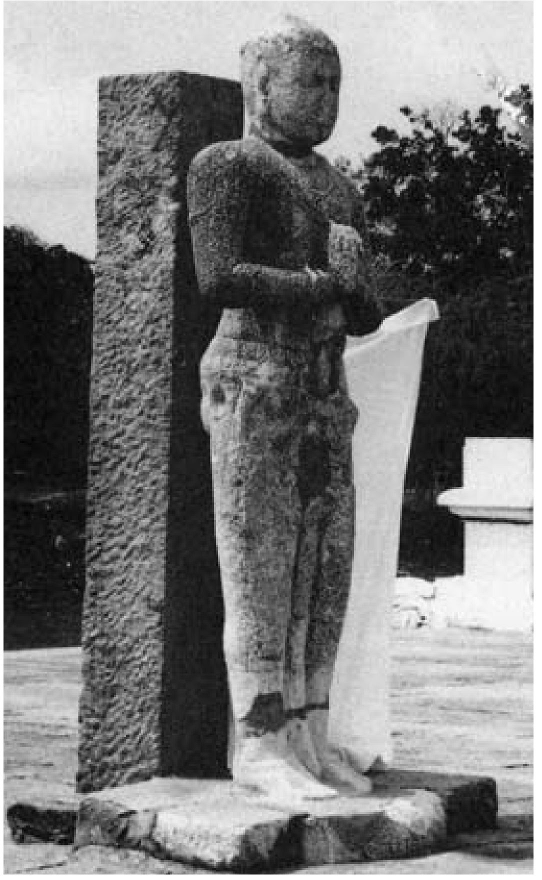
ඡායාරූපය අංක 3.3 මෙම ඡායාරූපයේ දක්වෙන්නේ පැරණි කාලයේ භාවිතයට ගන්නා ලද මැටි මුද්‍රා කිහිපයකි. සොයාගන්නා ලද අවස්ථාවේ ඒවායේ කිසිවක් සටහන් ව නොතිබිණි. මෙවැනි මුද්‍රා භාවිත කර තිබෙන්නේ රජයේ නිලධාරීන් විසිනි. මෙම මුද්‍රා තුන සොයාගන්නා ලද්දේ තිස්සමහාරාමයේ පැරණි නාගරික ගොඩනැගිල්ල පැවති තැනින් ය.

පරුමක වේළුසුමන සහ පරුමක ථෙරපුත්තාභය යනුවෙන් ව්‍යවහාර කරන ආකාරය සමකාලීන සෙල්ලිපිවල දක්නට තිබේ. එමෙන් ම පරුමක තනතුර දරූ භාණ්ඩාගාරිකයින්, අයකැමියන්, සහ ගබඩා පාලකවරුන් ගැන ද සෙල්ලිපිවල සඳහන් ය. සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය අනුව ද දිවයින ම එක් සේසත් කළ ප්‍රථම පාලකයා ලෙස හඳුන්වා ඇත්තේ දුටුගැමුණු රජතුමා ය.

මෙලෙස පැරණි ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන බලය මධ්‍යගත කිරීම සඳහා දුටුගැමුණු රජතුමා සාධනීය පියවරක් තැබී ය. භාතිකාභය රජුගේ පාලන කාලයේ දී ශ්‍රී ලාංකික තානාපතිවරයෙකු රෝමයට ගොස් වීදුරු පබළු රැගෙන ආ බව මූලාශ්‍රයවල සඳහන් ය.

දේශපාලන බලය මධ්‍යගත වීම තවදුරටත් සාර්ථක තත්ත්වයකට පරිවර්තනය කරනු ලැබුවේ වසභ රජතුමා විසිනි. එතුමාගේ පාලන කාලයේ දී සමස්ත ශ්‍රී ලංකාව ම එක් ඒකකයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක විය. වසභ රජතුමා විසින් පිහිටුවන ලද සෙල්ලිපි මෙරට පුළුල් ප්‍රදේශයක පැතිරී තිබේ. එමෙන් ම පරිපාලන දිස්ත්‍රික්ක (ආස්ථාන) වෙන් කොට ඒ එක් එක් දිස්ත්‍රික්ක පාලනය කිරීමට ඇමතිවරුන් පත් කිරීම ද සිදු වූයේ මෙරජුගේ පාලන කාලයේ දී ය. වසභ රජතුමාගේ කාලයේ දී යාපනය ප්‍රදේශය පාලනය කරන ලද්දේ එතුමා විසින් පත් කරන ලද ඍෂිගිරි නම් ඇමතිවරයා විසින් බව වල්ලිපුරම් රන්පතේ ලියා තිබේ. ඒ කාලයේ යාපනය අර්ධද්වීපය හැඳින්වූයේ නාගදීපය (නකදිව) යනුවෙනි.

ස්වාධීන රටක් ලෙස ලෝකය හමුවේ පෙනී සිටින්නට ශ්‍රී ලංකාවට හැකි වූයේ මෙලෙස දේශපාලන බලය මධ්‍යගත වීම නිසා ය.

ඡායාරූපය අංක 3.5 රුවන්වැලිසෑයට මහා පූජාවක් කළ භාතිකාභය රජතුමාගේ පිළිරුව. මෙම ප්‍රතිමාව දැනටත් රුවන්වැලිසෑයේ මළුවේ දක්නට තිබේ.

3.2 රාජ්‍යත්ව සංකල්පය

දේශපාලන බලය මධ්‍යගත වීමේ දී පහළ වන මහරජු ඉතා බලවත් පුද්ගලයෙකි. එහෙයින් රජු සිය ජනතාව ඉදිරියේ පෙනී සිටීමට වෑයම් කර තිබෙන්නේ බලසම්පන්න ස්වරූපයකිනි. රට ආර්ථික වශයෙන් දියුණු කිරීම, රටවැසියාට ආරක්ෂාව සැපයීම, රටවැසියාගේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය ගොඩනැංවීම ආදි දේ තමන්ගෙන් රටවැසියාට ඉටු විය යුතු යුතුකම් ලෙස පාලකයෝ කල්පනා කළහ.

පරසතුරු උවදුරු අවස්ථාවල දී ආරක්ෂාව සලසා දීම වැව් අමුණු ඉදි කර ආර්ථික සංවර්ධනය කිරීම සහ වෙහෙර විහාර ඉදි කරමින් ජනතාවගේ අධ්‍යාත්මය පෝෂණය කිරීම මීට උදාහරණ වේ. එළාර, නිශ්ශංකමල්ල ආදි විදේශ සම්භවයක් ඇති රජවරුන් පවා ඉහත කී ආකාරයට කටයුතු කිරීමෙන් ජනතා විශ්වාසය ගොඩ නගා ගත් ආකාරයට ඉතිහාසය සාක්ෂි දරයි.

ඡායාරූපය අංක 3.4 තිස්සමහාරාමයේ පැරණි මාගම නගරය පැවති තැනින් සොයා ගන්නා ලද මැටි මුද්‍රාවක්. රුහුණේ රාජකීයයන් විසින් භාවිත කරන ලද සංකේත කිහිපයක් මෙම මුද්‍රාවේ සලකුණු කර තිබේ

රජවරුන්ගේ ක්‍රියාකලාපය සහ පෙනී සිටීමට උත්සාහ කළ ස්වරූපය අනුව රාජ්‍යත්වය පිළිබඳ විවිධ සංකල්ප ගොඩනැගී ඇත. ඒ අනුව දේවත්ව, බෝධිසත්ව, පර්වතරාජ, වීරත්ව සහ චක්‍රවර්ති වැනි සංකල්ප රජවරුන්ට ආරෝපණය විය.

පාලනය කිරීමේ දී රජු දෙවියෙකු ලෙස හෝ බෝධිසත්ත්වයෙකු ලෙස පෙනී සිටීම සුලබ ව දැකිය හැකි ය. දඹුලු විහාරයේ පර්වතයක ඇති සෙල්ලිපිය පිහිටවූ කුටකණ්ණ අභය රජතුමා එහි තමන් හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ නරේශ්වර (නරඉසෙර) යන නමිනි. එහි තේරුම නරයින්ට ඊශ්වර දෙවියන් යන්න යි.

මහසෙන් රජතුමා වැව් අමුණු තනවා ආර්ථිකයට කළ මෙහෙය නිසා එතුමා මින්නේරිය දෙවියන් ලෙස පූජනීයත්වයට ලක් විය. වර්තමානයේ ද මහසෙන් දෙවියන්ට වෙන් වූ දේවාල වියළි කලාපයේ දක්නට තිබේ.

පළමු වන කාශ්‍යප රජතුමා *කුවේර* ලෙස පෙනී සිටියේ ය. එරජු හැඳින්වීමට සෙල්ලිපියක '*අලකපය මහරජ*' යන යෙදුම භාවිත කර තිබේ. එයින් අදහස් කරන ලද්දේ ආලකමන්දාධිපති මහරජු යන්න යි. ආලකමන්දාව යනු ධනයට අධිපති ලෙස සැලකෙන කුවේරගේ වාසභවන යි. ආලකමන්දාව යනු පර්වතයක් බව සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල සඳහන් වේ. *පර්වතරාජ* යන සංකල්පයෙන් පෙනී සිටීම පැරණි කාලයේ ආසියාවේ පාලකයන් අනුගමනය කළ පිළිවෙතකි.

රජු *බෝධිසත්ත්වයෙකු* ලෙස පෙනී සිටීම ද මීට අදාළ තවත් ආකාරයකි. රජු සිය ජනතාවගේ හිතසුව පිණිස සාධාරණ යුක්තිගරුක දැහැමි පාලනයක් පවත්වා ගෙන යාමට වගකීමෙන් බැඳී සිටින බව එක් අතකින් එයින් පෙන්නුම් කළ අතර තවත් අතකින් ජනතාව රජු කෙරෙහි විශ්වාසය හා ගෞරවය දැක්විය යුතු ආකාරයත් එයින් පිළිබිඹු කෙරිණි.

මෙරට රජවරුන් විසින් අනුදක්නා ලද තවත් අදහසක් වූයේ චක්‍රවර්තී සංකල්පය යි. චක්‍රවර්තී යනු සමස්ත ලෝකයට ම අධිපති යන තේරුම ලබා දෙන සංකල්පයකි. සංස්කෘත භාෂාවට අයත් එම පදය සිංහල භාෂාවේ දී ව්‍යවහාර වන්නේ සක්විති යනුවෙනි. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සහ දහ වන සියවස්වල දී මෙරට ඇතැම් පාලකයෝ මෙම යෙදුම සිය අනන්‍යතාව පිළිබිඹු කිරීමට යොදා ගත්හ. විශේෂයෙන් ම නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා සිය සෙල්ලිපිවල තමන් හඳුන්වා ගැනීමට *කාලිංග චක්‍රවර්තී ස්වාමීන් වහන්සේ* යන පදය භාවිත කළේ ය.

රාජ්‍යත්වය පිළිබඳ විවිධ ව්‍යවහාර දක්නට තිබුණ ද ඒ සෑම සංකල්පයක් ම රජුගේ උසස් බව හැඟවීමට භාවිත කරන ලද ඒවා ය. පාලකයා වටා එවැනි උතුම් බවක් නිර්මාණය වීමේ දී පාලකයා ආදර්ශවත් වීම ජනතාවගේ බලාපොරොත්තුව විය. ඉන් එසේ ක්‍රියා කිරීමට පාලකයාට ද බලපෑමක් ඇති වීම ස්වාභාවික ය. ධාර්මික රාජ්‍ය පාලනයකට අවශ්‍ය සංකල්පීය පදනම නිර්මාණය වූයේ එලෙස ය.

රාජ්‍ය උරුමය

පැරණි ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය උරුමය ලැබුණු ආකාරය විමසා බැලීමේ දී එය සහෝදරයාගෙන් සහෝදරයාට හෝ පියාගෙන් පසු පුතාට හෝ හිමි වූ බව පෙනී යයි.

දේවානම්පියතිස්ස රජුගේ අභාවයෙන් පසු ඔහුගේ සොහොයුරෝ රජකමට පත් වූහ. දුටුගැමුණු රජුට පසු ව බලයට පත් වූයේ ඔහුගේ සොයුරු සද්ධාතිස්ස ය. සහෝදරයාගෙන් සහෝදරයාට රජකම හිමි වීමේ දී බොහෝ දුරට රජුට බාල සොයුරන් අතරින් වැඩිමහල් ම සොයුරාට බලය හිමි වී ඇත. එසේ නොවුණු අවස්ථාවල දී ගැටුම් පැවති බව ඉතිහාසය දෙස බැලීමේ දී පෙනී යයි.

පියාගෙන් පුතාට රජකම උරුම වීම දක්නට ලැබෙන සුලබ සිදුවීමකි. කාවන්තිතිස්ස රජුගෙන් පසු දුටුගැමුණුට රජකම හිමි විය. වසභ රජුගේ ඇවෑමෙන් ඔහු පුත් වංකනාසිකතිස්සට ද රජකම හිමි විය. මෙසේ පියාගෙන් පුතාට රජකම හිමි වීම ශ්‍රී ලාංකේය ඉතිහාසය පුරා දක්නට ලැබෙන අතර එය රජුගේ වැඩිමහල් පුත්‍රයාහට නැතිනම් අගබිසවගේ වැඩිමල් පුත්‍රයා හට උරුම විය. එසේ නොවූ අවස්ථාවල දී ගැටුම් ඇති වූ බවට ඉතිහාසයේ සාක්ෂි ඇත. කාශ්‍යප රජු තම පියා වූ ධාතුසේන රජුගෙන් රාජ්‍යය පැහැරගත් බව අප දන්නා කරුණකි. රජුට එසේ කිරීමට සිදු වූයේ ධාතුසේන රජුගේ අගබිසවගේ පුතා වූ මුගලන් කුමරු රාජ්‍යත්වයේ නියම හිමිකරු වූ බැවිනි. කාශ්‍යප කුමරුගේ මව ධාතුසේන රජුගේ දෙවන බිසවකි.

මීට අමතර ව රජුගේ බිසවගේ සොයුරාට හා රජුගේ සොයුරියගේ පුත්‍රයාට රජකම හිමි වූ අවස්ථා ද ඇත. එසේ වූයේ ඉහත කී ආකාරයට නියම හිමිකරුවකු නොවූ අවස්ථාවල ය.

රාජ්‍ය තන්ත්‍රය

දේශපාලන බලය විමධ්‍යගත ව පැවති අවධියේ පරුමකවරුන් ව සිටි බොහෝ දෙනා ඒකාබද්ධ කර රාජ්‍යය ගොඩනැගුණු හෙයින් රජු සියලු පරුමකවරුන්ගේ ප්‍රධානියා ලෙස කටයුතු කළේ ය. එහෙයින් රජු හැඳින්වීමට මහාපරුමක හෙවත් මපුරුමුකා යන පදය භාවිත විය. බලය මධ්‍යගත වීමට පෙර අවධියේ දී ඇතැම් බලවත් පරුමකවරුන් රජ යන ව්‍යවහාරය භාවිත කළ අයුරු මෙයට පෙර සඳහන් කෙරිණි. එහෙත් දේශපාලන බලය මධ්‍යගත වූ පසු රටේ පාලකයා හැඳින්වීමට භාවිත කරන ලද්දේ මහරජ යන පදය යි.

ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන බලය මධ්‍යගත වීමෙන් පසු ගොඩනැගුණු රාජ්‍ය පරිපාලන සැකැස්මට අයත් වූ නිලධාරීන් තන්ත්‍රයේ ව්‍යුහය කෙබඳු වී දැයි මෙරට පැරණිතම සෙල්ලිපි ඇසුරෙන් තරමක් දුරට තේරුම් ගත හැකි ය.

මහරජ (මපුරුමුකා)

↓

මහඇමති (මහමත)

↓

ඇමතිවරු (අමෙත) + සේනාපතිවරු (ශෙනපති)

↓

භාණ්ඩාගාරික (බඩගරික)

↓

භෝජනශාලා අධිකාරී (බතගු)

↓

චත්සිරිත් සහ චාරිත්‍ර පිළිබඳ අධිකාරී (කොතුරුගෑ නා)

↓

නගර පරිපාලක (නගරගුතික)

↓

නාගරික වාස්තුවිද්‍යාඥ (නගර වුඩික) + අශ්ව අංශයේ ප්‍රධානි (අස අදෙක)+ ඇත් අංශයේ ප්‍රධානි (හති අදෙක) +නාට්‍ය අංශයේ ප්‍රධානි (නට අදෙක)+ කාසි අච්චු ගැසීමේ අංශ ප්‍රධානි (රූප අදෙක) + වෙළෙඳ කටයුතු භාර ප්‍රධානි (පන අදෙක) + රාජ්‍ය ලේඛනාගාර ප්‍රධානි (කනපෙඩික)

මේ ආකාරයේ නිලධාරී තන්ත්‍රයක් මගින් පාලනය ගෙන යාමට මහත් පිටිවහලක් ලැබිණි. ඉන් වඩාත් ප්‍රයෝජනය ලැබුණේ රටේ පොදු මහජනතාවට ය.

3.3 මෙරට පාලනය කළ ශ්‍රේෂ්ඨ රජවරු

ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන බලය වර්ධනය වීම දිගුකාලයක් තිස්සේ සිදු වෙමින් තිබූ සමාජ- ආර්ථික ක්‍රියාවලියක බලපෑමට ලක් වෙමින් සිදු වූ ආකාරය මෙතෙක් සාකච්ඡා කළ කරුණුවලින් ඔබට පැහැදිලි වන්නට ඇත. විශේෂයෙන් ම ක්‍රිස්තු පූර්ව පළමු වන සියවසේ අගභාගය වන විට ඉන්දියානු සාගරයේ ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවති අන්තර්ජාතික වෙළෙඳ කටයුතුවලින් නියමිත ප්‍රතිලාභ හිමි කර ගැනීමට නම් බෙදී ගිය පාලනයකට වඩා කාර්යක්ෂම වන්නේ මධ්‍යගත පාලනයක් බව අවබෝධ කර ගත් පාලකයෝ ඒ සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු සම්පාදනය කළහ. ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන බලය වර්ධනය වීමට සමාන්තර ව පාලකයින් විසින් අනුගමනය කළ ප්‍රතිපත්ති සහ ඔවුන්ගේ දායකත්වය මෙරට පාලනය කළ රජවරු කිහිප දෙනෙකු ඇසුරෙන් මෙම කොටසේ දී සාකච්ඡා කිරීමට නියමිත ය.

දුටුගැමුණු රජතුමා

ඓතිහාසික මූලාශ්‍රය මගින් විස්තරාත්මක ලෙස හුවා දක්වන දුටුගැමුණු රජතුමා මෙරට දේශපාලන බලය නිසි අයුරින් සංවිධානය කිරීමට ඉතා වැදගත් මෙහෙයක් ඉටු කළ පාලකයෙකි. එතුමාගේ කාලය වන විට ශීඝ්‍රයෙන් දියුණු වෙමින් තිබූ ඉන්දියානු සාගරයේ වෙළෙඳ කටයුතු නිසා සරු ආදායමක් උපදවන ලද මාතොට අන්තර්ජාතික වරාය එවක අනුරාධපුරයේ බලය හිමි කර ගෙන සිටි එළාර නම් පාලකයාගේ අණසකින් මුදා ගෙන රට එක්සත් කිරීමේ අවශ්‍යතාව වටහා ගැනීමට එතුමා සමත් විය. සිය පියා වූ කාවන්තිස්ස මහරජතුමාගේ අවවාද අනුශාසනා සහ සැලසුම් අනුව කටයුතු කරමින් ඒ සඳහා දුටුගැමුණු කුමරු ක්‍රියා කළ ආකාරය මෙරට දේශපාලන ඉතිහාසයේ වැදගත් සන්ධිස්ථානයකි. මෙරට ඉතිහාසයේ ප්‍රථම සංවිධානාත්මක සටන් ව්‍යාපාරයට නායකත්වය දෙන ලද්දේ එතුමා විසිනි. තමා විසින් එළාර රජුට එරෙහි ව කරන සටන හුදෙක් ම තමාගේ පෞද්ගලික රජසැප පිණිස කරන්නක් නොව එය බෞද්ධ ශාසනයේ යහපත උදෙසා සිදු කරන්නක් බව ප්‍රකාශයට පත් කිරීමෙන් පාලකයා රට වෙනුවෙන් පොදු අරමුණක් මුල් කර ගනිමින් දේශපාලන ක්‍රියාවලියකට එළඹෙන

ආකාරය පෙන්වා දෙයි. සටන නිමා වීමෙන් පසුව පරාජයට පත් සිය ප්‍රතිමල්ලවයාගේ සොහොනට නිසි ගෞරවාචාර පැවැත්වීමට අණ කිරීමෙන් සිය රාජතාන්ත්‍රික බව පළ කිරීමට එතුමා කටයුතු කළේ ය.

මෙම පාඩමේ රාජ්‍යත්වය වර්ධනය කොටසේ දී පැහැදිලි කළ අන්දමට ඒ වන විටත් විමධ්‍යගත ව පැවති ප්‍රාදේශික බලය හිමි කරගත් පරුමකවරුන් ඒකාබද්ධ කර ගැනීමට සමත් වීම දුටුගැමුණු රජු විසින් මෙරට දේශපාලන බලය වර්ධනය වීමේ ක්‍රියාවලියට දැක්වූ වැදගත් ම දායකත්වය යි. අවසානයේ රටේ මහරජු ලෙස අභිෂේක ලැබූ එතුමාට මහත් බලයක් හිමි විය. තමා කෙතරම් බලසම්පන්න වුව ද පාලකයා ලෙස තමාගේ වගකීම ජනතාවගේ ශුභසිද්ධිය සැලසීම බව වටහා ගැනීමට එතුමා සමත් වූ බව ජනතාව වෙත දැක් වූ සහනශීලී ආකල්පය මගින් පිළිබිඹු වේ. රුවන්වැලි මහාසෑය ඉදි කරන කාලය තුළ එහි සතර දොරටුවේ දන්සැල් පැවැත්වීමත්, ස්තූපය ඉදි කිරීමට සහභාගි වන සියලු දෙනාට වැටුප් ගෙවීමට නියම කිරීමත් ඊට නිදසුනකි. දුටුගැමුණු රජතුමා පිළිබඳ අගය කළ යුත්තේ එතුමා මෙරට බුදුදහම වෙනුවෙන් ඉටු කළ සේවය නිසා පමණක් ම නොවේ. විමධ්‍යගතව පැවති ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන බලය වඩාත් ශක්තිමත් පදනමක සංවිධානය කිරීමට මුල් වී කටයුතු කිරීම ද ඒ රජතුමාගේ ක්‍රියාකලාපයෙන් ඉස්මතු වී පෙනෙන තවත් විශේෂ ලක්ෂණයකි.

වසභ රජතුමා

ලම්බකර්ණ වංසයේ ආරම්භක පාලකයා වූ වසභ රජතුමා මෙරට පාලකයින් අතර තවත් කැපී පෙනෙන චරිතයකි. රටේ අභ්‍යන්තර පාලනය විධිමත් ලෙස සංවිධානය කිරීමට එතුමා විසින් අනුගමනය කරන ලද ක්‍රියාපිළිවෙත ආදර්ශවත් ය. එතුමා විසින් දිවයිනේ නොයෙක් ප්‍රදේශවල පිහිටුවන ලද සෙල්ලිපි විශාල ප්‍රමාණයක් තිබේ. ඒවායේ සඳහන් කර තිබෙන තොරතුරුවලට අනුව ඒ රජතුමා මෙරට පළාත් බෙදා පරිපාලනය විධිමත් කිරීමට උත්සාහ කළේ ය. එමෙන් ම රජයේ බදු අය කිරීම වඩාත් ක්‍රමවත් වූයේ ද මෙරජුගේ පාලන කාලයේ දී බව එතුමා විසින් පිහිටුවන ලද සෙල්ලිපිවලින් පැහැදිලි වේ.

පළමු වරට මේ රටේ විශාල ප්‍රමාණයේ වැව් ඉදි කිරීමට පුරෝගාමී වූයේ වසභ රජතුමා බව ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල සඳහන් තොරතුරුවලින් අනාවරණය වේ. එරජු විශාල ප්‍රමාණයේ වැව් එකොළොසක් ඉදි කර වූ බව වංසකථාවල විස්තර කර තිබේ. මෙවැනි කටයුත්තක් සඳහා හිටිවන ම නැඹුරු වීමට හේතුව දකුණු ඉන්දියාවේ ක්‍රිෂ්ණා ගංගා නිම්නයේ ඇති වූ ආහාර හිඟයක් හේතුවෙන් මෙරට නිපදවන ධාන්‍ය සඳහා විශාල ඉල්ලුමක් ඇති වීම යි. වහා නව ජලාශ ඉදි කිරීමට රජයේ මුදල් වැය කිරීමට වසභ රජතුමා විසින් ගන්නා ලද තීරණය එවක පැන නැගුණු අන්තර්ජාතික කලාපීය අවශ්‍යතාවකට මුහුණ දීම සඳහා ගත් සාධනීය වූත් දුරදක්නා වූත් තීරණයකි.

මෙරට බෞද්ධ වෙහෙරවිහාර ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා වසභ රජතුමා විසින් ක්‍රියා කළ ආකාරය අන් කිසිදු පාලකයෙකුගේ ක්‍රියාකලාපයට නොදෙවෙනි ය. බෞද්ධ විහාරවල දිරූ තැන් ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහාත් භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ සිව්පසය සපයා ගැනීමටත් එරජු විසින් විහාරවලට දෙන ලද දීමනා සඳහන් සෙල්ලිපි රාශියක් තිබේ.

රටේ දේශීය ආදායම වැඩි කර ගැනීමට අවශ්‍ය කරන පදනම සකස් කොට ඒ ලැබෙන ආදායම භාවිත කොට රටේ වාරිමාර්ග දියුණු කිරීමටත් එමගින් රටේ ජනතාවගේ ජීවිතය යහපත් කිරීමටත් වසභ රජතුමා විසින් ගන්නා ලද තීරණ ආදර්ශවත් බව වටහා ගත යුතු ය.

පළමු වන විජයබාහු රජතුමා

මෙරට ඉතිහාසයට අයත් තවත් ශ්‍රේෂ්ඨ පාලකයකු ලෙස කැපී පෙනෙන්නේ පළමු වන විජයබාහු රජතුමා යි. දකුණු ඉන්දියානු චෝළ රජවරුන්ගේ බලය වර්ධනය වී අනතුරුව ශ්‍රී ලංකාව දීර්ඝ කාලයක් චෝළ පාලනයට නතුව තිබූ අවධියක ඉතාමත් සිහි නුවණින් යුතු ව සැලසුම් සහගත ආකාරයකට සංග්‍රාම ව්‍යාපාරයකින් චෝළ බලය මැඬ පැවැත්වීමට ඒ රජතුමා ක්‍රියා කළේ ය.

කුඩා කාලයේ දී කීර්ති නමින් හැඳින්වූ එරජතුමා රුහුණ ප්‍රදේශයට ගොස් එහි හැදී වැඩිණි. කීර්ති කුමරුන්ටත් ඔහුගේ දෙමව්පියන් ඇතුළු රාජකීය පවුලටත් එහි දී රැකවරණය සපයන ලද්දේ රුහුණේ වාසය කළ රජයේ නිලධාරියෙකි. ඔහු නමින් සිත්නාරුබිම බුදල් නා වේ. ඔහු ආරක්ෂක නිලධාරියෙකි. බුදල් නා විසින් රාජකීය පවුලට ලබා දෙන ලද රැකවරණයේ ස්වභාවය පිළිබඳ කදිම විස්තරයක් පළමු වන විජයබාහු රජතුමා විසින් ලියවන ලද පනාකඩුව තඹ සන්නසේ ඇතුළත් ය.

බලවත් චෝළ පාලකයින්ට විරුද්ධ ව කටයුතු

කිරීමට පළමු වන විජයබාහු රජතුමා විසින් ගන්නා ලද සියලු පියවර රටේ සමස්ත භූමියේ පැවැත්ම ආරක්ෂා කර ගැනීම උදෙසා අනුගමනය කරන ලද සාධනීය පිළිවෙතකි. කිසියම් රටක භූමියේ නිදහස සහ අඛණ්ඩතාව යන සංකල්ප හඳුන්වනු ලබන්නේ භෞමික අඛණ්ඩතාව යන නමිනි. කිසියම් පාලකයකු විසින් රටක භෞමික අඛණ්ඩතාව ආරක්ෂා කිරීම රටවැසියන් වෙනුවෙන් ඔහු විසින් ඉටු කළ යුතු ව තිබෙන ප්‍රධාන වගකීමකි.

සටන් ව්‍යාපාරයක් මඟින් චෝළ පාලකයින් පරදා රට නැවතත් එක් සේසත් කළ විජයබාහු රජතුමා අනතුරුව රට සංවර්ධනය කිරීමට මහත් වෙහෙසක් දැරී ය. චෝළ පාලන සමයේ දී නිසි අයුරින් නඩත්තු නොවූ බෞද්ධ වෙහෙර විහාර ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට එතුමා වහා කටයුතු කළේ ය. රටේ ආර්ථිකය සවිමත් කිරීමට එරජතුමා ඉතා වැදගත් පියවරක් අනුගමනය කළේය. ඒ අනුරාධපුරය වෙනුවට පොළොන්නරුව සිය පාලන මධ්‍යස්ථානය බවට පත් කර ගැනීම යි. මෙවැනි පියවරක් ගැනීමට එතුමා පෙළඹුණේ ඒ වන විටත් එතෙක් ඉන්දියානු සාගරයේ බටහිර ප්‍රදේශ මූලික කොට ගෙන පැවති අන්තර්ජාතික වෙළෙඳාම නැගෙනහිර ඉන්දියානු සාගර කලාපයට මාරු වීම නිසා ය. එම පරිවර්තනය ශ්‍රී ලංකාවට වඩා වැදගත් වන්නේ ඉන්දියානු සාගරයේ නැගෙනහිර කොටස සමඟ පහසුවෙන් සම්බන්ධතා පැවැත්විය හැකි ආකාරයට පරිපාලනය සංවිධානය කර ගැනීම යි. විජයබාහු රජතුමාට පෙර විසූ පාලකයින් කිහිප දෙනෙකු මේ සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කොට තිබුණ ද ඒ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රායෝගික ලෙස ක්‍රියා කරන ලද්දේ විජයබාහු රජතුමා විසිනි. පොළොන්නරුව පාලන මධ්‍යස්ථානය වශයෙන් තෝරා ගැනීමට බලපෑ එක් ප්‍රධාන හේතුවක් ලෙස පෙනෙන්නේ ගෝකණ්ණතිත්ථ යනුවෙන් එකල හැඳින්වූ වර්තමාන ත්‍රිකුණාමල වරාය ඉන්දියානු සාගරයේ නැගෙනහිර කොටසට මුහුණ ලා පිහිටා තිබීමත් එම වරායේ වෙළෙඳ කටයුතු පාලනය කිරීම වඩා පහසුවන්නේ පොළොන්නරුවේ සිට පාලනය කිරීමෙන් බව පාලකයින් වටහා ගැනීම ය.

පළමු වන විජයබාහු රජතුමා පාලකයෙකු වශයෙන් ක්‍රියා කළ ආකාරය පොළොන්නරු යුගයේ ඉතිහාසය කෙරෙහි මහත් බලපෑමක් ඇති කළේ ය. පසු කලෙක යුරෝපීය ජාතීන් විසින් මෙරටට බලපෑම් එල්ල කරන තුරු ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්වය අරාක්ෂා වූයේ එකල රජවරුන්ගේ බුද්ධි මහිමයේ සහ ප්‍රතාපවත් අදහස්වල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙනි.

ක්‍රියාකාරකම් 1

පහත සඳහන් නම්වලින් හැඳින්වූ පුද්ගලයින් කවුරුන්දැයි විස්තර කරන්න

1. ගෘහපති
2. ගමික
3. පරුමක
4. රජ

ක්‍රියාකාරකම් 2

අනුරාධපුර හා පොළොන්නරු යුගවල රට පාලනය කළ කැපී පෙනෙන රජවරු පිළිබඳ කෙටි සටහනක් ලියන්න.

වැදගත් කරුණු

1.මුල් අවධිවල ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන බලය පැවතියේ විමධ්‍යගත ස්වරූපයකිනි. ප්‍රදේශීය ව බලවත් ව සිටි දේශීය ප්‍රභූන් විසින් පාලන බලය මෙහෙයවන ලදි.

2.ගම් මට්ටමින් පාලන කටයුතුවලට සහභාගි වූවන් ගමිකයින් ලෙස ද, ගම් කිහිපයකින් සකස් වූ වඩා පුළුල් ප්‍රදේශයක් පාලනය කළ පුද්ගලයින් පරුමකයින් ලෙස ද හැඳින්විණි. ගමිකයින් නියෝජනය කරන ලද්දේ ගමක පිහිටි ගෙවල් කිහිපයකට අධිපති ව සිටි ගෘහපතින් ය. එවැන්නන් හැඳින්වීමට භාවිත කරන ලද්දේ ගහපති යන පදය යි.

3. ජනාවාස වර්ධනය වීමත් ඊට සමගාමී ව සමාජයේ විවිධ අවශ්‍යතා පැන නැගීමත් ඒ අනුව ජීවන තරගකාරීත්වය ඇති වීමත් යන කරුණු හේතු කොට ගෙන සමාජයක් තුළ ඇති වන ගැටුම් සහ වෙනත් ව්‍යාකූලතා පාලනය කිරීමට අවශ්‍ය කරන බලය මෙහෙයවීමට දේශපාලන සංස්ථා අවශ්‍ය ය. ශ්‍රී ලකාවේ පැරණි සමාජය තුළ දේශපාලන බලය වර්ධනය වන්නේ ද එවැනි අවශ්‍යතා පදනම් කර ගෙන ය.

4.විමධ්‍යගත ව පැවති මෙරට දේශපාලනය මධ්‍යගත කිරීමේ ව්‍යාපාරය ආරම්භ කරන ලද්දේ දුටුගැමුණු රජතුමා විසිනි. දේශපාලන අරමුණක් උදෙසා පළමු වරට මෙරට ඉතිහාසයේ

දුටුගැමුණු රජතුමා ආරම්භ කළ එම කටයුත්ත පරිණතියට පත්වන්නේ ලම්බකර්ණ වංශික වසභ රජතුමාගේ පාලන සමයේ දී ය.

5.දේශපාලන බලය කේන්ද්‍රගත වීම යනු රටේ පාලනය එක් පාලකයකුගේ අණසක යටතට පත් වීම යි. එහි දී රටේ පරිපාලනය පවත්වා ගෙන යාම සඳහා නිශ්චිත රාජ්‍ය නිලධාරීන් මණ්ඩලයක් නිර්මාණය වේ. රජු ඇතුළු එම මණ්ඩලය සහ ඔවුන් විසින් පනවනු ලබන නීතිරීතිවලටත් ඒවා ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනවලටත් 'රජය' යන ව්‍යවහාරය යෙදේ.

6.පාලනය ගෙන යාමේ දී පාලකයෝ නොයෙකුත් සංකල්ප අනුව පෙනී සිටියෝ ය. දේවත්වයක් ආරූඪ කර ගැනීමට බොහෝ අවස්ථාවල ඔවුහු වෑයම් කළහ.

පංචකකුධ භාණ්ඩ-පංචකකුධ භාණ්ඩ යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ පරිහරණය කිරීමේ දී සෞභාග්‍යය උදා කරනු ඇතැයි සැලකෙන භාණ්ඩ පහකි. ඊට වල්විදුනාව, මිරිවැඩි සඟල, මගුල්කඩුව, සේසත සහ නළල් පටිය අයත් වේ. පංචකකුධ භාණ්ඩ භාවිත කර තිබෙන්නේ රජුන් සිය අභිෂේක උත්සවවල දී ය. ඉන්දියාවේ අශෝක රජතුමා විසින් එවන ලද පංචකකුධ භාණ්ඩ යොදා ගෙන දේවාම්පියතිස්ස රජතුමා දෙවන වරටත් අභිෂේක ලැබූ බව මහාවංසයේ සඳහන් ය.

දෙවනපිය අභිධානය - "දෙවියන්ට ප්‍රිය වූ" යන අර්ථය ඇති දෙවනපිය (දේවානම්ප්‍රිය) අභිධානය භාවිත කරන ලද්දේ ප්‍රතාපවත් ඉන්දියානු අධිරාජයෙකු වූ අශෝක රජතුමා විසිනි. ඒ රජතුමාට සමකාලීන අවදියේ මෙරට පාලනය කළ තිස්ස රජු ද එම අභිධානය භාවිත කරමින් දේවානම්පියතිස්ස යනුවෙන් සිය නම භාවිත කළේ ය.

ආලකමන්දාව - ආලකමන්දාව යනු ධනයට අධිපති කුවේරගේ වාසභවනය පිහිටි ස්ථානය ලෙස සාහිත්‍ය කෘතිවල විස්තර කර තිබේ. ඒ අනුව දෙවියන් ගැවසෙන එය උතුරුකුරු දිවයිනට අයත් සමෘද්ධිමත් නගරවලින් එකක් ලෙස සාහිත්‍යයේ විස්තර කෙරේ.

4 ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි සමාජය

හැඳින්වීම

ඕනෑ ම කාලයක ඕනෑ ම සමාජයක ජීවත් වන වැඩි පිරිස සාමාන්‍ය ජනතාව යි. පාලකයින්, රජයේ නිලධාරීන්, ආගමික නායකයින් සහ වෙනත් ප්‍රභූන් ආදින් ඒ අතර සිටින සුළු පිරිසකි. ඉතිහාසය යනු මේ සියලු දෙනාගේ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබිඹු කරන අතීතය යි. කරුණ එසේ වුව ද බොහෝ ඓතිහාසික මූලාශ්‍රය වැඩි අවධානයකින් ඉදිරිපත් කර තිබෙන්නේ දෙවනුව කී සුළු පිරිසට අදාළ විස්තර යි. එහෙයින් අතීතයේ සාමාන්‍ය ජනතාව පිළිබඳ අප දන්නා තොරතුරු සීමිත ය. අපේ රටේ ඉතිහාසය වඩා හොඳින් තේරුම් ගැනීමට නම් පුරාණ කාලයේ විසූ සාමාන්‍ය ජනතාවගේ ජීවිතය ගැන තොරතුරු ඉගෙන ගැනීම අවශ්‍ය ය. මෙම පාඩමෙන් මේ සියල්ල පිළිබඳ බොහෝ තොරතුරු දැන ගැනීමට ඔබට අවස්ථාවක් ලැබෙනු ඇත.

4.1 පාලනයේ ස්වරූපය

පුරාණ කාලයේ අප රට පාලනය කළේ රජවරුන් බව ඓතිහාසික මූලාශ්‍රය විස්තර කර තිබේ. එලෙස පාලනය ගෙන යාමේ දී අනුගමනය කළ රාජ්‍යතාන්ත්‍රික පිළිවෙළ කුමක් ද යි යන කරුණ පැහැදිලි කරන ඉතා වැදගත් තොරතුරු සෙල්ලිපිවල සඳහන් ය.

ඕනෑ ම රටක පාලනය මෙහෙයවන ආයතන තුනක් තිබේ. ඒවා හැඳින්වෙන්නේ ව්‍යවස්ථාදායකය, විධායකය සහ අධිකරණය යනුවෙනි. රජය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ මෙම ආයතන තුන යි. ව්‍යවස්ථාදායකය යනු රටක නීති සම්පාදනය කරන ආයතනය යි. වර්තමානයේ අපේ රටේ පාර්ලිමේන්තුව මගින් එම කටයුත්ත ඉටු කරන්නා සේ පුරාණ කාලයේ එය ඉටු කරන ලද්දේ රාජසභාව විසිනි. විධායකය යනු නීති ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනය යි. ඊට සම්බන්ධ වන්නේ රජයේ නිලධාරීන් ය. අධිකරණය මගින් නීති උල්ලංඝනය වීමෙන් සමාජයකට ඇති විය හැකි හානිය වළක්වා රටවැසියා වෙත යුක්තිය පසිඳලනු ලබයි.

පුරාණ කාලයේ අපේ රටේ විධායකයක් සහ අධිකරණයක් තිබිණි. ව්‍යවස්ථාදායකය ලෙස ක්‍රියාත්මක වූයේ ද විධායකය යි. ව්‍යවස්ථාදායක මණ්ඩලයක් ලෙස වෙන ම ස්වාධීන ආයතනයක් එකල නොවූයේ එසමයේ මෙරට පැවතියේ රාජාණ්ඩු ක්‍රමයක් වූ නිසා ය. විධායකය සහ ව්‍යවස්ථාදායකය හැඳින්වීමට ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සියවසේ ලියැවුණු සෙල්ලිපිවල යොදා තිබෙන්නේ *එක්තැන්සමිය* යන යෙදුම යි. අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් බුද්ධන්නේහෙල නම් ස්ථානයේ පිහිටි සෙල්ලිපියක "*අප මෙතුවාක් දෙනා අවුද්* " *වත්හිමියන් වහන්සේ වදාළ "එක්තැන් සමියෙන්*" යනුවෙන් කළ සටහනක් දක්නට තිබේ. එහි යෙදී තිබෙන "එක්තැන්සමිය" යන පදය සකස් වී තිබෙන්නේ *ඒක ආස්ථාන සාම්‍යය* යන පද ආශ්‍රයෙනි. *ඒක ආස්ථාන* යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ රාජ සභාව යි. *සාම්‍යය* යන වචනයෙන් එකඟතාව යන තේරුම ලැබේ. එවිට *එක්තැන් සමිය* යනු රාජ සභාවේ එකඟතාව යන අදහස ලබා දෙයි. ඉහතින් සඳහන් කළ බුද්ධන්නෙහෙල සෙල්ලිපියේ පිහිටුවා තිබෙන්නේ ඉඩම් පූජාවක් ප්‍රකාශයට පත් කරනු පිණිස ය. එම දීමනාව පිරිනමන්නේ රාජ සභාවේ එකඟතාවෙන් රජු අණ කළ නිසා බව එම ලිපියේ සඳහන් පාඨයෙන් කියැවේ. *වත්හිමියන් වදාළ* යන පදයෙන් රජුගේ ආඥාව අදහස් කරයි. *වත්හිමි* යන පදය රජු හැඳින්වීමට යෙදූ පර්යාය පදයකි.

ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සියවසට අයත් සෙල්ලිපිවල සඳහන් වන පරිදි රජයේ ඉඩම් බෞද්ධ විහාර වෙත පිරිනැමීමේ කටයුත්තට පැමිණි ඇතැම් නිලධාරීන් නියෝජනය කරන්නේ 'සභාව' නමින් හැඳින්වූ ස්ථානයකි. අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයෙන් සොයා ගෙන තිබෙන සෙල්ලිපියක සඳහන් වන පරිදි *කෙරෙළෑගම* නම් ඉඩම මහින්දාරාම නම් මෙහෙණි ආරාමයට පිරිනැමීමට *මැණින්ගමුවේ උදය* සහ *නිකවැල්ලේ සේන* නම් වූ නිලධාරීන් සභාව නියෝජනය කිරීමට එහි පැමිණ තිබේ. ඒ බව එම සෙල්ලිපියේ දක්වා තිබෙන්නේ

''සභායෙන් ආ මැණින්ගමු උදහි ඉසා නිකවැලි සෙනු ඉසා'' යනුවෙනි.

මෙහි සභාව යන පදයෙන් අදහස් කර තිබෙන්නේ එවක පැවති අධිකරණය යි. රජය සතු ඉඩම් වෙනත් අයෙකුට පැවරීම නීතිමය කටයුත්තකි. එහෙයින් එහි දී අධිකරණය නියෝජනය කරන නිලධාරීන්ගේ සහභාගිත්වය අවශ්‍ය කටයුත්තකි. එවැනි අවස්ථාවල දී එම නිලධාරීන්ගේ රාජකාරිය වන්නට ඇත්තේ පිරිනමනු ලබන ඉඩමේ සීමා සහ ඉඩම භුක්ති විඳීමට අදාළ කොන්දේසි ලේඛනගත කිරීම විය යුතු ය.

සභාව යන වචනය නොයෙදෙන තැන් කිහිපයක 'මහලේ' යන පදය දක්නට තිබේ. එය මහාලේඛක යන පදය පැරණි සිංහල භාෂාවෙන් ලියන ලද ආකාරය යි. එය මහලේකම් යන වචනයේ තේරුමට සමාන ය. රජයේ ලේකම්වරුන්ගේ රාජකාරිය සියලු රජයේ කටයුතු ලේඛනගත කිරීම සහ එම ලේඛන ආරක්ෂා කර ගැනීමට අවශ්‍ය කරන කටයුතු සම්පාදනය කිරීම ය. මෙවැනි මහලේකම්වරයෙකු ගැන මැදිරිගිරියෙන් සොයා ගෙන තිබෙන සෙල්ලිපියක සඳහන් ය. ඒ කාලයේ මැදිරිගිරියේ පිහිටා තිබූ ඇත්වෙහෙර නමින් හැඳින්වූ පධානඝරයකට දෙවන සේන රජතුමාගේ අණින් පිරිනමන ලද ඉඩම් පූජා කර එහි නීතිමය කටයුතු ඉටු කිරීමට කාශ්‍යප නමැති මහලේකම්වරයා *(මහලේ කස්බා)* එහි පැමිණි බව එම සෙල්ලිපියේ සඳහන් ය.

අනුරාධපුරය අගනගරය ලෙස පැවති යුගයේ දී රටේ පාලන කේන්ද්‍රස්ථානය වූයේ ද එය යි. රජු අගනගරයේ සිට රට පාලනය කළේ ය. වර්තමාන කාලයේ මෙන් සන්නිවේදනය සහ ගමනාගමනය පහසු නොවූ ඒ කාලයේ අනුරාධපුරයෙන් ඈත පළාත්වල පාලන කටයුතු අනුරාධපුරයේ සිට මෙහෙයවීම අපහසු කරුණක් බව පැහැදිලි ය. මේ හේතුව නිසා පළාත් පාලනය සඳහා රජයට සම්බන්ධ වෙන ම පරිපාලන ඒකක තිබූ බව පැහැදිලි කර ගැනීමට ඉවහල් වන සාධක සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල දක්නට තිබේ. මේ සඳහා පෙන්වා දිය හැකි නිදසුනක් වන්නේ වසභ රජතුමාගේ පාලන කාලයේ දී රචනා කරන ලද වල්ලිපුරම් රන්පත් ලේඛනය යි. එම ලේඛනයේ සඳහන් කර තිබෙන්නේ වසභ රජතුමාගේ පාලන සමයේ නාගදීපය පාලනය කළ සෘෂිගිරි නම්

ඡායාරූපය අංක 4.1 ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් 9 වන සියවසේ දී රචනා කරන ලද සෙල්ලිපියක දැක්වෙන සංකේත කිහිපයක්. මෙහි වටාපතක සලකුණ මගින් රාජකීයත්වය හඟවන සෙංකෝලය ද වැලක් මෙන් සලකුණ මගින් හංසයා ද නිරූපිත ය. හංසයා සලකුණු කරන්නේ දෙන ලද දීමනාවේ පවිත්‍රත්වයයි. ඉහළින් ම ඇති අඩසඳ ලකුණෙන් මෙම දීමනාව ඉර හඳ පවත්නා තාක් කල් පවතින බව ද බල්ලා හා කපුටා සංකේතය මගින් මෙම දීමනාවට බාධා කළවුන් මතු ආත්මයේ එවැනි සතුන් ව ඉපැදෙන බවත් හඟවයි.

ඇමැතියා එහි පියංගුකතිස්ස නම් විහාරය ඉදි කළ බව යි. මෙම සඳහන මගින් පැහැදිලි ව පෙන්වා දෙන්නේ ප්‍රත්‍යන්ත ප්‍රදේශ පාලනය කිරීමට මධ්‍යම රජයේ නියෝජිතයින් පත් කොට තිබූ ආකාරය යි.

මීට අමතර ව ඊටත් වඩා පහළ මට්ටමේ පරිපාලන කටයුතු මෙහෙයවීමට ස්වාධීන මණ්ඩල ඒ ඒ ප්‍රදේශවල තිබිණි. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සියවසේ පැවති එවැනි ප්‍රදේශීය මට්ටමේ පරිපාලන මණ්ඩල සෙල්ලිපිවල හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ 'දසගම් ඇත්තන් ' යනුවෙනි. ගම් දහයක් නියෝජනය වන පරිදි ඒවායේ ප්‍රධානීන්ගෙන් සමන්විත එම මණ්ඩලය සුළු පරිමාණයේ පරිපාලන කටයුතුවල සහභාගි වී තිබේ. මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයට අයත් පැරණි බෞද්ධ විහාරයක් වූ කළුදියපොකුණේ තිබෙන සෙල්ලිපියක එම විහාරයට දානය පූජා කිරීමේ දී යම් ගැටලුකාරී තත්ත්වයක් පැන නැගුණ හොත් දසගම් ඇත්තන් රැස් වී එය විසඳා දිය යුතු බව සඳහන් කර තිබේ.

පරිපාලනයේ දී රටේ ජනතාවගේ සුභසිද්ධිය පතා කටයුතු කිරීමට පාලකයෝ කටයුතු කළහ. ආගමික ස්ථානවලට දීමනා පිරිනැමීම පමණක් නොව සාමාන්‍ය ජනතාවගේ යහපත වෙනුවෙන් ද ඔවුහු ක්‍රියා කළහ. විශේෂයෙන් ම ජනතාවට අත්‍යවශ්‍ය කාරණයක් වන පොදු සෞඛ්‍ය පහසුකම් නගා සිටුවීමට පාලකයෝ නිබඳ ව සිය අවධානය යොමු කළහ. 'වෙජ්ජසාලා' යන පදය පැරණි සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල සඳහන් ය. එයින් අදහස් කරන ලද්දේ රෝහල් ය. 'වෙජ' යනුවෙන් හඳුන්වන ලද වෛද්‍යවරු ගැන ක්‍රිස්තු පූර්ව දෙවන සියවස තරම් ඈත කාලයකට අයත් සෙල්ලිපිවල සඳහන් වේ. බුද්ධදාස රජතුමා (ක්‍රි.ව 340-368) රෝහල් ඉදි කිරීමට මහත් වෙහෙසක් දැරූ පාලකයෙකි. පස්වන මහින්ද රජතුමා (ක්‍රි.ව. 982-1029) එවක ශ්‍රී ලංකාවේ නොයෙක් පළාත්වල පිහිටුවා තිබූ රෝහල්වලට අවශ්‍ය සියලු දේ ලබා දීමට කටයුතු කළේ ය. හතරවන කාශ්‍යප රජතුමාගේ (ක්‍රි.ව. 898 -914) පාලන කාලයේ දී අනුරාධපුර සහ එහි අවට ප්‍රදේශවල දරුණු උණ රෝගයක් පැතිර ගියේ ය. එවක පැවති සාමාන්‍ය රෝහල්වල තිබෙන පහසුකම් යටතේ එම උණ රෝගය වැළඳුණු රෝගීන්ට ප්‍රතිකාර කිරීම අපහසු බව වටහා ගත් රජතුමා ඒ සඳහා විශේෂ රෝහලක් ඉදි කළ බවත් ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල සඳහන් ය. ඒ සඳහා '*උපසග්ගරෝගනාස*' යන යෙදුම මූලාශ්‍රයවල දැක්වේ.

ගැබිනි මව්වරුන්ගේ අවශ්‍යතා සඳහා මාතෘ නිවාස ඉදි කිරීමට පළමු වන උපතිස්ස රජතුමා (ක්‍රි.ව. 365-406) ක්‍රියා කළේ ය. එවැනි ශාලා හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ 'පසවන්තිනාම සාලා' යන නමිනි. ප්‍රසූතිය සඳහා ඉදි කළ ශාලා යනු එහි අදහස යි. සෙල්ලිපිවල එවැනි ගොඩනැගිලි තිඹිරිගේ යනුවෙන් නම් කොට තිබේ. ඉතා පැරණි කාලයක සිට මෙරට මාතෘ නිවාස ඉදි කිරීමේ සම්ප්‍රදාය පැවතිණි. පණ්ඩුකාභය රජුගේ කාලයේ අනුරාධපුරයේ සොත්ථිසාලා නමින් හඳුන්වන ලද ගොඩනැගිලි විශේෂයක් තිබිණි. සොත්ථිසාලා යන නම බ්‍රාහ්මණයින් සිය ආගමික කටයුතු පවත්වන ලද තැන් හැඳින්වීමටත් මාතෘ නිවාස හැඳින්වීමටත් භාවිත කළ බව අටුවා ග්‍රන්ථවල විස්තර කර තිබේ.

අපේ රට පාලනය කළ බුද්ධිමත් රජවරු තමන්ගේ අසල්වැසි රටවල් සමග මෙන් ම ඇතැම් අවස්ථාවල දුර රටවල් සමඟ ද ඉතා සුහදශීලී සබඳතාවකින් කටයුතු කළහ. කාලයෙන් කාලයට එම සබඳතා ක්‍රියාත්මක වූ ප්‍රදේශ වෙනස් වූ අතර ඉන්දියාව ඇතුළු වෙනත් ආසියාතික රටවල් සහ අරාබිය සමග ඉතිහාසයේ ඈත කාලයක සිට ද සමහර යුරෝපා රාජ්‍ය සමග මෑත සියවස්වල ද සබඳතා පැවතිණි. ලම්බකර්ණ වංශයට අයත් ශ්‍රී ලංකාවේ කීර්තිමත් පාලකයෙකු වූ පළමු වන ගජබාහු රජතුමා (ක්‍රි.ව. 114-136) පත්තිනි දේවාලයක් විවෘත කිරීමේ උත්සවයකට සහභාගි වීම සඳහා දකුණු ඉන්දියාවේ චේර රාජ්‍යයට පැමිණි බව එරටේ සෙල්ලිපිවල සඳහන් ය.

සමහර විට මෙම රාජ්‍ය චාරිකාවේ අරමුණ වන්නට ඇත්තේ දෙරට අතර රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික සුහදතාව නංවාලීම විය හැකි ය.

භාතිකාභය රජතුමා (ක්‍රි.පූ 22 ක්‍රි.ව 7) විසින් රෝමානුක දේශයට තානාපති නිලධාරීන් යවන ලද බවට සඳහනක් මහාවංසයට ඇතුළත් ය. මෙහි රෝමානුක දේශය යනුවෙන් හඳුන්වා තිබෙන්නේ රෝමය යි. රුවන්වැලි සෑයට පූජාවක් පැවැත්වීමට අවශ්‍ය වූ වීදුරු පබළු රැගෙන ඒම එම දූත මෙහෙවරේ අරමුණ විය.

ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් අට වන හා නවවන සියවස්වල දී මෙරට පාලකයෝ චීනය සමග සමීප සබඳතාවක් ගොඩ නගා ගත්හ. ඒ කාලය තුළ චීනයට මෙරටින් තානාපතිවරු පිටත් ව ගියෝ ය. හය වන අග්ගබෝධි රජුගේ පාලන කාලයේ දී මෙම සබඳතා වඩාත්

ශක්තිමත් වී තිබිණි. එසමයේ දී විසි වතාවක් ශ්‍රී ලංකාවෙන් චීනයට රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික දූත ගමන් යෙදිණි. වෙළෙඳාමේ සාර්ථකත්වය චීනය සමග ගොඩ නගා ගත් සබඳතාවල මූලික පසුබිම වූ අතර ඉන් සංස්කෘතික බලපෑමක් ද ඇති කළේ ය.

ශ්‍රී ලංකාව සිය අසල්වාසී රටවල් සමග පැවැත්වූ සබඳතා පිළිබිඹු වන තවත් ආකාරයක් ඒ රටවල් සමග ඇති කර ගත් විවාහ සබඳතා මගින් පිළිබිඹු වෙයි. විශේෂයෙන් ම ඉන්දියාවේ ප්‍රබල රාජ්‍ය ලෙස පැවති කාලිංග සහ පාණ්ඩ්‍ය දේශ සමග මෙරට පාලකයින් ඇති කර ගත් විවාහ සබඳතා ගැන තොරතුරු වංසකථාවල දක්නට තිබේ. පළමු වන විජයබාහු රජතුමා (ක්‍රි.ව1070 - 1110) තිලෝකසුන්දරී නම් වූ කාලිංග වංශික කුමාරිකාව විවාහ කර ගත් අතර එරජුගේ සොහොයුරිය වු මිත්තා කුමරිය විවාහ වූයේ පාණ්ඩ්‍ය දේශයේ කුමරෙකු සමග ය. ඥාති සබඳතා හරහා දේශපාලන බලය ස්ථාවර ව පවත්වා ගෙන යාම මෙවැනි විවාහ සම්බන්ධතාවල මූලික අරමුණ වූ බව පෙනේ.

භාෂා- ආගම් අතින් වෙනස් වුව ද තමන්ගේ අසල්වාසී රටවල ප්‍රජාව දෙස විශ්වාසවන්ත ලෙස කටයුතු කිරීම අපේ පැරණි පාලකයින්ගේ විදේශ ප්‍රතිපත්තිය තුළ තිබූ කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයකි. පළමු වන විජයබාහු රජතුමා විසින් පොළොන්නරුවේ පිහිටි දළදා මාලිගයේ ආරක්ෂාව සඳහා වේලෙක්කාර හමුදාව පත් කිරීම එයට කදිම නිදසුනකි. වේලෙක්කාර හමුදාව යනු දකුණු ඉන්දියාවෙන් මෙහි පැමිණි වැටුපට සේවය කරන ආරක්ෂක සේනාවකි.

ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් දහ වන සියවසින් පසු කාලයේ දී අපේ රජවරු අරාබි රටවල් සමග ඉතා සුහද සබඳතාවක් ගොඩ නගා ගත්හ. අරාබි වෙළෙඳුන්ගේ මූලිකත්වයෙන් එවක ඉන්දියානු සාගරයේ ක්‍රියාත්මක ව පැවති වෙළෙඳ කටයුතුවලට ශ්‍රී ලංකාවේ දායකත්වය ස්ථාවර ලෙස පවත්වා ගෙන යාම එහි අරමුණ වූ බව පෙනේ. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සියවසේ ජීවත් වූ අරාබි ජාතික ඉතිහාසඥයකු වූ අල්-බලසූරි සඳහන් කරන අන්දමට එසමයේ රතුකැට දිවයිනේ (මේ නමින් හඳුන්වන ලද්දේ ශ්‍රී ලංකාව යි) රජු ඉස්ලාමීය රජු සමග තෑගි හුවමාරු කර ගත්තේ ය.

සාරාංශ වශයෙන් දැක්වුව හොත් පුරාණ කාලයේ මෙරට පැවති පාලනයේ මූලික අරමුණ වූයේ රටවැසියා අතර සාමකාමී සහජීවනයක් ඇති කිරීමත් ඔවුන්ගේ සුභසාධනය සැලසීමත් මව්බිමේ සුරක්ෂිතතාව සහ රටවැසියාගේ අනාගත චිරජීවනය උදෙසා භූමියේ අඛණ්ඩත්වය ආරක්ෂා කිරීමත් ය. ඊට සමාන්තර ව තමන්ගේ අසල්වාසී රටවල් සමග සුහද ව අවබෝධයෙන් කටයුතු කිරීමට ද ඔව්හු දූරදක්නා ඥානයකින් යුතු ව ක්‍රියා කළ බව ද පෙනේ.

4.2 ආර්ථිකය

රටේ බොහෝ පිරිසක් ජීවත් වූයේ ගම්වල ය. ඒ ගම්වල වැසියන්ගේ ජීවිත වර්තමානයට සාපේක්ෂ ව ඉතා සරල ආකාරයට හැඩ ගැසී තිබිණි. බොහෝ දෙනාගේ ජීවන වෘත්තිය වූයේ ගොවිතැන යි. ඇතැමුන් හේන් ගොවිතැන්වල යෙදුණ අතර සෙසු අය කුඹුරු ගොවිතැන්වල නිරත වූහ. ජීවත් වීම සඳහා සතුන් ඇති කිරීම පැවතිණි. ඊට අමතර ව නොයෙක් වෘත්තීන්වල යෙදුණු පිරිස් ඔවුන්ට ම වෙන් වූ ගම්වල ජීවත් වූහ.

4.2.1 ගොවිතැන

ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි සමාජයේ වාසය කළ බොහෝ ගැමියන්ගේ ප්‍රධාන ජීවන වෘත්තිය වූයේ ගොවිතැන යි. සතුන් ඇති කිරීම හෙවත් පශු පාලනය ද ගොවිතැන් කටයුතුවලට ම තදනුබද්ධ ව පවත්වා ගෙන ගිය කටයුත්තකි. ගොවිතැන් කටයුතු ආකාර දෙකකට සිදු කෙරිණි. ඉන් පළමු වැන්න හේන් ගොවිතැන යි. දෙවැන්න මඩ ගොවිතැන හෙවත් කුඹුරු ගොවිතැනයි. මේ අතරින් වඩාත් පැරණි හේන් ගොවිතැන බව ඓතිහාසික සහ පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය මගින් තහවුරු කරයි. බුත්සරණ නම් සාහිත්‍ය කෘතියේ සෙහෙන් යනුවෙන් ද සිංහල උම්මග්ග ජාතකයේ සේන් යනුවෙන් ද සෙල්ලිපිවල 'පිටිබිම්' යනුවෙන් ද හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ පැරණි කාලයේ තිබූ හේන් ය.

හේන් ගොවිතැන - හේන් ගොවිතැන යනු ගොඩ ගොවිතැනකි. තමන්ට අවශ්‍ය ප්‍රමාණයේ ධාන්‍ය සහ එළවළු වවා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් තරමේ ඉඩම් කොටසක් මහකැලෑවකින් වෙන් කොට ගෙන එය කපා ගිනි තැබීමෙන් හේනක් සකස් කර ගනු ලැබේ. මෙහි දී විශාල ගස් කපා නොදැමීමට වග බලා ගැනේ. මූලික වශයෙන් එළිපෙහෙළි කර ගත් කැලෑ කොටස ගිනිතැබීමට පෙර සියලු සතුන්ට ඉන් ඉවත් වන ලෙස ශබ්ද නගා කෑ ගැසීම සිදු කරන්නේ හේන අයත් ගොවියා විසිනි.

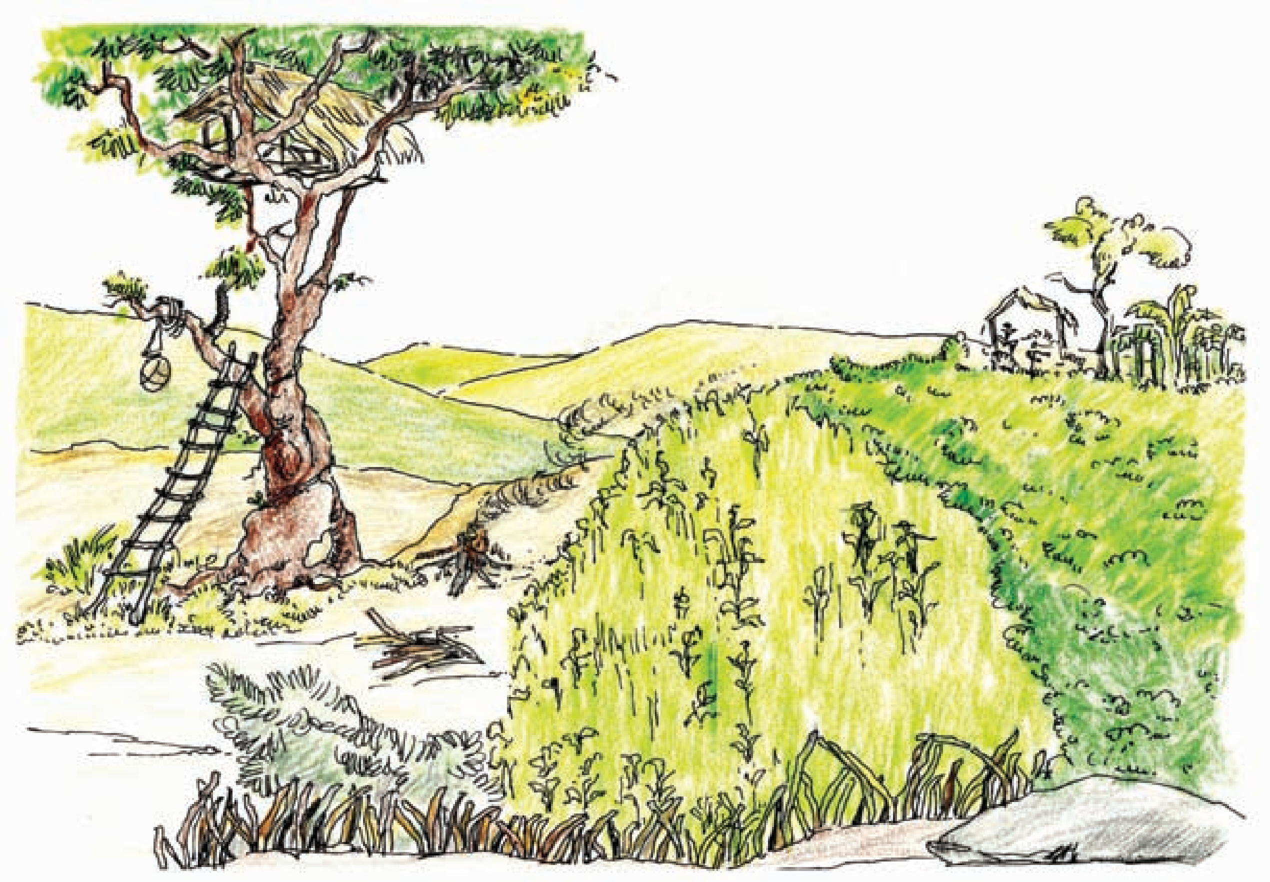
ඡායාරූපය අංක 4.2 සකස් කර බෝග සිටුවීමට පෙර නවදැලි හේනක දර්ශනයක්

අලුතින් ගිනිතබා ගත් හේනක් හඳුන්වන්නේ නවදැලි හේන නමිනි. එවැනි හේන් ඉතා සරුසාර ය. නවදැලිසේන යන යෙදුම සද්ධර්මරත්නාවලියේ ද යෙදී තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ඇතැම් පළාත්වල නවදැලි හේන යන යෙදුමට වෙනත් තේරුමක් දී තිබේ. කුරක්කන්, කොල්ලු, උඳු, මුං, ඉරිඟු, මෑ, තණහාල්, අසමෝදගම්, අමු යන පැළෑටි නවය දලු ලා සරුවට වැවුණු හේන් නවදැලි හේන් යනුවෙන් හැඳින්වෙන බව ඉන් කියැවේ. කාලයක් අතහැර දමා යළිත් වගා කිරීම අරඹන හේන් හැඳින්වීමට 'කනත්ත' යන වචනය භාවිත කරන්නෝ අනුරාධපුර පළාතේ ගැමියෝ ය. හේන් වගාවේ දී අනුගමනය කෙරෙන සාමාන්‍ය ක්‍රමය වූයේ වරක් දෙවරක් වගා කළ හේන ඉන් පසු අතහැර දැමීම යි. කාලයක් එසේ අතහැර දමා තිබීමෙන් එතැන යළිත් කැලෑව හට ගනී. එනිසා පැරණි හේන් වගාව කිසි විටෙකත් පරිසරයට අනිසි බලපෑමක් ඇති නොකළේ ය.

හේන්වල වගා කරන ලද දේ අතර උඳු, මෑ, මුං, කුරක්කන්, ඉරිඟු, තල, අමු, අබ, දුරු, තණහාල් යන ඇට වර්ග ද කරබටු, තිබ්බටු, වම්බටු, අළුපුහුල් සහ වට්ටක්කා යන එළවළු වර්ග ඇල් වී වර්ග සහ අල වර්ග උක්ගස් සහ කපු ද විය. වගා කරන ලද්දේ ඒවාට ම වෙන් වූ හේන්වල ය. ඒ කාලයේ රටට අවශ්‍ය වූ රෙදි සහ හකුරු නිපදවීමට ප්‍රමාණවත් තරමින් කපු වගාව සහ උක් වගාව මෙරට දියුණු වී තිබිණි. වැටුප් ලබමින් උක් කර්මාන්තයේ යෙදී සිටි කම්කරුවන් ගැන වංසකථාවල සඳහන් ව තිබේ. ඉතිහාසයේ දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ රටට අවශ්‍ය හකුරු රට තුළ ම නිපදවා ගැනීමට අපේ මුතුන්මිත්තෝ සමත් වූහ. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් දහසය වන සියවස වන තුරු මෙරටට සීනි ආනයනය නොකළ බව විද්වත්හු පෙන්වා දෙති.

හේනක් කොටන්නේ තමන් වාසය කරන නිවසට තරමක් ඈත ප්‍රදේශයක බැවින් හේනේ අස්වැන්න ලබා ගන්නා තුරු ගොවියෝ හේනේ ඉදි කරන ලද පැල්පතක තාවකාලික ව ලැගුම් ගනිති. හේන වනසතුන්ගෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීමට හේන වටා ඉදි කරන ලී වැට හඳුන්වන්නේ 'දඬුවැට' යන නමිනි. හේනේ උස් ගසක ඉදි කරන කුඩා පැල්පත හැඳින්වෙන්නේ 'පැල' නමිනි. රාත්‍රි කාලයට හේනට පැමිණෙන සතුන්ගෙන් තම හේන ආරක්ෂා කර ගැනීමට ගොවියා රැය පහන් කළේ මෙම පැලේ ය.

හේන් වගා කිරීම වෙනුවෙන් ඇතැම් රජවරුන්ගේ කාලවල දී බදු අය කර ගෙන තිබේ. කැති

සිතුවම අංක 4..1 හේනක් යනු ඉතා සුන්දර දර්ශනයකි. හේන වන සතුන්ගෙන් බේරා ගැනීමට රාත්‍රී කාලයේ ලැගුම් ගැනීමට සකස් කළ පැල, හේන වටා ඉදි කළ දඬුවැට ආදී දේ එහි දක්නට තිබෙන සුලබ දේ ය.

අඩ, කෙටූ කනබ අය යනුවෙන් සෙල්ලිපිවල හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ එවැනි බදු වර්ග දෙකකි. පොළොන්නරුවේ රජ කළ නිශ්ශංක මල්ල රජතුමා (ක්‍රි.ව 1187 -1196) එම බදු වර්ග දෙක අහෝසි කළ බව එරජු විසින් කරවන ලද සෙල්ලිපිවල සඳහන් වේ.

පුරාණ කාලයේ ජනගහනය අධික නොවූයෙන් හේන් වගාව සිය ජීවන අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රමාණවත් වෘත්තියක් විය. මඩ ගොවිතැනක් ලෙස වී වගාව ආරම්භ වූයේ වැඩි වන ජනගහනයට අවශ්‍ය කරන ආහාර වැඩිවැඩියෙන් නිපදවීමට ය.

වී ගොවිතැන - සෙල්ලිපිවල, වී වගා කරන ලද තැන් කුඹුර සහ කෙත යන වචන දෙකෙන් හඳුන්වා දී තිබේ. ඇතැම් විට කුඹුර යනුවෙන් හඳුන්වන්නට ඇත්තේ වී වගාවට භාවිත කළ කුඩා ඉඩ ප්‍රමාණයක් වීමට ඉඩ තිබේ. 'කෙත' යන වචනය සංස්කෘත භාෂාවේ 'ක්ෂෙත්‍ර' යන වචනයෙන් සකස් වූවකි. ඉන් අදහස් කරන ලද්දේ තරමක විශාල කුඹුරු යායවල් ය. බොහෝ අවස්ථාවල වී වගාව පවත්වා ගෙන යන ලද්දේ වාරිමාර්ග භාවිත කිරීමෙනි. මෝසම් වැසි කාලවල දී වර්ෂා ජලය වැව්වල රැස් කර ගැනිණි. අනතුරුව ඒවා ඇළ මාර්ග ඔස්සේ කුඹුරුවලට ලබා දීමට කටයුතු යොදා තිබිණි. වර්ෂයට දෙවරක් වී වගා කෙරිණි. වී වගා කළ කාල හඳුන්වන්නේ 'කන්න' යන නමිනි. වගා කළ කන්න දෙක හඳුන්වන ලද්දේ මහ කන්නය සහ යල කන්නය යනුවෙනි. මීට අමතරව මැද කන්නය යනුවෙන් හැඳින්වෙන තවත් කන්නයක් ගැන සෙල්ලිපිවල සඳහන් ය. යල-මහ අතර තිබූ එම කන්නයේ වගා කිරීම රඳා පැවතියේ ජලය සුලබ වීම මත ය.

වී වගාව සාර්ථක ව පවත්වා ගෙන යාම සඳහා වියළි කලාපයේ ප්‍රධාන අවශ්‍යතාව වූයේ ප්‍රමාණවත් ලෙස ජලය ලබා ගැනීම යි. වර්ෂා ජලය එකතු කර ගැනීමත් ස්වාභාවික ගංගා හරස් කර ඇළමාර්ග ඔස්සේ ජලය කුඹුරු වෙත ගෙන යාමත් එම අවශ්‍යතාව සපුරා ගැනීමට අනුගමනය කළ උපක්‍රම දෙකයි. වැව් තැනීමේ සම්ප්‍රදාය මෙරට දියුණු වූයේ ජලය රැස් කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවට මුහුණ දීමේ උපක්‍රමයක් ලෙස ය. මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා (ක්‍රි.ව 1153-

1186) විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද "අහසින් වැටෙන එක දිය බිඳක්වත් ප්‍රයෝජනයට නොගෙන මුහුදට යාමට ඉඩ නොදිය යුතු ය" යන ප්‍රකාශය මගින් ජලය ආරක්ෂා කර ගැනීමේ වැදගත්කම පාලකයා විසින් දුටු ආකාරය අපට පෙන්වා දෙයි.

වර්තමානයේ දී මෙන් නොව පැරණි යුගයේ කුඹුරු ගොවිතැන් කිරීමේ දී නොයෙකුත් චාරිත්‍ර සිදු කිරීමට ගොවියෝ වග බලා ගත්හ. ස්වභාවධර්මය සමග ඉතා සුහදශීලී ලෙස කටයුතු කරමින් තමන්ගේ ජීවිකාව කර ගැනීමට ඉන් ලැබුණු පිටිවහල අතිමහත් ය.

සත්ත්ව පාලනය - ගොවිතැන් කටයුතුවලට අමතර ව එකල සත්ත්ව පාලනය ද පැවතිණි. ඒ අතර ප්‍රධාන වූයේ ගව පාලනය යි. ගවපාලනයේ යෙදුණු පිරිස් සඳහා ම වෙන් වූ ගෝපාලගම් ගැන සෙල්ලිපිවලත් අන් සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවලත් සඳහන් ය. පශු සම්පත් හෙවත් සතුන්ගෙන් ලබා ගන්නා ද ආහාර සඳහා මහත් සේ ඉවහල් විය. මී කිරි, ගිතෙල්, වෙඬරු ආදී දේ ඒ අතර ප්‍රධාන විය. කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරයේ තිබෙන හතර වන කාශ්‍යප රජතුමා විසින් කොට'වන ලද සෙල්ලිපියක කිරිගෙරි යන පදය දකින්නට තිබේ. ඉන් අදහස් කර තිබෙන්නේ කිරි ලබා ගැනීම සඳහා ඇති කරන ගවයින් ය. ගෘහිණියක් එළදෙනකගෙන් කිරි දෝවනය කරන ආකාරය පෙන්වන කදිම කැටයමක් සීගිරියේ පිහිටි නාගපබ්බ විහාරය නමින් හැඳින්වෙන පුරාණ ස්තූපයේ ධාතුගර්භයේ තැන්පත් කර තිබූ මහාමේරු ගලේ කැටයම් කර ඇත.

ගවයින් හැරුණු විට කුකුළෝ සහ එළුවෝ ද නිවෙස්වල ඇති කරන ලදහ. පොළොන්නරුවේ මැදිරිගිරියේ පිහිටා තිබුණු ඇත්වෙහෙර පධානඝරයේ රෝහලේ රෝගීන්ගේ අවශ්‍යතා සඳහා ස්වාභාවික ව මියගිය එළුවන්ගේ සහ කුකුළන්ගේ මාංස පමණක් යොදා ගත යුතු බව දැක්වෙන සඳහනක් ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සියවසේ රචනා කරන ලද සෙල්ලිපියක දක්නට තිබේ.

4.2.2 කර්මාන්ත

ඉතා පුරාණ කාලයක සිට ශ්‍රී ලංකාවේ ලෝහ කර්මාන්තය ඉතා දියුණු තත්ත්වයක පැවති බව මීට ඉහත පාඩම්වල දී ඉගෙන ගැනීමට ඔබට අවස්ථාවක් ලැබිණි. ලෝහ භාවිත කරමින් කර්මාන්තවල යෙදුණු ශිල්පීන් ගැන යම් තොරතුරු මූලාශ්‍රයවල දක්නට තිබේ. මේ අතර විශේෂයෙන් කැපී පෙනෙන්නේ යකඩ වැඩ කළ කම්මල්කරුවන් ය. ඔවුන් හැඳින්වීමට සෙල්ලිපිවල යොදා තිබෙන්නේ 'කබර' යන නම යි. ඒ කම්මාර යන වචනය පුරාණ සිංහල භාෂාවෙන් ලියූ ආකාරය යි. යකඩ තැළූ කම්මල්කරුවා ගම්වැසියන්ට ඉතා අවශ්‍ය වැදගත් පුද්ගලයෙක් විය. එදිනෙදා ගොවිතැන් කටයුතුවලට අවශ්‍ය කැත්ත, උදැල්ල, නගුල ආදි ද ඔවුන්ට තනා දුන්නේ කම්මල්කරුවා යි. පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කයට අයත් මුතුගල්ල නම් ස්ථානයේ තිබෙන සෙල්ලිපියක මජ්ජිම නම් කම්මල්කරුවකු ගැන සඳහන් ව තිබේ.

මීට අමතර ව තඹ ලෝහයෙන් (තබකර) සහ ටින් ලෝහයෙන් කර්මාන්ත කළ ශිල්පීහු ද එකල සිටියහ. එකල විසූ රන්කරුවන් හැඳින්වීමට පැරණි ලේඛනවල යොදා තිබෙන්නේ තුලාධාර යන වචනය යි. ඇතැම් පොත්පත්වල ඔවුන් ස්වර්ණකාර යන නමින් ද විස්තර කර තිබේ. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයට අයත් මණ්ඩගල නම් ස්ථානයේ පිහිටි එක්තරා සෙල්ලිපියක තුලදර සුමන නමින් හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ රන්කරුවෙකු ගැන ය. අනුරාධපුර, මාගම ආදි පැරණි නගරවල කර තිබෙන පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීම්වලින් සොයා ගෙන තිබෙන මැණික් සහ අර්ධ මැණික් වර්ගවලින් නිම කරන ලද පබළු, මුද්‍රා ආදි දේ මගින් එකල මෙරට සමාජයේ පැවති මැණික් කර්මාන්තයේ ස්වභාවය පිළිබිඹු කරයි. එවැනි කටයුතුවල නියුක්ත ව සිටි ශිල්පීන් හඳුන්වන ලද්දේ මණිකර යන නමිනි.

පුරාණ කාලයේ මෙරට සමාජයේ පැවති තවත් කර්මාන්තයක් වූයේ ඇත්දත් කැටයම් කලාව යි. මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් වේගිරිය දේවාලය අසල පිහිටි සෙල්ලිපියක දටික සුමන නම් වූ ඇත්දත් ශිල්පියකු ගැන සඳහන් ය. දටික යනු දන්තික යන වචනයෙන් සකස් වූවකි.

එකල විසූ සාමාන්‍ය ජනතාවට තමන්ගේ එදිනෙදා කටයුතු සඳහා වඩාත් උපයෝගි වූයේ මැටිභාණ්ඩ යි. පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීම්වලින් අතිවිශාල ප්‍රමාණයක් එවැනි මැටිභාණ්ඩවලට අයත් සුන්බුන් සොයා ගෙන තිබේ. මැටිභාණ්ඩ සෑදීම එකල හොඳින් සංවිධානය වූ කර්මාන්තයක් ව පැවතිණි. මැටිකර්මාන්තයේ නියැලී සිටි පුද්ගලයින් ගැන මීට අවුරුදු 2250 කට ඉහත ලියැවුණු සෙල්ලිපිවල පවා සඳහන් ය. එකල ඔවුන් හැඳින්වූයේ කුම්භකාර (කුබකර) යන නමිනි.

හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ වෙහෙරකෙම නම් ස්ථානයේ තිබෙන සෙල්ලිපියක 'තතවය' නමින් වචනයක් යෙදී තිබේ. මෙම වචනය තන්තු වාය යන දෙපදය මගින් සකස් වූවකි. එහි තේරුම නූල් කටින්නා යන්න යි. නූල් කැටීම රෙදි විවීමට අදාළ කටයුත්තකි. ඉතා පැරණි කාලයක සිට රෙදි විවීම අපේ රටේ පැවති බව ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල සඳහන් වේ. වෙහෙරකෙම සෙල්ලිපියේ සඳහන් වන නූල්කටින්නන් පිළිබඳ සඳහන් කිරීම ඒ කාලයේ පැවති රෙදි විවීමේ කර්මාන්තය පිළිබඳ නිසැක සාක්ෂියක් ලෙස සැලකිය හැකි ය.

වෘත්තිය වශයෙන් විවිධ කර්මාන්තවල නියැලුණු පුද්ගලයින් ගැන තොරතුරු අපේ ඉතිහාසයේ සඳහන් වීමෙන් පෙනෙන්නේ අපේ රටේ පැවති පුරාණ සමාජය ඉතා ක්‍රමවත් අන්දමට සංවිධානය වී තිබුණු බව යි. මේ සියලු ශිල්පීහු ඒ කාලයේ සමාජය හොඳින් පවත්වා ගෙන යාමට තමන්ගේ දැනුමෙන් සහ ශ්‍රමයෙන් ඉතා අගනා මෙහෙයක් ඉටු කළහ.

4.2.3 වෙළෙඳාම - පුරාණ කාලයේ පැවතියේ නගර කිහිපයකි. ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල දැක්වෙන අන්දමට අනුරාධපුරය සහ මාගම ඒ අතර ප්‍රධාන විය. ඒවා හැඳින්වීමට "පුර" යන පදය යොදා තිබේ. එවැනි විශාල නගරවල ජීවත් වූයේ වත්පොහොසත්කම් ඇති අය යි. ඒ නගරවල දේශීය මෙන් ම විදේශීය වෙළෙන්දෝ ගැවසුණහ. අනුරාධපුර නගරයේ දකුණු දොරටුව අසල කාළසුමන නමින් හැඳින්වූ වෙළෙඳපළක් තිබිණි.

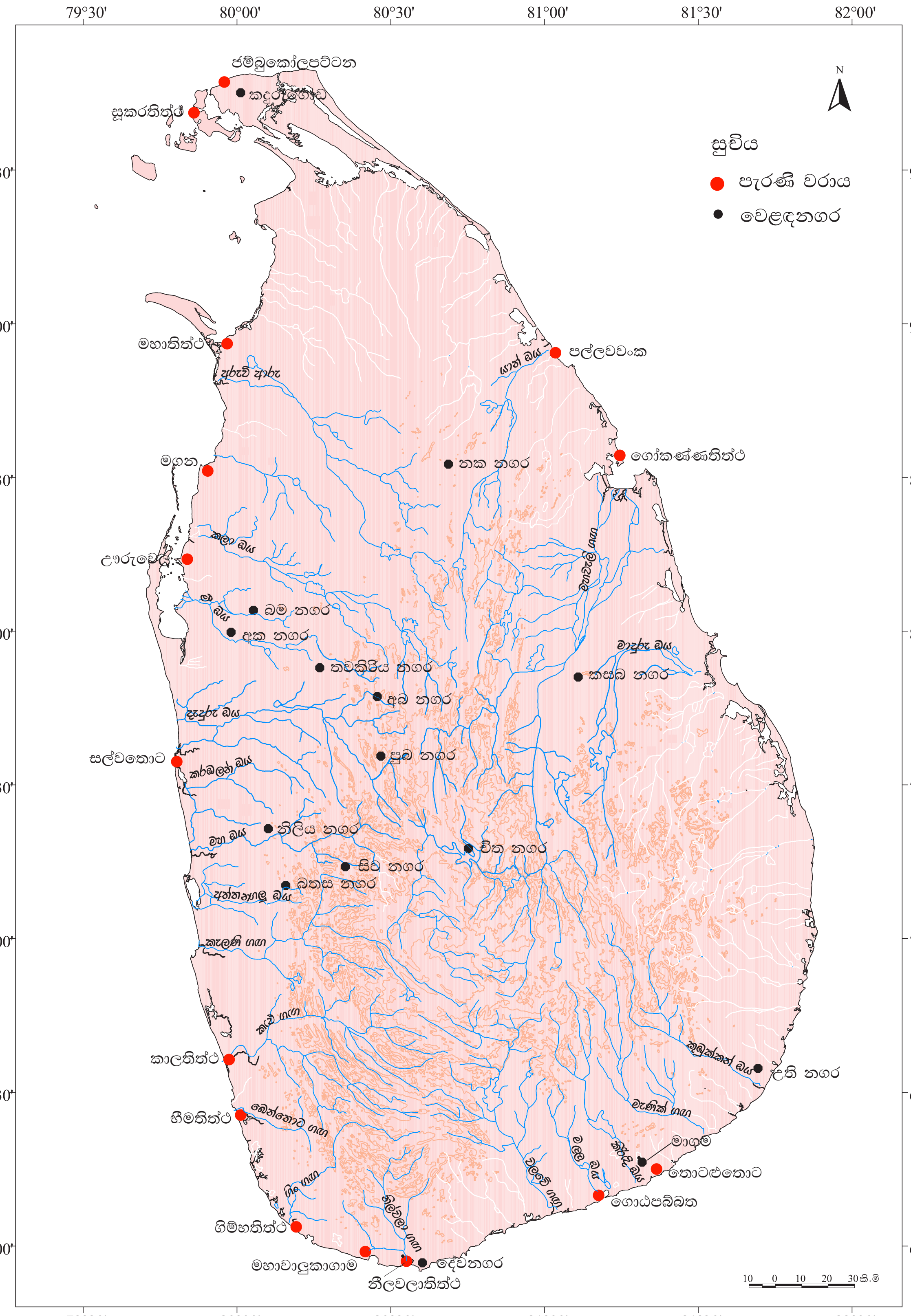
වෙළෙඳාම පැරණි කාලයේ මෙරට පැවති ප්‍රධාන ජීවන මාර්ගයක් විය. වෙළෙඳ කටයුතු රට ඇතුළත මෙන් ම රටින් පිටත වෙනත් දේශ සමග ද පැවතිණි. සීගිරියේ බටහිර ජලඋද්‍යානයේ තිබෙන එක්තරා සෙල්ලිපියක 'අබල වපර' නමින් හැඳින්වෙන පුද්ගලයෙකු ගැන සඳහන් ය. ඒ ආම්ල ව්‍යාපාර යන වචනය පැරණි සිංහල භාෂාවෙන් ලියා ඇති ආකාරය යි. එලෙස හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ සියඹලා වෙළෙන්දෙකි. එම සෙල්ලිපිය මීට අවුරුදු 2250 කට පමණ ඉහත කාලයක රචනා කරන ලද්දකි. සුළු පිරිසක් හැරුණු විට සෙසු වෙළෙන්දෝ සමූහ වශයෙන් සංවිධානය වී කටයුතු කළහ. එවැනි සංවිධානයක් හඳුන්වන ලද්දේ 'පූගය' යන නමිනි. ඇතැම් තැනක ඒ සඳහා 'නියමස්ථාන' යන වචනය ද යොදා තිබේ.

වෙළෙඳාමේ නියුක්ත වූ පිරිස් එකල හඳුන්වන ලද්දේ 'වණිජ' යන නමින් හෝ 'වාපර' යන නමිනි. වාපර යන වචනය ව්‍යාපාරික යන පදය පැරණි සිංහල භාෂාවෙන් ලියූ ආකාරය යි. පැරණි සමාජයේ ජීවත් වූ ධනවත් පිරිසක් වූ මෙකී වෙළෙන්දෝ ය. ඔවුන් විසින් බෞද්ධ භික්ෂූන්වහන්සේලාට වැඩ වාසය කිරීම සඳහා ගල්ගුහා පවා පූජා කර තිබේ. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයට අයත් මණ්ඩගල නම් ස්ථානයේ තිබෙන සෙල්ලිපියක සුමන නම් වෙළෙන්දකු විසින් එලෙස පූජා කරන ලද ගල්ගුහාවක් ගැන සඳහන් වේ. වෙහෙරකෙම නම් ස්ථානයෙන් සොයා ගෙන තිබෙන සෙල්ලිපියකට අනුව රෙදි වියා වෙළෙඳාම් කළ අයගේ සංවිධානයක් මඟින් භික්ෂූන්වහන්සේලාට ගුහාවක් පූජා කිරීමට අදාළ විස්තරය එම සෙල්ලිපියේ සඳහන් ය.

වෙළෙඳ නගර හා වෙළෙඳ ගම් ආශ්‍රිත ව භාණ්ඩ වෙළෙඳාම් කිරීම සඳහා වෙළෙඳපොළවල් පැවතිණි. මහාග්‍රාමයේ සිට අනුරාධපුරයට පැමිණි සුරනිමල නම් තැනැත්තෙකු වෙළෙඳපොළකින් සුවඳ විලවුන් මිල දී ගත් බව සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල සඳහන් වේ. හතර වන උදය (ක්‍රි.ව.946-954) රජුගේ හෝපිටිගම ටැම් ලිපියේ සඳහන් තොරතුරු මගින් පුරාණ වෙළෙඳපොළවල් සංවිධානාත්මක ලෙස පාලනය වූ ආකාරය පෙන්වා දෙයි.

මේ සඳහා දැක්විය හැකි හොඳ ම නිදසුන සොරබොරවැව ටැම් ලිපියේ විස්තර කර තිබෙන හෝපිටිගම වෙළඳපොළයි. එහි පාලනය සම්බන්ධයෙන් රජතුමා විසින් පැනවූ නීති එම ලිපියට ඇතුළත් ය. වෙළඳපොළට පැමිණෙන කරත්තවලින් මිස වෙළඳපොළ පසුකොට ගෙන යන කරත්තවලින් බදු අය කර ගැනීම නොකළ යුතු බවට නීතියක් එහි සඳහන් වේ. හිරුඑළියෙන් ආවරණය වන පරිදි මඩුවක් යට පමණක් බුලත් වෙළෙඳාම් කළ යුතු බවට නීතියක් පනවා තිබෙන්නේ වියළී ගිය බුලත් මහජනයාට විකිණීම පාලනය කිරීමට ය. එකල පොහෝ දිනවල වෙළෙඳාම සිදු වූයේ නැත. පොහොය දිනවල වෙළෙඳාම් කළ අයගෙන් දඩ මුදල් අය කර ගනු ලැබිණි. හෝපිටිගම වෙළෙඳපළේ පොහොය දිනවල වෙළෙඳ කටයුතු කළ අය දඩයක් ලෙස මහියංගණ විහාරයේ පහන් දැල්වීමට තෙල් ලබා දිය යුතු විය.

ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් එකොළොස් වන සියවසේ සිට

සිතියම 4.1 පැරණි වෙළෙඳ නගර සහ වරායයන්

දහතුන්වන සියවස දක්වා මෙරටේ ක්‍රියාත්මක වූ දකුණු ඉන්දියානු සම්භවයක් ඇති වෙළෙඳ සංවිධාන කිහිපයක් ගැන ශ්‍රී ලංකාවෙන් සොයා ගෙන තිබෙන ඒ කාලයට අයත් දෙමළ සෙල්ලිපිවල සඳහන්ව තිබේ. නානාදේසී, වලඤ්ඤියාර්, අයින්නුරුවර් යනු ඉන් කිහිපයකි. නානාදේසී වෙළෙඳ සංවිධානයට අයත් ලෝහ මුද්‍රාවක් හම්බන්තොටින් සොයා ගෙන තිබේ.

අනුරාධපුර යුගයේ මුල් කාලයේ මෙරට සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් විදේශික වෙළෙඳුන් සිටි බවට සාක්ෂි තිබේ. දකුණු පළාතේ පිහිටි බෝවත්තේගල නම් ස්ථානයේ ඇති සෙල්ලිපියක 'කබොජ මහ පුගිය' යන යෙදුම දක්නට තිබේ. එහි සඳහන් වන්නේ කාම්බෝජවරුන්ගේ මහා වෙළෙඳ සංවිධානයක් ගැන යි. කාම්බෝජවරු යනු ඒ කාලයේ ඇෆ්ඝනිස්ථානය ප්‍රදේශයෙන් මෙහි පැමිණි වෙළෙඳ පිරිසකි.

අතීතයේ සිට ම අන්තර්ජාතික වෙළෙඳ කටයුතුවල දී අපේ රට වැදගත් වැඩ කොටසක් ඉටු කළේ ය. ඊට බලපෑ එක් ප්‍රධාන හේතුවක් වූයේ ශ්‍රී ලංකාව ඉන්දීය සාගරයේ මධ්‍යගත ව පිහිටා තිබීම යි. පෙර අපර දෙදිග වෙළෙඳාමේ හුවමාරු මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස පැරණි කාලයේ දී ශ්‍රී ලංකාව ඉටු කළ කාර්ය භාරය සුළු කොට තැකිය නොහැකි ය.

අනුරාධපුරය නගරයක් ලෙස වර්ධනය වීමට තුඩු දුන් එක් නිශ්චිත ප්‍රධාන සාධකයක් වූයේ ද අන්තර්ජාතික වෙළෙඳාම යි. බටහිරින් මාතොට වරාය ද නැගෙනහිරින් ගෝකණ්ණතිත්ථ නමින් එකල හැඳින්වූ වර්තමාන ත්‍රිකුණාමලය වරාය ද පිහිටියේය. ඊට අමතර ව බටහිර වෙරළේ මෙන් ම නැගෙනහිර වෙරළේ පිහිටි කුඩා වරායවල ක්‍රියාකාරීත්වය ද අනුරාධපුරයේ නාගරික නැගීමට ඍජු බලපෑමක් ඇති කළේ ය. උතුරු වෙරළේ පිහිටි ජම්බුකෝලපට්ටන නම් කුඩා වරායෙන් ශ්‍රී මහා බෝධීන්වහන්සේ රැගෙන ඒම ද, නැගෙනහිර වෙරළේ පිහිටි ලංකාපට්ටන නමින් හැඳින්වෙන කුඩා නැංගුරම් තොටින් ශ්‍රී දන්තධාතුව රැගෙන හේමමාලා සහ දන්ත කුමරුන් මෙරටට පැමිණීම ද ඊට නිදසුන් ය.

ගුරුවරු - ගුරු වෘත්තිය ද පුරාණ කාලයේ ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති තවත් එක් වෘත්තියකි. ගුරුවරු හැඳින්වීමට පැරණි ලේඛනවල යොදා තිබෙන්නේ ආචාර්ය යන පදය යි. ශිල්ප ඉගැන්වූ පුද්ගලයින් පමණක් නොව ශිල්ප ශාස්ත්‍රවල නිපුණ ව සිටි පුද්ගලයෝ ද ආචාර්ය යන නමින් හැඳින්විණි. මෙම ආචාර්යවරු විවිධ ශිල්පවල සමත්කම් දැක්වූහ. ඒ අතර ඇතුන් හීලෑ කිරීම ඉගැන්වූ ගුරුවරුන් (හස්ති ආචාර්ය), අශ්වයින් පිට යාම පුරුදු කළ ගුරුවරුන් (අශ්ව ආචාර්ය), සහ දුන්නෙන් විදීම පුහුණු කළ ගුරුවරුන් (දුනු ආචාර්ය) ගැන තොරතුරු සෙල්ලිපිවල සඳහන් ය.

වෛද්‍ය වෘත්තිය - සමාජයක් හොඳින් පවත්වා ගෙන යාමට නම් ඊට අයත් වැසියන් නීරෝගි ව සිටීම අත්‍යවශ්‍ය ය. ඒ සඳහා වෛද්‍යවරුන්ගේ සේවය ඉතා වැදගත් වේ. අනුරාධපුර යුගයේ මුල් අවධියේ මෙරට සමාජය වෛද්‍ය වෘත්තිය මහත් ඉහළින් පිළිගෙන තිබේ. වෛද්‍යවරුන් හැඳින්වීමට සෙල්ලිපිවල යොදා තිබෙන්නේ වෙජ යන පදය යි. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සියවසේ දී ඇතැම් වෛද්‍යවරුන් මහවෙදනා නමින් හඳුන්වා දී තිබේ. එවැනි ව්‍යවහාරයක් භාවිත කරන ලද්දේ ප්‍රධාන වෛද්‍යවරයා හෝ ශල්‍ය වෛද්‍යවරුන් හැඳින්වීමට ය.

නීතිවිශාරදයෝ - මීට අවුරුදු 2000 කට පමණ පෙර පැවති නීතිය සම්බන්ධයෙන් හසල දැනුමක් තිබූ වෘත්තිකයෝ විසූහ. බොහෝ විට ඔවුන් යුක්තිය පසිඳලීමට රජු ට අවශ්‍ය කරන උපදෙස් දීමට කටයුතු කළ බව පෙනේ. නීතිය ගැන දත් එවැනි පුද්ගලයින් හඳුන්වන ලද්දේ 'වොහාර' යන නමිනි. එය සංස්කෘත භාෂාවට අයත් ව්‍යවහාර යන වචනයෙන් සකස් වූවකි. තත්කාලීන සමාජයේ යුක්තිගරුක යහපත් දේ යැයි සම්මත ව්‍යවහාර සම්බන්ධයෙන් ප්‍රවීණත්වයක් මෙම පුද්ගලයින්ට හිමි ව තිබිණි.

විවිධ ශිල්පීන් - නෙකවිධ කර්මාන්තවල සහ කලාත්මක වෘත්තීන්වල යෙදුණු පුද්ගලයෝ පැරණි කාලයේ මෙරට සමාජයේ ජීවත් වූහ. කලාකරුවන් අතර නැට්ටුවන්, චිත්‍ර අඳින්නන් සහ කවියන් පිළිබඳ තොරතුරු මූලාශ්‍රයවල සඳහන් වේ. කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයට අයත් මැදගම පිහිටි පුරාණ විහාරයක මීට අවුරුදු 2200 කට පමණ ඉහත දී කොටවන ලද සෙල්ලිපියක තිස්ස නමින් හැඳින්වූ නැට්ටුවෙකු ගැන සඳහන් වේ. මෙම නැට්ටුවාගේ බිරිය පරුමකවරියක ලෙස හඳුන්වා දී තිබීම මෙහි දී වැදගත් කරුණකි. මෙයින් අපට පැහැදිලි වන්නේ නැටීමේ වෘත්තිය

සමාජයේ වැදගත් තැනක ලා එකල සලකා තිබෙන බව යි. සිත්තරුන් හැඳින්වීම සඳහා 'චිතකර' යන පදයත් 'ලපන' යන පදයත් භාවිත කර ඇත. පළමු වන වචනය චිත්‍රකාර යන පදයෙන් ද දෙවන වචනය ලේපන යන වචනයෙන් ද සකස් වී තිබේ. සංස්කෘත භාෂාවේ ලේපන යන පදය භාවිත වන්නේ ආලේපනය යන තේරුම දීම සඳහා ය. වර්ණ ආලේප කිරීමෙන් චිත්‍ර නිර්මාණය වන නිසා සිත්තරුන් හැඳින්වීමට ලේපන යන පදය යොදා තිබේ. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයට අයත් නැට්ටුකන්ද නමින් හැඳින්වෙන ස්ථානයේ තිබෙන සෙල්ලිපියක ලපන තිස්ස නමැත්තෙකු ගැන සඳහන් වේ.

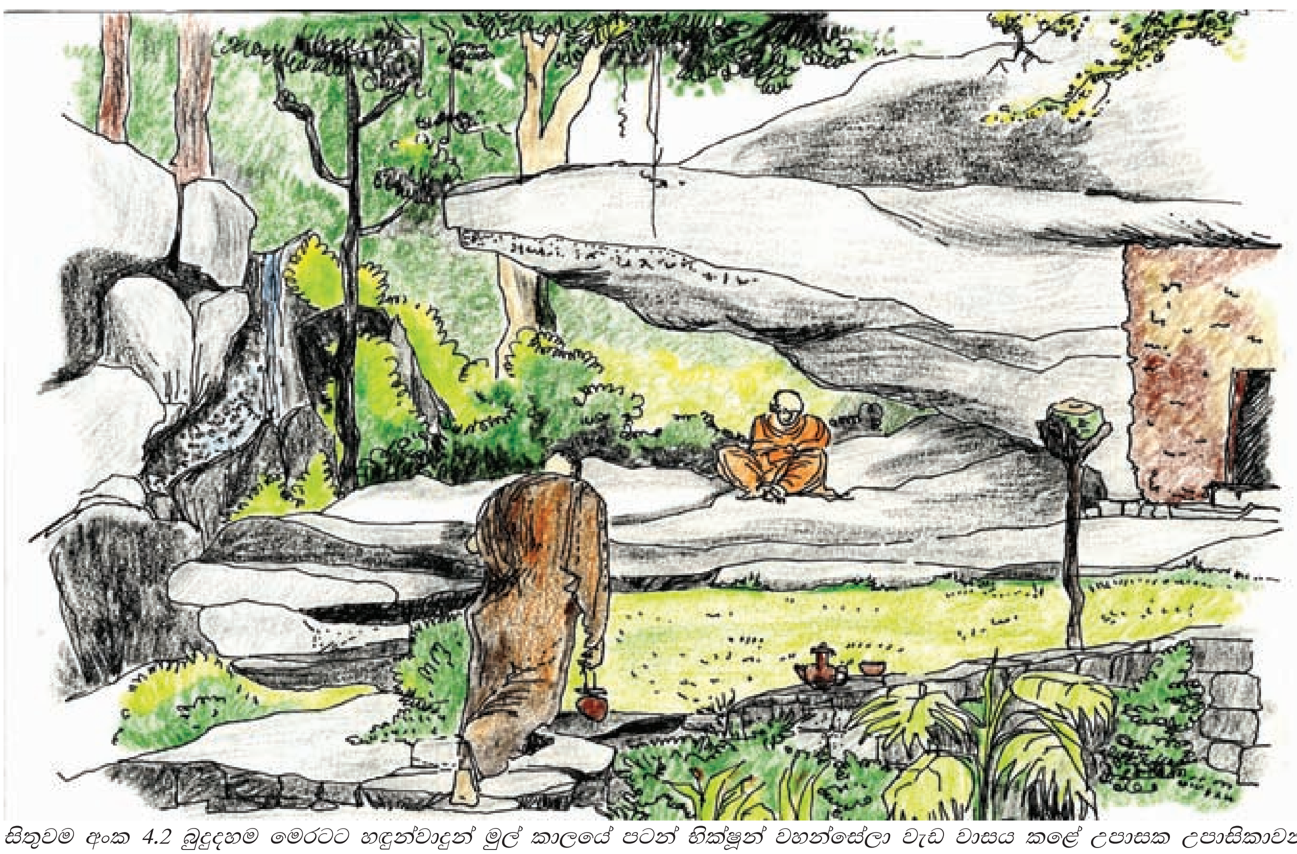
අපේ රටේ ඉතා උසස් නිර්මාණශීලිත්වයකින් යුත් කවියෝ සිටියහ. ඔවුන් හැඳින්වීමට 'කවි' යන පදය ම යොදා තිබේ. ඉහතින් සඳහන් කළ ලපන තිස්සගේ පුත්‍රයා එම ලිපියේ ම හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ කවියෙකු ලෙස ය. ඔහුගේ නම සංජය යි.

4.3 සංස්කෘතිය

4.3.1 ආගම

ක්‍රිස්තු පූර්ව තෙවන සියවසේ දී මිහිඳු මහරහතන් වහන්සේ මෙහි වැඩම කොට බුදුදහම දේශනා කිරීමේ පටන් අනාදිමත් කාලයක් තිස්සේ අඛණ්ඩ ව බුදුදහම මෙරට ප්‍රධාන ආගම ලෙස පැවතිණි. ඊට අමතර ව පසු කාලවල හින්දු ආගමික අදහස් සමාජය තුළ පැතිර ගියේ විශේෂයෙන් ඉන්දියානු සම්භවයක් ඇති වෙළෙඳුන් සහ වෙනත් පිරිස් එහි සිට මෙරටට පැමිණීම නිසා ය. කිතුදහම සහ ඉස්ලාම් ධර්මය ශ්‍රී ලංකාවට හඳුන්වා දෙනු ලැබුවේ බුදුදහම පැතිරී යාමට සාපේක්ෂ ව ඉතිහාසයේ ඉතා මෑත කාලවකවානුවක දී ය. ඒ වනාහි ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් හයවන සියවසින් පසු මධ්‍යධරණී ප්‍රදේශය සහ ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් දහසයවන සියවසින් පසු බටහිර රටවල් කේන්ද්‍ර කර ගත් වෙළෙඳාම පෙරදිග රටවල පැතිරී යාමේ එක් ප්‍රතිඵලයක් ලෙසිනි.

මිහිඳු මහරහතන්වහන්සේ ප්‍රමුඛ අනුගාමිකයින් කණ්ඩායම මෙරටට වැඩම කරවීමෙන් පසු නොබෝ කලකින් බුදුදහම සහ ඊට තදනුබද්ධ පුදපූජා

සිතුවම අංක 4.2 බුදුදහම මෙරටට හඳුන්වාදුන් මුල් කාලයේ පටන් භික්ෂූන් වහන්සේලා වැඩ වාසය කළේ උපාසක උපාසිකාවන් විසින් පූජා කරන ලද ගල්ගුහා ආරාමවල ය. පන්සල් සහ විහාරාරාම ඉදිවූයේ මදක් පසු කාලයක දී ය.

ඡායාරූපය අංක 4.3 මිහිඳු හිමියන් මෙරටට වැඩම කළ කාලයේ ම බෞද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේලා වෙත සැදැහැත් දායක දායිකාවන් විසින් මෙවැනි ස්වාභාවික ගල්ගුහා පූජා කරන ලදි. කටාරම් කොටා සකස් කරන ලද මෙවැනි ඇතැම් ගල්ගුහාවල එම ගල්ගුහාව පූජා කළ අයගේ නම් ගම් දැක්වෙන සෙල්ලිපියක් ද කොටා තිබේ.

පිළිවෙත් මෙරට සමාජය තුළ ශීඝ්‍රයෙන් පැතිර ගියේ ය. දිනෙන් දින සංඛ්‍යාත්මක වශයෙන් පුළුල් වන සංඝ සමාජයට වැඩ වාසය කිරීමට සුදුසු ආරාම නොමැති වූයෙන් ස්වාභාවික ගල්ගුහා පිරිසිදු කොට ඒවා උන්වහන්සේලා වෙත පූජා කිරීමට කටයුතු කෙරිණි. දනට සොයා ගෙන ඇති පරිදි භික්ෂූන් වහන්සේලාට පූජා කරන ලද එවැනි ගල්ගුහා 1600 කට වැඩි ප්‍රමාණයක් රටේ විවිධ පළාත්වල දක්නට තිබේ.

සුදුසු ගල්ගුහාවක් තෝරාගෙන පළමුව එය පිරිසිදු කර, වැසි කාලවල දී පියස්ස දිගේ ගුහාව තුළට ජලය ගලා ඒම වැළැක්වීමට කටාරමක් කොටා පසුව එම ගුහාව භික්ෂුන් වහන්සේ වෙත සඟසතු කොට පූජා කෙරිණි. ඇතැම් ගල්ගුහාවල කටාරමට යටින් එම ගල්ගුහාව පූජා කළ අයගේ විස්තර කොටා තිබෙනු දැකිය හැකි ය. ඒ කාලයේ ඒ සඳහා භාවිත කරන ලද්දේ බ්‍රාහ්මී අක්ෂර යි. එම සෙල්ලිපි ලියා තිබෙන්නේ සිංහල ප්‍රාකෘත නමින් හැඳින්වෙන පැරණි සිංහල භාෂාවෙනි. පාසල් චාරිකාවට සහභාගි වන ඔබට මිහින්තලේ, රිටිගල, වෙස්සගිරිය, සීගිරිය ආදි තැන්වල තිබෙන කටාරම් සහ සෙල්ලිපි කොටන ලද එවැනි ගල්ගුහා නැරඹීමට අවස්ථාවක් ලැබෙනු ඇත. මෙහි පහත දක්වා තිබෙන්නේ මිහින්තලයේ එක් ගල්ගුහාවක එසේ කොටා ඇති සෙල්ලිපියකි.

සෙල්ලිපිය - පරුමක ගුත පුත පරුමක සුමනහ ලෙණෙ අගත අනගත චතුදිශ සගස

තේරුම:. - ප්‍රධානියෙකු වූ ගුප්තගේ පුත්‍රයා වන ප්‍රධානී සුමන විසින් (මෙම ගුහාව) මෙහි ආවා වූ ද නො ආවා වූ ද සතර දිශාවේ සංඝයාට පූජා කරන ලදි.

ගුහාවිහාර හැරුණු විට 'පණ්ණසාලා' නමින් හැඳින් වූ ගොඩනැගිලි විශේෂයක් ගැන මූලාශ්‍රයවල සඳහන් ය. එයින් අදහස් කරන්නේ භික්ෂූන් වහන්සේලාට වාසය කිරීමට පන්, ඉලුක් ආදි දේ සෙවිලි කොට සාදන ලද වරිච්චි නිවාස යි. කළුගල් සහ ගඩොළු භාවිතයෙන් විහාරාරාම ඉදිකිරීමට පෙර භික්ෂූන් වහන්සේලා වැඩ වාසය කළේ එවැනි තැන්වල ය. වර්තමානයේ බෞද්ධ විහාර හැඳින්වීමට අප විසින් භාවිත කරනු ලබන 'පන්සල' යන වචනය සෑදී තිබෙන්නේ මෙම 'පණ්ණසාලා' යන වචනය වෙනස් වීමෙනි.

පැරණි බෞද්ධ ආරාමවල භික්ෂූන් වහන්සේලා කිහිප දෙනෙක් වාසය කළහ. නායක ස්වාමීන් වහන්සේ යටතේ වැඩ වාසය කළ භික්ෂූන් වහන්සේලා හඳුන්වන ලද්දේ 'අන්තේවාසික' භික්ෂූන් ලෙස ය. අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් මහඇලගමුවේ තිබෙන ගල්ගුහාවක කොටා ඇති ලිපියක තිස්සරක්ඛිත නම් වූ තෙරුන්ගේ අතෙවසික පුස්ස නමැත්කෙතු ගැන සඳහන් ය. ඒ කාලයේ නායක ස්වාමීන් වහන්සේලා හඳුන්වන ලද්දේ 'ථෙර' යන නමිනි. එසේ හඳුන්වන ලද නායක තෙරුන් වහන්සේලා සමීපයේ විසූ ශිෂ්‍ය භික්ෂූන් වහන්සේලා සෙල්ලිපිවල නම් කර තිබෙන්නේ 'සදිවිහරිය' යන වචනයෙනි. එහි අදහස සද්ධි විහාරික යන්න යි. එම පදයේ තේරුම 'සමීපයේ වාසය කරන්නා' යනු යි.

වළගම්බා රජුගේ පාලන සමයේ දී ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ කරන තෙක් ධර්මය රැක ගෙන පැමිණියේ මතක තබා ගැනීමෙනි. ධර්මය ඉතා පුළුල් බැවින් ඉන් කොටස බැගින් මතකයේ තබා ගත් භික්ෂූන් වහන්සේලා සිටියහ. එවැන්නන් හඳුන්වන ලද්දේ 'භාණකවරුන්" යන නමිනි. ධර්මයට අයත් ඒ ඒ පිටක මතකයේ තබා ගත් භික්ෂූන් වහන්සේලා අදාළ පිටකයේ නමින් හැඳින්විණි. නිදසුනක් ලෙස

දීඝ නිකාය මතක තබා ගත් භික්ෂූන් වහන්සේලා දීඝභාණක නමින් ද සංයුක්ත නිකාය මතක තබා ගත් භික්ෂූන් වහන්සේලා සංයුක්තභාණක නමින් ද හඳුන්වනු ලැබූහ.

භික්ෂූන් වහන්සේලාට වස් වැසීමට ආරාධනා කිරීම සහ කඨින උත්සව පැවැත්වීම එකල බෞද්ධ ජනතාව අතර පැවති ගෞරවනීය සිරිතකි. කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයට අයත් හැලඹගල නමින් හැඳින්වෙන ස්ථානයේ තිබෙන සෙල්ලිපියක 'වසවසික' යන පදය යෙදී තිබේ. එහි තේරුම වස්සාවාසික හෙවත් වස් වසන ලද යන්න යි. එම දිස්ත්‍රික්කයට ම අයත් කොතලකිඹියාවේ තිබෙන තවත් සෙල්ලිපියක 'වසවසික සහඨක' යන යෙදුම දක්නට ඇත. වස්සාවාසික සාටක යන දෙපදය සිංහල ප්‍රාකෘත භාෂාවෙන් ලියා තිබෙන්නේ එලෙස ය. ඉන් අදහස් කරන්නේ කඨින චීවරය යි. උත්තිය නම් වූ තෙරුන් වහන්සේ කෙනෙකුගේ ඥාතීන් විසින් කඨින චීවරයක් පූජා කළ බව එහි කියා තිබේ. මෙම සෙල්ලිපි දෙක ම මීට අවුරුදු 2200 කට ඉහත කාලයකට අයත් ය.

රූපය අංක 4.5 අරාබි ජාතිකයින්ට අයත් පැරණි සොහොන් ගලක කොටා තිබෙන සෙල්ලිපියක්. එහි දක්වෙන්නේ කියුෆික් අරාබි අක්ෂරවලින් ලියූ ලිපියකි.

4.3.2 වෙනත් ආගම්

බුදුදහම මෙරට සමාජයේ මුල්බැස ගත් අවධියේ අනුරාධපුර නගරය සහ එහි අවට බ්‍රාහ්මණ ජන කණ්ඩායම් වාසය කළ බවට සාක්ෂි තිබේ. ඔවුහු හින්දු භක්තිකයෝ ය. මහාවංසයේ සඳහන් වන සොත්ථිසාලා නමින් එකල හැඳින්වූ ගොඩනැගිලි විශේෂය ගැන විස්තර කරන මහාවංසටීකාව බ්‍රාහ්මණයින් ආගමික කටයුතු කරන තැන් ද එසේ හඳුන්වන ලද බව කියයි. එමෙන් ම සිවිකාසාලා යන වචනය විස්තර කරන එම කෘතිය ඉන් අදහස් කරන ලද්දේ ශිව ලිංග පිහිටුවා තිබූ තැන් බව පෙන්වා දෙයි. ශිව දෙවියන් වෙනුවෙන් කරන එම පූජාව හින්දු භක්තිකයන් අතර ප්‍රචලිත ය. දකුණු ඉන්දියාව ශ්‍රී ලංකාවට සමීප ව පිහිටා තිබීමත් දෙරට අතර වෙළෙඳ සබඳතා අඛණ්ඩ ව පැවතීමත් හේතුවෙන් හින්දු ආගමික අදහස් මෙරටට ගලා ආවේ ය. වෙළෙඳාම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි දෙමළ ජාතික වෙළෙඳුන් ගැන මෙරට පැරණිතම සෙල්ලිපිවල සඳහන් ය. එම ලේඛනවල ඔවුන් හඳුන්වා තිබෙන්නේ 'දමෙඩ' යන නමිනි. ඒ ද්‍රවිඩ යන වචනය සිංහල ප්‍රාකෘත භාෂාවෙන් ලියූ ආකාරය යි. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් හත් වන සියවස වන විට මෙරට ප්‍රධාන වරායන් ආශ්‍රිත ව සැලකිය යුතු තරමේ දෙමළ ප්‍රජාවක් වාසය කළහ. මාතොට වරායට සමීප ව ඉදි කොට තිබෙන තිරුකේතීශ්වරම් හින්දු කෝවිලත් ත්‍රිකුණාමලයේ පිහිටි පැරණි ගෝකණ්ණතිත්ථ වරායට සමීපව ඉදි කර තිබෙන කෝණේශ්වරම් කෝවිලත් ඒ කාලයේ එහි විසූ දෙමළ ජනතාවගේ වන්දනාමානයට ලක් වූ තැන් ය.

ඡායාරූපය අංක 4.4 අනුරාධපුරයෙන් සොයා ගෙන තිබෙන ගල්කණුවක සටහන් කළ කුරුසයක්.

කුරුසයක් සටහන් කළ පැරණි ගල් පුවරුවක් අනුරාධපුරයෙන් සොයා ගෙන තිබේ. එම කුරුසය අයත් වන්නේ කතෝලික නිකායක් වූ නෙස්ටෝරියානුවන්ට ය. පසුකලෙක පර්සියාව කේන්ද්‍ර කොට ගෙන වර්ධනය වූ නෙස්ටෝරියානු නිකායට අයත් අදහස් තිබෙන වෙළෙන්දෝ වෙළෙඳ

ඡායාරූපය අංක 4.6 පොළොන්නරුවේ පිහිටි පැරණි ශිව දේවාලයක්

ජාතිකයින් මෙරටට පැමිණි පසු නිම කළ එකක් බව සමහර විද්වතුන්ගේ මතය යි.

ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සියවසින් පසුකාලයේ ඉස්ලාම් ආගමට අයත් අදහස් ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති බව පෙන්වීමට සාක්ෂි තිබේ. දැනට සොයා ගෙන තිබෙන පැරණිතම අරාබි භූගෝල විද්‍යා ග්‍රන්ථය වූ කිතබ්-අල්-මස්ලික්වාල්-මමාලික් කෘතියේ 'සරන්ඩිබ්' යනුවෙන් ශ්‍රී ලංකාව ගැන සඳහන් කර තිබේ. සරන්ඩිබ් යනු සිංහලද්වීප යන වචනය අරාබි ජාතිකයින් විසින් උච්චාරණය කළ ආකාරය යි. මෙම කෘතිය රචනා කරන ලද්දේ ක්‍රිස්තු වර්ෂ 845 දී හෝ ඒ ආසන්න කාලයක දී ය. අරාබියත් ශ්‍රී ලංකාවත් අතර පැරණි කාලයක පටන් ඉතා සුහද සබඳතාවක් ගොඩනැගෙමින් තිබිණි. හුදෙක් ම එය වෙළෙඳ සබඳතාවල ස්වරූපය ඉක්මවූවකි. ඉස්ලාම් ආගමික නායක ශුද්ධ වූ මුහම්මත්තුමන් ජීවමාන කාලයේ උන්වහන්සේගේ ධර්මය කුමක් ද යි සැක හැර දැන ගනු පිණිස සරන්ඩිබ්හි කණ්ඩායමක් අරාබියට පැමිණි බව ඉබ්න් ශහ්රියර් නමැත්තෙකු විසින් ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් 953 දී රචනා කරන ලද අජායිබ්-අල්-හින්ද් නම් කෘතියේ සඳහන් කර තිබේ. බැග්ඩෑඩ් නගරය කේන්ද්‍ර කොට ගෙන අබ්බාසීද්වරුන්ගේ මූලිකත්වයෙන් ආරම්භ වූ මුස්ලිම් වාණිජ ආධිපත්‍යය

මාර්ග හරහා ශ්‍රී ලංකාවට ද පැමිණියෝ ය. ක්‍රිස්තු වර්ෂ පස්වන සියවසට අයත් දේශාටකයෙකු වූ කොස්මොස් ඉන්ඩිකොප්ලේටස් ද අනුරාධපුරයේ විසූ පර්සියානු ජාතික වෙළෙඳුන් කණ්ඩායමක් ගැන සඳහන් කර තිබේ.

අනුරාධපුරයෙන් සොයා ගන්නා ලද නෙස්ටෝරියානු කුරුසය සටහන් කරන ලද ගල් පුවරුව පෘතුගීසි

ඡායාරූපය අංක 4.7 සීගිරි කැටපත් පවුරේ ලියා ඇති කුරුටු ගීයක්. මෙහි අක්ෂර ක්‍රිස්තු වර්ෂ අට වන හෝ නවවන සියවසට අයත් ය. එය ආරම්භ වන්නේ 'කොණණතල්මි ලීමි' යන දෙපදයෙනි. එහි අරුත මම කොණණතල් වෙමි. මා විසින් මෙය ලියන ලදි යන්න යි.

ඡායාරූපය අංක 4.8 සීගිරි පර්වත බෙයදෙ සිතුවම් කර ඇති සීගිරි අප්සරාවෝ. මෙය ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් පස්වන ශතවර්ෂයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති රාජසභා කලාවේ ස්වභාවය පෙන්නුම් කරයි. මේ චිත්‍රවලින් දක්වෙන්නේ විජ්ජුලතාවන් සහ මේසලතාවන් බව විද්වතුන්ගේ අදහස යි. ඉන් විදුලිය සහ වැසි වලාකුළු නිරූපිත ය.

ක්‍රිස්තු වර්ෂ 751-1258 අතර කාලය තුළ දී ආසියාවේ පැතිර ගියේ ය. අන්තර්ජාතික වෙළෙඳ කටයුතු හොඳින් පවත්වා ගෙන යාම අවශ්‍ය වූ හෙයින් ශ්‍රී ලංකාවේ පාලකයන් ඒ සඳහා නිශ්චිත ක්‍රියා මාර්ග ගත් බව ක්‍රිස්තු වර්ෂ නව වන සියවසේ ජීවත් වූ අල්-බලසූරි නම් අරාබි ජාතික ඉතිහාසඥයා සඳහන් කර තිබේ.

4.3.3 අධ්‍යාපනය

දැනුම ලබා ගැනීමට සහ දැනුම පතළ කිරීමට අදාළ වන සංවිධානාත්මක ක්‍රමවේදයක් ඉතා පුරාණ කාලයක සිට මෙරට පැවතිණි. මුල් අවස්ථාවේ දී පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට ඒ දැනුම හුවමාරු වූයේ අභ්‍යාස කිරීම සහ අසා දැන ගැනීම මගින් බව පෙනේ. මීට අවුරුදු 4400 කට ඉහත කාලවකවානුවක දී පටන් තැන් කිහිපයක ඉදි කරන ලද මැටි ඔරු සොහොන්, ඒවා තුළ භෂ්මාවශේෂ තැන්පත් කළ මැටි භාණ්ඩ ආදි දේවල දක්නට තිබෙන ශෛලියේ සහ නිමාවේ සමානකම් දෙස අවධානය යොමු කරන විට ඒවා නිපදවීමට අදාළ තාක්ෂණය පිළිබඳ දැනුම සංවිධානාත්මක ව සකස් වී තිබුණු බව ස්ථිරව පෙනේ.

මෙම පාඩමේ ඉහත අවස්ථාවක දී සඳහන් කළ අන්දමට අපේ රටේ පැරණිතම සෙල්ලිපිවල අචරිය යන පදයෙන් හඳුන්වන ලද පිරිස ගුරුවරුන් ය. ඒ ගුරුවරුන් විසින් උගන්වන ලද දේ පිළිබඳව ඔවුන් හඳුන්වා දී ඇති තැන්වල ම සඳහන් ය. ඇතැමුන් ධනු අචරිය යනුවෙන් ද තවත් අය හති අචරිය සහ අස අචරිය යනුවෙන් ද හඳුන්වා දී තිබේ. ඔවුන් පිළිවෙළින් දුනු විදීමේ ශිල්පය, ඇතුන් හැසිරවීම සහ අශ්වයින් හැසිරවීම පිළිබඳ ශිල්ප ඉගැන්වූ ගුරුවරුන් ය.

බුදුදහම මෙරට සමාජයේ මුල්බැස ගැනීමෙන් අනතුරුව ප්‍රධාන අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන බවට පත් වූයේ බෞද්ධ විහාරාරාම යි. ඒවායේ වැඩ විසූ වියත් භික්ෂූන් වහන්සේලා සිංහල, පාලි, සංස්කෘත, ප්‍රාකෘත ආදි භාෂාවල පමණක් නොව බුදුදහම පිළිබඳ ව ද හසල දැනුමකින් යුතු විය. පුරාණ කාලයක සිට

මෙරට මුල් පෙළේ ගුරුවරුන් ලෙස කටයුතු කළෝ උන්වහන්සේලා යි.

පැරණි කාලයේ දී අනුරාධපුරයේ පැවති මහාවිහාරය සහ අභයගිරිය යන බෞද්ධ මධ්‍යස්ථාන ආගමික ස්ථාන මෙන් ම අධ්‍යාපන ආයතන ලෙස ද ක්‍රියාත්මක විය. විදේශික භික්ෂූන් වහන්සේලා පවා මෙම ආයතනවල ඉගෙන ගැනීමට වැඩම කළහ. ත්‍රිපිටක ධර්මයට වැඩි විස්තර සහිත අටුවා රචනා කළ බුද්ධඝෝෂ හිමි එලෙස මහාවිහාරයේ අධ්‍යයන කටයුතු කළ විදේශික භික්ෂූන් වහන්සේ නමකි.

අධ්‍යාපනය ලබා දීමත් අධ්‍යාපනය ලබා ගැනීමත් සම්බන්ධයෙන් අපේ පැරණි සමාජය තුළ පැවතියේ ගෞරවනීය හැඟීමකි. ලෝකෝපකාරයේ සඳහන් වන පහත සඳහන් කවිය ඊට කදිම නිදසුනකි.

රූ සිරි යොවුන් ගුණ- නැණ සියල්ලෙන් නො අඩු වී මුත්

නො දතොත් සිල්ප සත - සුවඳ නැති කැල මල සම වේ

එම කවියෙන් කියවෙන්නේ යමෙක් රූපයෙන්, යෞවන ගුණයෙන් සහ ඥානයෙන් යුක්ත වුවත් ඔහු හෝ ඇය යම් ශිල්ප ශාස්ත්‍රයක් නොදන්නේ නම් සුවඳ නොමැති කැල මලකට සමාන වන බවයි.

4.3.4 සාහිත්‍යය සහ රසාස්වාදය

රජරට ශිෂ්ටාචාර සමයට අයත් සාහිත්‍ය කෘති දෙස බැලීමේ දී ඒවා පාලි, සංස්කෘත හා සිංහල යන භාෂාවලින් ලිය වී ඇති බව පෙනේ. දීප වංශය,අභිධානප්පදීපිකා, සාරප්ථදීපනී යන කෘති පාලියෙන් ලිය වී ඇති කෘති සඳහා උදහරණ වේ. ජානකීහරණය, බාලාවබෝධය, අනුරුද්ධසතකය, සංස්කෘත භාෂාවෙන් රචිත කෘති කිහිපයකි. සියබස්ලකර, සසඳාවත, මුවදෙව්දවත සිංහල භාෂාවෙන් රචිත කෘති සඳහා උදහරණ වේ.

කවියෙකු විසින් මීට වසර 2000 කට පමණ ඉහත ලියන ලද කවියක් කිරින්ද පන්සලේ තිබෙන ගල් පර්වතයක කොටා තිබේ. එය රිද්මයකට කියැවිය හැකි නිසඳැස් කවියකි. ඒ කවියත් එහි සිංහල පරිවර්තනයත් පහත දැක්වෙන පරිදි ය.

_ගලේ ලියා ඇති කවිය_

අපරිමිතෙ ලොකහි - බුධ සමෙ නති
අථාන පරම දුලබෙ - සවනුතෙ පතෙ
අනුතරෙ සතෙ - මහ සරණෙ
ලොකචක බුධ නම සයබු - මෙගලහි විහරේ
නක උවරජ නම - බුධ සරණ ගතෙ
මිචදිටික බිදිය - යහමග පරයන භුතෙ

එහි පරිවර්තනය

අපරිමිත මෙලොව - බුදුන් සම සරණක් නැත
එ හිමි සැමතැනය - එ සම වනු දුලබ දෙයකි

මහා සරණකි - කිසිවකුට නොදෙවෙනි
තමාම සියල් දත් එහිමි - ලොවටම ඇසකි

මිසදිටුකම අතැර - යහමග යනු රිසිව
මේ ගලේ විහාරෙදි - බුදුසරණ වැළඳ ගති නාග උපරජ තෙම

අනුරාධපුර යුගයේ රචනා වූ කවි 600 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් සීගිරියේ කැටපත් පවුරේ අදත් දකින්නට තිබේ. ඒ කවිවල ආස්වාදජනක ගුණය ඉතා ඉහළ ය.

පුරාණ කාලයේ අපේ රටේ විසූ කවියෝ බුදුදහමින් ලද හික්මීමත් ස්වභාවධර්මය සමග නිරන්තරයෙන් කටයුතු කිරීමෙන් ලබා ගත් අත්දැකීමත් පදනම් කොට ගෙන කාව්‍යකරණයේ නිරත වූහ. එහෙයින් ලෝකයේ පවතින අනිත්‍යතාව බොහෝ කවිවලට තේමාව වී තිබේ. අනුරාධපුර අභයගිරි විහාර භූමියෙන් සොයා ගෙන තිබෙන, ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නමවන සියවසට අයත් සෙල්ලිපියක එවැනි සිත්ගන්නා සුලු කවියක් ලියා තිබේ. එම කවියේ යොදා තිබෙන උපමා ආදිය ඉතාමත් සංවේදී සියුම් සෞන්දර්යාත්මක හැඟීමක් අසන්නා තුළ ජනිත කරවීමට සමත් ය. ජීවිතය ලැව්ගින්නකට හසු වූ වරා මලක් සේ අස්ථිර යැ යි එහි කියා තිබේ.

පහත දැක්වෙන සීගිරි කුරුටු ගීය කියවා එහි තේරුම වටහා ගෙන රසාස්වාදය කිරීමෙන් පැරණි ශ්‍රී ලාංකිකයින්ගේ සෞන්දර්යාත්මක සිතිවිලි කෙබඳු ද යි ඔබට පහසුවෙන් වටහා ගත හැකි වනු ඇත.

විජු රක්බෝ පැවිජ්ජන් ලී මෙ ගී
නෙලෙන් වී පිරිපත
නළල කෙහෙ පිටිහි හුණ

මලදම ගැනැ විසිර
බියපත් වැ අප බෙයඳ නැගියෙ

පරිවර්තනය

වජ්‍ර අග්ගබෝධි පැවිද්දා විසින්
ලියූ ගීය යි
මේ පර්වතය නගින විට
සුළඟින් අපට බාධා ඇති විය
නළලෙහි වූ කෙස්රොද
සුළඟ නිසා පිටට වැටිණි
ගෙලෙහි පැළඳ සිටි මල්මාලය ද විසිර ගියේය
අපි ඉන් බියට පත් වූයෙමු.

දීර්ඝකාලීන ව ගොවිතැන් කටයුතුවලත් සත්ත්ව පාලනයේත් යෙදී සිටීම නිසා අපේ මුතුන්මිත්තන්ට ස්වභාව ධර්මය සමග සමීප ව කටයුතු කිරීමේ අවස්ථාව උදා විය. එහෙයින් ස්වභාව ධර්මයේ තිබෙන සුන්දර බවත් අනිත්‍ය බවත් යන ලක්ෂණ දෙක පිළිබඳ සරල එහෙත් ගැඹුරු වැටහීමක් ඔවුන් සතු ව තිබිණි. බුදුදහමේ ඉගැන්වීම් නිසා ඒ අදහස් තව දුරටත් දියුණු වීමෙන් උසස් නිරාමිෂ ගුණයෙන් යුත් රසඥතාවක් පැරණි සමාජය තුළ වර්ධනය විය.

4.3.5 වාර්ගික සහජීවනය

ඉතා ම ඈත කාලයක සිට අපේ රටේ නගරවල විවිධ සංස්කෘතීන්ට අයත් ජනතාව වාසය කළ බවට සාක්ෂි තිබේ. මේ රටේ ජීවත් වූ ස්වදේශික සිංහල ජනතාව හැරුණු විට වෙළෙඳාමට මෙහි පැමිණි වෙනත් ආගම් ඇදහූ වෙනත් සංස්කෘතීන්ට අයත් ජන කණ්ඩායම් නාගරික ප්‍රජාව අතර සිටි බව සෙල්ලිපි මගින් පෙන්වා දෙයි. දකුණු ඉන්දියාවෙන් මෙහි පැමිණි දෙමළ වෙළෙන්දෝ, ග්‍රීක් සහ මැසිඩෝනියන් ප්‍රදේශවලින් පැමිණි අයෝනියන්වරු, ඇෆ්ඝනිස්ථාන් ප්‍රදේශයෙන් පැමිණි කාම්බෝජවරු, මලයානු අර්ධද්වීපයෙන් පැමිණි ජාවකවරු ඒ අතර වූහ.

එකී ජාතීන් අතර කොපමණ විවිධත්වයක් පැවතිය ද කවර අවස්ථාවකදීවත් ඔවුන් එකිනෙකා සමග කලකෝලාහල කර ගැනීමට උත්සාහ දරා නැත. බුද්ධශාසනයේ පැවිදි ව සිටි දෙමළ ජාතික භික්ෂූන් වහන්සේ කෙනෙකු ගැන සඳහනක් අනුරාධපුරයේ අභයගිරි විහාරයෙන් සොයා ගන්නා ලද සෙල්ලිපියක සඳහන් ය. එම සෙල්ලිපිය ක්‍රිස්තු වර්ෂ පළමුවන සියවසේ පමණ රචනා කරන ලද්දකි. අන්‍ය ජාතීන් දෙස සැක මුසු ලෙස දකින්නට පුරාණ කාලයේ මෙරට වැසියන් පුරුදු වී සිටියේ නැත. ඒ වෙනුවට අන්‍ය ජාතීන් සමග සුහද ලෙස ජීවත් වීමට ඔවුහු කටයුතු කළහ. දෙමළ ජාතික පුරුෂයෙකු සමඟ විවාහ වූ සිංහල කාන්තාවක ගැන අම්පාර දිස්ත්‍රික්කයෙන් සොයා ගන්නා ලද ඉතා පැරණි සෙල්ලිපියක සඳහන්ව තිබේ. පැරණි කාලයේ දෙමළ ජාතික පවුල් කිහිපයක් පදිංචි ව සිටි වීදියක් අනුරාධපුරයෙන් සොයා ගැනීමට ද පුරාවිද්‍යාඥයෝ සමත් වූහ.

ඉන්දියානු සාගරය අවට කලාපයේ පිහිටි නොයෙක් රටවලින් පැමිණි වෙළෙඳ ජනයා ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි නගරවල වාසය කළහ. එසේ වුව ද ඒ අතරින් වැඩිමනක් පිරිසක් පැමිණියේ දකුණු ඉන්දියාවෙන් බව පෙනේ. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සියවස වන විට මෙරට රාජසභාවේ 'දෙමළ අධිකාරී' නමින් හැඳින්වූ විශේෂ තනතුරක් තිබිණි. ඔහුගේ කාර්යය වූයේ අනුරාධපුරය සහ ඒ අවට වාසය කළ දෙමළ ජනයාගේ ශුභසාධන කටයුතු සොයා බැලීම විය යුතු ය. දෙමෙළ් අධිකාරී පාඩිරද් නමැත්තෙකු පිළිබඳ කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරයේ තිබෙන හතර වන කාශ්‍යප රජතුමාගේ සෙල්ලිපියක සඳහන් වේ. වෙළෙඳුන් හැරුණු විට මේ දෙමළ ප්‍රජාව අතර වැඩි දෙනෙක් අපේ රටේ යුද හමුදාවේ සේවය කළ කුලී හටයෝ වෙති. එලෙස දකුණු ඉන්දියානු කුලී හේවායින්ගේ සහය පැතූ පැරණිතම ශ්‍රී ලාංකික පාලකයින් නම් ඉළනාග රජු (ක්‍රි.ව 33-43) සහ අභයනාග රජු ය. (ක්‍රි.ව 231-240). කේරල දේශයෙන් පැමිණි ඔවුන් හඳුන්වන ලද්දේ 'අගම්පඩි සේනාව' යනුවෙනි. පළමු වන විජයබාහු රජතුමා දළදා මාලිගයේ ආරක්ෂාව වේලෛයික්කාර හමුදාවකට භාර කරන ලද බව ශිලාලිපිවල දැක්වේ. වේලෛයික්කාර යනු කේරළයෙන් මෙහි පැමිණි අගම්පඩි පිරිසකි.

ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් එකොළොස් වන සහ දොළොස්වන සියවස්වල දී මෙරට වෙළෙඳ කටයුතුවලට සහභාගි ව සිටි 'නානාදේසීන්' යනුවෙන් හඳුන්වන ලද වෙළෙඳ කණ්ඩායම දකුණු ඉන්දියානු සම්භවයකින් යුත් පිරිසකි. ඔවුන්ට අයත් ව තිබූ ලෝකඩ මුද්‍රාවක් හම්බන්තොටින් සොයා ගෙන තිබේ. නානාදේසීන්

යනුවෙන් හඳුන්වන ලද ඒ වෙළෙඳ පිරිසට අයත් රේගු මුරපළක් ගැන සඳහන් වන ලීලාවතී රැජිනගේ කාලයේ ලියවන ලද සෙල්ලිපියක් අනුරාධපුරයෙන් සොයා ගෙන තිබේ. මෙම පිරිස් ඉතා සාමකාමී ලෙස තම වැඩ කටයුතු කරගෙන ගිය බවත් ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව සහ ශුභසාධනයට එවක පාලකයින්ගෙන් නොමඳ සහයක් ලැබුණු බවත් ඓතිහාසික වාර්තා අනුව පෙනේ.

දෙමළ ජාතිකයින් සමග පමණක් නොව ඉස්ලාම් ආගම අදහන අරාබි ජාතිකයින් සමග ද ඉතා සුහද ව වැඩ කටයුතු කරගෙන යාමට අපේ රටේ වැසියෝ පුරුදු වී සිටිය හ. බුදුන් වහන්සේගේ ස්පර්ශයෙන් පූජාවට ලක් වූ ශ්‍රී පාදය මෙරට බෞද්ධ වැසියන්ගේ පූජනීය මුදුන්මල් කඩකි. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සියවසේ පටන් සමනල කන්ද මුස්ලිම් බැතිමතුන්ගේ ද වන්දනාවට ලක් වූයේ එය 'ආදම්ගේ කන්ද' යන විශ්වාසය පදනම් කොට ගෙන ය. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් 850 දී සුලෙයිමාන් නමැති දේශ ගවේෂකයකු මෙන් ම වෙළෙන්දෙකු වූ තැනැත්තෙකු ශ්‍රී පාදය වන්දනා කිරීමට පැමිණි බව සඳහන් ය. ඒ කිසිදු තැනැත්තෙකුට මෙරට වැසියන්ගෙන් හෝ රජයෙන් කිසිදු බාධාවක් ඇති නොවිණි.

පැරණි කාලයේ විසූ මෙරට පාලකයින් මෙන් ම රටවැසියා ද නිරන්තරයෙන් කල්පනා කළේ රටේ දියුණුව වෙනුවෙන් සියලු දෙනා සමඟ සහජීවනයෙන් කටයුතු කළ හැක්කේ කෙසේ ද යන කාරණය යි. රටේ එක්සත් බව සහ බෞද්ධාගමේ චිරස්ථිතිය, ආරක්ෂාව වෙත අභියෝග එල්ල නොවන සෑම අවස්ථාවක දී ම ඒ සහජීවනය හොඳින් ආරක්ෂා වී පැවතිණි. අන්‍ය ජාතීන් සහ අන්‍ය ආගම් ඉවසා දරා ගැනීමට මෙරට වාසය කළ සිංහල බෞද්ධ ජනතාව සෑම අවස්ථාවක ම ක්‍රියා කළ ආකාරය සෑම කාලයකට ම ආදර්ශවත් බව නිතර සිහි කළ යුතු ය.

ක්‍රියාකාරකම 1

ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි සමාජයේ පාලන සංවිධානය, ආගම, සාහිත්‍ය යන ක්ෂේත්‍ර ඇතුළත් වන පරිදි පුවත්පතකට ලිපියක් සකස් කරන්න.

ක්‍රියාකාරකම 2

ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි සමාජය ඇසුරින් කෙටි ප්‍රශ්න හා පිළිතුරු පොතක් සකස් කරන්න.

වැදගත් කරුණු

1. පුරාණ කාලයේ ශ්‍රී ලංකාවේ පාලන කටයුතු විධායකය, ව්‍යවස්ථාදායකය සහ අධිකරණය යනුවෙන් ආයතන තුනක් මගින් ක්‍රියාත්මක විය. රජු සහ රජු වෙනුවෙන් ක්‍රියා කළ රජයේ නිලධාරීන් විධායකයට අයත් වූ අතර රාජ සභාව සාකච්ඡා මාර්ගයෙන් තීරණ ගත්තේ ය.

2. කලාතුරකින් අවස්ථාවක හැරුණු විට අන් සෑම අවස්ථාවක දී ම අපේ පැරණි පාලකයෝ න්‍යායශීලී විදේශ ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කළහ.

3. අපේ පැරණි සමාජයේ විවිධ වෘත්තීන්හි නියැලුණු පුද්ගලයෝ ජීවත් වූහ. සමාජය වඩාත් කාර්යක්ෂම කිරීමටත් එමගින් වැසියන්ගේ ජීවිතය වඩාත් පහසු කරවීමටත් ඔවුහු සෑම දෙනෙක් ම සමාජයට මහත් මෙහෙවරක් ඉටු කළෝ ය.

4. ඉතා පුරාණ කාලයක සිට ගොවිතැන සහ පශුපාලනය මෙරට බහුතර වැසියන්ගේ ප්‍රධාන ජීවනෝපාය මාර්ගය ලෙස පැවතිණි.

5. පැරණි ශ්‍රී ලාංකිකයෝ ඉතා උසස් මට්ටමේ කලාත්මක සෞන්දර්යයක් සහ සාහිත්‍ය රසාස්වාදයක් කෙරෙහි නැඹුරුවක් තිබෙන පිරිසක් ලෙස කටයුතු කළහ. ඔවුන්ගේ නිර්මාණ කුසලතාව සහ ප්‍රතිභා ඥානය ඉතා ඉහළ මට්ටමක පැවති බව සනාථ කර පෙන්වීමට සාක්ෂි තිබේ.

6. පැරණි කාලයේ මෙරට පැවති බුදුදහම ගැඹුරු දර්ශනයක් ලෙස මෙන් ම මහජනයාගේ භක්තිය සහ ශ්‍රද්ධාව පිළිබිඹු කරන නොයෙකුත් ක්‍රියාකාරකම්වලින් ද යුක්ත ව පැවතිණි. එකල බෞද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේලා සහ මහජනතාව අතර ඉතා සමීප සුහද ගෞරවාන්විත සබඳතාවක් පැවතිණි.

7. බුදුදහම හැරුණු විට කාලයෙන් කාලයට වෙනත් ආගමික අදහස් ද මෙරට සමාජය තුළ පැතිරී

ගියේ ය. ශ්‍රී ලංකාව දූපතක් වීමත් ඉතා ඈත කාලයක සිට ඉන්දියානු සාගරයේ වෙළෙඳ කටයුතුවලට සක්‍රීය ලෙස සහභාගි වීමත් යන කරුණු පදනම් කොට ගෙන වෙනත් ආගමික අදහස් මෙරට ව්‍යාප්ත විය.

8. අන්‍ය සංස්කෘතීන්ට අයත් ජන කණ්ඩායම් සමග සුහදශීලී ව ජීවත් වීම අපේ රටේ ඉතිහාසය තුළ කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයකි.

පධානඝර - මේ නමින් හැඳින්වෙන්නේ පැරණි කාලයේ දී බෞද්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලා ගැඹුරු භාවනාවල යෙදීම සඳහා භාවිත කර තිබෙන ගොඩනැගිලි විශේෂයකි. හාත්පස දිය අගලකින් සමන්විත ගොඩනැගිලි දෙකක් කුඩා පාලමකින් සම්බන්ධ කොට පධානඝර ඉදි කර තිබේ. වසභ රජතුමා විසින් පිහිටුවන ලද පෙරිමියම්කුලම් සෙල්ලිපියේ සුදස්සන නම් පධානඝරයක් ගැන සඳහන් වී තිබේ. මෙවැනි පධානඝර රිටිගල, මානාකන්ද, අනුරාධපුර යන ස්ථානවල දැකිය හැකි ය. පධානඝර හැඳින්වීමට ද්විත්ව වේදිකා ගොඩනැගිලි යන යෙදුම ද භාවිත වේ.

පූගය - සංස්කෘත භාෂාවේ පූග යන වචනයෙන් අදහස් කරන්නේ සභාව හෝ කිසියම් පිරිසකගෙන් සමන්විත මණ්ඩලය යි. ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි සෙල්ලිපිවල පූග යන වචනය වෙළෙඳුන්ගේ සභා හැඳින්වීමට යොදා තිබේ. පූග යන වචනයට සමානව නියමස්ථාන (නියමතන) යන පදය ද සෙල්ලිපිවල යෙදී තිබේ.

කියුෆික් අරාබි අක්ෂර - කියුෆික් යන වචනයෙන් අදහස් කර තිබෙන්නේ විවිධ අරාබි අකුරුවල මුල් ම ස්වරූපය යි. එම අක්ෂර ශෛලිය වර්ධනය වූයේ ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් හත් වන සියවසේ දී ඉරාකයේ කූෆා නගරය කේන්ද්‍ර කර ගනිමිනි. ඉස්ලාම් භක්තිකයින්ගේ ආගමික ග්‍රන්ථය ලෙස සැලකෙන ශුද්ධ වූ කුරානය පිටපත් කිරීමට භාවිත කරන ලද්දේ ද කියුෆික් අරාබි අක්ෂරයි. මෙම අක්ෂරවලින් ලියන ලද සොහොන්ගල් කිහිපයක් ශ්‍රී ලංකාවෙන් ද සොයා ගෙන තිබේ.

5 ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි විද්‍යාව සහ තාක්ෂණය

හැඳින්වීම

විද්‍යාව යනු ස්වභාවධර්මයේ ක්‍රියාකාරීත්වයට බලපවත්වන මූලධර්ම තේරුම් ගැනීම සහ එය අර්ථ දක්වා ගැනීම යි. එය අත්දැකීම මූල් කොට ගත් ක්‍රියාවලියකි. විද්‍යාව යන අර්ථයෙන් සාකච්ඡා නොවුවත් පුරාණ සමාජ බොහෝමයක ස්වභාවධර්මයේ මූලධර්ම තේරුම් ගෙන ඒවා සිය එදිනෙදා ජීවිතයේ භාවිතයට යොදා ගෙන තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ඓතිහාසික සමාජය තුළ ද විද්‍යාත්මක අදහස් භාවිතයේ පැවතිණි. මෙම පාඩමේ දී එවැනි අදහස්වල ස්වරූපය සහ ඒවා ව්‍යවහාරික ලෙස භාවිත කළ ආකාරය ගැන පැහැදිලි කිරීමත් එමගින් අපගේ ඓතිහාසික උරුමයේ පවතින විද්‍යාත්මක ස්වරූපය අවධාරණය කිරීමත් අපේක්ෂා කරයි.

5.1 විද්‍යාත්මක අදහස්වල මුල් අවස්ථා

ඉතා පුරාණ කාලයක සිට ශ්‍රී ලංකාවේ වැසියන් කළ දෑ හඳුනා ගැනීමෙන් ඒවාට පසුබිම් ව පැවති චින්තනය කෙබඳු දැ යි පැහැදිලි කර ගත හැකි ය. විමසිල්ලෙන් පරීක්ෂා කරන විට එවැනි ඇතැම් කටයුතු විද්‍යාත්මක ව කල්පනා කිරීමෙන් සිදු කර ඇති බව පැහැදිලි වේ. ස්වභාවධර්මය සමග කටයුතු කිරීමේ දී ඊට අයත් මූලධර්ම පිළිබඳ දැනුම්වත් වීම අවශ්‍ය ය. කුඩා සොහොන් ගැබක් ඉදි කිරීමේ පටන් දැවැන්ත වාරිමාර්ග පද්ධති ගොඩනැංවීම දක්වා කටයුතු සාර්ථක වන්නේ ඒවා දීර්ඝකාලීන ව පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍ය ස්වභාවධර්මයේ මූලධර්ම නිවැරදිව අවබෝධ කර ගත් විට ය. ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති විද්‍යාත්මක අදහස්වල සහ ඒවා ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා අනුගමනය කළ තාක්ෂණික ප්‍රවේශවල ස්වරූපය මෙම කොටසේ දී සාකච්ඡා කිරීමට නියමිත ය.

යමක් ඉහළට විසි කළ විට එය පොළොවට වැටෙනු අපි දැක ඇත්තෙමු. එය ස්වභාවධර්මයට අයත් ගතිලක්ෂණයකි. එම ගතිලක්ෂණයට බලපවත්වන මූලධර්මයක් තිබේ. විද්‍යාඥයින් එය හඳුන්වන්නේ ගුරුත්වාකර්ෂණය යන නමිනි. පොළොවේ යම් සීමාවක් තුළ සියලු දේ ආකර්ෂණය කරගන්නා බව විද්‍යාඥයින් පරීක්ෂණ මගින් ඔප්පු කර තිබේ. එය එසේ වන්නේ ද යන්න සොයා බැලීම අවශ්‍ය නම් කවරෙකුට වුව ද නැවත සොයා බලා තහවුරු කර ගත හැකි ය. විද්‍යාවේ ස්වරූපය එය යි. ස්වභාවධර්මයේ මූලධර්ම නිවැරදි ව අවබෝධ කර ගැනීමත් ඒවා සොයා බලා තහවුරු කර ගැනීමත් විද්‍යාත්මක ව කටයුතු කිරීමේ දී අනුගමනය කරන සාමාන්‍ය පිළිවෙත යි. පරීක්ෂා කිරීමෙන් අනතුරුව එසේ අවබෝධ කර ගන්නා ස්වභාවධර්මයේ මූලධර්ම යොදා ගනිමින් ප්‍රායෝගික ව වැඩ කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය වන්නේ තාක්ෂණය යි. ස්වභාව ධර්මයේ පවතින විවිධ ආකාරයේ ශක්ති විනාශ කළ නොහැකි බවත් එහෙත් ඒවා වෙනත් ශක්ති බවට පරිවර්තනය කළ හැකි බවත් භෞතික විද්‍යාවේ සඳහන් මූලධර්මයකි. ඒ අනුව විද්‍යුත් ශක්තිය චාලක ශක්තිය බවට පරිවර්තනය කොට විදුලි පංකාවක් නිර්මාණය කිරීම තාක්ෂණික ආදේශනයකි.

ස්වභාවධර්මයේ පවතින මූලධර්ම තේරුම් ගෙන ඒවා ආදේශ කිරීමට පැරණි ශ්‍රී ලංකාවේ වැසියන් කටයුතු කළ බව පිළිබිඹු වන ඇතැම් නිදසුන් ප්‍රාග්ඓතිහාසික යුගයට අයත් ය. වසර 28 000 කට පමණ පෙර කාලයකට ඉහත දී බිම්විදුරු නමින් හැඳින්වෙන විනිවිද පෙනෙන තිරිවානා ගල්වලින් නිම කළ සමමිතික ගල්මෙවලම් දැඩි පාෂාණ හැඩ ගැස්වීමට එකල පැවති සංවිධානාත්මක තාක්ෂණයේ ස්වරූපය පෙන්වා දෙයි. වෙර යොදා බලයක් යෙදීමෙන් ගල්පතුරු ගලවා ගෙන මෙවලම් තැනීමේ මෙම තාක්ෂණය හැඳින්වීමට පීඩන ශල්කනය යන පදය භාවිත වේ.

ව්‍යවහාරික විද්‍යාවේ මුල් අවස්ථා ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ සිට පිළිබිඹු වන අතර එය කිසියම් පරිණත තත්ත්වයකට පත් වූයේ ඉන් අනතුරුව උදා වූ පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ දී ය. එම යුගයේ පැවති විද්‍යාත්මක අදහස්වල ස්වරූපය පිළිබිඹු වන අවස්ථා කිහිපයක් පහත විස්තර කර තිබේ.

මැටි ඔරු ආකාරයේ පැරණි සුසාන

මැටි ඔරු සුසාන ගර්භ ඉදි කර තිබෙන්නේ මිය ගිය අය ආදාහනය කිරීම සඳහා ය. අමු මැටි යොදා ගනිමින්, විශාල බේසමක හෝ ඔරුවක හැඩයෙන් ඒවා නිර්මාණය කර ඇත. වඩාත් උචිත මැටි වර්ගය

තෝරා ගැනීමත් ගර්භයේ බිත්ති අවම උසකින් හා එයට සරිලන ඝනකමකින් ද බිත්ති පොළොවට ලම්බාකාර ව බැඳීම තුළින් ද සොහොන් බිත්තිවල සමබරතාව රැක ගැනීමට ඒවා ඉදි කළ අය කල්පනා කර තිබේ. සොහොන් ගර්භයේ පමණක් නොව උඩරංචාමඩමින් හමු වූ නිවාසයේ ද බිත්ති ලම්බාකාර ව ගොඩනගා ඇත.

යම්කිසි වස්තුවක් එලෙස පොළොවට ලම්බාකාර වීමෙන් එම වස්තුව මගින් පොළොව මත ඇති කරන පීඩනය නිෂ්ක්‍රීය වන බව භෞතික විද්‍යාත්මක මූලධර්මයකි. අදත් බිත්ති බැඳීමේ දී පෙදරේරුවන් ලඹයක් භාවිත කරනු ඔබ දැක ඇත.

එමෙන් ම අමු මැටියෙන් තනාගත් සුසාන ගර්භ පුලුස්සා වියළා නොගත්ත ද ඇටසැකිල්ල ආදහනය කිරීමේ දී ගින්නට හසු වීම නිසා මැනවින් පිලිස්සී තිබේ.

ක්‍රිස්තු පූර්ව 1350 දී ඉදි කරන ලද එවැනි සොහොන් ගර්භයක ඇටසැකිලි පිලිස්සීමේ දී ඇතුළට වායුව ලබා ගැනීම සඳහා මැටි නළයක් සවි කර තිබිණි. දහනය සඳහා ඔක්සිජන් වායුව අවශ්‍ය බව නූතන විද්‍යාව මගින් පැහැදිලි කරන ලද්දේ දහඅටවන සියවස තරම් මෑත කාලයක දී ය. එහෙත් මීට අවුරුදු තුන්දහස් දෙසිය පනහකට ඉහත කාලවකවානුවක මෙරට වැසියෝ එම මූලධර්මය අවබෝධ කර ගෙන සිටියෝ ය. (මෙම මැටි ඔරු සුසාන ගර්භ පිළිබඳ වැඩිදුර තොරතුරු ජනාවාස පාඩම යටතේ පැහැදිලි කර ඇත.)

නිවාස ඉදි කිරීමේ තාක්ෂණය

බෙල්ලන්බැඳිපැලැස්ස ආදි එළිමහන් ස්ථානවල විසූ ප්‍රාග් ඓතිහාසික මිනිසුන් යම් ආකාරයක පැල්පත් තනා ගෙන ජීවත් වන්නට ඇතැ යි පුරාවිද්‍යාඥයින් විසින් අනුමාන කරන මුත් ඒ පිළිබඳ කිසිදු සාක්ෂියක් මෙතෙක් සොයා ගෙන නැත. එසේ වුව ද තමන් ජීවත් වීමට තෝරා ගන්නා තැන තමන්ට සුදුසු පරිදි සකස් කර ගැනීමට ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයා සමත්කමක් දක්වා ඇති බව කිතුල්ගල බෙලිලෙන කැණීමෙන් සොයා ගෙන තිබෙන ගල්බැම්මකට අයත් කොටස් වලින් සනාථ වේ. ගස්වල කොළඅතු උපයෝගි කර ගනිමින් සාදන ලද පැළැල්ලක් වැනි ආවරණයක් රඳවා තැබීමට සවිය ලබා දෙන ආධාරකයක් ලෙස එය ප්‍රයෝජනයට ගන්නට ඇතැයි විශ්වාස කෙරේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ නිවාස ඉදිකිරීම පිළිබඳ පැහැදිලි සාක්ෂි අපට පෙනෙන්නේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ දී ය. ක්‍රිස්තු පූර්ව 1129 දී පමණ ඉදි කළ එවැනි නිවසක නටබුන් හමු වී ඇත. එම නිවාසය පිහිටා තිබෙන්නේ රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් උඩරංචාමඩම නමින් හැඳින්වෙන ගම්මානයක ය. පොළොව මත ගල්කැබලි අතුරා සවිමත් කොට ඒ මත මැටි අතුරා එම නිවසේ ගෙබිම ඉදි කර තිබිණි. එහි බිත්ති ගොඩ නගන ලද්දේ වරිච්චි මැටිවලින් බව තහවුරු වූයේ පිලිස්සී ගිය වරිච්චි මැටි කැබලි සොයා ගෙන තිබෙන නිසා ය. ඒ නිවසේ ඉදිරිපස සහ පිටුපස වශයෙන් කොටස් දෙකක් වෙන් කිරීමට නිවස මැදින් බිත්තියක් ඉදි කර තිබිණි. එහි සවි කර තිබූ දැවමය දොර උළුවස්ස සවි කළ සිදුරු, කැණීමේ දී සොයා ගෙන තිබේ. මෙලෙස අත්තිවාරමක් මත බිත්ති ගොඩ නගා ඒ මත වහලක් සවි කර කාලයක් පවතින ලෙස නිවසක් ඉදි කිරීමට තාක්ෂණික දැනුමක් අවශ්‍ය ය.

මැටි බඳුන් තැනීම

ඉතා පුරාණ කාලයක සිට මැටි බඳුන් තැනීමේ තාක්ෂණය අපේ රටේ පැවතිණි. ඊට අදාළ පැහැදිලි සාක්ෂි පෙනෙන්නට තිබෙන්නේ පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේදී ය. ඒ කාලයේ සකපෝරුව නමින් හැඳින්වෙන සරල යන්ත්‍රය මැටි බඳුන් තැනීමට භාවිත කර තිබේ. සකපෝරුව යනු කරකැවීමට හැකි වෘත්තාකාර ලෑල්ලකි. ඉතා උසස් නිමාවකින් යුත් මැටි බඳුන් සෑදීමට නම් ඉතා හොඳින් මැටි පදම් කර සකස් කර ගත යුතු ය. භාජනයක් සෑදීමට සුදුසු මැටි වර්ග සොයා ගැනීම, ඒවා පදම් කර ගැනීම, පිලිස්සීමට උදුනක් තනා ගැනීම, නියමිත උෂ්ණත්වයට බඳුන පුලුස්සා ගැනීම ආදී ප්‍රායෝගික පියවර කිහිපයක් පිළිබඳ මනා දැනුමක් ඊට අවශ්‍ය ය. පූර්ව ඓතිහාසික යුගයට අයත් එක්තරා මැටි බඳුන් විශේෂයක් පිටත රතු පැහැයෙන් සහ ඇතුළත කළු පැහැයෙන් යුක්ත වන පරිදි නිමවා තිබේ. එවැනි බඳුන් හැඳින්වීමට කාලරක්ත වර්ණ මැටි බඳුන් යන ව්‍යවහාරය යෙදේ. උදුනක පුලුස්සා ගැනීමට පෙර මැටි බඳුනකට දහයියා පුරවා එය යටිකුරු කර උදුනේ නමා තැබීමෙන් අනතුරුව පුළුස්සා ගැනීමෙන් එම බඳුනේ ඇතුළත කළු පැහැයත් පිටත රතු පැහැයත් ඇති වේ. එහි ඇතුළත කළු පැහැයකට පරිවර්තනය වන්නේ දහයියා පිරී තිබීමෙන් දහනයට අවශ්‍ය කරන ඔක්සිජන් වායුව යහමින් නොලැබෙන නිසා ය. මෙම තාක්ෂණය භාවිත කර මැටි බඳුන් පිලිස්සීමේ ක්‍රමය ක්‍රිස්තු වර්ෂ 300 න් පසු අතුරුදහන් විය. මීට අමතර ව මැටි බඳුන පිලිස්සීමෙන් පසු එහි

මතුපිට ඔපදැමීම, වර්ණ ගැන්වීම ආදි දේ මැනවින් කිරීමට අවශ්‍ය කරන තාක්ෂණය එකල පැවතිණි. මේ සඳහා වන හොඳ ම නිදසුන උඩරංචාමඩමේ පැරණි නිවාසයෙන් සොයා ගන්නා ලද වර්ණාලේපිත මැටි බඳුන යි. එහි සුදුපැහැති පසුබිමක තැඹිලි පැහැයෙන් යුත් ඉරි පින්තාරු කර තිබිණි. වර්ණ සඳහා භාවිත කර තිබෙන්නේ ස්වාභාවික ව පොළොවේ දක්නට තිබෙන රතු පැහැති ගුරුගල් ය. එම මැටි බඳුන සෑදීමට පෙර මැටි ජලයේ දිය කොට කුඩා අංශු අවලම්බනය වීමට සලස්වා ඉතා පිරිසිදු රොන්මඩ වැනි එම මැටි අංශු භාවිතයෙන් බඳුන තනා තිබේ. මෙය වර්තමාන උසස් වර්ගයේ පිඟන් භාජන සෑදීමට මැටි සකස් කරන ආකාරයට බොහෝ සෙයින් සමාන ය. පුරාණ කාලයේ අපේ රටේ ජීවත් වූ වැසියන් අතර බහුල ව භාවිත වූයේ මැටි බඳුන් වර්ග නිසා වඩාත් උසස් ලෙස ඒවා නිපදවීමට අවශ්‍ය තාක්ෂණය පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ පටන් දියුණු විය.

ක්‍රියාකාරකම 1

ව්‍යවහාරික විද්‍යාවේ මුල් අවස්ථා පාඩම ඇසුරින් අපේ ආදි මුතුන් මිත්තන්ගේ විද්‍යාත්මක දැනුම හා තාක්ෂණික කුසලතාව යන මාතෘකාව යටතේ පුවත්පතකට ලිපියක් සකස් කරන්න.

5.2 විද්‍යාත්මක භාවිතයේ පරිණතිය

5.2.1 ජල කළමනාකරණය

අපේ රටේ පැරණිතම ජනාවාස පැතිරී තිබුණේ වියළි කලාපයේ වූ නිසා එහි විසූ ජනතාවට මුහුණ දීමට සිදු වූ ප්‍රධානතම අභියෝගය වූයේ ගොවිතැන් කටයුතුවලට සහ තමන්ගේ එදිනෙදා ජීවන අවශ්‍යතාවලට ප්‍රමාණවත් තරමින් ජලය රැස් කර ගැනීම යි. වැව්, පොකුණු සහ ඇළමාර්ග තැනීමේ අවශ්‍යතාව ඇති වූයේ මෙම තත්ත්වය පදනම් කර ගැනීමෙනි. ජලය රැස්කර ගැනීම සඳහා අනුගමනය කළ කවර උපක්‍රමයක් වුව ද හැඳින්වීමට යෙදිය යුතු වඩාත් සුදුසු වචනය ජල කළමනාකරණය යන්න යි. අපේ රටේ පැරණි කාලයේ ජීවත් වූ විද්‍යාඥයින්ගේ සහ ඉංජිනේරුවන්ගේ විස්මිත දැනුමේ ස්වභාවය ජල කළමනාකරණය සඳහා ඔවුන් විසින් කර තිබෙන කටයුතු දෙස විමසිලිමත් ව බැලීමෙන් අවබෝධ කර ගත හැකි ය.

මහවැව් තැනීම - අපේ රටේ ඓතිහාසික යුගයට අයත් එක් විශිෂ්ට කටයුත්තක් වන්නේ මහවැව් තැනීම යි. කෘෂිකාර්මික කටයුතු සාර්ථක කර ගැනීම, ගංවතුර පාලනය කිරීම, නාගරික ජනතාවගේ වෙනත් අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කිරීම ආදි බහුවිධ කරුණු පදනම් කර ගෙන මහවැව් ඉදි විය. විශාල ප්‍රමාණයේ වැව් තැනීම ඉතා සංකීර්ණ විද්‍යාත්මක දැනුමක් සහිත තාක්ෂණික උත්සාහයකි. අනුරාධපුර යුගයේ දී ඉදි කරන ලද පහත දක්වා ඇති එවැනි වැව් කිහිපයක විශාලත්වය අවබෝධ කර ගැනීමෙන් එවැනි වැව් තැනීමටත් ජලයෙන් පිරුණු පසු එම වැව් නඩත්තු කිරීමටත් කෙතරම් ඉහළ විද්‍යාත්මක දැනුමක් අවශ්‍ය වන්නේ ද යන කාරණය ඔබට පහසුවෙන් අවබෝධ වනු ඇත.

කවුඩුල්ල වැව (හෙක්ටයාර 2537)

මින්නේරිය වැව (හෙක්ටයාර 2550)

හුරුලු වැව (හෙක්ටයාර 2125)

කලා වැව (හෙක්ටයාර 2125)

පදවිය වැව (හෙක්ටයාර 2357)

මෙවැනි විශාල ප්‍රමාණයේ වැව් තැනීමේ දී සැලකිල්ල යොමු කළ යුතු ප්‍රධානතම කාරණය වන්නේ එහි රැස්වන විශාල ජල ධාරිතාව මගින් ඇති කරන පීඩනය පාලනය කර ගෙන එය දීර්ඝ කාලයක් රඳවා තබා ගැනීම සහ ප්‍රයෝජනය සඳහා ජලය පිටතට ගැනීමේ දී ඇති වන අතිශය විනාශකාරී පීඩනය මගින් ඇති කරන බලය පාලනය කරගැනීමත් ය.

වැව් බැම්ම - පළමු වන කාරණය විශාල ජලධාරිතාවක් රඳවා ගෙන සිටීමට නම් වැවේ බැම්ම ඉතා ශක්තිමත් ආකාරයට ඉදිකිරීම අවශ්‍ය ය. එවැන්නක් ප්‍රායෝගික ව සිදු කිරීමේ දී වඩා වැදගත් වන්නේ වැව් බැම්ම ඉදි කිරීමෙන් පසු ව ගිලා නොබැසීමට අවශ්‍ය කරන කටයුතු සම්පාදනය කිරීම යි. මේ සඳහා අපේ පැරණි වාරි ඉංජිනේරුවන් විසින් අනුගමනය කර තිබෙන්නේ පොළෙවේ යම් තැනක පිහිටි ගලක් තිබේ නම් ඒ තැන තෝරා ගෙන වැව් බැම්ම ඉදි කිරීම යි. ස්වාභාවික ව පිහිටි කඳු දෙකක් අතර තැනක තිබෙන එවැනි ගලක් සොයා ගෙන ඒ මත ඉදි කරන වැව් බැම්ම දෙපසින් කඳු දෙකට යා කරනු ලැබේ. ස්වාභාවික කඳුවලට සම්බන්ධ කර තිබීම නිසා වැව් බැම්මේ ශක්තිමත්

ඡායාරූපය අංක 5.3 වර්තමාන මාදුරුඔය ජලාශයේ වේල්ලේ සොරොව්ව ඉදි කිරීමට සුදුසු තැනක් විදේශික ඉංජිනේරුවරුන් විසින් පරීක්ෂා කොට හඳුනාගත් තැන අපේ පැරණි ඉංජිනේරුවන් විසින් ඊට අවුරුදු සිය ගණනකට ඉහත කාලයක දී සොරොව්වක් ඉදි කර තිබිණි. මේ එම පැරණි සොරොව්ව නටබුන් වී තිබී මතුකර ගත් පසු අවස්ථාවයි.

භාවයට එයින් පිටුවහලක් ලැබේ. යෝධ වැවේ වැව් බැම්ම සැතපුම් හතක් පමණ දිග වන අතර උස අඩි හතළිස් හතරකි. කෘත්‍රිම ව සාදන ලද එවැනි පස් බැම්මකට වැව පිරුණු පසු එහි රැස්වෙන ජල කඳ මගින් ඇති කරන පීඩනය දරා සිටීමට නම් වැව් බැම්ම කෙතරම් ශක්තිමත් විය යුතු ද යන කරුණ ඔබට වැටහෙනු ඇත.

වැව් බැම්මේ ස්ථායිතාව ආරක්ෂා කර ගැනීමට නම් එහි දැඩි බව අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. මේ තත්ත්වය පවත්වා ගැනීමට වැව් බැම්ම තනන අවස්ථාවේ ඊට ක්‍රමානුකූල ක්‍රමවේදයක් ආදේශ කර තිබේ. මෙම තාක්ෂණයේ ස්වරූපය අවබෝධ කර ගැනීමට පුරාවිද්‍යාඥයින් විසින් සීගිරි මහවැවේ වැව් බැම්ම කැණීම් කොට පරීක්ෂා කරන ලදි. මෙහි දී දක්නට ලැබුණේ වැව් බැම්ම සකස් කර තිබෙන්නේ පස් තට්ටු කිහිපයකින් බව යි. මැටි තට්ටුවක්, පස් තට්ටුවක්, බොරලු තට්ටුවක් සහ කිරිමැටි තට්ටුවක් වශයෙන් එකිනෙක මත එකිනෙක අතුරා ඉතා තදින් තළා ගැනීමෙන් එහි වැව් බැම්ම ඉදි කර තිබිණි. වර්තමානයේ පවා මහාමාර්ග ආදි දේ තැනීමේ දී ගිලා බැසීම වළක්වාලීමට පස් තට්ටු තදින් තලනු ඔබ දැක ඇත. අද එවැන්නක් කිරීමට නූතන යන්ත්‍රසූත්‍ර ඇතත් ඒ කාලයේ එවැන්නක් ඉටු කර ගැනීමට යොදා ගන්නට ඇත්තේ සතුන් ය. රුවන්වැලිසෑයේ අත්තිවාරම සකස් කිරීමේ දී එලෙස පස් තැළීමට අලින් යොදා ගත් බව ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල සඳහන් ය.

රළපනාව - වැවක් ජලයෙන් පිරී තිබෙන විට එහි මතුපිට තරංග ඇති වේ. එය එසේ වන්නේ සුළඟ සහ ජලයේ ඇතිවන චලිතය නිසා ය. මෙම තරංගවලින් ඇති වන බලය නිසා වැව් බැම්ම ඛාදනය වීමේ අනතුර වළක්වාලීමට ඉදි කර තිබෙන ව්‍යුහය හැඳින්වෙන්නේ රළපනාව යන නමිනි. වැව් බැම්මේ ඇතුළත බෑවුමේ ගල් ඇතිරීමෙන් රළපනාව තනා තිබේ. ජලයේ තරංග ක්‍රියාකාරීත්වයේ බලය අවබෝධ කර ගැනීම සහ එය වැළැක්වීමට ක්‍රමයක් සම්පාදනය කිරීම අපේ මුතුන්මිත්තන් විද්‍යාත්මකව සිතීමේ ප්‍රතිඵලයකි.

සොරොව්ව - විශාල ප්‍රමාණයේ වපසරියක විහිද පවත්නා වැව්වලින් පිටතට ජලය මුදා හැරීම අතිශය පරෙස්සම් සහිත ව සිදු කළ යුතු කාර්යයකි. වැවක ජලය පිරී පවත්නා ප්‍රදේශය ව්‍යාප්ත වීමට සමාන්තරව එහි ජලය රඳවා ගෙන සිටින වැව් බැම්ම ද උසින් වැඩි වේ. එවිට එම වැවේ පිරී තිබෙන ජල කඳේ උස ද ඉහළ යයි. ජල කඳේ උස ඉහළ යාම නිසා අධික පීඩනයක් නිර්මාණය වේ. එවැනි පීඩනයක් සහිත තැනකින් ජලය පිටතට මුදා හැරීමේ දී අතිශය කල්පනාකාරී විය යුත්තේ එමගින් මහත් විනාශකාරී ප්‍රතිඵල ඇති වීමට සෑම අවස්ථාවක දී ම ඉඩකඩ තිබෙන නිසා ය.

අපේ රටේ පුරාණ කාලයේ වාසය කළ ඉංජිනේරුවන් මේ ගැන ඉතා හොඳින් කල්පනා කළ බව පෙනේ. විශාල වැව්වලින් පරෙස්සමෙන් ජලය පිටතට ගැනීමට ඔවුන් විසින් නිෂ්පාදනය කරන ලද

ව්‍යුහය හැඳින්වෙන්නේ 'සොරොව්ව' නමිනි. විශාල ගල්පතුරු උපයෝගි කර ගනිමින් වැව් බැම්මේ නිශ්චිත උස මට්ටමක සොරොව්ව සවි කර තිබේ. හතර වන මහින්ද රජු විසින් කරවන ලද වෙස්සගිරිය සෙල්ලිපියේ 'මොහොල් නගා' යන පද දෙක දක්නට තිබේ. ඉන් කියැවෙන්නේ සොරොව්වේ ජලය පාලනය කරන දණ්ඩ සකස් කොට යන්න යි. වැව් බැම්මේ ජලය පිරී පවතින ප්‍රදේශයෙන් ආරම්භ ව වැව් බැම්ම යටින් හෝ එය විනිවිද යන ආකාරයට ස්වාභාවික ගල්පතුරු භාවිත කර සොරොව් ඉදි කර ඇත. එයින් ජලය මුදා හැරීමට භාවිත කරන ලද්දේ සිරස් අතට සොරොව්වට සම්බන්ධ කර තිබූ ගල් කුලුනකි. එය ඇත්මෑත් කිරීමෙන් අවශ්‍ය තරමින් ජලය පිටතට මුදා හැරීමට හැකි විය. මෙවැනි ගල් කුලුනු හැඳින්වීමට යොදා තිබෙන්නේ 'දියකැට පහන' යන යෙදුම යි. වෙස්සගිරිය සෙල්ලිපියේ එක් තැනක 'සතර් රියනක් දියට් හිඳවූ දියකැට පහන්' යනුවෙන් යෙදුමක් දක්නට තිබේ. ජලය පාලනය කිරීමට සොරොව්වකට සම්බන්ධ කර තිබූ ගල් කුලුනක් රියන් හතරක උසින් යුත් බව එයින් කියැවේ.

බිසෝකොටුව යනු සොරොව්වෙහි ම එක් අංගයකි එයින් අදහස් කරන ලද්දේ වැවෙන් ජලය පිටතට ගලා එන ගලින් තැනූ ආයත චතුරස්‍රාකාර අවකාශය යි. එය ඉහළින් බැලූ විට දිස්වන්නේ කොටුවක් ලෙස ය. උස් බැම්මක් සහිත වැව්වල සොරොව් එකකට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් සවි කර තිබේ. එහි අරමුණ එක් එක් මට්ටම්වල දී ජලය මුදා හැරීමෙන් අවම පීඩන තත්ත්වයක් යටතේ ජලය පිටතට රැගෙන ඒමට ඉන් අවකාශ සැලසෙන නිසා ය. වැවක බැම්මේ පහළ ම මට්ටමේ පිහිටුවා තිබෙන්නේ මඩ සොරොව්ව ය. වර්ෂා කාලයකින් පසු ව වැවේ එක්රැස් වන රොන්මඩ ඉවත් කිරීමට ඉවහල් කර ගන්නා ලද්දේ මඩ සොරොව්ව නමින් හැඳින්වෙන එම ව්‍යුහය යි.

සොරොව්වක් ඉදි කිරීමටත් එය පරිහරණය කිරීමටත් විද්‍යාත්මක දැනුමක් අවශ්‍ය ය. විශේෂයෙන් ම ඊට අදාළ වන්නේ ජලයේ හැසිරීම හොඳින් තේරුම් ගෙන තිබීම යි. ජලය සතු එම ගුණය හැඳින්වීමට ජලයේ ගම්‍යතාව යන පදය ව්‍යවහාර කරනු ලබයි. අපේ රටේ පැරණි විද්‍යාව යන තේමාව යටතේ සොරොව් ගැන ඉගෙන ගැනීම වැදගත් වන්නේ ඒ නිසා ය.

ඇළමාර්ග - ගංගා හරස්කර අමුණු බැඳ ජලය රැස් කර ගැනීමත් එසේ රැස් කර ගත් ජලය වැව් වෙත ගෙන යාමත් ඉතා ඈත කාලයක සිට ජල කළමනාකරණයට අදාළ ව අපේ රටේ පැවති තාක්ෂණයකි. ක්‍රිස්තුපූර්ව දෙවන සියවසට අයත් සෙල්ලිපියක අඩික යන නමින් හඳුන්වන ලද නිලධාරියකු ගැන සඳහන් වේ. ඔහු ඇළ මාර්ග ඉදි කිරීම සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කළ අයෙකි.

පුරාණ කාලයේ ඉදි කළ දැවැන්ත ඇළ මාර්ගයක් වන්නේ මහවැලි ගඟේ අතු ගංගාවක් වූ අඹන්ගඟ හරස් කර ඉදි කළ ඇළහැර ඇළ යි. මේ මගින් මින්නේරිය, ගිරිතලේ, කවුඩුල්ල හා කන්තලේ යන වැව්වලට ජලය ගෙන ගියේ ය. මිනිපේ ප්‍රදේශයේ දී මහවැලි ගඟ හරස් කර බැම්මක් බැඳ ජලය පොළොන්නරුව තෙක් ගෙන යාමට එකල තවත් ඇළ මාර්ගයක් ඉදි කර තිබිණි.

බෞද්ධ විහාරාරාමවල විසූ භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා ඉදි කරන ලද පොකුණු පුරාණ කාලයේ අපේ රටේ පැවති ජල කළමනාකරණයට අදාළ තවත් අංශයකි. කුට්ටම් පොකුණ, කුමාර පොකුණ, නෙළුම් පොකුණ, ඇත් පොකුණ ආදි නිර්මාණ මීට නිදසුන් ය.

පෞද්ගලික ජල පරිහරණයේ දී ජලයේ නියමිත ප්‍රමිතිය සහ සිසිලනය ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා පුරාණ කාලයේ දී අපේ රටේ නියමිත තාක්ෂණයක් තිබිණි. විශේෂයෙන් ම අනුරාධපුරය ආදි වියළි කලාපීය ප්‍රදේශවල පානීය ජලයේ කිවුල් සහගත ස්වභාවයක් අන්තර්ගත වේ. එහෙයින් පානීය ජලයේ නියමිත ප්‍රමිතිය ආරක්ෂා කර ගැනීමට අවශ්‍ය කරන තාක්ෂණය නිපදවා ගැනීමට පෙළඹීම ස්වාභාවික ය. පානීය ජලය ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය කරන ළිං සෑදීමේ දී ක්‍රමානුකූල විධික්‍රමයක් අනුගමනය කිරීම මේ සඳහා අනුගමනය කර තිබෙන ප්‍රධාන පිළිවෙතකි. විශාල ප්‍රමාණයේ මැටි බඳුන් කිහිපයක් ළිඳ තුළට බස්සවා එහි බිත්ති ආවරණය කිරීම සිදු කර තිබේ. මෙවැනි ළිං හඳුන්වන්නේ ඌරාකැට ළිං නමිනි. මෙවැනි ඌරාකැට ළිං වියළි කලාපයේ ස්ථාන කිහිපයකින් සොයා ගෙන තිබේ.

සීගිරියේ ජල මල් -සීගිරියේ ජල මල් බටහිර උද්‍යානයේ දක්නට තිබෙන විශිෂ්ටතම නිර්මාණයකි. බටහිර ජල උද්‍යානය හරහා සීගිරි පර්වතය වෙත විහිදෙන පිවිසුම් මාවතේ දෙපස නිර්මාණය කර තිබෙන ජල මල් ගණන හතරකි. ජල මල් හතරක් නිර්මාණය කිරීමට හේතුව ඒවායින් ඉහළට නගින ජල කඳේ

උසෙහි යම් වෙනසක් ඇති කිරීමේ අවශ්‍යතාව යි. මෙම ජල මල් සකසා තිබෙන ක්‍රමය ඉතා සරල වූත් කාර්යක්ෂම වූත් එකකි. අඩි 600 කට ආසන්න වන උසක සිට කාණු පද්ධතියක් හරහා තැනිතලාවට ගලා එන ජලය හිරිවන ම හරස් කොට සැලකිය යුතු තරමේ පීඩනයක් ඇති කිරීමෙන් ජලය ඉහළට එසවීම එහි දී අනුගමනය කර තිබෙන මූලධර්මය යි. එසේ පීඩනය ඇතිවන තැන කාණුවේ ඉහළින් වෘත්තාකාර හැඩයකට සිදුරු විදින ලද ගල් පතුරක් සවි කිරීමෙන් චමත්කාරජනක ලෙස ජලය ඉහළට විදීමට සකස්කර තිබේ. ස්වාභාවික ව ජනනය වන පීඩනය නිසා ඉහළට එසවෙන ජල කඳේ උස වෙනස් කිරීම සඳහා යොදා ගෙන තිබෙන උපක්‍රමය වන්නේ පීඩනය උපදින තැනට ඉහළින් තිබෙන ගල් පතුරේ විද තිබෙන සිදුරුවල විෂ්කම්භය වෙනස් කිරිම යි. විෂ්කම්භය අඩු සිදුරෙන් වැඩි පීඩනයක් නිදහස් වන නිසා ජල කඳ වැඩි උසකට එසවෙන අතර විෂ්කම්භය වැඩි සිදුරෙන් ඊට වඩා අඩු උසකට ජල කඳ ඉහළට එසවේ. සීගිරි පර්වතයේ ඉහළ සිට පහළට ජලය ගලාගෙන පැමිණීමේ දී ඊට මුසු වන රොන්මඩ ස්වාභාවික ගුරුත්ව බලයෙන් පහළට කිඳා බැසීමට ජලය වැඩි දුරක් අඩු බෑස්මකින් යුතුව ගලා යාමට හැකි වන පරිදි සීගිරියේ ජල උද්‍යානයේ කාණු පද්ධතිය දඟරාකාර ව සකස් කර තිබේ. කාණුවල තැන් කිහිපයකින් ඉවත් කළ හැකි ගල්පතුරු යොදා තිබෙන්නේ වර්ෂා කාලයෙන් පසු කාණු පත්ලේ එකතු වන රොන්මඩ ඉවත් කිරීමට ය. මහවැසි ඇද වැටෙන කාලවල සීගිරියේ ජලමල් ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය අදත් කෙනෙකුට දැකිය හැකි ය.

5.2.2 වාස්තු විද්‍යාව

පැරණි වාස්තු විද්‍යාව පිළිබඳ අංග රැසක් අනුරාධපුරය හා පොළොන්නරුව රාජධානිවල නටබුන් පරීක්ෂා කිරීමේ දී අපට හමු වේ. එමගින් එකල සිටි විවිධ ශිල්පීන් විශිෂ්ට වාස්තු විද්‍යාත්මක නිර්මාණ කර ඇති බව අපට පෙන්වා දෙයි. එයින් ඉතා විශිෂ්ටතම නිර්මාණ කිහිපයක් මෙහි දී ඔබට අධ්‍යයනය කළ හැකි ය.

ගෘහ නිර්මාණ - අනුරාධපුර හා පොළොන්නරුව යුගවලින් හමු වූ වාස්තු විද්‍යාවට අයත් බෞද්ධ ගොඩනැගිලි, දාගැබ්, බෝධිඝර, පිළිම ගෙවල්, විහාර ගෙවල්, ආරාම, දාන ශාලා, භාවනා කුටි රාජ මාලිගා, බලකොටු, බෙහෙත් ශාලා ආදි ගෘහ නිර්මාණ දැකිය හැකි ය.

ගොඩනැගිලි තැනීම ඉතා පැරණි කාලයක සිට මෙරට පැවති බව එම සාක්ෂිවලින් පෙනේ. අනුරාධපුරයේ ඉදි කොට තිබෙන ජේතවනාරාමය, අභයගිරිය සහ රුවන්වැලි සෑය ආදි මහා ස්තූප සහ ලෝවාමහාපාය ආදි මහල් කිහිපයකින් යුත් ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීමට ඉතා දියුණු විද්‍යාත්මක දැනුමක් සහ එම දැනුම ක්‍රියාවට නැංවීමට අදාළ තාක්ෂණය පිළිබඳ පුහුණුවක් අවශ්‍ය ය. නිදසුනක් ලෙස තදින් මෝසම් වර්ෂාව ලැබෙන ශ්‍රී ලංකාවේ උතුරුමැද වියළි කලාපයේ අනුරාධපුර වැනි ප්‍රදේශයක ඉදි කොට තිබෙන රුවන්වැලි සෑය සහ වෙනත් ස්තූපවලට ඕනෑ ම අවස්ථාවක දී අකුණු සැර වැදීමේ හැකියාවක් තිබේ. එහෙත් ඉතිහාසයේ කිසිදු අවස්ථාවක එම ස්තූප එවැනි අනතුරකට ලක් වූ බවට ඓතිහාසික හෝ පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි සොයා ගෙන නැත. ඊට හේතුව එවැනි අනතුරුවලින් එම ගොඩනැගිලි ආරක්ෂා කර ගැනීමට අවශ්‍ය කරන විද්‍යාත්මක ආදේශන යෙදීමට පැරණි කාලයේ ඉංජිනේරුවන් විසින් කටයුතු සම්පාදනය කර තිබීම යි. අකුණු සැර හට ගන්නේ ප්‍රතිවිරුද්ධ විද්‍යුත් ආරෝපණවලින් සමන්විත වලාකුළු එකිනෙක අතර විදුලිය හුවමාරු වීමේ දී බව භෞතික විද්‍යාවේ උගන්වන නියමයකි. එවැනි අධික සැරකින් යුත් විදුලි ධාරාවක් පොළොවට පැමිණෙන්නේ විදුලි සන්නායකතාවකින් යුත් උසැති වස්තුවක් හරහා ය. එලෙස විදුලිය ගමන් කිරීමේ දී අදාළ වස්තුව පිලිස්සී විනාශයට ලක් වේ. මෙම ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ වැඩිදුර විස්තර විද්‍යාව පාඩමේ දී ඔබට ඉගෙන ගැනීමට අවස්ථාවක් ලැබෙනු ඇත.

අකුණු සැරවලින් ආරක්ෂා වීමට වර්තමානයේ ඇතැම් නිවෙස්වල පවා අකුණු සන්නායකයක් යොදා තිබේ. රුවන්වැලි සෑය ඉදි කිරීමේ දී ද අකුණු සන්නායකයක් යෙදීමට එය ඉදි කළ ඉංජිනේරුවන් අමතක කළේ නැත. ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල එම උපකරණය හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ 'වජ්‍ර චුම්බට' යන නමින් ය. වජ්‍ර යනුවෙන් ව්‍යවහාර කරන්නේ අකුණු හෙවත් ස්වාභාවික ව ජනනය වන විදුලි සැරයට යි. චුම්බට යන වචනය සෑදී තිබෙන්නේ චුම්බක යන පදයෙනි. එහි අර්ථය කාන්දම යන්න යි. කාන්දම යන සිංහල යෙදුමෙන් ඇදී ඒම හෝ ඇලීම යන අදහස ලැබේ. අකුණු සැර ඇද ගැනීමට රුවන්වැලි සෑය මුදුනේ සවි කොට තිබූ ව්‍යුහයට 'වජ්‍ර චුම්බට' යනුවෙන් යෙදීම බෙහෙවින් උචිත ය. අකුණුවලින් ජනිත වන විද්‍යුතය හැඳින්වෙන්නේ ස්ථිති විද්‍යුතය යන නමිනි. එය භෞතික විද්‍යාවේ ඉගැන්වෙන දෙයකි.

ඡායාරූපය අංක 5.2 අනුරාධපුරයේ සිට විහිදෙන මහාමාර්ග පද්ධතියක් එකල තිබිණි. අනුරාධපුරය හරහා ගලා බසින මල්වතුඔය හරහා ගමන් කිරීමට එකල මහාමාර්ග ඉංජිනේරුවෝ කළුගලින් පාලම් තැනූහ. පාලම් තැනීමේ මූලික විද්‍යාත්මක සිද්ධාන්ත ඔවුන් දැන සිටි බව ඉන් පැහැදිලි වෙයි. මේ එලෙස තැනූ ගල් පාලමක් නටබුන් ව තවමත් සුරැකී තිබෙන අන්දම යි.

රුවන්වැලි සෑයේ අත්තිවාරම - රුවන්වැලි සෑය ඉදි කරන ලද්දේ දුටුගැමුණු රජතුමා විසිනි. එය ඒ කාලය වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ඉදි කොට තිබූ විශාලතම ස්තූපය යි. පැරණි කාලයේ ඉදි කළ ගොඩනැගිල්ලක් පිළිබඳ සෑහෙන තරමේ දීර්ඝ විස්තරයක් ලියැවී තිබෙන්නේ රුවන්වැලි සෑය සම්බන්ධයෙනි. විශේෂයෙන් ම මෙම සුවිසල් ස්තූපයේ අත්තිවාරම සකස් කළ ආකාරය පිළිබඳ විචිත්‍ර වූත් විස්තරාත්මක වූත් පැහැදිලි කිරීමක් ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල දක්නට තිබේ. ඒ විස්තරයට අනුව පළමු ව එම ස්තූපය ඉදි කිරීමට නියමිත ස්ථානයේ රියන් හතක් ගැඹුරට පොළොව සාරා තිබේ. අනතුරුව සවිමත් මිනිසුන් ලවා හුණුගල් ගෙන්වා එම වළට දමා ඒවා කැබලි කොට ජලය වත් කොට හම් සපත්තු පැළඳවූ ඇතුන් යොදා පාගා මට්ටම් කර තිබේ. ඉන් පසු ඒ ගල් අතරට වෙඬරු මැටි නමින් හැඳින්වෙන මැටි වර්ගයක් අතුරා සවිමත් කෙරිණි. පසුව එම ගල් තට්ටුව මත නැවතත් ගල් තට්ටුවක් ද ඒ මත බොරලු තට්ටුවක් ද බොරලු තට්ටුව මත පළිඟු ගල් තට්ටුවක් ද අතුරුවනු ලැබිණි. ඉන් පසුව ඒ ගල් තට්ටුව මත නවනීත නම් මැටි වර්ගය ආලේප කරණු ලැබිණි. අනතුරුව රසායන දියරයකින් දිය කර ගන්නා ලද දිවුල් මැලියම් තවරන ලද ලෝහ දූලක් ඒ මත අතුරවනු ලැබිණි. ඒ මත තල තෙල්වලින් තෙමන ලද රත්සිරියල් ගල් අතුරවනු ලැබිණි.

මෙම විස්තරයට අවධානය යොමු කරන විට අවබෝධ වන්නේ රුවන්වැලි සෑයේ අත්තිවාරම නූතන කොන්ක්‍රීට් තාක්ෂණයට සමාන ක්‍රමවේදයක් අනුව සකස් කර තිබෙන බව යි. එවැනි ශක්තිමත් පදනමක් ඊට යොදා තිබෙන්නේ ඒ මත ඉදි කරන දැවැන්ත ගඩොළු ස්තූපයේ බර දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ නොනැසී දරා සිටීම අවශ්‍ය නිසා ය. මීට අවුරුදු දෙදහස් දෙසීයකට පමණ ඉහත කාලයක දී විශාල ගොඩනැගිල්ලක් ඉදි කිරීමේ දී අපේ ඉංජිනේරුවන් කල්පනා කළ ආකාරයත් ඒ අනුව ක්‍රියා කළ ආකාරයත් ඊට අදාළ විද්‍යාත්මක සිතිවිලිලත් මෙම නිදසුන මගින් පිළිබිඹු වේ.

ඡායාරූපය අංක 5.1 යකඩ උණු කිරීමේ තාක්ෂණය ඉතා පැරණි කාලයක සිටි අපේ රටේ ශිල්පීන් ප්‍රගුණ කර තිබූ තාක්ෂණයකි. එලෙස යකඩ උණු කිරීමට භාවිත කළ යකඩ උදුන් රාශියක් පුරාවිද්‍යාඥයින් විසින් අනාවරණය කර ගෙන තිබේ. මෙම ඡායාරූපයේ වම්පස දැක්වෙන්නේ සබරගමු පළාතට අයත් සමනළ වැව ප්‍රදේශයෙන් සොයා ගන්නා ලද එවැනි නටබුන් ව ගිය පැරණි යකඩ උදුනකි. එය ස්වාභාවික සුළං බලයෙන් ක්‍රියාත්මක කර තිබේ. දකුණුපස ඡායාරූපයේ දැක්වෙන්නේ පුරාවිද්‍යාඥයින් විසින් එවැනි උදුනක් අලුතින් සාදා ඇති අන්දම යි (ඡායාරූපයේ අයිතිය ජිලියන් ජුලෙෆ් සතු ය).

නගර නිර්මාණය හා උද්‍යාන නිර්මාණය - ගොඩනැගිලි සෑදීම සහ උද්‍යාන අලංකරණය සම්බන්ධයෙන් ඉතා ඉහළ දැනුමක් අපේ පැරණි සමාජය තුළ පැවතිණි. මේ සඳහා දැක්විය යුතු හොඳ ම නිදර්ශනය සීගිරියේ නාගරික සැලැස්ම සහ එහි තිබෙන උද්‍යාන සංකීර්ණය යි. සීගිරිය යනු ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් පස්වන සියවසේ දී ඉදි කරන ලද විශිෂ්ට නාගරික මධ්‍යස්ථානයකි. අතිවිශාල හුදකලා පර්වතයක් කේන්ද්‍ර කර ගෙන එය ගොඩ නගා තිබේ. සීගිරි පර්වතය එහි අවට තැනිතලාවේ සිට මීටර 200 ක උසකින් යුක්ත ය. මාලිගයක නටබුන් දක්නට තිබෙන පර්වතයේ මුදුනේ වපසරිය හෙක්ටයාර තුනකට ආසන්න ය. පර්වතය කේන්ද්‍ර කර ගෙන පිහිටා තිබෙන නැගෙනහිර සහ බටහිර රාජකීය ප්‍රවේශ පිළිවෙළින් හෙක්ටයාර 40 සහ 90 යන ප්‍රමාණවලින් යුක්ත ය. මෙම නාගරික සංකීර්ණය වටා එහි ආරක්ෂාව පිණිස ඉදි කර තිබෙන ගඩොළු ප්‍රාකාරවල දිග කිලෝමීටර 10 කට ආසන්න ය. මීට අමතර ව සීගිරි පර්වතය වටා දිවෙන පරිදි සකස් කර තිබෙන දිය අගල්වල මුළු දිග කිලෝමීටර 8 කි. මේ සියලු දෑ ඉදි කර තිබෙන්නේ විධිමත් ලෙස සැලසුම් කරන ලද ගණිතානුකූල ආකෘතියකට ය.

සනීපාරක්ෂාව, ස්වස්ථතාව හා වෛද්‍ය ක්‍රමය - වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය පිළිබඳ සැලකිය යුතු තරමේ දීර්ඝ ඉතිහාසයක් ශ්‍රී ලංකාව සතු ව තිබේ. පණ්ඩුකාභය රජුගේ පාලන කාලයේ දී අනුරාධපුරයේ ඉදි කොට තිබූ මාතෘ නිවාස (සිවිකා සාලා) ගැන මහාවංසයේ සඳහන් වේ. දුටුගැමුණු රජතුමා විසින් රෝහල් දහ අටක් ඉදි කරන ලද බව වංසකථාවල සඳහන් ය. ඒවායේ සේවය කරන ලද වෛද්‍යවරුන් පිළිබඳව සෙල්ලිපිවල සඳහන් වන දෑ මෙම පොතේ මීන් පෙර සඳහන් කෙරිණි.

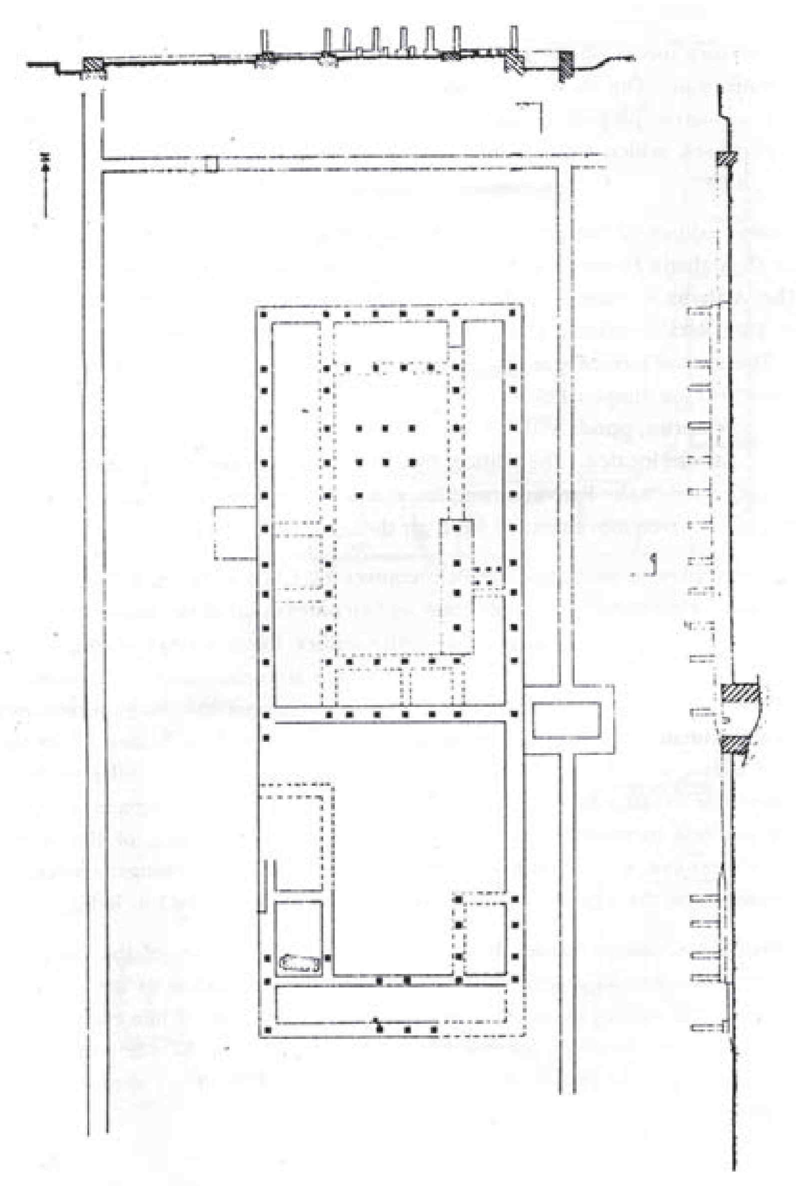
අපේ රටේ සිටි ඇතැම් පාලකයෝ ද වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය මැනවින් ප්‍රගුණ කළ අය වූහ. නොවන අවස්ථාවල දී වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය පුළුල් කිරීමට සිය නොම ද අනුග්‍රාහකත්වය ලබා දුන්හ. 1982 වසරේ දී මීට අදාළ ඉතා වැදගත් පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි සොයා ගැනීමට පුරාවිද්‍යාඥයෝ සමත් වූහ. ඒ පොළොන්නරුවේ පිහිටි ආලාහන පිරිවෙන නමින් හැඳින්වෙන පැරණි නටබුන් සහිත භූමිය කැණීමට ලක් කිරීමේ දී ය. එහි දී එම ස්ථානයේ පැවති පැරණි රෝහලක නටබුන් මතු කෙරිණි.

අඩි 147.5 ක් දිගැති අඩි 109.2 පළලැති රෝහල් ගොඩනැගිල්ලක් එහි තිබිණි. ඒ තුළ තිබී සොයා ගන්නා ලද දේ අතර සංකීර්ණ ශල්‍යකර්ම සඳහා භාවිතකරන මෙවලම් ද විය. ඒ පුරාවස්තු මඟින් අපේ පැරණි වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය කෙතරම් දියුණු තත්ත්වයක පැවතියේ ද යන කාරණය පෙන්වා දෙයි.

මෙයට අමතර ව වෛද්‍ය පොත්, බෙහෙත් ඔරු, වෛද්‍යවරු සඳහා ගම්බිම් වෙන් කිරීම, ඔසු උයන් ඇති කිරීම පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය වී ඇත.

දැනට ශේෂ ව ඇති කැසිකිළි වැසිකිළි නටබුන්වලින් පැරන්නන් තුළ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ මනා අවබෝධයක් තිබූ බව පෙනී යයි.

ගොඩනැගිලි නිර්මාණයේ දී ඒවා පරිහරණය කරන්නන්ගේ ස්වස්ථතාව පිළිබඳ අවධානය යොමු කළ බව පැහැදිලි වේ.

සැලසුම අංක 5.1 පොළොන්නරුවේ ආලාහන පිරිවෙන රෝහලේ බිම් සැලැස්ම. මෙම රෝහල පළමු වන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ කාලයේ පටන් ක්‍රියාත්මක ව පැවතියකි

රාජ මාලිගාවල පාවිච්චි කරන ලද වැසිකිළි හා කැසිකිළි පද්ධතිය ඉතා ගැඹුරු වළකට අප ද්‍රව්‍ය පිට කිරීමට සකස් කර ඇත. පරිසරයට හානි නොවන අයුරින් අපද්‍රව්‍ය පිට කිරීමට ඒ අනුව කටයුතු කළ බව පෙනී යයි. පොළොන්නරුවේ නටබුන්වලින් අපවිත්‍ර ජලය ගලා යාමට සැකසූ කාණු පද්ධතියක් ද හමු වී ඇත. එමෙන් ම නාන පොකුණුවල ද විශේෂ නළ මාර්ග හරහා අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමට කටයුතු කර ඇත. ආලාහන පිරිවෙන පිළිබඳ මහාවංශයේ එන තොරතුරුවල එහි ගොඩනැගිලි ප්‍රමාණයට ගැළපෙන ලෙස වැසිකිළි හතක් සාද ඇති බව සඳහන් වේ. ඒ අනුව හෙළ වාස්තු විද්‍යා

පුරාණ යකඩ නිස්සාරණ තාක්ෂණය

ඉතා පුරාණ කාලයක සිට අපේ මුතුන්මිත්තෝ යකඩ නිස්සාරණය කිරීමේ තාක්ෂණය හොඳින් දැන සිටියහ. ඌව පළාතට අයත් බෙරගලින් සොයා ගෙන ඇති ක්‍රිස්තු පූර්ව 2400 ට දින නිර්ණය කර තිබෙන සෙහොන් ගැබක තිබී යබොර කැබැල්ලක් සොයා ගැනීමට පුරාවිද්‍යාඥයෝ සමත් වූහ. එය ඒ කාලයේ යකඩ උණු කළ බව පෙන්වන සාක්ෂියකි.

ශ්‍රී ලංකාවේ යකඩ නිස්සාරණය කිරීමේ පැරණි තාක්ෂණය කෙබඳු ද යි වටහා ගැනීමට ඉවහල් වන ප්‍රධාන අවස්ථා දෙකක් තිබේ. එයින් පළමු වැන්න සබරගමු පළාතට අයත් බලංගොඩ සමනළ වැව ප්‍රදේශයෙන් සොයා ගන්නා ලද පැරණි යකඩ උඳුන් ය. දෙවැන්න මධ්‍යම පළාතට අයත් සීගිරියට නුදුරු අලකොළ වැව දෙහිගහ ඇළකන්ද නම් ප්‍රදේශයෙන් සොයා ගන්නා ලද පැරණි යකඩ උඳුන් ය. ස්වාභාවික පරිසරයේ පවතින යකඩ බහුල ගල්වලින් යකඩ ලෝහය වෙන් කර ගැනීමට නම් ඒවා අධික උෂ්ණත්වයකට රත් කළ යුතු ය. යකඩ උණුවන්නේ උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 1538 දී ය. මෙලෙස අධික උෂ්ණත්වයක් ලබා ගැනීමට නම් ඉතා ම කාර්යක්ෂම තාක්ෂණයක් තිබීම අවශ්‍ය ය. සමනළ වැව යකඩ නිස්සාරණය කර තිබෙන්නේ ක්‍රිස්තු පූර්ව තෙවන සියවසේ දී ය. ඒ සඳහා යොදා ගෙන තිබෙන උඳුන් දැල්වීමට භාවිත කර ඇත්තේ ස්වාභාවික සුළං බලය යි. කඳු මුහුණතක ඉදි කර තිබෙන මෙම උඳුන් කඳු අතරින් ගලා එන සුළං මගින් පැය 12 කට ආසන්න වේලාවක් නොනිවී දැල්වී තිබේ. අදටත් වසරේ මෝසම්සුළං කාලයට සවස් යාමයේ එම ප්‍රදේශයේ හරහා හමන සුළං පසු දා පහන් වන තුරු අඛණ්ඩ ව හමා යයි. යකඩ සහිත ස්වාභාවික ගල් කැබලි කොටා මැටියෙන් සකස් කළ උඳුන්වලට දමා ඒ මතට අඟුරු ද එක්කොට

ඡායාරූපය අංක 5.5 පොළොන්නරුවේ ආලාහන පිරිවෙන රෝහලේ කැණීම් කටයුතුවල දී රෝහල් ගොඩනැගිලිවල නටබුන් අතර තිබී සොයා ගන්නා ලද ලෝහමය කතුරු කිහිපයක්. මේවා රෝහලේ සැත්කම් සඳහා භාවිත කරන ලද ඒවා යි.

සවස් කාලයේ ගිනි දැල්වීමෙන් පසු ස්වාභාවික සුළං බලයෙන් පසු දින අලුයම තෙක් ඇවිලී ඉන් යකඩ වෙන් වේ. සමනළ වැව යකඩ නිස්සාරණය කිරීමට භාවිත කර තිබෙන්නේ ලිමොනයිට් සහ හෙමටයිට් යන රසායන විද්‍යාත්මක නම්වලින් හඳුන්වන ගල් වර්ග යි. මෙම උඳුන් දැල්වීම සඳහා යොදා ගෙන තිබෙන්නේ 'මරං' නමින් හැඳින්වෙන ගස් පුළුස්සා ලබා ගන්නා අඟුරු ය. අදත් ඒ පළාතේ මෙම ගස් වැවී තිබේ. මෙම ගස් වර්ගය හැඳින්වීමට 'යකඩමරං' යන වචනය ද භාවිත කෙරේ.

දෙහිගහ ඇළකන්ද ප්‍රදේශයේ යකඩ උඳුන් දැල්වීමට අවශ්‍ය කරන සුළං බලය ලබා ගෙන තිබෙන්නේ මයිනහමක ආධාරයෙනි. ක්‍රිස්තු පූර්ව 180 සිට ක්‍රිස්තු වර්ෂ 200 පමණ දක්වා කාලය තුළ එහි යකඩ නිස්සාරණය සිදු කර තිබේ.

සුළු කර්මාන්ත - මීට අමතර ව සුළු කර්මාන්ත යටතේ විවිධ ආභරණ සැකසීම, මැටි කර්මාන්තය, මැණික් හා කම්මල් කර්මාන්තය පැවතිණි.

විවිධ ආභරණ සැකසීමේ තාක්ෂණය පිළිබඳ හොඳ ම උදාහරණයක් ලෙස ජේතවන කැණීම්වලින් හමු වූ රන් ආභරණය ගත හැකි ය. එය වී ඇටයක ප්‍රමාණයේ තැල්ලක කොටසකි. එහි මල් කැටයම් 21 ක් තිබී ඇත. එය නූතන රන්කරුවාට අභියෝගයක් වනු ඇත. එමෙන් ම අභයගිරි කැනීමේ දී සොයා ගන්නා ලද වර්ණාලිප්ත උළුවලින් මෙරට මැටි කර්මාන්තයේ දියුණුව කදිමට පෙන්නුම් කරයි. කම්මල් කර්මාන්තයේ ද විශාල දියුණුවක් වූ බව මෙම යුගවලට අයත් දනට හමු වී ඇති විවිධ ආයුධ, ආරක්ෂක උපාංග හා ශෛලීය උපකරණ අනුව පෙනේ.

5.2.3 දේශීය වත්සිරිත්

බුදුදහම ජනතාව අතර ප්‍රචලිතව තිබුණ ද කෘෂිකාර්මික අවශ්‍යතා සඳහා එකල ජනතාව වෙනත් යාතුකර්මික පූජා වෙත ද නැඹුරු වී සිටියහ. විවිධ ප්‍රාදේශික දෙවිවරුන් වෙනුවෙන් කරන පුද පූජා ඒ අතර ප්‍රධාන ය. ඒ හැරුණු විට එදිනෙදා ගැටලු විසඳා ගැනීමට කෙම්පහන් ක්‍රම යනුවෙන් හැඳින්වෙන සරල විධි ක්‍රමයක් ද අනුගමනය කෙරිණි. මෙහි දී සාමාන්‍යයෙන් සිදු කරනු ලබන්නේ මී තෙල් තලතෙල් ආදි කිසියම් තෙල් වර්ගයකින් පහනක් හෝ පහන් කිහිපයක් දල්වා කිසියම් පූජාවක් පැවත්වීම යි. වගාවලට ඇතිවන කෘමි උවදුරු වළක්වා ගැනීම හරකුන්ට වැළඳෙන ඇතැම් රෝග නිවාරණය කිරීමට අපේ පැරැන්නෝ කෙම්පහන් ක්‍රම අනුගමනය කළ හ.

පැරණි කාලයේ දෙවියන් උදෙසා කරන ලද පුදපූජා සම්බන්ධයෙන් ඉතා වැදගත් දෙයක් සොයා ගැනීමට 2009 වර්ෂයේ දී පුරාවිද්‍යාඥයෝ සමත් වූහ. රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් ගල්පාය නම් ප්‍රදේශයේ කැණීම් කළ ඔවුන්ට පැරණි දේවාලයක නටබුන් සොයා ගත හැකි විය. අඩි 6 ක පමණ විෂ්කම්භයක් ඇති වෘත්තාකාර හැඩයකට මැටි වළං යටිකුරු කොට නමා තිබූ එහි ඇතුළත අවකාශයේ ගිනිගොඩක සලකුණු ඉතිරි වී තිබිණි. ගිනිගොඩ අසල ගවයකුගේ හක්කක් ද මැටි කොතලයක කොටස් ද ඉතිරි වී තිබෙනු දැකිය හැකි විය. ඒ සියල්ල ආවරණය කරන පරිදි ගොඩ නගා තිබූ මඩුවකට අයත් කණුවළවල් ද මතු කර ගැනීමට පුරාවිද්‍යාඥයෝ සමත් වූ හ. පසුව කරන ලද විශ්ලේෂණවල දී පෙනී ගිය කාරණය වූයේ එය කිරිමඩු ශාන්තිකර්මය පැවැත්වීමට භාවිත කරන ලද තැනක් බව යි. කිරිමඩු ශාන්තිකර්මය පවත්වන්නේ ගවයින්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා යි. විද්‍යාත්මක දිනනිර්ණ අනුව එම දේවාලය ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් තුන්වන සියවසට අයත් බව තහවුරු විය. ගවයින්ගේ ආරක්ෂාව පතා කිරිමඩු ශාන්තිකර්මය පැවැත්වීම අදත් සබරගමු පළාතේ සහ ඌව පළාතේ දක්නට තිබෙන කටයුත්තකි.

සිතුවම අංක 5.7 ගල්පායෙන් සොයා ගන්නා ලද පැරණි දේවාලය මුල් අවස්ථාවේ දී පවතින්නට ඇති ආකාරය පිළිබිඹු වන අන්දමට සිත්තරෙකු විසින් ඇඳ තිබෙන චිත්‍රයක්

5.2.4 දේශීය දැනුම

මැනීම සහ ගණනය - පැරණි කාලයක පටන් ස්වභාව ධර්මයේ පවතින මූලධර්ම ගැන අවබෝධ කර ගැනීමෙන් ඊට අදාළ දැනුමක් අපේ පැරණි සමාජය තුළ පැවතියේ ය. කිසියම් සමාජයක් තුළ විද්‍යාත්මක දැනුමක් පවතින බව පෙන්නුම් කරන එක් දර්ශකයක් වන්නේ ස්වභාව ධර්මයට අයත් භෞතික තත්ත්ව මැන ගැනීමට සමත් ක්‍රමවේදයක් පැවතීම ය. අපේ පැරණි මිම් ඊට නිදසුන් ලෙස ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

අවකාශය මැනීම

අවකාශය මැන ගැනීමට අපේ පැරැන්නන්ට අවශ්‍ය වූයේ ගොවිතැන් සඳහා ඉඩම් භාවිත කිරීමේ දී ය. එහෙයින් ඒ සඳහා සුදුසු මිම් සකස් කර ගන්නා ලද්දේ ගොවිතැන ආශ්‍රයෙනි. එහි දී කිරිය, අමුණ, කරීසය, පෑල යන මිම් භාවිත විය. කරීස එකක කුඹුරක් යනු වී කරීසයක් වැපිරිය හැකි තැනකි. කරීස 1ක් අමුණු 4කට සමාන ය. අමුණක් යනු වර්තමාන අක්කර 2කට සමාන භූමි ප්‍රදේශයකි. මෙලෙස ගුණාකාර සබඳතාවක් මිනුම්වල තිබීම උසස් ගණිතානුකූල ලක්ෂණයකි. මෙහි දී අවධානයට ගත යුතු කරුණ වන්නේ අවකාශය මැනීම සඳහා මෙරට පැරැන්නන් විසින් යොදා ගෙන තිබෙන්නේ පරිමාව මැනීමට අදාළ ඒකක වීම යි. මේ සඳහා පහත දැක්වෙන චක්‍රය දෙස අවධානය යොමු කරන්න.

ලාහ 40 = පෑල 1

පෑළ 12 = කුරුණි 12

කුරුණි 44 = අමුණු 1

අමුණු 1 = කරීස 0.25

ඡායාරූපය අංක 5.6 සබරගමු පළාතට අයත් පල්ලේබැද්දේ ගල්පාය නම් ගමේ තැනක තිබී සොයා ගන්නා ලද පැරණි දේවාලයක නටබුන්. මෙය පොළෝ මට්ටමේ සිට අඩි 4ක පමණ ගැඹුරින් වැළලී තිබිණි. කිරිමඩු යාගය පැවැත්වූ තැනක් ලෙස හඳුනා ගෙන තිබෙන මෙම ස්ථානය ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් දෙවන සියවසට අයත් වූවකි.

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් දුනුමඩලාකන්ද නමින් හැඳින්වෙන ස්ථානයෙන් සොයා ගෙන තිබෙන භාතිකාභය රජු විසින් ලියවන ලද සෙල්ලිපියක එම ප්‍රදේශයේ පිහිටා තිබූ දාගැබකට එක් කරීසයක් බැගින් පූජා කරන ලද ඉඩම් විස්තරයක් සඳහන් වේ. අනුරාධපුර හොරිවිල ප්‍රදේශයෙන් හමු වූ කුටකණ්ණාභය රජුට අයත් සෙල්ලිපියක ඒ ප්‍රදේශයේ එකල පිහිටා තිබූ තිස්ස නම් විහාරයකට කරීස අටක ඉඩමක් පූජා කළ බව දැක්වේ.

දිග මැන ගැනීමට ද පැරණි කාලයේ ක්‍රමවත් මිමි පද්ධතියක් භාවිතයේ පැවතිණි. එහි කුඩා ම ඒකකය වූයේ පරමාණුව යි. එය ඉතා කුඩා මිම්මකි. කෙටි දුර මැනීමට ආංගුලය සහ වියත යන මිමි භාවිතයේ පැවතිණි. වියතක් යනු අඟල් 9 කි. ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීමේ දී සහ පිළිම නෙළීමේ දී කුඩා මිමි භාවිතය අත්‍යවශ්‍ය විය. දිග දුර මැනීමට යොදා ගන්නා ලද්දේ ගව්ව, යොදුන සහ උසබ යන මිනුම් ය. නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා ප්‍රධාන මාවත්වල ගව්වෙන් ගව්වට ගල් කණු සිටුවීමට නියෝග කළේ ය. එය වර්තමාන කිලෝමීටර කණුවලට සමාන ය. එම ගල් කණු හඳුන්වන ලද්දේ ගාවුත කණු යන නමිනි. එවැනි ගාවුත කණු දෙකක් දකුණු පළාතට අයත් කටුගහගල්ගේ සහ වැලිගත්ත යන ප්‍රදේශවලින් සොයා ගෙන තිබේ. මෙම මිමි ක්‍රමය පැරණි කාලයේ පෙරදිග රටවල පොදුවේ භාවිත කළ එකක් බව පෙනේ. එහි පවතින ගණිතානුකූල බව පහත දැක්වා ඇති චක්‍රය ඇසුරෙන් අවබෝධ කර ගන්න.

පරමාණු 36 = අණු 1
අණු 36 = තජ්ජාරි 1
තජ්ජාරි 36 = රථරේණු 1
රථරේණු 36 = ලික්ඛ 1
ලික්ඛ 7 = ඌක 1
ඌක්ඛ 7 = ධඤ්ඤමාස 1
ධඤ්ඤමාස 7 = ආංගුල 1
ආංගුල 12 = වියත් 1

බර මැනීම

බර මැනීමට ද එකල විධිමත් ඒකක තිබිණි. විශේෂයෙන් ම වෙළෙඳ කටයුතුවල දී යම් යම් වෙළෙඳ භාණ්ඩවල බර නිවැරදිව මැන ගැනීමට අවශ්‍ය විය. වෙළෙඳ කටයුතුවල දී ව්‍යාජ බර කිරුම් සිදු කිරීම නීති විරෝධී කටයුත්තක් ලෙස සැලකිණි. සොරබොරවැව ටැම් ලිපියේ සඳහන් වන ආකාරයට රජය විසින් අනුමත නොකරන ලද තරාදි පඩි කිරුම්- මිනුම් සඳහා භාවිත කිරීම තහනම් කටයුත්තකි. පුරාණ කාලයේ ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිත වූ බර මැනීමේ මිනුම් ක්‍රමවල ස්වරූපය පහත දැක්වෙන චක්‍රය ඇසුරෙන් තේරුම් ගන්න.

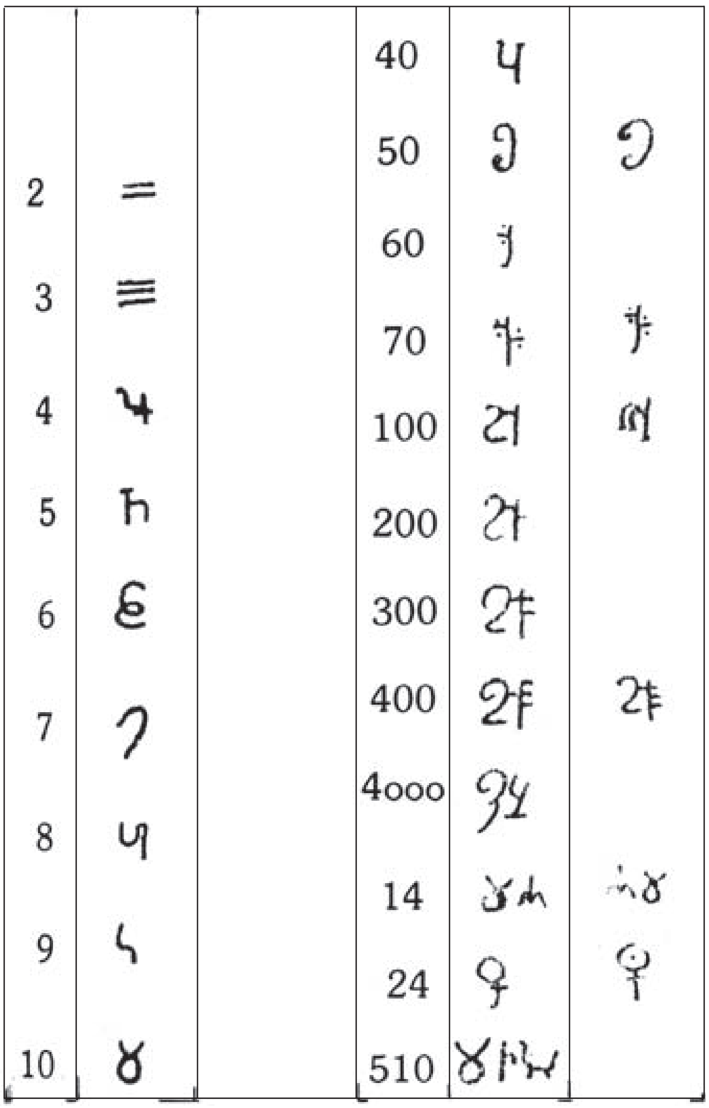
වීහ 4 = ගුන්ජා 1
ගුන්ජා 2 = මාසක 1
මාසක 2.5 = අක 1
අක 8 = ධරණ 1
ධරණ 5 = ස්වර්ණ 1
ස්වර්ණ 2 = පල 1

මෙලෙස මිනුම භාවිත කිරීමේ දී ඒවා සටහන් කිරීමට අංක අවශ්‍ය වන බව අපි හොඳින් දනිමු. වර්තමානයේ අප භාවිත කරන්නේ අරාබි ජාතිකයින් විසින් හඳුන්වා දෙන ලද අංක යි.

එහෙයින් ඒවා අරාබි ඉලක්කම් යනුවෙන් හැඳින් වේ. එහෙත් අපේ රටේ පැරණි අංක ක්‍රමයක් තිබිණි. එකේ සිට දහස දක්වා වූ පරාසයේ අංක පැරණි සෙල්ලිපිවල දකින්නට තිබේ. ඒවා ලියා ඇත්තේ කෙසේ ද යි 5.1 රූප සටහනේ දක්වා තිබේ.

කාලය මැනීම

කාලය ගණනය කිරීම කෘෂිකර්මය මත පදනම් වූ සමාජයකට ඉතා වැදගත් අවශ්‍යතාවකි. බෝග

සටහන අංක 5.1 ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතා පැරණි සෙල්ලිපිවල දක්නට තිබෙන සංඛ්‍යා රූප කිහිපයක්.

වැපිරීම සහ අස්වැන්න නෙළීම ආදි දෑ නියමිත කාලයට අනුව කළ යුතු ය. කාලය මැනීම ඉතා සූක්ෂ්ම ව කළ යුතු කාර්යයකි. කාලය මැනීමට අපේ පැරැන්නන් භාවිත කළ ක්‍රමය තේරුම් ගැනීමට ප්‍රමාණවත් සාක්ෂි මූලාශ්‍රයවල දක්නට තිබේ. දිගු කාලයක් මැන ගැනීමට වර්ෂය යන අදහස භාවිත විය. එය චන්ද්‍රයාගේ ගමන අනුව පදනම් වූ මාස ක්‍රමයකට සකස් වූවකි. අමාවක දින සිට පසළොස්වක දින දක්වා දින පසළොසක් ද පසළොස්වක් දින සිට නැවත අමාවක දින දක්වා දින පසළොසක් ද ඇතුළු දින තිහක කාලය මාසය ලෙස සැලකිණි. මෙම කොටස් දෙක පිළිවෙළින් පූර්වපක්ෂය සහ අවපක්ෂය යනුවෙන් හැඳින්විණි. දින තිහක මාස නම් කිරීම සඳහා දුරුතු, නවම්, මැදින් ආදි වශයෙන් පෙරදිගට ආවේණික ව පැවති ක්‍රමය භාවිත විය.

මාස දොළසක කාලය හැඳින්වීමට 'වස' යන පදය හෝ 'හවජර' යන පදය සෙල්ලිපිවල යොදා තිබේ. 'වස' යන පදය සංස්කෘත භාෂාවේ 'වර්ෂ' යන යෙදුමෙන් ද 'හවජර' යන පදය සංස්කෘත භාෂාවේ 'සංවත්සර' යන යෙදුමෙන් ද සකස් විය. වර්තමානයේ භාවිත වන 'අවුරුදු' යන වචනය සෑදෙන්නේ පුරාණ කාලයේ එසේ යෙදුණු හවජර යන පදයෙනි. (හවජර > හවුරුදු > අවුරුදු). දිනය යන අදහස හැඳින්වීමට එකල භාවිත කර තිබෙන්නේ 'තිරිය' යන පදය යි. කුටකණ්ණ අභය රජු විසින් වර්තමාන අම්පාර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් රජගල නම් ස්ථානයේ පිහිටුවා තිබෙන සෙල්ලිපියක 'තත' යන වචනය යොදා තිබේ. ඉන් අදහස් කරන්නේ තීරිය යන්න යි. දිනයක් සෑදී තිබෙන්නේ මුහුර්තවලිනි. අප භාවිත කරන 'මොහොත' යන වචනය සෑදී තිබෙන්නේ මෙකී මුහුර්ත යන වචනයෙනි.

මිම් සහ අංක භාවිත කිරීම සඳහා විද්‍යාත්මක ලෙස කල්පනා කිරීම අවශ්‍ය ය. ලෝකයේ පවතින සංකීර්ණ ගති ලක්ෂණ එමගින් අවබෝධ කර ගැනීමට අපේ මුතුන්මිත්තන් එලෙස කල්පනා කර ඇති බව ඉහත සඳහන් කළ කරුණුවලින් අවබෝධ කර ගත හැකි ය. එවැනි මිනිත සංකල්ප ආධාර කොට ගෙන පුරාණ කාලයේ විසූ ලාංකිකයින් සතු ව තිබූ විද්‍යාත්මක අත්දැකීම් කිහිපයක් මෙම පාඩමේ විස්තර කර තිබේ.

දෑදිගම ඇත් පහන - පළමු වන පරාක්‍රමබාහු රජතුමා (ක්‍රි.ව. 1153-1186) ඉපදුණු ස්ථානය ලෙස සැලකෙන පුංඛගාම නම් තැන වර්තමානයේ හැඳින්වෙන්නේ දෑදිගම යනුවෙනි. එය පිහිටා තිබෙන්නේ කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ය. ඒ රජතුමාගේ උත්පත්තිය සිහිගන්වනු පිණිස එහි ස්තූපයක් ඉදි කර තිබේ. එය හැඳින්වෙන්නේ දෑදිගම සූතිඝර චෛත්‍යය යනුවෙනි. 1951 වසරේ දී මෙම ස්තූපය පුරාවිද්‍යාඥයින් විසින් කැණීමට ලක් කරන ලදි. එම ස්තූපයේ ධාතු ගර්භයේ තිබී ලෝකඩයෙන් සාදන ලද පහනක් සොයා ගැනීමට ඔවුහු සමත් වූහ. මෙම පහන ඇතෙකු මත හිඳ සිටින මිනිස් රූප දෙකකින් සමන්විත ය. ඇතා සිය හොඬයෙන් උක් ගසක් දරා සිටී. මෙහි තිබෙන අපූර්වත්වය නම් පහනට අවශ්‍ය

ඡායාරූපය අංක 5.4 මෙම ලෝකඩ ඇත්පහන සොයා ගන්නා ලද්දේ කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කයට අයත් දැදිගම කොටවෙහෙරෙනි. පහනේ තෙල් පුරවනු ලබන්නේ ඇත් රූපයේ කුස තුළට ය. පහනේ තෙල් අඩු වීමේ දී නැවත ඊට තෙල් පිරීමට ස්ථිතික ජලවිද්‍යා මූලධර්මය යොදා ගෙන තිබේ. භෞතික විද්‍යාවට අයත් මූලධර්ම ගැන අපේ පැරණි ශිල්පීන්ට තිබූ දැනුමේ මහිමය ඉන් විදහා දැක්වේ.

තෙල් ඇතාගේ උදරයේ ගබඩා කොට ඒ සතාගේ ලිංගය හරහා පහනට තෙල් වැස්සීමට සලස්වා තිබීම යි. පහනේ තෙල් දැවී අඩුවෙත් ම අනායාසයෙන් ම ඇතාගේ උදරයේ තිබෙන තෙල් පහනට ගලා එයි. මෙහි දී අනුගමනය කර තිබෙන්නේ විද්‍යාත්මක මූලධර්මයකි. එය අයත් වන්නේ අචල ජලවිද්‍යාවට ය. මෙහි තෙල් පාලනය වීම ස්වයංක්‍රීය ව සිදු වේ. සංකීර්ණ භෞතික විද්‍යාත්මක මූලධර්ම පිළිබඳ දැනුම පැරණි ශ්‍රී ලාංකික ඉංජිනේරුවන් සතු ව එකල පැවති බව සනාථ කිරීමට දැදිගම සූතිඝර චෛත්‍යයේ ලෝකඩ ඇත් පහන කදිම නිදර්ශනයකි.

ක්‍රියාකාරකම් 2

1. අපේ ආදි මුතුන් මිත්තන්ගේ විද්‍යාත්මක දැනුම සහ තාක්ෂණ කුසලතාව යන මැයෙන් රචනාවක් ලියන්න.

2. පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ භාවිත කළ විද්‍යාව හා තාක්‍ෂණයෙන් දේශීය අනන්‍යතාව පිළිබිඹු වන අවස්ථා උදාහරණ ඇසුරෙන් පැහැදිලි කරන්න.

වැදගත් කරුණු

1. විද්‍යාව සහ තාක්ෂණය යන දෙපදයෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ ස්වභාව ධර්මයේ පවතින මූලධර්ම තේරුම් ගැනීමත් ඒ අනුව ක්‍රියාකිරීමට අවශ්‍ය උපායමාර්ග නිර්මාණය කිරීමත් ය.

2. අවකාශය, කාලය සහ පදාර්ථය මැන ගැනීමට අවශ්‍ය කරන මිම් අපේ පැරැන්නන් විසින් නිපදවා තිබිණි.

3. විද්‍යාත්මක මූලධර්ම ප්‍රායෝගික ලෙස ආදේශනය කර තමන්ගේ වැඩ කටයුතු පහසු කර ගැනීමට අපේ මුතුන්මිත්තෝ ක්‍රියා කළ හ.

4. බටහිර රටවල දියුණු වූ නූතන විද්‍යාව ඉතා ම ප්‍රයෝජන වන්නා සේ ම පෙරදිග රටවල වැසියන් නිපදවූ විද්‍යාව ද එලෙස ම ප්‍රයෝජනවත් ය. නිදසුනක් ලෙස චීනයේ පැවති පැරණි විද්‍යාත්මක අදහස් මුළු මහත් ලෝකයට ම බලපෑවේ ය. ශ්‍රී ලංකාවේ නිපදවන ලද බිසෝකොටුවේ තාක්ෂණය දකුණු ආසියාවට පැතිර ගියේ ය.

5. අපේ ගැමියන් අතර පවතින යාතුකර්මික වත්සිරිත් ඔවුන්ගේ ජීවන ගැටලු විසඳා ගැනීමට ඔවුන් විසින් ම නිපදවා ගන්නා ලද තවත් දැනුම් පද්ධතියකි.

සීගිරි ජල උද්‍යානය - සීගිරි පර්වතයේ බටහිර කොටසේ තිබෙන නටබුන්වලින් පිළිබිඹු කෙරෙන්නේ සීගිරියේ ජල උද්‍යානය යි. සමමිතික සැලැස්මකට අනුව නිර්මාණය කරන ලද මෙම උද්‍යානයේ එක් පසෙක දක්නට තිබෙන දේ ඒ ආකාරයට ම අනෙක් පස ද ඉදි කර තිබේ. එහි බටහිර කෙළවර පිහිටා තිබෙන කොටස හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ කුඩා ජල උද්‍යානය යන අදහස දෙන ක්ෂුද්‍ර ජල උද්‍යානය යන නමිනි. සීගිරියේ උද්‍යානයේ සමස්ත බටහිර කොටස ජල උද්‍යානය යන නමින් හැඳින්වීමට හේතුව එහි දියපොකුණු, දියකාණු. දර්ශනීය ජලමල් ආදී දේ ඉදි කර තිබූ නිසා ය.

කිරිමඩු යාගය - මේ නමින් හැඳින්වෙන්නේ ගවයින්ගේ ආරක්ෂාවත් පොදුවේ ගොවිතැන් කටයුතුවල සාර්ථක බව පතා සිදු කෙරෙන ශාන්තිකර්මයකි. එය මංගර නම් වූ ස්වදේශික දෙවිකෙනෙකු මුල්කොට ගෙන සිදු කරන්නකි. මෙම ශාන්තිකර්මය සබරගමු පළාතට ආවේණික වූවකි.

දියකැටපහණ - පැරණි වැව්වල ජලය පිටතට ගැනීම සඳහා සකස් කොට තිබෙන සොරොව්වට සම්බන්ධ ගලින් කළ කණුවකි. මෙම ගල්කණුව සෙලවීමෙන් සොරොව්වේ ජලය පිටතට මුදා හැරේ. ඇතැම් විශාල වැව්වල මෙවැනි ගල්කණු *කිහිපයක් සොරොව්වට සම්බන්ධ කර තිබූ බව සෙල්ලිපිවල සඳහන් වේ.*

6 ඓතිහාසික දැනුම සහ එහි ප්‍රායෝගික ආදේශනය

හැඳින්වීම

ඕනෑ ම සමාජයක් සමතුලිත ව පවතින්නේ දැනුම පාදක කොට ගෙන යි. මෙකී දැනුම එම සමාජය අයත් ස්වාභාවික පරිසරයට සහ ඊට අනුකූල ව ජීවත් වීමේ දී නිර්මාණය වන සංස්කෘතියට අදාළ වන පරිදි ගොඩ නැගේ. එහෙයින් ලෝක ව්‍යාප්ත සමාජවල එකිනෙකට වෙනස් දැනුම් පද්ධති දක්නට තිබේ. ඒ සෑම දැනුම් පද්ධතියක් ම එය අයත් සමාජයේ නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව සහ තිරසර පැවැත්ම තහවුරු කරයි. කිසි යම් සමාජයක් මඟින් තනනු ලබන දැනුම පිළිබඳ ව්‍යුහයට විවිධාකාරයේ පැතිකඩ අයත් විය හැකි ය. සිය සමාජය සංවිධානය කර ගැනීමට අවශ්‍ය කරන ඇගයුම්, ආර්ථික හුවමාරුකම් විධිමත් කර ගැනීමට අවශ්‍ය කරන ප්‍රායෝගික පියවර ඇගයුම් හා විශ්වාස යන දෑ ඉන් සමහරකි. ඓතිහාසික සමාජයක් මඟින් නිපදවන ලද එවැනි දැනුම් ව්‍යුහ වර්තමාන සමාජයකට වුව ද අත්දැකීමක් ලබා දෙයි. සංස්කෘතික උරුමය යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ එය යි. ශ්‍රී ලංකාවේ ඓතිහාසික සංස්කෘතික උරුමයට අයත් තෝරා ගත් සංකල්ප හයක් පිළිබඳ ව ශිෂ්‍යයා තුළ සංවේදීතාවක් ඇති කිරීමෙන් ඓතිහාසික සවිඥානයක් තිබෙන පුරවැසියෙකු නිර්මාණය කිරීමේ මූලික පදනම සකස් කිරීමේ අපේක්ෂාවෙන් මෙම පාඩම ගොනු කොට තිබේ. ඒ සංකල්ප හයට ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි සමාජ සංවිධානය, නීතිය සහ සම්ප්‍රදාය, මුදල් සහ විනිමය, පරිසරය සුරැකීම, කාන්තා නියෝජනය සහ දේශීය ආහාර යන මාතෘකා ඇතුළත් වේ.

6.1 ඓතිහාසික යුගයේ සමාජ සංවිධානය

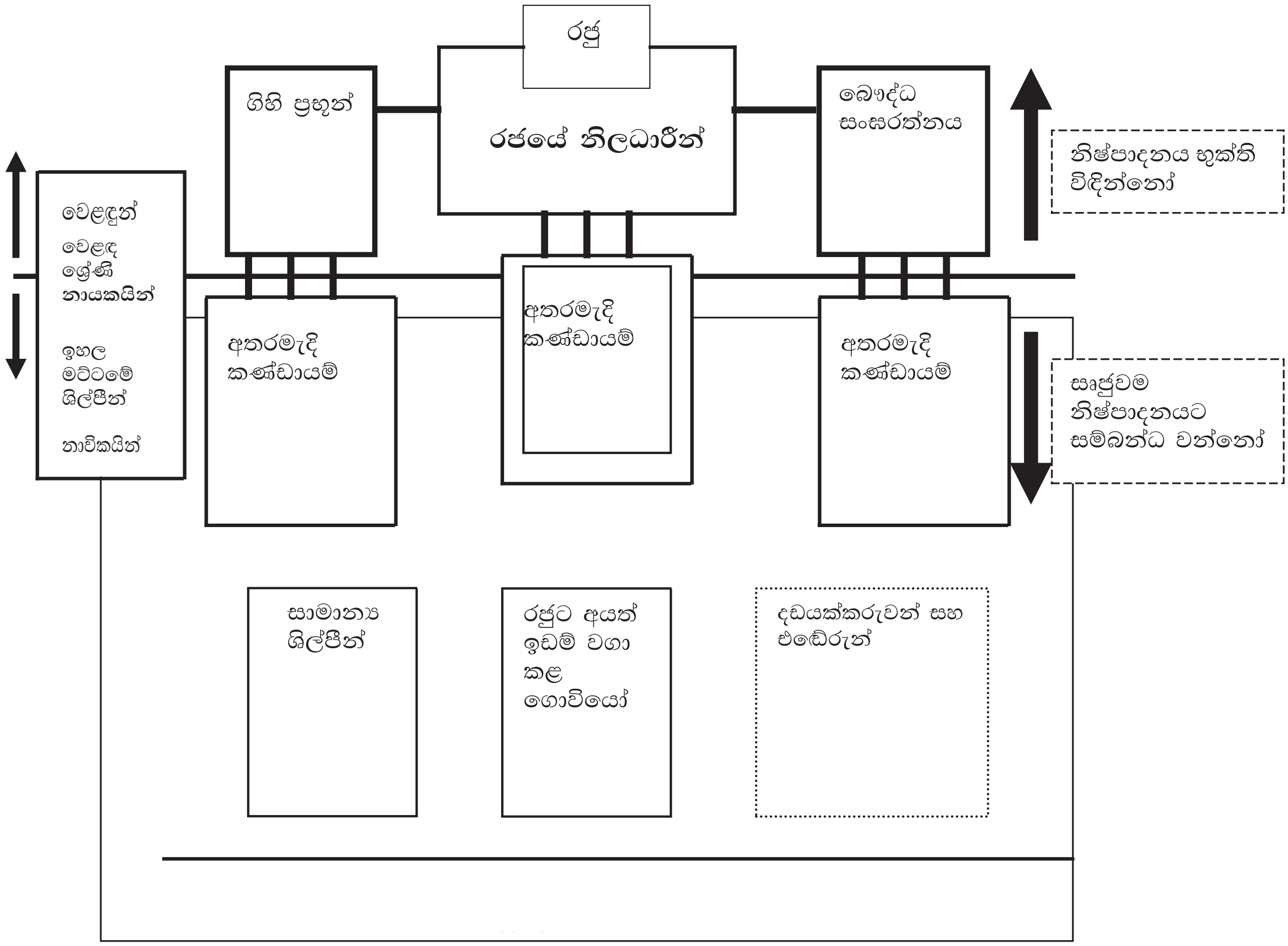
සමාජ සංවිධානය (Social organization) යනු කිසි යම් සමාජයක් තිරසර ලෙස පවත්වා ගෙන යාමට ඉවහල් වන එකී සමාජයේ වෙසෙන පුද්ගලයින් සහ කණ්ඩායම් අතර පවතින සම්බන්ධතාවල ස්වරූපය යි. එය සමාජ විද්‍යාත්මක සංකල්පයකි. ඕනෑ ම දෙයක් සාර්ථක වන්නේ එය සංවිධානාත්මක වූ විට යි. සමාජයක් වුව ද එසේ ය. සමාජ සංවිධානය අස්ථාවර වූ විට එහි පවතින නීතිය ආචාරධර්ම සහ සාම්ප්‍රදායික ඇගයුම් විනාශ වේ. එවිට ඒ සමාජය සාමකාමී බවින් තොර වීමට පටන් ගනී.

ඓතිහාසික යුගයේ දී ශ්‍රී ලංකාව පාලනය කළ බුද්ධිමත් කාර්යශූර පාලකයෝ අපේ රටේ සමාජය මැනවින් සංවිධානය කර ගැනීමට නිරතුරු ව ම කැපවෙමින් ක්‍රියා කළහ. සමාජ සංවිධානයක දක්නට තිබෙන ප්‍රධාන ලක්ෂණයක් වන්නේ පුද්ගල සම්බන්ධතාවලට අනුපිළිවෙළක් තිබීම යි. එය හැඳින්වෙන්නේ *ධූරාවලිය* යනුවෙනි. සමාජයක් තුළ *සමාජ ධූරාවලියක්* තිබේ. එය ඉහළ සිට පහළට බලය ගලා යන ව්‍යුහයක් නම් ඊට *සිරස් ධූරාවලියක්* යැයි කියනු ලැබේ. රජු ඇමැතිවරු වෙනත් රජයේ නිලධාරීන් වශයෙන් ඉහළ සිට පහළට අනුපිළිවෙළකට සකස් වීම ඊට නිදසුනකි.

සමාන්තර බලයෙන් යුත් ව්‍යුහ ද සමාජවල තිබේ. විවිධ ආයතනවල ඉහළ ප්‍රධානීන් එක සමාන මට්ටමක ලා සැලකේ. එවැනි සැකැස්මක් හැඳින්වෙන්නේ *තිරස් ධූරාවලිය* යනුවෙනි. ඇමැතිවරු, සේනාපතිවරු, භාණ්ඩාගාරිකවරු ආදීහු ඒ ආකාරයට සමාන බලතල ඇති අය යි. පැරණි කාලයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති සමාජ සංවිධානයේ ස්වරූපය පැහැදිලි කිරීම සඳහා සටහන අංක 6.1 භාවිත කරන්න.

මෙම සමාජ ධූරාවලියේ ඉහළින් ම සිටින්නේ රජු යි. රජු බෝසත් ගුණයෙන් යුක්ත විය යුතු බවත් රජකමට පරම්පරාවෙන් හිමිකම ලැබිය යුතු බවත් පිළිගැනිණි. මේ නිසා රජු උත්තරීතර ය. ඔහු රටවැසියාට ඊශ්වරයෙකු බව දැක්වෙන *නරඉසෙර* යන පදය දඹුලු විහාරයේ තිබෙන කුටකණ්ණතිස්ස රජුට අයත් සෙල්ලිපියක කොටා තිබෙන අයුරු තුන් වන පරිච්ඡේදයේ විස්තර කර ඇත.

රජුට සමීප ව කටයුතු කළෝ රාජකීය නිලධාරීහු ය. නවවන සියවසේ රචනා කරන ලද සෙල්ලිපිවල මෙවැනි නිලධාරීන් හැඳින්වීමට *රද්කොල් සම්දරු* යන යෙදුම භාවිත කර තිබේ. එහි තේරුම *රාජකුල ස්වාමිදරු* යන්නයි. මහනුවර යුගය වන විට රදළ යන වචනය සැදෙන්නේ මෙම යෙදුමෙනි. (රාජකුල> රද්කොල් > රදොල් > රදල).

සටහන අංක 6.1 ඓතිහාසික යුගයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති සමාජ සංවිධානය පෙන්නුම් කරන සටහනක් (උපුටා ගැනීම මහාචාර්ය සේනක බණ්ඩාරනායක 2013 වසරේ දී පළ කළ රචනයකිනි).

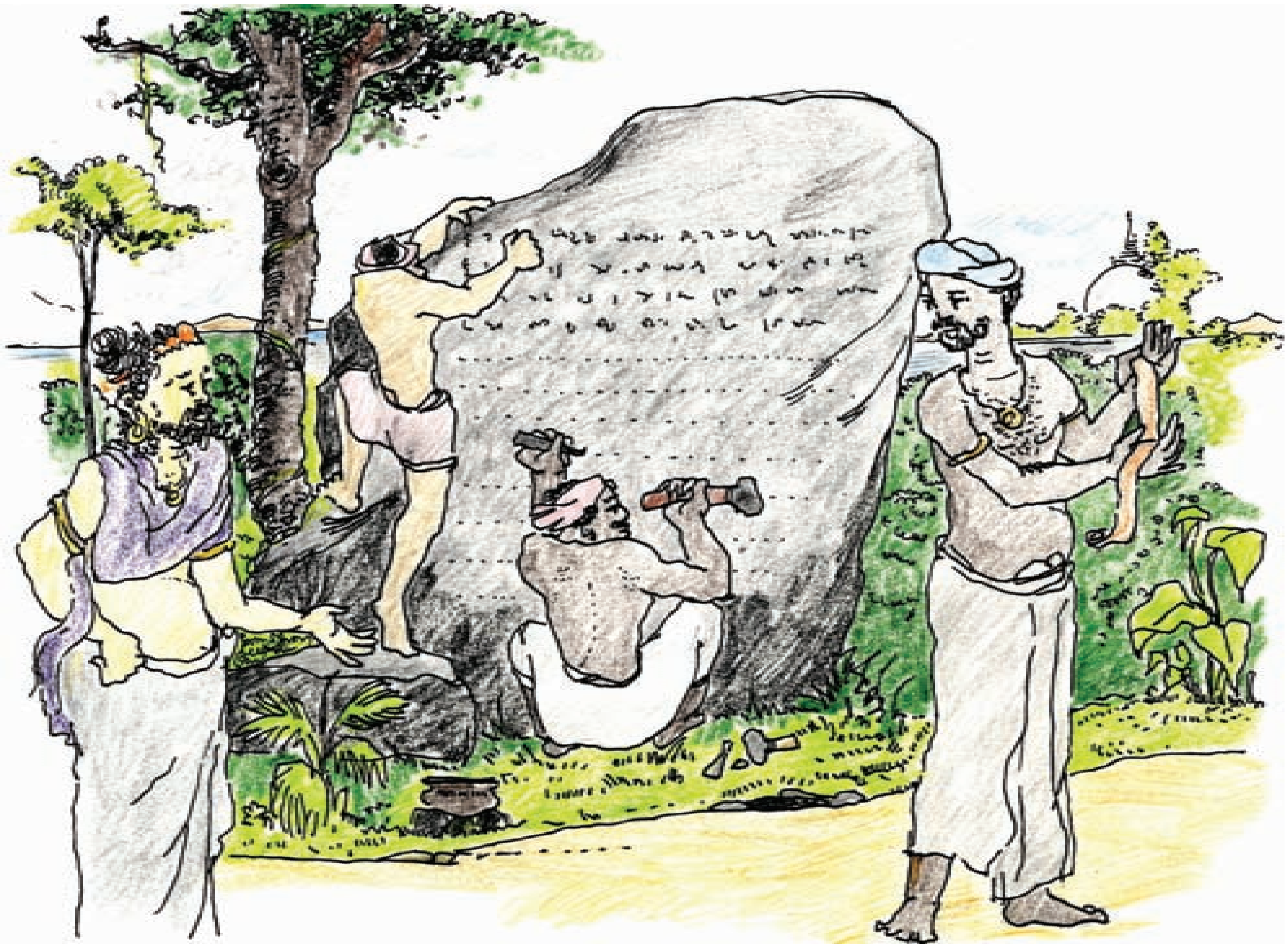
මහා සංඝරත්නය රජයට අනුශාසනා කරමින් සමාජ ධුරාවලියේ ඉහළ ස්ථානයක වැඩ වදාළහ. ඇතැම් අවස්ථාවල දී උන්වහන්සේලා රටේ පාලන කටයුතුවලට ද සහභාගි වූහ. ක්‍රිස්තු වර්ෂ පළමු වන සහ දෙවන සියවස්වල දී වැව්වලින් බදු අය කර ගැනීමේ බලය බෞද්ධ විහාරවලට පවරා දීමට රජවරු කටුයතු කළහ.

ධනවත් වෙළෙඳ ප්‍රධානීන්, නාවික කටයුතුවල යෙදුණු කප්පිත්තන්, වෛද්‍යවරුන්, ගුරුවරු ආදීහු බොහෝ කලක සිට සමාජයේ ප්‍රභූන් ලෙස සැලකන ලදහ. ඒ කිසිදු කෙනෙක් ගොවිතැන් කටයුතුවල හෝ සත්ත්ව පාලන කටයුතුවල නිරත නොවූහ.

මෙකී ප්‍රභුවරුන්ගේ මට්ටමට පහළින් සිටියේ රටේ සාමාන්‍ය ජනතාව යි. සෙල්ලිපිවල ඔවුන් හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ 'කුඩීන්' යන නමිනි. ගොවියෝ, එඬේරු, වළං සාදන්නෝ, මැණික් කපන්නෝ, කම්මල්කරුවෝ, ධීවරයෝ සහ වෙනත් කටයුතුවල නියැලුණු පුද්ගලයෝ මේ අතර සිටියහ. මුළු මහත් සමාජය ම නඩත්තු වූයේ මේ පිරිස් අතර සිටි ගොවියන් විසින් නිපදවන ආහාරවලිනි.

රටේ සාමාන්‍ය ජනතාව සහ ඉහළ මට්ටමේ ප්‍රභූන් අතර සම්බන්ධතාව පැවතියේ සාමාන්‍ය වෙළෙන්දන් සාමාන්‍ය රජයේ නිලධාරීන් ආදි අතරමැදි පිරිස් හරහා ය. වරින් වර ගම්වල සංචාරය කළ රජයේ සාමාන්‍ය නිලධාරීන් ගැන සෙල්ලිපිවල සඳහන් වී තිබේ. එවැනි සංචාරවල දී සාමාන්‍ය ගම්වැසියන් තමන්ගේ ගැටලු ඔවුන්ට දැනුම් දුන් අතර එකී නිලධාරීන් එම තොරතුරු රජයේ ඉහළ නිලධාරීන් හරහා රජුට දැන්වූහ.

සමාජයේ පහළ ම මට්ටමේ සිටියෝ දාසයෝ ය. ඔවුන් සතු කාර්යය වූයේ නොයෙකුත් වැඩ කටයුතුවල යෙදීම ය. සමාජයේ වෙනත් පුද්ගලයින්ට තිබූ

ඡායාරූපය අංක 6.1 ශ්‍රී ලංකාවේ රජවරු තමන් විසින් වෙහෙර විහාරවලට දෙන ලද දීමනා සහ නීතිය පිළිබඳ අදාළවන දේ ගල්වල ලියා තැබීමට කටයුතු කළහ. ඉන් අදහස් කරන ලද්දේ එම ලේඛනවල දීර්ඝකාලීන පැවැත්මයි.

නිදහස ඔවුන්ට නොතිබිණි. වර්ග දෙකකට අයත් දාසයෝ එකල සිටියහ. පාරම්පරික ව දාසයන් ලෙස ගත කළ අය ඉන් එක් කණ්ඩායමකි. ඔවුන් හැඳින්වූයේ *අන්වයාගතදාස* යන නමිනි. කුලියට ලබා ගත හැකි දාසයෝ ද එකල විසූ හ. *ධනක්කීතදාස* යනු එවැන්නන් හැඳින්වීමට යෙදූ පදය යි.

මෙම සමාජ සංවිධානයට අයත් වූ එකිනෙක කණ්ඩායම් අතර යහපත් සම්බන්ධතාවක් පවත්වා ගෙන යෑමටත්, ශුභසිද්ධිය ආරක්ෂා වීමටත් අවශ්‍ය දෑ රජු අතින් ඉටු විය. සමාජයේ අනුපිළිවෙළ ගොඩ නැගී තිබෙන එක් එක් ආයතන අතර තිබෙන බැඳීම ආරක්ෂා කර ගැනීමෙන් සමාජයක් බිඳ වැටීමට නො දී රැක ගත හැකි බව අපේ රට පාලනය කළ බුද්ධිමත් රජවරු දැන සිටියහ. මෙම සංකල්පය හැඳින්වීමට වර්තමානයේ භාවිත කෙරෙන්නේ සමාජ ඒකාබද්ධතාව (Social cohesion) යන ව්‍යවහාරය යි. ධාර්මික ලෙස පාලනය ගෙන යෑමට ඔවුන් නිරන්තරයෙන් උත්සාහ ගත්තේ ඒ නිසා ය.

6.2 නීතිය සහ සම්ප්‍රදාය

සමාජයක් යහපත් ලෙස පවත්වා ගෙන යෑමට සමාජය විසින් සම්මත කර ගනු ලබන පොදු පිළිගැනීම් ඉතා වැදගත් ය. නීති බවට පත්වන්නේ එසේ සම්මත කර ගන්නා පොදු පිළිගැනීම් ය. සමාජයක් මඟින් ස්ථිර කර ගන්නා එවැනි පොදු සම්මත ආකාර දෙකකින් පවතියි. ඒ අතරින් සමහර ඒවා ලිඛිත නීති පද්ධති ය. සෙසු සමාජ පිළිගැනීම් සම්ප්‍රදායානුකූලව පැවත ගෙන එයි.

සමාජයේ යහපත උදෙසා මිනිසුන්ගේ සමාජ විරෝධී හැසිරීම් නීති සහ සම්ප්‍රදාය මඟින් පාලනය කෙරේ. සමාජයේ යහපත් බව ආරක්ෂා කිරීමට ඉතා පුරාණ කාලයක සිට අපේ නැණවත් පාලකයෝ නීතිය සහ සම්ප්‍රදාය අනුව කටයුතු කළහ.

නීති සම්පාදනය කිරීමට එකී නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ප්‍රායෝගික භාවිතයේ දී එම නීති නියාමනය කිරීමට අපේ රජවරු මනා අවබෝධයකින් ක්‍රියා කළෝ ය. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සියවසේ දී මෙරට පාලනය කළේ මානවම්ම නම් රජ පෙළපතට අයත් කීර්තිමත් රාජ පරම්පරාවකි. ඒ රජුන් විසින් කොටවන ලද සෙල්ලිපිවල ඒ කාලයේ නීතිය හා සම්බන්ධ ව පැවති ආයතන ගැන සඳහන් ය. එම ලිපිවල 'වදාළ' සහ 'සභාව' යන වචන දෙක ගැන කියැවේ. නීතිමය කටයුත්තක දී වදාළෙයින් සහ සභායෙන් ආ නිලධාරීන් ඊට මැදිහත් වූ බව ඒවායේ කියා තිබේ. මෙහි 'වදාළ' යන පදයෙන් අදහස් කරන ලද්දේ ව්‍යවස්ථාදායකය යි. රටක නීති සම්පාදනය කරන්නේ ව්‍යවස්ථාදායකය යි. එනම් පාර්ලිමේන්තුව යි. පැරණි කාලයේ දී ඉන් අදහස් කරන ලද්දේ රාජ සභාව යි.

එම සෙල්ලිපිවල සභාව යනුවෙන් අදහස් කර තිබෙන්නේ අධිකරණය යි. රටක පැනවූ නීති ක්‍රියාත්මක කරන්නේ අධිකරණය යි. පැරණි කාලයේ දී අපේ රටේ ක්‍රමවත් අධිකරණ ක්‍රමයක් පැවති බව වෙනත් සෙල්ලිපිවලින් ද තහවුරු වී තිබේ.

ජනතාව අතර නීති නියාමනය කරනු ලබන්නේ ආරක්ෂක නිලධාරීන් විසිනි. ඔවුන් ක්‍රියාත්මක කරන්නේ විධායකයේ බලතල යි. නවවන සියවසේ සෙල්ලිපිවල 'මේකාප්පර්' යන පදයෙන් හඳුන්වා තිබෙන්නේ එවැනි නිලධාරීන් ය. එය දෙමළ භාෂාවේ 'මෙෙකාප්පර්' යන පදයෙන් සකස් වූවකි. එහි තේරුම ආරක්ෂක නිලධාරියා යන්න යි. එවැනි නිලධාරීන් හැඳින්වීමට දණ්ඩනායක යන පදය ද භාවිත විය. පළමු වන විජයබාහු රජතුමාට සතුරු කරදර පැවති සමයේ ආරක්ෂාව ලබා දෙන ලද්දේ සිත්නාරුබිම් බුද්ධනායක නම් වූ දණ්ඩනායකයෙකු බව විජයබාහු රජතුමා විසින් ලියවන ලද පනාකඩුව තඹ සන්නසේ සඳහන් කොට තිබේ.

අපේ රටේ ඉතිහාසයේ පැරණිතම යුගයට අයත් නීති කෙබඳු ස්වරූපයකින් පැවතියේ දැ යි විස්තරාත්මක වශයෙන් දැන ගැනීමට අවශ්‍ය කරන සාක්ෂි දුර්ලභ ය. එහෙත් අවම තරමින් ඒවායේ ස්වරූපය කෙබඳු වී දැ යි වටහා ගැනීමට පැරණි සෙල්ලිපිවලින් යම් මඟ පෙන්වීමක් ලැබේ. මේ අතුරින් ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් පළමු වන සහ දෙවන සියවස්වල දී රචනා කරන ලද මෙරට සෙල්ලිපිවල සඳහන් වන නීති අදාළ වන්නේ වැව් පරිපාලනය සහ රජයේ ඉඩම් පරිහරණය කිරීමට සම්බන්ධ බදු අය කිරීමට යි. බදු වශයෙන් රජයට ගෙවිය යුතු වූයේ නිෂ්පාදනයෙන් හයෙන් එකකි.

බදු නීතිය යටතේ අය කළ ප්‍රධාන බදු වර්ග නම්,

- දකපති (සංස්කෘතඃ උදකප්‍රාප්ති) - වැව්වල ජලය භාවිත කරන්නන්ගෙන් අය කළ බද්ද
- බොජකපති (සංස්කෘතඃ භෝජකප්‍රාප්ති) - රජුට අයත් ඉඩම්වල වගා කිරීම වෙනුවෙන් ගෙවන ලද බද්ද
- මතරමජිබක (සංස්කෘතඃ මාත්‍රිකමත්ස්‍යභාග) ඇළ මාර්ගවල මත්ස්‍යයින් ඇල්ලීම වෙනුවෙන් රජය අය කළ බද්ද

සමහර අවස්ථාවල රජය භාණ්ඩ ලෙස බදු අය කර ගත්තේ ය. අස්වැන්න ලෙස ගන්නා ගෙඩි දහයකට එක් ගෙඩියක් බදු ලෙස රජයට ගෙවිය යුතු බව නවවන සියවසට අයත් සෙල්ලිපියක සඳහන් ය.

කෘෂිකාර්මික කටයුතුවලින් හැරුණු විට තවත් අංශ කිහිපයකට බදු නීතිය අදාළ ව තිබිණි. විදේශවලින් භාණ්ඩ ආනයනය කිරීමේ දී වරායවල දී එකල රේගුබදු අය කර ගැනිණි. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයට අයත් අම්බලන්තොට ගොඩවායේ පිහිටි පැරණි බෞද්ධ විහාරයක ඇති ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් පළමු වන සියවසට අයත් සෙල්ලිපියක එම විහාරය අසල එකල පිහිටා තිබුණු වරායකින් අය කළ රේගු බදු එම විහාරයට පූජා කළ බව සඳහන් කර තිබේ.

මේ ආකාරයට පනවා තිබූ බදු නීති උල්ලංඝනය කළවුන්ට පමණක් නොව සමාජ සාධාරණය රැක ගැනීමට පනවා තිබූ වෙනත් නීති වුව ද කඩ කළ අයට දඬුවම් කිරීමට එකල උසාවි පද්ධතියක් ක්‍රියාත්මක විය. එවැනි මහාධිකරණයක් පිළිබඳ සඳහනක් පළමු වන ගජබාහු රජු විසින් සිතුල්පව්වේ පිහිටුවා තිබෙන සෙල්ලිපියක දැක්වේ. ඒ ප්‍රදේශයේ පැවති මහා විනිශ්චය ශාලාවෙන් ලැබෙන දඩ මුදල් (මහවිනිචහි ලබනක වටිති) රජු විසින් සිතුල්පව්ව විහාරයේ වැඩ වාසය කරන භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ සිව්පසය සපයා ගැනීමට පූජා කළ බව එම ලිපියේ විස්තර කොට ඇත.

පරිසරයේ තිබෙන ස්වාභාවික නොඉඳුල් ගුණය ආරක්ෂා කර ගැනීමට අපේ බුද්ධිමත් රජවරු නිරන්තරයෙන් ම ක්‍රියා කළහ. එහෙයින් ස්වාභාවික පරිසරයට අයත් සතුන්, ගහකොළ, ජලය සහ පස ආදී දෑ ආරක්ෂා කර ගැනීමට අවශ්‍ය කරන නීති රීති

ඡායාරූපය අංක 6.2 ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිත වූ පැරණිතම කාසියක්. මෙම කාසි වර්ගය හඳුන්වන්නේ හස්එබු කාසි යනුවෙනි. ඒවා නිපදවන ලද්දේ ඉන්දියාවේ දී ය. වෙළෙඳුන් විසින් එම කාසි මෙරටට ගෙන එන ලදි.

පැනවීමට ඔවුහු උනන්දු වූහ.

නිසි කාලයට සී සෑම නොකරන පුද්ගලයින්ට කළං පහක දඩයක් නියම කිරීම සම්බන්ධ නීතියක් ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නව වන සියවසට අයත් කොණ්ඩවට්ටවාන් ටැම් ලිපියේ සඳහන් ය. වැසි කාලයේ සීසෑමෙන් පස සෝදා යාමට ලක්වන නිසා මෙම නීතිය පනවා තිබේ.

කෘෂිකාර්මික කටයුතු මැනවින් පවත්වා ගෙන යෑමට අදාළ ප්‍රතිපත්ති ආරක්ෂා කර ගැනීමට පාලකයින් විසින් නොයෙකුත් නීතිරීති පැනවීමට කටයුතු කර තිබේ. අනුරාධපුර වෙස්සගිරියේ තිබෙන සෙල්ලිපියක මේ ආකාරයේ නීතියක් දක්නට ඇත. එහි කියා තිබෙන්නේ වැව්වලින් ගොවිතැන් කරන කුඹුරුවල සිහිනැටි, වී, මීස, මුං ඇට වැපිරීම නොකළ යුතු බව යි. මෙම ලිපිය හතර වන මහින්ද රජතුමාට අයත් එකකි.

වෙළෙඳාම පැරණි සමාජයේ පැවති වැදගත් වෘත්තීන් අතුරින් එකකි. රට ඇතුළත පැවති වෙළෙඳාම මැනවින් පවත්වා ගෙන යෑම සඳහා අවශ්‍ය කරන නීතිරීති සම්පාදනය කිරීමට අපේ බුද්ධිමත් රජවරු වගබලා ගත්හ. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සියවසේ දී මෙරට පැවති එවැනි නීතිවල ස්වරූපය කෙබඳු දැ යි වටහා ගැනීමට අපට ඉවහල් වන ප්‍රධාන මූලාශ්‍රයක් වන්නේ බදුල්ල ටැම් ලිපිය යි. මෙය සොරබොරවැව ටැම් ලිපිය යනුවෙන් ද හැඳින්වෙයි. එය හතරවන උදය රජතුමා (ක්‍රි.ව. 946-954) විසින් පිහිටුවන ලද්දකි. රජතුමා මහියංගණ විහාරයට ගමන් කරන අවස්ථාවේ හෝපිටිගමුව නම් ස්ථානයේ තිබූ රජයේ වෙළෙඳපළකට පැමිණ එහි සිදු වෙමින් පැවති අකටයුතු කිහිපයක් වළක්වමින් පනවන ලද නීති එම සෙල්ලිපියේ විස්තර කර තිබේ. එම සෙල්ලිපියේ සඳහන් නීති කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- හෝපිටිගම වෙළෙඳපළ සීමාවේ වෙළෙඳාම් කරන අයගෙන් පමණක් බදු අය කළ යුතු වන අතර වෙළෙඳපළ පසුකොට යන්නවුන්ගෙන් බදු අය නොකළ යුතු බව
- නිලධාරීන්ට නොපෙන්වා එම වෙළෙඳපළේ භාණ්ඩ විකුණන අයගෙන් දෙගුණයක් බදු අය කළ යුතු බව
- රජයේ නිලධාරීන් විසින් ප්‍රමිතිගත නොකරන ලද මදටිය බර (තරාදි පඩි) යොදා වෙළෙඳාම් නොකළ යුතු බව
- බුලත් සහ පුවක් විකිණීම ඒ සඳහා සකස් කරන ලද මඩුවල පමණක් තබා වෙළෙඳාම් කළ යුතු බව
- පොහොය දිනවල වෙළෙඳාම් කළ අයගෙන් දඩයක් වශයෙන් තෙල් බඳ්දක් ලබා ගත යුතු බව

ඡායාරූපය අංක 6.3 අලියා සහ ස්වස්තික කාසිය යනුවෙන් හැඳින්වෙන මෙම කාසිය ද පැරණි කාලයේ ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිත වූවකි

සොරබොර වැව ටැම් ලිපියේ දැක්වෙන නීතිරීති ගැන අවබෝධයක් ලබා ගැනීමෙන් එම ටැම්ලිපිය පිහිට වූ අවධියේ මෙරට පැවති අභ්‍යන්තර වෙළෙඳාමට අදාළ සිවිල් නීතියේ ස්වරූපය කෙබඳු වූයේ දැ යි වටහා ගත හැකි ය.

කිසිදු සතෙකු නොමැරිය යුතු බවට මුල් වරට නීතියක් පනවන ලද්දේ අමණ්ඩ ගාමිණී අභය රජු (ක්‍රි.ව. 19-29) විසිනි. එය හැඳින්වූයේ 'මාඝාත නීතිය' නමිනි. මී හරකුන්, එළ හරකුන් සහ එළුවන් ඝාතනය කරන්නන්ට මරණ දඬුවම පැනවීමේ නීතියක් හතර වන මිහිඳු රජු (ක්‍රි.ව. 956-972) විසින් කරවන ලද මිහින්තලා පුවරු ලිපියේ සඳහන් ය. නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා (ක්‍රි.ව. 1187-1196) විසින් ජලාශවල ජීවත් වන පක්ෂීන් නොමැරිය යුතු බවට නීතියක් පනවන ලදී.

අපරාධ නීතිය සම්බන්ධයෙන් ද අපේ රජවරු දැඩි ව කටයුතු කළහ. මේ සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු තරමේ පුළුල් විස්තර අපට හමුවන්නේ හතර වන මිහිඳු රජු (ක්‍රි.ව. 956-972) විසින් කරවන ලද වේවැල්කැටිය සෙල්ලිපියේ ය. සොරකම් කිරීම, මිනී මැරීම ආදි වරදවල් සඳහා දිය යුතු දඬුවම් එහි විස්තර කොට තිබේ. මිනී මැරීමට දඬුවම එල්ලා මැරීම යි. අන්සතු හරක් සොරකම් කොට අසුවුවහොත් සොරාගත් සතුන් සොයා අයිතිකරුවන්ට බාර දී හරකුන්ගේ ශරීරවල තබා තිබෙන මුද්‍රාව රත් කොට සොරකම් කළ අයගේ නළලේ තැබිය යුතු බව එහි කියා තිබේ. සැඟවී සිටින අපරාධකරුවන් අල්ලා ගැනීම සඳහා වගකීම එකල පවරන ලද්දේ එම අපරාධකරුවන් අයත් ගම්වැසියන්ට ය. අපරාධකරු අල්ලා ගන්නා තුරු ඔහු ජීවත් වූ ගමේ වැසියන් විසින් රජයට බද්දක් ගෙවිය යුතු විය. එය හැඳින්වූයේ 'ගෘහදණ්ඩ' යන නමිනි.

දඬුවම යනු වරද කළ තැනැත්තාට ලබා දෙන්නක් වුවද එමගින් ආදර්ශයක් ගෙන සමාජයේ වෙසෙන සෙසු ජනතාව වරදට නොපෙළඹිය යුතු බව ඉන් අවධාරණය කරන ලදී. එය අපට අයත් නීතියට පසුබිම් වූ දර්ශනය යි. වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිත වන්නේ රෝම-ලන්දේසි නීතිය යි. එය බොහෝ පසු කාලයක දී අපේ රටට හඳුන්වා දෙන ලද්දකි.

6.3 මුදල් සහ විනිමය

විනිමය යනුවෙන් මෙහි දී අදහස් කෙරෙන්නේ ආර්ථිකමය අරමුණකින් යුක්ත ව කරනු ලබන හුවමාරු ක්‍රියාවලිය යි. ආර්ථික කටයුතුවල දී පැරණිතම යුගයේ දී මෙරට භාවිත වූයේ භාණ්ඩ හුවමාරු ක්‍රමය බව ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල දැක්වෙන තොරතුරු අනුව පෙනේ. පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීම්වලින් සොයා ගෙන තිබෙන මැටියෙන් නිම කළ වෘත්තාකාර කවච ඇතැම් විට ආර්ථික කටයුතුවල දී විනිමය සඳහා භාවිත කෙරෙන්නට ඇතැයි පුරාවිද්‍යාඥයෝ කල්පනා කරති.

මෙරට කාසි භාවිතය ආරම්භ වන්නේ ක්‍රිස්තු

පූර්ව 250 දී පමණ ය. ඒවා උතුරු ඉන්දියාවේ සිට වෙළෙඳුන් විසින් මෙරටට ගෙන එනු ලැබූ රිදීකාසි විශේෂයකි. පුරා විද්‍යාඥයින් ඒවා හඳුන්වන්නේ 'හස්එබූ කාසි' යන නමිනි. වෘත්තාකාර, චතුරස්‍රාකාර සහ ආයත චතුරස්‍රාකාර යන හැඩවලින් යුත් මෙම කාසි මත විවිධ සංකේත කොටා තිබේ. එම කාසි මෙරටට පැමිණියේ ඉන්දියාවේ සිට මෙහි පැමිණි වෙළෙඳුන්ගේ මාර්ගයෙනි.

පැරණි සෙල්ලිපිවල 'කහාපණ' යනුවෙන් ද සාහිත්‍ය කෘතිවල 'කහවණු' නමින් ද හඳුන්වා තිබෙන්නේ මෙම හස්එබූ කාසිය යි. මෙම පදය සැදී තිබෙන්නේ සංස්කෘත භාෂාවේ එන කර්ෂාපණ යන පදයෙනි.

ක්‍රිස්තු පූර්ව පළමු වන සියවසේ අගභාගයේ දී හෝ ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් පළමු වන සියවසේ මුල් භාගයේ දී හෝ මෙරට ස්වාධීන කාසියක් නිපදවූ බවට සාක්ෂි තිබේ. පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීම්වලින් සොයා ගෙන තිබෙන අලියෙකුගේ සහ ස්වස්තිකයක රූකම් දක්වා තිබෙන කාසිය ඊට නිදසුනකි. අනතුරුව විවිධ රජවරුන් තමන්ගේ පාලන කාල තුළ කාසි නිකුත් කර තිබේ. කාසි අච්චු ගැසීමේ කටයුත්ත භාර ව වෙන ම නිලධාරීයෙක් සිටියේ ය. ඔහු හඳුන්වන ලද්දේ 'රූප අධ්‍යක්ෂ' නමිනි. ක්‍රිස්තු පූර්ව දෙවන සියවසට අයත් සෙල්ලිපිවල ඒ නම ලියා තිබෙන්නේ 'රූපදක' ලෙස ය. ඉහත දක්වා තිබෙන්නේ (අංක 6.2) මෙරට භාවිතයේ පැවති පැරණි කාසියකි.

ඓතිහාසික යුගයේ දී මෙරට විනිමය කටයුතුවල දී කාසි වෙනුවට ලෝහ බර ද වටිනාකමක් ලෙස භාවිත වී තිබේ. අනුරාධපුරයේ පිහිටි අභයගිරි විහාරයේ කැණීම් කටයුතුවල දී රන් ලෝහ කැබැල්ලක් සොයා ගැනිණි. එම ලෝහ කැබැල්ල මත 'රන් දෙවිසි කළඳ යි' යනුවෙන් ලියා තිබිණි. ඒ අක්ෂර ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් අට වන හෝ නවවන සියවසට අයත් ය. කලඳ යනු බර මැනීමේ ඒකකයකි. වෙස්සගිරියෙන් සොයා ගත් ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් දහ වන සියවසට අයත් සෙල්ලිපියක අනුරාධපුරයේ ඒ කාලයේ පිහිටා තිබූ වීරාංකුර නමින් හැඳින්වූ පන්සලක වාසය කළ භික්ෂූන් වහන්සේලාට හතර වන කාශ්‍යප රජතුමා (ක්‍රි.ව. 898-914) විසින් රන් කලං 200 ක් පූජා කළ බව ප්‍රකාශයට පත් කොට ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ නොයෙක් පළාත්වලින් විදේශීය සම්භවයක් තිබෙන කාසි ද හමු වේ. මේ අතර වඩාත් සුලබ රෝමකාසි ය. විදේශීය කාසි මෙරට භාවිත වූයේ ද ඒවායේ ලෝහ බරට අදාළ වටිනාකම සැලකිල්ලට ගැනීමෙනි. දැනට සොයා ගෙන තිබෙන බොහෝමයක් රෝමකාසි තඹවලින් සාදන ලද ඒවා යි. පුරාණ කාලයේ දී අපේ රටේ තිබුණු වරායවල තීරු බදු අය කෙරිණි. විදේශිකයින් තමන්ගේ වෙළෙඳ භාණ්ඩ මෙරටට රැගෙන එන විට බදු ගෙවන ලද්දේ තමන්ගේ රටේ මුදලිනි. එහි දී කාසිවල ලෝහ බර සැලකිල්ලට ගෙන තිබේ. රෝම කාසි හැරුණු විට පැරණි චීන කාසි, අරාබි කාසි සහ බ්‍රිතාන්‍ය කාසි ද ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිත විය. අප දැක තිබෙන V.O.C යන ඉංග්‍රීසි අකුරු සහිත කාසි

ඡායාරූපය අංක 6.4 මෙම වර්ණවත් පබළු සොයා ගන්නා ලද්දේ පැරණි මාගම නගරයෙනි. මෙවැනි පබළුවලින් සකස් කරන ලද ආභරණ පැළඳීමට එකල කාන්තාවෝ මහත් සේ රුචි කරන ලද බව මෙවැනි පුරාවස්තු මඟින් කිදිමට පැහැදිලි වේ.

පෙරදිග ඉන්දීය වෙළෙඳ සමාගම නමින් හැඳින්වූ ලංදේසි වෙළෙඳ සමාගමට අයත් ඒවා යි.

පුරාණ කාලයේ ශ්‍රී ලංකාව සිය ආර්ථික කටයුතුවල දී වඩාත් කාර්යක්ෂම වීමට අවශ්‍ය කරන භාවිතය ප්‍රායෝගික ව ආදේශ කර ගත් ආකාරය මෙයින් පැහැදිලි වේ.

6.4 කාන්තා නියෝජනය

පැරණි කාලයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජය කාන්තාව ගැන ගෞරවයෙන් කල්පනා කළ අතර උසස් අන්දමින් සැලකී ය. ඒ පිළිබඳ කරුණු සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවලින් මෙන් ම පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂිවලින් ද තහවුරු වේ. රාජ්‍ය පාලනය සඳහා පවා කාන්තාවන්ට අවස්ථාව ලබා දීමෙන් අපේ රටේ පැරණි සමාජය ඔවුන් වෙත තැබූ විශ්වාසය සහ ගෞරවය පිළිබිඹු කරයි. චූලසීවලී දේවී නමින් හැඳින්වූ මහ රැජිනක් පිළිබඳ සඳහන් වන සෙල්ලිපියක් ලාහුගල පිහිටි නිල්ගිරි සෑය නමින් හැඳින්වෙන පැරණි ස්තූපය අසලින් සොයා ගෙන තිබේ. ලීලාවතී රැජින තෙවරක් මෙරට පාලනය කළා ය.

පොදුවේ ගත් කල පැරණි කාලයේ මෙරට සමාජයේ විසූ කාන්තාව දැඩි සමාජ බැඳීම්වලින් පීඩාවට පත් නුවූවා ය. ඔවුන්ට නිදහසේ කටයුතු කිරීමට බාධාවක් වූ බව පෙන්වන සාක්ෂි සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල දක්නට නැත. තමන්ගේ ස්වාමියා දුරු රටක වෙළෙඳ කටයුතුවල නියැලී වසර තුනකින් නැවත පැමිණෙන තුරු හුදකලාව කාලය ගත කළ කාන්තාවක් පිළිබඳ විස්තර රසවාහිනී නමින් හැඳින්වෙන පැරණි සාහිත්‍ය කෘතියේ සඳහන් වේ. කාන්තාවක විශේෂ ගෞරවාදරයට පත් වූයේ මව්වරුන් ලෙස ඔවුන් ඉසිලූ වගකීම නිසා යි. වරක් භික්ෂූන් වහන්සේලා විහාරමහාදේවිය අමතා ප්‍රකාශ කොට සිටියේ ඔබ පෙර පින් කළ බැවින් මහත් යස ඉසුරු හා සැප සම්පත් ලබා සිටින බව යි. ඊට පිළිතුරු දුන් විහාර මහාදේවිය, දූවරු සහ පුතුන් නැති ජීවිතය කුමන සැපක් දැ යි භික්ෂූන් වහන්සේලාගෙන් පෙරළා ප්‍රශ්න කළ බව රසවාහිනියේ සඳහන් ය.

විවාහ වීම කාන්තාවක විසින් කළ යුතු සමාජ මෙහෙවරක් ලෙස පිළිගැනිණි. වයස අවුරුදු දහසය ඉක්ම වූ විට විවාහය සඳහා ඇයට සුදුසුකම් ලැබිණි. විවාහයට සුදුසුකම් ලබන තුරු කාන්තාවක තමන්ගේ දෙමව්පියන්ගේ රැකවරණය යටතේ කාලය ගත කළ යුතු විය. දෙමව්පියන් විසින් තමන්ගේ දියණිය සූප ශාස්ත්‍රයෙහි නිපුණ කරවනු ලැබීම ඔවුන් සතු වගකීමක් බව සහස්සවත්ථුප්පකරණය නම් මූලාශ්‍රයේ සඳහන් ය. සාලිය කුමරුගේ බිරිඳ වූ අශෝකමාලා දුටුගැමුණු රජුගේ මාළිගයේ දී රසවත් ලෙස ආහාර පිළියෙල කොට කාගේත් සිත් දිනා ගත් බව සද්ධර්මාලංකාරයේ විස්තර වේ. සූපශාස්ත්‍රයේ දක්ෂ කාන්තාවන් හැඳින්වූයේ '*මධුපාචිකා*' යන විශේෂ ගෞරව නාමයෙන් බව ධම්පියාඅටුවා ගැටපදයේ දක්වා තිබේ. ඇතැම් අවස්ථාවල ඒ සඳහා *මධුරහත්තරසා* යන නම ද යොදා තිබේ. එහි තේරුම මිහිරි අත්ගුණයක් ඇත්තී යන්න යි.

රාජකීය පවුල්වල හැරුණු විට සාමාන්‍ය සමාජය තුළ ද කාන්තාවන්ට නායකත්වය හිමි කර ගැනීමට බාධාවක් පැවතියේ නැත. ක්‍රිස්තු පූර්ව දෙවන සියවසේ දී පමණ මෙරට ප්‍රදේශීය පාලනයට සම්බන්ධ ව පරුමක නමින් හැඳින්වූ නායකයෝ පිරිසක් සිටියහ. අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් බ්‍රාහ්මණයාගම නම් ස්ථානයෙන් සොයා ගෙන තිබෙන එක්තරා සෙල්ලිපියක පරුමකලු සමනා නම් කාන්තාවක් ගැන සඳහන් ය. ඇය පරුමක නදික නමැත්තාගේ බිරිඳ ලෙස එහි සඳහන් ය. මෙහි පරුමකලු යනු පරුමක යන පදයේ ස්ත්‍රීලිංග ස්වරූපය යි. එවක කාන්තාවන් ද ප්‍රාදේශීය පාලන කටයුතුවල නියැලී සිටි බව සනාථ කිරීමට එම සෙල්ලිපිය කදිම සාක්ෂියකි. බෞද්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලා උදෙසා ගල් ලෙන් පූජා කිරීමට පෙරමුණ ගත් උපාසිකාවන්ගේ නම් එසේ පූජා කරන ලද ගල්ලෙන්වල කොටා තිබේ. අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් කොක්ඇබේ නම් ස්ථානයෙන් සොයා ගන්නා ලද ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් දෙවන සියවසට අයත් පර්වත ලිපියක තලතා ලක්ෂ්මී නම් වූ කාන්තාවක ගැන සඳහන් ය. භාතියතිස්ස රජුගේ කාලයේ දී ඇය තමන්ගේ පවුල සතු දේපළවලින් කොටසක් බෞද්ධ විහාරයකට පූජා කළ බව සඳහන් ය. තමන් සතු ධනය වියදම් කොට ශාසනික කටයුතු කරගෙන යාමට එකල විසූ කාන්තාවන්ට නිදහස තිබිණි.

අපේ රටේ පැරණි කාලයේ දී විසූ කාන්තාවන් පිළිබඳ සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවලින් ඉදිරිපත් කෙරෙන මෙවැනි අදහස් තහවුරු කිරීමට අවශ්‍ය සාක්ෂි පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීම්වලින් ද සොයා ගෙන තිබේ. ක්‍රිස්තු පූර්ව 1129 තරම් ඈත කාලයක දී කාන්තාවක විසින් තමන්ගේ ඇස් පිහාටු වර්ණ ගැන්වීම සඳහා භාවිත කරන ලද ලෝහ කූරක් රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් උඩරංචාමඩම නමින් හැඳින්වෙන ස්ථානයේ පැරණි නිවාසයකින් හමු විය. එපමණක් නොව යමක තදින් උලන ලද රතු සහ කහ පැහැති ගුරුගල් කැබලි

කිහිපයක් ද මැටි පබළුවක් ද එහි තිබිණි. ඔවුන් මෙම ගුරුගල් භාවිත කොට තිබෙන්නේ තමන්ගේ සම වර්ණවත් කරනු සඳහා යි. මීට අවුරුදු තුන්දහසකට පෙර අවධියක දී අපේ රටේ ජීවත් වූ කාන්තාවන් එලෙස සිය රූ සපුව ගැන උනන්දු වීමට කාලය මිඩංගු කළ බව එයින් පිළිබිඹු වෙයි. කාන්තාවන්ගේ ආභරණවලට අයත් නොයෙකුත් දෑ පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීම්වලින් හෙළිදරව් වී ඇත. ක්‍රිස්තු පූර්ව 700-450 අතර කාලවකවානුවකට අයත් පැරණි සොහොනක් දඹුල්ලට නුදුරු ඉබ්බන්කටුවේ පිහිටා තිබේ. එහි කැණීම්වල දී ඉතා ම සිත්ගන්නා සුලු ගෙල මාලයක් සොයා ගැනිණි. ඒ මාලය සෑදීමට භාවිත කර තිබෙන සමහර පබළු ඉන්දියාවෙන් ආනයනය කරන ලද ඒවා යි.

පුරාණ කාලයේ දී මෙරට විසූ කාන්තාව මවක ලෙස ද සොහොයුරියක ලෙස ද සමාජයේ ගෞරවයට ලක් වූවා ය. ඇය කිසිවකුගේ තාඩන පීඩනවලට ලක් වෙමින් අසහනකාරී ලෙස ජීවත් වූ බවට සාධක නැත. අපේ සමාජය ඉතිහාසයේ බොහෝ ඈත කාලයක සිට කාන්තාවන්ගේ නිදහසට ගරු කිරීමට පුරුදු වී සිටියේ ය.

6.5 දේශීය ආහාර

ඉතා පුරාණ කාලයක සිට මේ රටේ වැසියෝ දේශීය ව වැවෙන දෑ ආහාරයට ගත්හ. අවුරුදු 10500 කට පෙර කිතුල්ගල බෙලි ලෙනේ වාසය කළ මෙරට ප්‍රාග්ඓතිහාසික වැසියෝ සිය ආහාරයට ගත් වල්දෙල් සහ ඇටිකෙසෙල් පිළිබඳ සාක්ෂි සොයා ගෙන තිබේ.

ඓතිහාසික යුගයේ දී ආහාරය සඳහා බහුල ව භාවිත වූ ධාන්‍ය වර්ග වූයේ වී සහ කුරක්කන් ය. මීට අමතර ව උඳු, මුං, තල, මෑ, අමු, මෙනේරි, කොංගු, වරු, යව ආදි දෑ ද ආහාරයට ගැනිණ. ශ්‍රී ලංකාවේ ඓතිහාසික කෘතිවල පැරණි කාලයේ දී මිනිසුන් විසින් ආහාරයට ගන්නා ලද ධාන්‍ය වර්ග 7 ක් ගැන සඳහන් වේ. ඒවා නම් සාලි, වීහි, කැදෑස, වරක, කංගු, දූම සහ යව යනාදිය යි.

කීර්ති ශ්‍රී මේඝවර්ණාභය රජු (ක්‍රි.ව. 301-328) විසින් කරවන ලද තෝණිගල සෙල්ලිපියේ වී, උඳු, මුං සහ තල ගැන සඳහන්වේ. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් 12 වන සියවස වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රභූවරුන් අතර ජනප්‍රිය ව පැවති ආහාරයක් වූයේ සුවඳ ගිතෙලින් පිසූ මොනර මස් සහ ඇල් හාලින් සැදූ බත් බව සද්ධර්මරත්නාවලියේ සඳහන් වේ.

එසමයේ දුගී ජනයා අතර සුලබ ව පැවති ආහාරයක් වූයේ පලා මාළුව, කාඩි ඇඹුල සහ නිවුඩු හාලේ බත් ය. සහල් පිටි පල් කර සාදා ගන්නා ඇඹුලක් කාඩි ඇඹුල නමින් හැඳින්වේ. පැරණි ශ්‍රී ලාංකිකයින් අතර කැඳ වර්ග පානය කිරීම සිරිතක් ව පැවතිණි. කැඳ යන වචනය වෙනුවට පැරණි පොත්වල යොදා තිබෙන්නේ යාගු හෝ හම්බු යන වචනයි.

ධාන්‍ය වර්ග බැද කුඩු කොට සාදා ගන්නා ආහාරයක් අත්සුණු නමින්

ඡායාරූපය අංක 6..5 ප්‍රණීත ආහාර බුදින පිරිසක් දක්වෙන ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් දහනවවන සියවසේ දී අඳින ලද චිත්‍රයක්. මෙය මුල්ගිරිගල විහාරයේ දක්නට තිබෙන්නකි.

ඡායාරූපය අංක 6.6 පරිසරය පිළිබඳව අපේ මුතුන්මිත්තන් තුළ මහත් අවධානයක් තිබිණි. හැකි සෑම අවස්ථාවක ම පරිසරය සුරැක ගැනීමට ඔවුහු කටයුතු කළහ. පරිසරයේ තිබෙන ජීවමාන බව පෙන්වන මෙම චිත්‍රය දහනමවන සියවසේ දී කැලණි විහාරයේ අඳින ලද්දකි.

පැරණි පොත්වල හඳුන්වා දී තිබේ. අතුරුපසක් ලෙස තල අනුභව කර ඇත. භික්ෂූන් වහන්සේ කෙනෙකු හට අතුරුපසක් ලෙස තල පූජා කිරීමක් ගැන සඳහනක් තෝණිගල සෙල්ලිපියේ ඇතුළත් ය. තිල සංගුලිකා යනුවෙන් හැඳින්වූ ආහාරයක් ගැන දම්පියාඅටුවා ගැටපදයේ සඳහන් වේ. එය තලගුලි විය හැකි යි.

ධාන්‍ය වර්ගවලට අමතර ව අල වර්ග ද පැරණි යුගයේ ආහාරවල වැදගත් තැනක් ගෙන තිබිණි. වැල් අල, කුකුළල, කටු අල, කොඬල, බතල ආදි අල වර්ග ගැන පැරණි සාහිත්‍ය කෘතිවල සඳහන් ය. සොඬල යන පදය සද්ධර්මාලංකාරයේ දැක්වේ.

එකල භාවිත කළ එළවළු අතර වැටකොළු, තම්පලා, වැරණිය දලු, කර කොළ, ලුණුවිල කොළ, ලබු, පුහුල්, කරබටු, කැකිරි, තිබ්බටු, නෙළුම් අල, මුරුංගා ආදි දේ විය. 'ලබු, පුහුල්, සොඬල, වැටකොළු, ආදී වූ සියලු ම ලිය ජාතීහු කටු ඇති රුකය' යනුවෙන් කරන විස්තරයක් සද්ධර්මරතනාවලියේ දැක්වේ.

බැදුම්, මැල්ලුම් සහ හොද්ද යන ක්‍රමවලට අමතර ව එළවළු පිසීම ආකාර තුනකට සිදු කෙරිණි. ඒ ආනම, ඇඹුල සහ නියඹලාව යනුවෙනි. දියාරු නොවූ අතින් ගෙන අනුභව කළ හැකි පදමට සකස් කර ගත් ව්‍යංජන නියඹලාව යනුවෙන් හැඳින්විණි.

ව්‍යංජන රසවත් කිරීමට කුළුබඩු වර්ග යෙදීම පැරණි කාලයේ ද ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිත විය. එවැනි දේ හඳුන්වන ලද්දේ කටුක භාණ්ඩ යන නමිනි. වර්තමානයේ කාන්තාවන් කුළුබඩු යන වචනය වෙනුවට පොදුවේ භාවිත කරන්නේ තුනපහ යන වචනය යි. ඒ වචනයෙන් අදහස් කරන්නේ යම් විශේෂිත ද්‍රව්‍ය තුනක් සහ තවත් වර්ග පහකි. මුලින් කී තුන් වර්ගය නම් ලුණු දුරු සහ මිරිස් ය. සෙසු පස්වර්ගයට අයත් වූයේ සුදුදුරු කළුදුරු කොත්තමල්ලි අබ සහ උළුහාල් ය. සමහර ප්‍රදේශවල අබ සහ උළුහාල් වෙනුවට අසමෝදගම් සහ සතකුප්ප භාවිත කර තිබේ. මේ හැරුණු විට ආහාර රස ගැන්වීමට ඇඹුල් වර්ග යොදා ගැනිණ. දෙහි, දොඩම්, ගොරකා, නස්නාරම්, ගඩාදෙහි ඒ සඳහා ගෙන තිබේ. පැරණි පොත්පත්වල කරබේඹිය නමින් හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ කරපිංචා යි.

ආහාර පිසීමට යොදා ගන්නා තෙල් පොදුවේ හැඳින්වූයේ කන තෙල් නමිනි. එහි අදහස කෑමට ගන්නා තෙල් යන්න යි. ඒ අතර ප්‍රධාන වූයේ දුන්තෙල් සහ ගිතෙල් ය. සුළු වශයෙන් පොල්තෙල් භාවිතයේ තිබිණි.

කිරි පරිභෝජනය සාමාන්‍ය ගැමියන් අතර පවා තිබිණි. නවවන සියවසට අයත් සෙල්ලිපිවල කිරිගෙරි නමින් හඳුන්වා තිබෙන්නේ ගම්වල සිටි කිරිදෙනුන් ය. දීකිරි යන වචනය ද එම ලේඛනවල යොදා තිබෙන හෙයින් මුදවන ලද කිරි අනුභවය ද සිරිතක් ව පැවතිණි. සිය දියණිය විවාහ වී නිවසින් නික්මෙන අවස්ථාවේ *'මාගේ දුවණියට කිරි කන්නට සරක් බානකුත් දුනමනා වේදැයි'* යනුවෙන් පියකු අසන ආකාරය පූජාවලියේ සඳහන් ය.

කැඳ වර්ග අනුභව කිරීම අපේ රටේ ඉතා පුරාණ කාලයක සිට සිරිතක් ව පැවතිණි. එය දිරවා ගැනීමට පහසු යහපත් ආහාරයකි. කැඳ යන වචනය වෙනුවට අපේ පැරණි පොත්පත්වල අඹු, හඹු කාඩි යන වචන ද යොදා තිබෙනු දැකිය හැකි ය. සහල් වතුරෙන් තම්බා ලුණු මිශ්‍ර කර ගත් විට එය දිය කැඳ නමින් හැඳින්විණි. සහල් එක් කොටසකට වතුර කොටස් හයක් යොදා රෝගීන්ට සාදන කැඳ හැඳින්වූයේ යවාගු නමිනි. උළුකැඳ නමින් ද හඳුන්වා ඇති මෙම කැඳ වර්ගය අප දැන් හඳුන්වන්නේ ලුණු කැඳ යනුවෙනි. විවිධ රෝගාබාධ සඳහා බෙහෙත් වර්ග මිශ්‍ර කොට කැඳ වර්ග පිළියෙල කෙරිණි. ඉතා රසවත් ලෙස සකසන ලද රස උළුකැඳ නමින් ව්‍යවහාර වූ කැඳ වර්ගයක් ගැන සද්ධර්මරත්නාවලියේ සඳහන් ය. ජලය මුසු නොකොට කිරෙන් පිස මීපැණි සහ ගිතෙල් යොදා එය නිවුණු පසු දොඩම් යුෂ කවලම් කොට එය සකසා ගැනිණි. පැරණි කාලයේ මෙරට විසූ ජනතාව දිනයේ මුල් ම ආහාරය ලෙස කැඳ පානය කළෝ ය. බෙහෙත් ගුණ ඇති කොළවර්ග යොදා සකසන ලද එවැනි කැඳ වර්ග හඳුන්වන ලද්දේ ඇඹුල්හඹු හෝ ඇඹුල් කැඳ යන නමිනි.

සත්ත්ව ආහාර පරිභෝජනය ද එකල පැවතියේ ය. ගොඩබිම වෙසෙන සතුන්ගේ මස් මෙන් ම මාළු වර්ග ද ආහාරයට ගැනීමට පැරණි කාලයේ වැසියෝ පුරුදු ව සිටියෝ ය. වැව්වල සිට කුඹුරු කරා විහිදෙන කුඩා ඇළ මාර්ගවල මාළු ඇල්ලීම වෙනුවෙන් රජය අය කළ බද්දක් එකල හැඳින්වූයේ *මාත්‍රික මත්ස්‍ය භාගය* යන නමිනි. මෙහි දී මාත්‍රික යනුවෙන් හඳුන්වා තිබෙන්නේ කුඩා ඇළ මාර්ග යි.

පැරණි කාලයේ ශ්‍රී ලාංකිකයියෝ තමන්ගේ ආහාරය ගැන හොඳින් සැලකිලිමත් වූහ. ගොවිතැන් කටයුතු සහ සත්ත්ව පාලන කටයුතුවල දී නීරෝගී ශක්තිමත්

ශරීරයක් පවත්වා ගැනීම අවශ්‍ය වූ හෙයින් ආහාරය සහ නීරෝගීභාවය ගැන ඔවුන් සිය අවධානය යොමු කළ බව පෙනේ. ඔවුහු කිසිදු ලෙසකට කෘත්‍රිම ආහාර පරිභෝජනය නොකළහ. ස්වභාවධර්මයේ පවතින දේ පමණක් ඒවායේ පවතින පෝෂණ ගුණයට හානියක් නොවන ලෙස සකසා ගෙන ආහාරයට ගැනීමට ඔවුහු පුරුදු වී සිටියෝ ය. එය වර්තමානයේ ජීවත් වන අප කාටත් හොඳ ආදර්ශයකි.

6.6 පරිසරය ආරක්ෂා කර ගැනීම

සමාජයක් එහි වාසය කරන සාමාජිකයින්ට හිතකර ආකාරයට පවත්වා ගෙන යාමට නම් එම සමාජය ස්ථානගත ව තිබෙන ස්වාභාවික පරිසරය ආරක්ෂා කර ගත යුතු ය. ස්වාභාවික පරිසරය විනාශ කිරීමෙන් නොයෙකුත් ප්‍රශ්නවලට මුහුණ දීමට අපට සිදු වේ. ගස්වැල් කපා දැමීමෙන් ජලය හිඟ වීමේ අනතුර ඇති වේ. පස සෝදා යාම නිසා නිසරු බවට පත් වීමෙන් බවබෝග ඵලදාව අඩු වේ. මේ සියල්ලෙහි ම අහිතකර ප්‍රතිඵල විඳ දරා ගත යුත්තේ අප විසින් ම ය.

පරිසරය ආරක්ෂා කර ගැනීමේ වැදගත්කම නිරන්තරයෙන් සිහිපත් කළ පැරණි කාලයේ විසූ අපේ පාලකයන් ඒ සඳහා නීති රීති පනවන්නට පවා උනන්දු වී ඇත. හතර වන මිහිඳු රජතුමා විසින් පිහිටුවන ලද අනුරාධපුර පුවරු ලිපියේ උස් ගොඩබිම් ඉඩම්වල කැලෑ නොකැපිය යුතු බවට නියෝග කර ඇත. උස්බිම්වල තිබෙන ස්වාභාවික වනාන්තර කපා බිම හෙළීමෙන් පාංශු ඛාදනයත් එමගින් නාය යෑම් ආදි අනතුරු ඇති වීමත් සිදු විය හැකි ය. අනෙක් අතට ස්වාභාවික ජල උල්පත් සිඳී යෑමට ද එය සෘජු හේතුවකි. තුන් වන උදය රජු (ක්‍රි.ව. 935-938) විසින් පිහිටුවන ලද සෙල්ලිපියක් අනුරාධපුරයේ බුද්ධන්නෙහෙල නමින් හැඳින්වෙන ස්ථානයේ පිහිටුවා තිබේ. එම සෙල්ලිපියේ එක් තැනක '*වල් වල දඬුපත් නොකපනු ඉසා*' යනුවෙන් සඳහන් පාඨයක් තිබේ. එයින් අදහස් කරන්නේ ද කැලෑවල ගස්කොළන් නොකැපිය යුතු බව යි. පස් වන කාශ්‍යප රජු විසින් පිහිටුවන ලද කොණ්ඩවට්ටවාන් ටැම්ලිපියේ සඳහන් කරුණු අනුව ගස්කොළන් කළමනාකරණයේ දී රජය විසින් පනවා තිබෙන නීති රීතිවලට අනුකූල ව ක්‍රියා කරන ලෙස රජයේ නිලධාරීන්ට උපදෙස් දී තිබේ.

ස්වාභාවික පරිසරයේ ජීවත් වන සතුන් ආරක්ෂා කර ගැනීම, පස ආරක්ෂා කර ගැනීම ආදි දේට අයත් නීති රීති අපේ පැරණි සෙල්ලිපිවල දක්නට තිබේ. මේ කරුණු සියල්ල සමාලෝචනය කරන විට පෙනෙන්නේ පරිසරය ආරක්ෂා කර ගැනීමට පැරණි කාලයේ අප සතු ව සංවිධානාත්මක වැඩපිළිවෙළක් තිබූ බව යි.

මෙතෙක් මෙම පාඩමේ සාකච්ඡාවට ලක් කළ දේ මගින් ඔබ අවබෝධ කර ගත යුත්තේ අතීතයේ අපේ රටේ ජීවත් වූයේ ගෞරවාන්විත පුරවැසියන් බව ය. වසර දහස් ගණනක් තිස්සේ අඛණ්ඩ ව මේ රට ජනාවාස කළ ඔවුන් ලෝකයේ වෙනත් කිසිදු ජන කොටසකට නොදෙවෙනි වන අන්දමින් ජීවත් වීමට සිය ජීවන අත්දැකීම් අනුසාරයෙන් ගොඩ නගා ගත් දැනුම ආදේශ කළ ආකාරය ඔබ ආදර්ශයට ගත යුතු ය.

ක්‍රියාකාරකම

1. සමාජ ධුරාවලියේ එකිනෙක කණ්ඩායම්වලට පැවති කාර්යභාරය යහපත් සමාජයක් ගොඩනැගීමට දායක වූ ආකාරය පැහැදිලි කරන්න.

2. පැරණි සමාජ සංවිධානයෙන් වර්තමානයට ගත හැකි ආදර්ශ පෙන්වා දෙන්න.

3. පැරණි නීතිය හා සම්ප්‍රදාය යහපත් සමාජයක් ගොඩනැගීමට ඉවහල් වූ ආකාරය පැහැදිලි කරන්න.

4. අතීතයේ අනුගමනය කළ පරිසර සංරක්ෂණ ක්‍රම වර්තමානයට අදාළ කරගත හැකි ආකාරය පෙන්වා දෙන්න.

5. ලෙඩ රෝගවලට ගොදුරු වීම වළක්වා ගැනීමට අතීත ආහාර රටාවන්ගෙන් ලබා ගත හැකි ආදර්ශ පෙන්වා දෙන්න.

6. පැරණි සමාජය බිඳ නොවැටී ආරක්ෂා වීමට සමාජ ධුරාවලියේ එක් එක් කණ්ඩායම් අතර පැවති යහපත් සම්බන්ධතා පෙන්වා දෙන්න.

වැදගත් කරුණු

1.අපේ පුරාණ සමාජය විධිමත් ආකාරයට සංවිධානය වී තිබිණි. ඉහළ සිට පහළට බලය ගලා යන ආකාරයට සකස් වී තිබීම නිසා සමාජයේ එකිනෙකාට අයත් වගකීම් මැනවින් ඉටු කිරීමට ඉන් පෙළඹවීමක් ඇති කළේ ය.

2. නීතිය සහ සාධාරණය සමාජයේ යහ පැවැත්ම වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට පැරණි කාලයේ මෙරට විසූ පාලකයෝ ක්‍රියා කළහ. නීතිය පිළිබඳ මනා වැටහීමක් බොහෝ පුරාණ කාලයක සිට අපේ මුතුන්මිත්තන් සතු ව පැවති අතර නීතිගරුක ව කටයුතු කිරීමට ඔවුහු පෙළඹී සිටියෝ ය.

3.ආර්ථික කටයුතු කාර්යක්ෂම ව හැසිරවීමට ශ්‍රී ලංකාවේ පැරැන්නන් යුහුසුලු ව කටයුතු කර තිබේ. ආර්ථික හුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස ලෝහ කාසි භාවිතය ඔවුන් විසින් ආරම්භ කරන ලදි. ලෝහ කාසි අච්චු ගැසීමේ දී අවශ්‍ය කරන ප්‍රමිතිය පවත්වා ගෙන යාම සඳහා රූපදක නමින් හැඳින්වූ විශේෂ නිලධාරියෙක් ද එකල සිටියේ ය.

4.කාන්තාවගේ ගෞරවය සහ ඇයගේ අනන්‍යතාව ගැන ගැඹුරු අවධානයක් පුරාණ ශ්‍රී ලාංකික සමාජය තුළ පැවතියේ ය. ඇය සතු නොයෙකුත් ගුණ ලක්ෂණ නිසා කාන්තාව සමාජයේ ගෞරවාදරයට පත් වූවා ය. රට පාලනය කිරීම සඳහා ද කාන්තාවන් තෝරා ගැනීමට අපේ පැරණි සමාජය කටයුතු කර තිබේ.

5.උසස් ශිෂ්ටාචාරයක් තැනීමට තරම් අපේ මුතුන්මිත්තන් ශක්තිමත් නීරෝගී පිරිසක් බවට පත් වූයේ ඔවුන්ගේ ආහාර පුරුදු සෞඛ්‍ය සම්පන්න ව මැනවින් සංවිධානය වී තිබූ නිසා ය. දේශීය ඖෂධවලින් සකසා ගත් එම ආහාර නීරෝගී දිවියක් ගෙවීමට අද වුව ද භාවිත කළ හැකි ය.

6.අපේ මුතුන් මිත්තන් ගොවියන් වූ හෙයින් ඔවුහු ස්වාභාවික පරිසරය සමග සුහද සබඳතාවක් පවත්වා ගත්හ. ගහකොළ, සතා සිව්පාවුන් විනාශ කිරීම වෙනුවට පරිසරයට හිතකර අන්දමට ඒවා සමග ගනුදෙනු කිරීමට අවශ්‍ය නීති රීති පවා එකල තිබිණි.

නාගරීකරණය - ගමක් නගරයක් බවට පරිවර්තනය වීමේ ක්‍රියාවලිය හැඳින්වීමට නාගරීකරණය යන වචනය භාවිත වේ. එය සංකීර්ණ ක්‍රියාවලියකි. නගරයකට සාපේක්ෂව ගමක් යනු සරල ජනාවාසයකි. සීමිත ජනකණ්ඩායමක් ප්‍රමාණයෙන් කුඩා අවකාශයකට ගොනු වීමෙන් ගමක් සකස් වේ. ඥාතීත්වය මත ගොඩ නැගෙන පවුල් සබඳතා එහි ප්‍රධානය. නගරයක් යනු සැලකිය යුතු තරමේ විශාල ජනගහනයකින් යුත් ජනාවාසයකි. එහි වෙසෙන ජනතාව ඔවුනොවුන් අතර සබඳතා පවත්වන්නේ වෘත්තීයභාවය පදනම් කර ගෙනය. ගමක් නගරයක් බවට පත් වන්නේ ගමේ නිෂ්පාදන හැකියාව වැඩි වී ධනපතීන් බිහි වූ විටය. ධනවත් පිරිස් ජීවත් වන ජනාවාසවල දක්නට තිබෙන කැපී පෙනෙන ලක්ෂණ වන්නේ දේශීය හා විදේශීය වෙළෙඳ කටයුතුවලට සම්බන්ධ වීම, ශිල්ප ප්‍රාගුණ්‍යතාව, පාලන ව්‍යුහයක් තිබීම, අක්ෂර පද්ධතියක් භාවිත කිරීම යනාදිය යි.

සමාජ ස්තරායනය - කිසියම් සමාජයක ජීවත්වන පුද්ගලයින් අතර වත්පොහොසත්කම් අනුව ඇති වන වෙනස්කම් සමාජ ස්තරායනය නමින් සරලව පැහැදිලි කළ හැකිය. නිර්ධන පන්තිය, මධ්‍යම පන්තිය, ධනපති පන්තිය යනුවෙන් සමාජයේ ව්‍යවහාර වන්නේ එලෙස ස්තර ලෙස බෙදුණු කොටස් ය.

7 වියළි කලාපයේ පැරණි නගර පිරිහීම හා නව රාජධානි බිහි වීම

හැඳින්වීම

උතුරුමැද වියළි කලාපයට අයත් ව තිබූ පැරණි අනුරාධපුර නගරයත් දකුණු වියළි කලාපයට අයත් ව තිබූ මාගම නගරයත් දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ අසිරිමත් පුරවර ලෙස ක්‍රියාත්මක ව පැවතිණි. එම නගර බිහි වීමට අදාළ පසුබිම ගැන ඓතිහාසික මූලාශ්‍රය විස්තර කර තිබේ. නිදසුනක් ලෙස දක්වන්නේ නම් අනුරාධ ග්‍රාමය ලෙස කලක් පැවති තැන අනුරාධපුරය නමින් හැඳින්වෙන නගරය බවට පරිවර්තනය කිරීමට පණ්ඩුකාභය රජු සමත් වූ බව මහාවංසය සඳහන් කරයි. කලින් පැවති ගමක් නගරයක් ලෙස වර්ධනය වීම ගැන ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල දැක්වන්නේ ඉතා නිවැරදි අදහසකි. ඇත්ත වශයෙන් ම නගරයක් ලෙස වර්ධනය වන්නේ ග්‍රාමීය ජනාවාසයකි.

ග්‍රාමීය ජනාවාසයක් නාගරික ජනාවාසයක් දක්වා වර්ධනය වීම ඉතා දීර්ඝකාලීන වූත් ක්‍රමානුකූල වූත් ක්‍රියාවලියකි. එහි දී සිදු වන්නේ මිනිසුන්ගේ ජීවන ශෛලිය ග්‍රාමීය ස්වරූපයක සිට නාගරික ස්වරූපයක් තෙක් වෙනස්වීම්වලට ලක් වීම යි. එසේ සිදුවීම දීර්ඝකාලීන ක්‍රියාවලියක ප්‍රතිඵලයකි. එක් අතකින් එම ක්‍රියාවලිය සඳහා රට අභ්‍යන්තරයේ ඇතිවන ආර්ථික දියුණුව ඍජු ව ම බලපවත්වයි. අනෙක් අතින් විදේශ රටවල් සමඟ ඇති කර ගන්නා වෙළෙඳ සබඳතා ද එම ක්‍රියාවලිය සඳහා තීරණාත්මක බලපෑමක් ඇති කරයි. මෙම පාඩම මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි නගර බිහි වීම සහ ඒවා අවනතියට යාම පිළිබඳ කරුණු විස්තර කෙරේ.

7.1 නාගරික ජීවිතයේ පසුබිම

ශ්‍රී ලංකාවේ පළමු වන නාගරීකරණය පිළිබිඹු වන්නේ උතුරුමැද වියළි කලාපයට අයත් අනුරාධපුරය සහ දකුණු හා ගිනිකොන දිග ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටි පැරණි මාගම නගරයෙනි. ක්‍රිස්තු පූර්ව 450 පමණ වන විට මෙම නගර දෙක වර්ධනය වීමේ මූලික ලක්ෂණ පහළ වී තිබිණි. එයින් අදහස් කරන්නේ නගරයකට අවශ්‍ය කරන පවුරු, දිය අගල්, වීදි ආදිය ගොඩනැගී තිබුණු බව පමණක් නොවේ. නගරයක ජීවත් වීමට අවශ්‍ය කරන ජීවන තත්ත්වයක් තිබෙන ජනගහනයක් නිර්මාණය වී තිබීම යි.

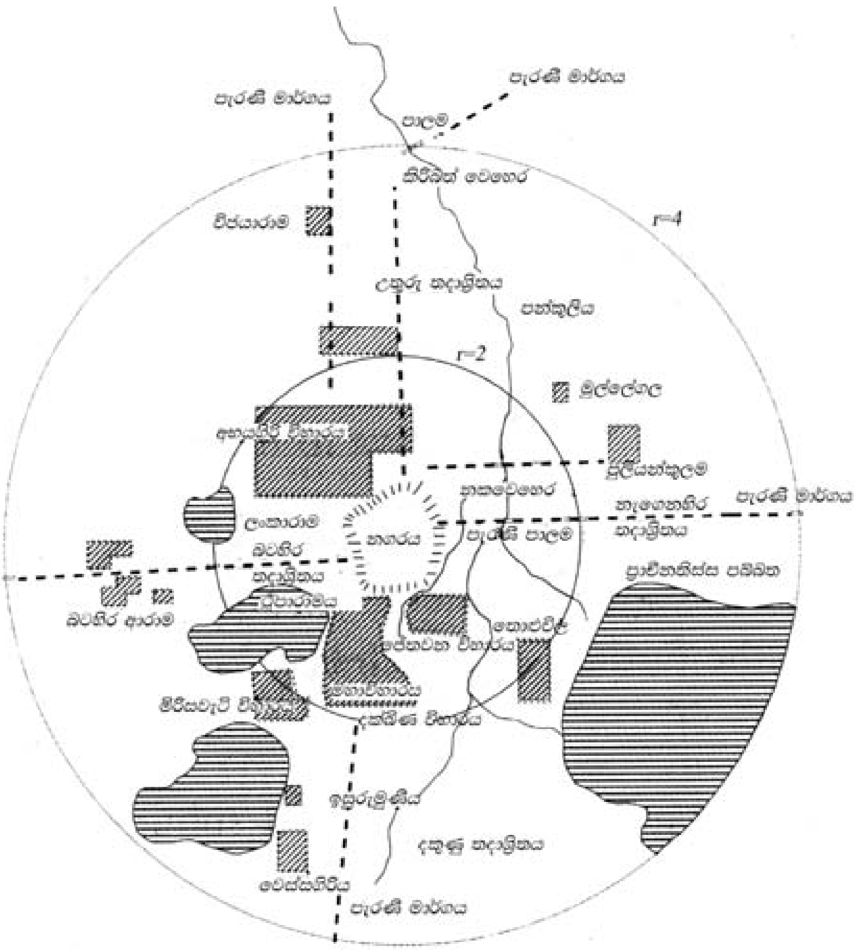
මේ රටේ ජීවත් වූ ප්‍රාග් ඓතිහාසික ප්‍රජාව සිය සංචාරක දඩයම් ජීවිතය අතහැර ඒ වෙනුවට ගොවිතැන ප්‍රධාන කොට ගත් ජීවිතයකට හුරු වීම පෙන්නුම් කරන සාක්ෂි ක්‍රිස්තු පූර්ව 2400 තරම් ඈතකට අයත් වන බව දෙවන පාඩමේ දී ඉගෙන ගැනීමට ඔබට අවස්ථාවක් ලැබිණි. ගොවිතැනට පුරුදු වීම නිසා ඒ කාලයේ සමාජයේ ඇති වූ ප්‍රධාන වෙනස්කමක් වූයේ ස්ථිරවාසීතාව ඇති වීම ය. ස්ථිරවාසීතාව යනු එක් තැනක දිගු කාලයක් ජීවත් වීම යි. මේ රටේ පැරණිතම ගම් බිහි වීමට මූලික වූයේ මේ කාරණය යි.

මේ මූලික ගම්වල විසූවන් සිය ජීවනෝපාය ලෙස ගොවිතැනත්, සත්ත්ව පාලනයත් කර ගෙන ගිය පිරිසකි. මීට සමගාමී ව දඩයම් කිරීම ද පැවතිණි. ගොවිතැන සහ සත්ත්ව පාලනය නිසා ඔවුන්ගේ එදිනෙදා ආහාර සුරක්ෂිතතාව තහවුරු විය. නියඟය, ගංවතුර, සතුන් අතර පැතිර යන වසංගත රෝග ආදි ස්වභාවධර්මය මගින් ඇති කරන උවදුරුවල බලපෑමට හසු නොවන්නට මෙම වෘත්තීන් දෙකේ නිරත ව සිටි මිනිසුන්ගේ ජීවිතය සාමකාමී සහජීවනයකින් යුක්ත විය.

දීර්ඝකාලීන ව ගොවිතැන් කටයුතුවල යෙදීමෙන් ඒ ඒ ජනාවාසවල වාසය කළ පුද්ගලයින් අතර එක් පැහැදිලි වෙනස්කමක් ඇති වන ලකුණු පහළ වෙමින් තිබිණි. එය ගොවිතැන් කළ ඉඩම්වල ස්වභාවය, ගොවිතැන් කටයුතු කළමනාකරණයේ දී එක් එක් පුද්ගලයා විසින් දක්වන ලද නිපුණතාව ආදි කරුණු රැසක් මත පදනම් විය.

ජලය මැනවින් ලැබෙන සරු පසක් සහිත ඉඩම් වල ගොවිතැන් කළ ගොවීන්ට හොඳ අස්වැන්නක් හිමි වූ අතර එතරම් සරු නොවන ඉඩම් වගා කළ අයට ඇතැම් විට වර්ෂය පුරා ජීවත්වීමට තරම්වත් අස්වැන්නක් ලබා ගත නොහැකි විය. අස්වැන්න සරු වූ පුද්ගලයින්ට වර්ෂය පුරා ප්‍රයෝජන ගැනීමෙන්

සැලසුම අංක 7.1 පැරණි අනුරාධපුර නගරයේ සැලැස්ම දක්වන සටහනක්

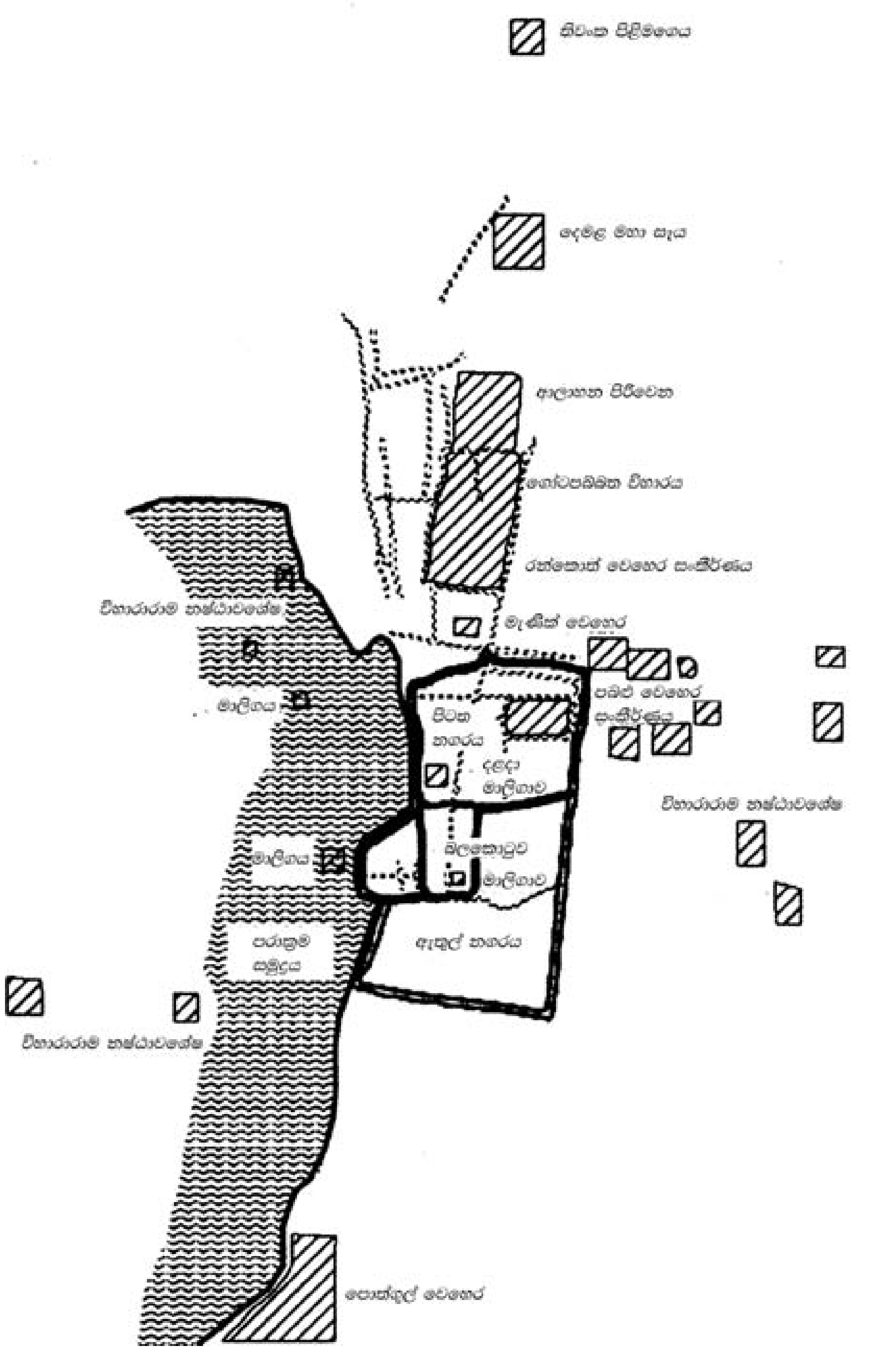
පසුව ඉතිරි වීමට තරම් අතිරේක ධාන්‍ය ප්‍රමාණයක් ධාන්‍ය අටුවල තිබිණි. මෙම ඉතිරි වන කොටස හැඳින්වෙන්නේ නිෂ්පාදන අතිරික්තය යන විශේෂ වචනයෙනි. සමාජයක් තුළ නිෂ්පාදන අතිරික්තයක් ඇති වීම සහ එමගින් අතිරික්ත හිමියන් පිරිසක් බිහි වීම යනු එකී සමාජය තුළ විශාල පරිවර්තනයක් ඇති කරවන සුලු තත්ත්වයකි. මෙලෙස අතිරික්ත හිමියන් මෙරට පුරාණ සමාජයේ වාසය කළ බව පෙන්වා දීමට සුදුසු එක් උදාහරණයක් ජාතක අට්ඨකථාවේ දක්නට තිබේ. එහි සඳහන් කර ඇති අන්දමට එක් කන්නයකින් නියමිත අස්වැන්න නොලැබීමෙන් ආහාර හිඟ වූ ගැමියෙක් ඒ ගමේ ගම් නායකයා හමු වී ඊ ළඟ කන්නයේ දී නැවත ආපසු දෙන පොරොන්දුව මත වී මල්ලක් ඔහුගෙන් ඉල්ලා ගනී. ජාතකට්ඨ කථාවේ සඳහන් මෙම පුවත අපේ රටේ පැරණි සමාජය තුළ සිදු වෙමින් තිබූ පෙර කී සමාජ වෙනස දක්වෙන කදිම ඉඟියකි. එක් පැත්තකින් ගොවිතැන් කටයුතු අඩාළ වීම නිසා දුප්පත් වූ ගැමියා ගැනත් ඔහු වැනි අයට ආර්ථික වශයෙන් උදවු කළ හැකි අතිරික්ත හිමියා ගැනත් අදහසක් එයින් අපට ලැබේ.

ඉහත දක්වෙන මූලාශ්‍රයේ විස්තර වන අතිරික්ත හිමියා ගම් නායකයෙකු බව දක්වා තිබීමෙන් අප විසින් වටහා ගත යුතු එක් වැදගත් කාරණයක් තිබේ. එනම් ඔහුට නායක පදවිය හිමි වීමට බලපෑ ප්‍රධාන හේතුව ඔහු ආර්ථික වශයෙන් සමෘද්ධිමත් පුද්ගලයෙකු වීම යි. 'පරුමක' සහ 'බත' යනුවෙන් හඳුන්වා ඇති තවත් ඒ ආකාරයේ ම ප්‍රාදේශික නායකයින් ගැන සෙල්ලිපිවල තොරතුරු සඳහන් ය. පරුමකවරුන් පිළිබඳ විස්තරයක් තෙවන පාඩමේ දී ඉදිරිපත් කර තිබේ.

ආර්ථික හැකියා පදනම් කර ගෙන මෙලෙස ධනවතුන් සහ දුප්පතුන් ලෙස සමාජය බෙදී යාම හැඳින්වෙන්නේ සමාජ ස්තරායනය බිහි වීම යනුවෙනි. නගර ඇති වීමට පදනම් වූ එක් වැදගත් ක්‍රියාවලියක් ලෙස සැලකිය හැක්කේ මෙලෙස සමාජය ස්තරවලට වෙන් වීම යි.

7.2 පළමු වන නාගරීකරණය

ක්‍රිස්තු පූර්ව 450 පමණ වන විට අපේ රටේ සමාජය තුළ සමාජ ස්තරායනය යම් දුරකට සම්පූර්ණත්වයකට පත් ව තිබිණි. ඒ කාලය වන විට නිෂ්පාදන අතිරික්තයට හිමිකම් කී ප්‍රාදේශීය ප්‍රභූන් විශාල පිරිසක් වියළි කලාපය පුරා පැතිරී සිටි බව මුල්කාලීන සෙල්ලිපිවලින් තහවුරු වේ. දැනට හඳුනා ගෙන තිබෙන සෙල්ලිපිවල පරුමක යන වචනයෙන් හඳුන්වා ඇති පුද්ගලයින් ගණන විශාල සංඛ්‍යාවකි. මේ ප්‍රභූවරු පවුල් වශයෙන් සංවිධානය වී සිටියෝ ය. මෙම ප්‍රභූ පවුල් තම තමන්ගේ පවුල්වලට අයත් කීර්තිය පවත්වා ගෙන යාම සඳහා යොදා ගත් එක් උපක්‍රමයක් වූයේ තමන්ගේ බල මහිමය පෙන්වනු වස් විදේශවලින් ආනයනය කරන ලද භාණ්ඩ පරිහරණයට පෙලඹීම යි. අනුරාධපුරය සහ තිස්සමහාරාමය ආදී පුරාණ නගරවල කර තිබෙන කැණීම්වල දී විදේශවලින් ආනයනය කරන ලද මැටි භාණ්ඩ පබළු ආදි දේ සොයා ගෙන තිබේ. මෙවැනි දේ භුවමාරු වන්නේ විදේශීය වෙළෙඳාමට සම්බන්ධ වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස යි.

සැලසුම අංක 7.2 පැරණි පොළොන්නරුව නගරයේ සැලැස්ම දක්වන සටහනක්

ඉන්දියානු සාගරයේ එවක ක්‍රියාත්මක ව පැවති අන්තර්ජාතික වෙළෙඳ කටයුතුවලට සක්‍රිය ලෙස සහභාගි වීම නිසා විශාල ධනයක් රට තුළට ගලා ආවේ ය. නිෂ්පාදන අතිරික්තයේ හිමිකරුවන් වූ සුළුතර පිරිසට සෙසු බාහිර ප්‍රශ්න නොවූයෙන් තමන්ගේ ජීවිතය සුඛෝපභෝගී ලෙස පවත්වා ගෙන යාමට අවකාශය ලැබිණි. රට තුළට ගලා එන ආදායම පරිපාලනය කිරීමට අවශ්‍ය හෙයින් පාලන යාන්ත්‍රණයක අවශ්‍යතාව ඇති විය. අතිරික්ත හිමිකම නිසා සමාජයේ ප්‍රභූත්වය හිමිකර ගත් පිරිස් මැනවින් සැලසුම් කරන ලද ජනාවාසයකට ගොනු වූහ. වීදි, වෙළෙඳපළවල්, යාතුකර්ම සඳහා අවශ්‍ය ආගමික ගොඩනැගිලි, සෞන්දර්යාත්මක උද්‍යාන, ආරක්ෂක ප්‍රාකාර සහ ජලාශවලින් සමන්විත එවැනි ජනාවාසයක් නගරයක් යනුවෙන් හැඳින්වෙයි. පැරණි අනුරාධපුර නගරය එවැනි සැලසුම් සහගත නිමාවකින් යුක්ත ව පැවති බව පණ්ඩුකාභය රජු ඒ නගරය සැලසුම් කළ ආකාරය පිළිබඳ ව මහාවංසය කරන විස්තරයෙන් සනාථ වේ.

ඡායාරූපය අංක 7.1 නටබුන් ව වල්වැදී තිබෙන ථූපාරාම ස්තූපය. අනුරාධපුර නගරය බිඳ වැටීමෙන් පසු මෙවැනි ස්මාරක සියල්ල ම නටබුන් බවට පත් විය. මෙම ඡායාරූපය මෑත කාලයේ ප්‍රතිසංස්කරණවලට පෙර ගන්නා ලද්දකි.

ගම්වැසි ගොවියන් විසින් නිපදවන ලද ආහාර වලින් සහ සත්ත්ව නිෂ්පාදනවලින් ස්වයංපෝෂණය වීමත් ලෝහ කර්මාන්තය වාරි තාක්ෂණය ඇතුළු වෙනත් කර්මාන්තවල දීර්ඝ කාලයක් කාර්යක්ෂම ලෙස නියැලීමත් හේතුකොට ගෙන වසර 1400 කට ආසන්න කාලයක් අනුරාධපුරය දිවයිනේ අගනගරය ලෙස ක්‍රියාත්මක ව පැවතිණි. දකුණු පළාතේ පිහිටි මාගම නගරය ද ඒ පළාතේ සංස්කෘතික දියුණුව පිළිබිඹු කරන කැටපතක් බවට පත් විය.

ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් හය වන සියවසින් පසු ඉන්දියානු සාගරය හරහා ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවති අන්තර්ජාතික වෙළෙඳාම අරාබි වෙළෙඳුන් අතට පත් විය. ඉන්දියානු සාගර වෙළෙඳ කටයුතුවල එතෙක් පැවති භූගෝලීය අවධානය වූ ඉන්දියානු සාගරයේ බටහිර කොටස තව දුරටත් පුළුල් කරමින් ඊට අග්නිදිග ආසියාව සහ දකුණු චීනය ද ඈඳා ගැනිණි. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් නවවන සියවසින් පසු ව ඉන්දියානු සාගරයේ වෙළෙඳාම ඉන්දියානු සාගරයේ නැගෙනහිර කොටසට කේන්ද්‍රගත වෙමින් පැවතිණි. මේ වෙනස මගින් ඇති කරන ප්‍රතිලාභ ශ්‍රී ලංකාවට හිමිකර ගැනීමට නම් නැගෙනහිර වෙරළේ පිහිටි වරායවල් සක්‍රිය කිරීමත් ඒ වරායවල් හරහා රට තුළට ඇදී එන ආදායම පාලනය කිරීමටත් ඒ ස්ථාන හරහා පැමිණෙන විවිධාකාර පුද්ගලයින්ගෙන් රටේ ආරක්ෂාවට ඇති විය හැකි තර්ජන වළකා ගැනීමටත් පාලනය සඳහා එම වෙරළ තීරයට වඩා සමීපස්ථ නගරයක් පාදක කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවත් අපේ දූරදර්ශී පාලකයෝ අවබෝධ කර ගෙන සිටියහ. පළමු වන විජයබාහු රජතුමා පළමුවරට පොළොන්නරුව සිය පාලන මධ්‍යස්ථානය ලෙස තෝරා ගැනීමට මෙම තත්ත්වය සෘජු ලෙස ම බලපෑමක් ඇති කළ බව පෙනේ.

විජයබාහු රජුගෙන් අනතුරුව රජ පැමිණි පළමු වන පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ සමයේ පැවති සමාජ වටපිටාව සහ විදේශ සම්බන්ධතා පරීක්ෂාවෙන්

විමසන විට නව අග්නිදිග ආසියාතික වෙළෙඳ සබඳතා ඒ වකවානුවේ ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලනික, ආගමික සහ ආර්ථික කටයුතු වෙත කුමන අන්දමේ බලපෑමක් ඇති කළේ ද යන කාරණය පැහැදිලි වෙයි. මහාවංසය සඳහන් කරන අන්දමට පළමු වන විජයබාහු රජුගෙන් පසු ව රජ පැමිණි කිහිප දෙනෙක් බුරුමය සහ කාම්බෝජ යන ආසියාතික රටවල රාජකීය කාන්තාවන් විවාහ කර ගත්හ. පොළොන්නරු යුගය ලෙස ගැනෙන කාලපරිච්ඡේදය තුළ මෙරට නිර්මාණය වූ කලා කෘතිවල, එනම් නිදසුනක් ලෙස බුද්ධ ප්‍රතිමා සහ ඇතැම් වාස්තු විද්‍යාත්මක නිර්මාණවල අග්නිදිග ආසියාතික ලක්ෂණ මැනවින් ඉස්මතු වී තිබේ. පොළොන්නරුව ගල් විහාරයේ බුද්ධ ප්‍රතිමා සහ පොළොන්නරුවේ සත්මහල් ප්‍රාසාදය නමින් හැඳින්වෙන ගොඩනැගිල්ල ඊට ගැළපෙන හොඳ ම නිදසුන් දෙකකි.

ඡායාරූපය අංක 7.2 පොළොන්නරුවේ ලංකාතිලකය මෑත කාලයේ ප්‍රතිසංස්කරණවලට පෙර පැවති ආකාරය. පොළොන්නරුව නගරය බිඳවැටීමෙන් පසු ව මෙවැනි ස්මාරක වල්බිහි විය .

7.3 පොළොන්නරුව බිඳ වැටීම

අනුරාධපුර රාජධානියේ අවසන් පාලකයා වූ පස් වන මිහිඳු රජුගේ කාලයේ දී චෝල ආක්‍රමණ එල්ල වී එම රාජධානිය බිඳ වැටුණු අතර අනතුරුව පළමු වන විජයබාහු රජතුමා චෝලයන්ගෙන් රට නිදහස් කර ගෙන පොළොන්නරුව අගනුවර බවට පත් කර ගනිමින් රට එක් සේසත් කළේ ය. පළමු වන විජයබාහු රජුගේ අභාවයෙන් පසු ව උද්ගත වූ අභ්‍යන්තර ගැටලු නිසා පැවති දේශපාලන ව්‍යාකූලතා අවසන් කර නැවත වරක් රට එක්සේසත් කරන ලද්දේ පළමු වන පරාක්‍රමබාහු රජතුමා විසිනි. එතුමා පොළොන්නරුව අගනුවර තව දුරටත් සංවර්ධනය කොට රට පුරා වැව් අමුණු ප්‍රතිසංස්කරණය කරවා නැවත වරක් මෙරට සමෘද්ධිමත් යුගයක් උදා කළේ ය. එහෙත් පළමු වන පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ අභාවයෙන් පසු ව උද්ගත වූ දේශපාලන ව්‍යාකූලතා නිසා පොළොන්නරු රාජධානිය ක්‍රමයෙන් පරිහානිය කරා ගමන් කළ බව පෙනේ. පළමු වන පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගෙන් පසු ව වසර 9 ක තරම් කාලයක් ශක්තිමත් පාලනයක් ගෙන යන ලද්දේ නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා පමණි. මෙසේ පොළොන්නරු රාජධානිය ක්‍රමයෙන් පරිහානිය කරා යාමට හා අවසානයේ එය බිඳ වැටීමට තුඩු දුන් හේතු කිහිපයක් තිබේ.

1. දුර්වල පාලකයන් බලයට පත් වීම.

පළමු වන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ අභාවය සිදු වූ වර්ෂ

1186 සිට පොළොන්නරු රාජධානිය බිඳ වැටුණු වර්ෂ 1215 දක්වා 29 වසර තුළ පාලකයන් 12 දෙනෙකු පමණ වරින් වර බලයට පත් ව ඇත. මේ අතරින් නිශ්ශංකමල්ල රජුගේ වසර 9 ක පාලන කාලය හැරුණු විට සෙසු සියලු දෙනාගේ රාජ්‍ය කාලය ඉතා කෙටි කාලවලට සීමා විය. මෙයින් පෙනෙන්නේ එම පාලකයන්ට දේශපාලන ස්ථාවරත්වයක් ගොඩනගා ගැනීමට නොහැකි වූ බවයි. එය පොළොන්නරු යුගයේ පරිහානියට හේතු විය.

2. කාලිංග හා පාණ්ඩ්‍ය වංශිකයන් අතර බල අරගලය

පළමු වන විජයබාහු රජුගේ අභාවයෙන් පසු ව මෙරට සිටි කාලිංග වංශිකයන් හා පාණ්ඩ්‍ය වංශිකයන් අතර බල අරගල උත්සන්න විය. මේ නිසා කාලිංග වංශයට හිතවත් පිරිස් එම වංශයට අයත් පාලකයන් බලයට පත් කිරීමට ක්‍රියා කළ අතර පාණ්ඩ්‍ය වංශිකයෝ තමන්ට හිතවත් නායකයන් බලයට පත් කිරීමට වෙහෙසුණහ. මෙහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් කාලිංග වංශිකයන් එම වංශයට අයත් නිශ්ශංකමල්ල රජුගේ අභාවයෙන් පසු ව එතුමාගේ බෑනා (සහෝදරියගේ පුතා) වූ චෝඩගංග සහෝදරයා වූ සහාසමල්ල, බිසව වූ කල්‍යාණවතී වැනි අය වරින් වර බලයට පත් කොට ඇත. පාණ්ඩ්‍ය වංශිකයෝ පළමු වන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ බිරිඳ වූ ලීලාවතී බිසව තුන්වරක් බලයට පත් කළහ. මෙසේ කාලිංග - පාණ්ඩ්‍ය බල අරගලය රාජධානියේ පරිහානියට හේතු විය.

3. ආර්ථික පරිහානිය

නිශ්ශංකමල්ල රජුගේ අභාවයෙන් පසු ව දුර්වල පාලකයන් බලයට පත් වීමත්, ඔවුන්ට දේශපාලන ස්ථාවරත්වයක් ගොඩනගා ගැනීමට නොහැකි වීමත් නිසා එකල පැවති වැව් අමුණු පද්ධතිය නිසි පරිදි නඩත්තු නොකළ බව පෙනේ. දේශපාලන ව්‍යාකූලතා පැවති මෙම කාල පරිච්ඡේදයේ දී ප්‍රාදේශීය පරිපාලනය ද දුර්වල වන්නට ඇත. එමගින් කෘෂිකාර්මික පරිහානියත්, වෙළෙඳාම අඩපණ වීමත් සිදු වී ආර්ථික පිරිහීමකට මග පෑදුණි.

4. කාලිංග මාඝගේ ආක්‍රමණය

පොළොන්නරු රාජධානිය බිඳ වැටීමට බලපෑ ආසන්නතම හේතුව වූයේ කාලිංග මාඝගේ ආක්‍රමණයයි. මාඝ විශාල හමුදාවක් සහිත ව වර්ෂ 1215 දී මෙරට ආක්‍රමණය කරන විට රටේ පැවති දුර්වල දේශපාලන වාතාවරණය නිසා ආක්‍රමණික හමුදාවට මුහුණ දීමේ හැකියාවක් ලාංකිකයන්ට නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් පොළොන්නරු නගරය හා රජරට ප්‍රදේශ රැසක් මාඝගේ හමුදාව යටතට පත් විය. මාඝගේ ආක්‍රමණය නිසා සිදු වූ විනාශයත්, උද්ගත වූ ප්‍රතිඵලත් සලකා බලන විට එය පොළොන්නරුව අගනුවර කෙරෙහි පමණක් නොව වසර එක්දහස් පන්සියයකට නො අඩු රජරට ශිෂ්ටාරචාරයෙහි ඉරණම කෙරෙහි ද ප්‍රබල බලපෑමක් ඇති කළ බව පෙනේ.

මෙම ආක්‍රමණය නිසා සිදු වූ විනාශය විස්තර කෙරෙන මහාවංස පාඨයක් මෙසේය.

- "(ආක්‍රමණිකයෝ ......) මිනිසුන් බැඳ දමා වධ කොට ධනය පැහැරගෙන දිළින්දන් කළහ. ප්‍රතිමා බිඳ හෙලූහ, චෛත්‍ය විනාශ කළහ, විහාර කොල්ලකෑහ, උපාසකයන්ට පහර දුන්හ, දරුවන්ට තැළූහ." මෙසේ සතුරු හමුදාව අනුගමනය කළ විනාශකාරී කටයුතු නිසා රජරට ජනතාවගේ ජීවිත හා දේපළ ආරක්ෂාව නැති විය.

උද්ගත වූ ප්‍රතිඵලය වූයේ පීඩාවට පත් භික්ෂූන් වහන්සේලා ඇතුළු සෙසු ජනතාව ආරක්ෂාව පතා රුහුණට, මලය රටට (කඳුකරයට) හෝ මායා රටට සංක්‍රමණය වීම යි. මේ නිසා රජරට බොහෝ ප්‍රදේශ ජන ශූන්‍ය විය. මධ්‍යගත පාලනයෙන් ගිලිහුණු ඇතැම් පෙදෙස් වන්නි ප්‍රදේශ බවට පත් විය. දහස් ගණන් ජනතාව දිනපතා වන්දනාමාන කළ රුවන්වැලි සෑය, අභයගිරිය, ජේතවනය වැනි සිද්ධස්ථාන ක්‍රමයෙන් වල් බිහි විය. රජරට ප්‍රදේශයේ ජනාකීර්ණව පැවති නගර බොහොමයක් නටබුන් බවට පත් විය.

පැරණි නගර පරිහානියට හේතු

- සතුරු ආක්‍රමණ.
- මධ්‍යගත පාලනය බිඳ වැටීම.
- ආරක්ෂාව නැති වීම.
- වෙළෙඳාම හා ගමනාගමන කටයුතු අඩපණ වීම.
- ජනතාව වෙනත් ප්‍රදේශවලට සංක්‍රමණය වීම.

7.4 දෙවන නාගරීකරණය

වියළි කලාපයේ පැවති නගර ඒවායේ පැවති සමෘද්ධියෙන් පිරිහීමට පත් වීමත් සමග නොබෝ කලකින් වියළි කලාපයෙන් පිටත විශේෂයෙන් නිරිත දිග ප්‍රදේශවල තවත් නගර කිහිපයක් පැන නැගෙනු දැකිය හැකි ය. මෙම නගර බිහිවීම තවත් නාගරීකරණ ක්‍රියාවලියක ප්‍රතිඵලයකි. දේශපාලන බලය

විමධ්‍යගත වීම නිසා පාලන මධ්‍යස්ථාන කිහිපයක් සමකාලීන ව ක්‍රියාත්මක වීම, නව වරායවල් වර්ධනය වීම, සාහිත්‍යයේ කැපී පෙනෙන පුනර්ජීවනයක් ඇති වීමෙන් නව බුද්ධි ප්‍රබෝධයක් පිළිබිඹු වීම යන මෙම ක්‍රියාවලිය දෙවන නාගරීකරණයක් ලෙස හැඳින්වීමට ප්‍රමාණවත් පදනමක් සපයයි. නව වෙළෙඳ සම්බන්ධතා ජාලයක් නිර්මාණය වීමත් එමගින් වාණිජ කටයුතුවල පුළුල් වීමක් දක්නට ලැබීම ද මේ කාලයේ ඇති වූ නාගරික වර්ධනය සම්බන්ධයෙන් සැලකිල්ලට ගත යුතු තවත් වැදගත් ප්‍රවණතාවකි.

දෙවන නාගරීකරණ ක්‍රියාවලියේ දී බිහි වූ නගර ඊට පෙර යුගයේ පැවති මහා නගර සමග සන්සන්දනය කරන විට පෙනෙන ප්‍රධාන විශේෂතාව වන්නේ දෙවන නාගරීකරණය යටතේ වර්ධනය වූ නගරවල සැලසුම් පෙර පැවති ජ්‍යාමිතික සැලසුම් ආකෘතියෙන් මිදී නිදහස් ස්වරූපයකට පරිවර්තනය වූ බව යි. පරිමාණය අතින් සලකන විට වුව ද ඒවා අනුරාධපුරය, පොළොන්නරුව මෙන් මහා පරිමාණ ස්වරූපයක් පෙන්නුම් නොකරයි. මෙම වෙනසට හේතුව දෙවන නාගරීකරණයෙන් පසු බලය විමධ්‍යගත ව පැවතීම විය හැකි යැයි විද්වත්හු පෙන්වා දෙති.

දඹදෙණිය

වර්ෂ 1215 දී පොළොන්නරු රාජධානිය බිඳ වැටීමේ සිට වර්ෂ 1232 දී දඹදෙණි රාජධානිය පිහිටුවන තෙක් කාල පරිච්ඡේදය මෙරට ඉතිහාසයේ අවුල් වියවුල් සහිත අවධියකි. රටේ අගනුවර සතුරන් අතට පත් ව තිබූ මෙම දුෂ්කර කාල පරිච්ඡේදයේ දී ඇතැම් ස්වදේශීය නායකයන් ආරක්ෂිත ස්ථානවල දුර්ග පිහිටුවාගෙන ශාසනයත් රටත් සතුරන්ගෙන් රැක ගත් බව මහාවංසයේ සඳහන් වේ. යාපහුව කඳු මුදුනෙහි එබඳු දුර්ගයක් පිහිටුවාගෙන එම ප්‍රදේශය සතුරන්ගෙන් රැකගත් සුභ සෙනෙවියා, රුහුණෙහි, ගෝවින්දමලය නම් කඳු මුදුනෙහි බලකොටුවක් තනාගෙන සතුරන් රුහුණට ඇතුළු වීම වළක්වමින් සිටි බුවනෙකබාහු ආදිපාදවරයා හා මහියංගණය ආසන්න ප්‍රදේශයෙහි ගංදෙණිය පර්වතයේ දුර්ගයක් පිහිටුවාගෙන සිටි සංඛ සෙනෙවියා මේ අතරින් කැපී පෙනේ.

මෙලෙස රටේ ආරක්ෂාව වෙනුවෙන් මහත් වෙහෙසක් ගෙන ක්‍රියා කළ ද තම බල ප්‍රදේශය ආරක්ෂා කර ගැනීමේ අරමුණ මිස ඉන් ඔබ්බට ගොස් සතුරා මර්දනය කොට රට එක්සේසත් කිරීමේ අදහසක් ඒ කිසිවකු තුළ නොවූ බව පෙනේ. එවැනි අදහසක් පෙරදැරි කර ගෙන කටයුතු කළ පුද්ගලයෙකු ලෙස පෙනෙන්නේ එවක දඹදෙණියේ වාසය කළ තුන් වන විජයබාහු නමැති ප්‍රභූවරයා යි. හෙතෙම ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් 1232-1236 අතර කාලවකවානුවේ දී දඹදෙණිය සිය පාලන මධ්‍යස්ථානය කර ගනිමින් පාලනය ගෙන ගියේ ය. ඒ කාලය තුළ දඹදෙණිය නගරයකට අවශ්‍ය කරන අංගෝපාංගවලින් සමන්විත ව වර්ධනය විය.

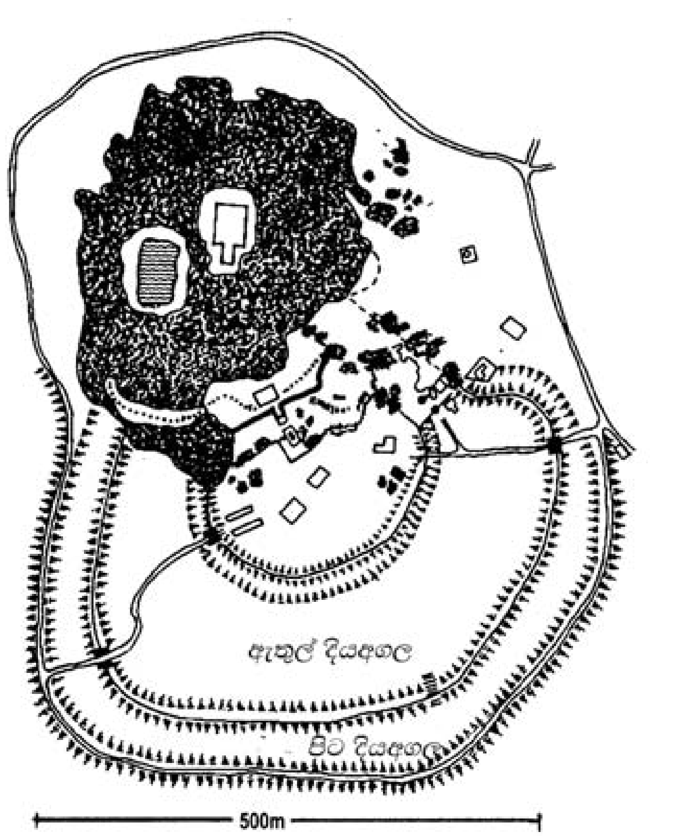
වර්ෂ 1232 දී දඹදෙණි රාජධානිය පිහිටුවන ලද්දේ තෙවන විජයබාහු රජතුමා විසිනි. රජරට පැරණි රජ පවුලට මෙතුමාගේ තිබූ සබඳතාව කුමක් දැ යි පැහැදිලි නැත. මේ රජු මුල් කාලයේ දී වන්නි නායකයෙකු වශයෙන් කටයුතු කළ බව මූලාශ්‍රය වල සඳහන් වේ. වන්නි යනු රජරට ශිෂ්ටාචාරය බිඳ වැටීමෙන් පසු බිහි වූ ප්‍රදේශීය පාලන ඒකක විශේෂයකි. මේ අනුව විජයබාහු රජු ද මුල් අවධියේ ප්‍රදේශීය පාලකයෙකු වශයෙන් සිට ක්‍රමයෙන් බලයක් ගොඩනගා ගෙන මායා රට සිටි සතුරන් පලවාහැර දඹදෙණිය රාජ්‍ය මධ්‍යස්ථානය ලෙස ගොඩනැගූ බව පෙනේ. පොළොන්නරුව සතුරන්ට යටත් වීමත් සමග දන්ත ධාතුව හා පාත්‍ර ධාතුව ආරක්ෂා කළ භික්ෂූන් වහන්සේලා එම පූජනීය වස්තු කොත්මලයට ගෙන ගොස් සඟවා තබා ඒවා ආරක්ෂා කළහ. මේ බව දැනගත් තුන් වන විජයබාහු රජතුමා එකී පූජනීය වස්තු දඹදෙණි රාජ්‍යයට වැඩමවා බෙලිගල දළඳ මැඳුරක් කරවා ඒවා එහි තැන්පත් කරවීය. දළඳව හිමි වීම නීත්‍යානුකූල රාජ්‍යත්වය ලැබීමක් ලෙස ජනතාව සැලකූ බැවින් රජුගේ එම ක්‍රියාවෙන් දඹදෙණි රාජධානියට තව වැදගත්කමක් ලැබුණි. දඹදෙණියේ විජයසුන්දරාරාමය තැනවීම, කැලණි විහාරය ප්‍රතිසංස්කරණය කරවීම, උපසම්පදා මංගල්‍යය යළි පවත්වා සංඝ සංශෝධනයක් කරවීම හා අභාවයට ගොස් තිබූ පොතපත නැවත ලියවීම වැනි ආගමික හා ජාතික කටයුතු රැසක් ද තෙවන විජයබාහු රජු විසින් කරවන ලදි. මෙතුමාගේ රාජ්‍ය කාලය වසර 4 ක් වූ අතර වර්ෂ 1236 දී හෙතෙම අභාවයට පත් විය.

දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජතුමා (ක්‍රි.ව. 1236 - 1270)

තෙවන විජයබාහු රජුට පරාක්‍රමබාහු හා බුවනෙකබාහු යනුවෙන් පුතුන් දෙදෙනෙකු සිටි අතර එම රජුගේ අභාවයෙන් පසු වැඩිමහල් පුත් පරාක්‍රමබාහු කුමරු

වර්ෂ 1236 දී දඹදෙණියේ රජකමට පත් විය. එතුමා දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජු ලෙස හැඳින්වේ. දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජු ළමා කාලයේ දී හොඳ අධ්‍යාපනයක් ලැබූ අයෙකි. පිය රජු ජීවත් ව සිටි අවධියේ දී සංඝරක්ඛිත මාහිමියන් ප්‍රමුඛ මහා සංඝයාගෙන් අධ්‍යාපනය ලැබූ එතුමා පසුව උගත් පඬිරුවනක් බවට පත් විය. මේ නිසා කලිකාල සාහිත්‍ය සර්වඥ පණ්ඩිත යන උපාධි නාමයෙන් පිදුම් ලැබූ එතුමා සම්පාදනය කළ විශිෂ්ට ග්‍රන්ථ අද දක්වා ඉතිරි ව පවතී.

දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජු බලයට පත් වන විටත් රට සතුරු ආක්‍රමණිකයන්ගෙන් නිදහස් ව නොතිබුණි. එසේ ම අලුත් ආක්‍රමණිකයෙකුට මුහුණ දීමට ද එතුමාට සිදු විය. රටේ ජන ජීවිතය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම, ආගමික හා අධ්‍යාපනික උන්නතියකට කටයුතු කිරීම ඇතුළු තවත් අභියෝග රැසක් එතුමා හමුවේ පැවතිණ. එහෙත් රජතුමා උගතෙකු හා බුද්ධිමතෙකු වූ බැවින් මේ සියලු අභියෝග ජය ගැනීමට එතුමා සමත් විය.

සැලසුම අංක 7.3 පැරණි යාපහුව නගරයේ සැලැස්ම දක්වන සටහනක්

දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජතුමා කාලිංග මාඝ හා සටනට සූදනම් වෙමින් සිටි අවධියේ එනම් එතුමාගේ එකොළොස් වන රාජ්‍ය වර්ෂයේ දී (ක්‍රි.ව. 1247) චන්ද්‍රභානු නම් ජාවක ආක්‍රමණිකයෙක් විශාල හමුදවක් සමග මෙරටට ගොඩ බැස්සේ ය. ශ්‍රී ලංකාවට මෙතෙක් සියලු ආක්‍රමණ එල්ල වූයේ ඉන්දියාවේ සිට වුවත් චන්ද්‍රභානු පැමිණියේ අග්නිදිග ආසියාතික ප්‍රදේශයක් වූ මලය අර්ධද්වීපයේ උතුරු ප්‍රදේශයෙනි. එකල එම ප්‍රදේශය බෞද්ධ රටක් වූ හෙයින් චන්ද්‍රභානුගේ අරමුණ වූයේ බෞද්ධ පූජනීය වස්තු අත්පත් කර ගැනීම විය හැකි ය. ක්‍රි.ව 1247 දී දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ මෙහෙයවීම මත ලාංකික හමුදව විසින් චන්ද්‍රභානුගේ හමුදව පලවා හරින ලදි.

දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජු මුහුණ දිය යුතු ප්‍රබල ම අභියෝගය වූයේ මාඝගේ පාලනයෙන් රජ රට මුදවා ගැනීමයි. වසර 40 ක් පමණ රජරට ප්‍රදේශ පාලනය කළ මාඝ අවට බලකොටු පිහිටුවා ආරක්ෂාව තර කොට තිබුණි. මේ නිසා මාඝට එරෙහි ව තීරණාත්මක ප්‍රහාරයක් එල්ල කළ යුතු විය. රජුගේ සැලසුමකට අනුව හමුදව යොදවා නැගෙනහිර හා බටහිර දෙසින් පොළොන්නරු නගරය වටකොට ඇත. රජුගේ හමුදවට මුහුණ දීමට මාඝගේ භටයෝ අවට බලකොටුවල සිට පොළොන්නරුවට රැස්වී සිටියහ. රජුගේ හමුදව එල්ල කළ ප්‍රබල ප්‍රහාරයෙන් මාඝගේ හමුද අන්ත පරාජයක් ලබා ඇත. මේ තීරණාත්මක සටන වර්ෂ 1255 දී පමණ සිදු වූ බව පිළිගැනේ. මාඝගෙන් රජරට මුදවා ගැනීම දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජු ලැබූ විශිෂ්ට ජයග්‍රහණයකි.

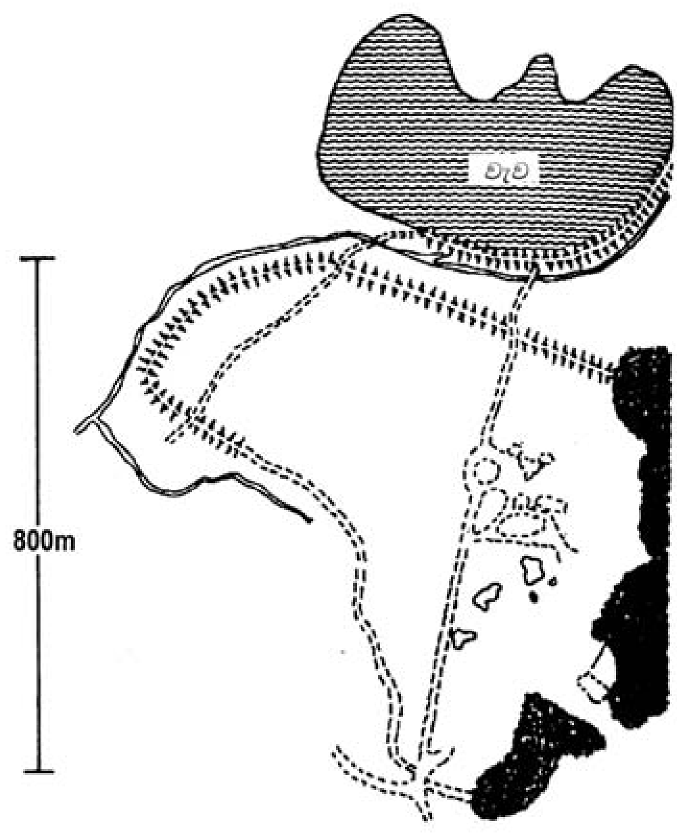
මීට පෙර රජුගේ හමුදව සමග සටන් කොට පැරදී පලා ගිය චන්ද්‍රභානු ඉන්දියාවෙන් ද කුලී හමුද ලබා ගෙන වර්ෂ 1261 දී පමණ නැවත වරක් දඹදෙණිය ආක්‍රමණය කළේ ය. විශාල හමුදවක් සහිතව දඹදෙණිය වට කළ චන්ද්‍රභානු දන්ත ධාතුව, පාත්‍ර ධාතුව හා රාජ්‍යය තමන්ට ලබා දෙන ලෙස රජුට තර්ජනය කළේ ය. රජුගේ හමුදව හා චන්ද්‍රභානුගේ හමුදව අතර නැවත වරක් ප්‍රබල සටනක් සිදු විය. මෙහි දී ඉන්දියාවේ පාණ්ඩ්‍ය අධිරාජ්‍යයෙන් ද දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජතුමාට සහය ලැබුණු බව පෙනේ. මෙම සටනේ දී සතුරු හමුදව යළිත් පරාජයට පත් වූ අතර ආක්‍රමණිකයා වූ චන්ද්‍රභානු ද ජීවිතක්ෂයට පත් විය. දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජු සතුරන්ගෙන් රට බේරා ගැනීමට ක්‍රියා කරන අතර ම දේව පතිරාජ නම් ඇමතිවරයා යොදවා ආර්ථික, ආගමික හා අධ්‍යාපනික අංශවල ද ප්‍රබල දියුණුවක් ඇති කිරීමට

ක්‍රියා කළේ ය.

යාපහුව

ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් 1270 දී පමණ දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජු මිය ගිය හෙයින් ඔහුගේ පුත් විජයබාහු කුමරු රජකමට පත් විය. ඔහු සිව් වන විජයබාහු ලෙස හැඳින්වේ. බෝසත් විජයබාහු ලෙස ද ප්‍රසිද්ධ වූ මෙතුමාගේ රාජ්‍ය කාලය වසර දෙකකට සීමා විය. රජ වාසල ඇති වූ හමුද කුමන්ත්‍රණයකින් මෙම රජු ජීවිතක්ෂයට පත් විය. අනතුරුව සිව් වන විජයබාහු රජුගේ සහෝදරයා වූ භුවනෙකබාහු කුමරා කුමන්ත්‍රණකරුවන් මැඩ පවත්වා වර්ෂ 1272 පමණ බලයට පත් විය. පළමු වන බුවනෙකබාහු රජු ලෙස හැඳින්වෙන මෙතුමා ගැටලු රැසකට සාර්ථකව මුහුණ දුන් පාලකයෙකි. රජු බලයට පත් වූ අලුත ම වන්නි නායකයෝ පිරිසක් රජුට එරෙහි ව කැරලි ඇති කළහ. මේ කාලයේ දී ම දකුණු ඉන්දියානු හමුද කිහිපයක් ලංකාව ආක්‍රමණය කළහ. එක් ආක්‍රමණයක් මෙහෙය වූයේ කාලිංගරායර නම් සෙන්පතියෙකි. තවත් සේනාවක් චෝඩගංග නම් සේනාපතියෙකු විසින් මෙහෙය වන ලදි. මෙම සතුරු උවදුරුවලට සාර්ථකව මුහුණ දුන් රජු දඹදෙණියේ වසර කිහිපයක් ගත කොට අනතුරුව වඩාත් ආරක්ෂාකාරී ස්ථානයක් වූ යාපහුව තම අගනුවර වශයෙන් තෝරා ගත්තේ ය. පළමු වන භුවනෙකබාහු රජු විදේශ රටවල් සමග වෙළෙඳ සබඳතා ඇති කර ගැනීමට දැඩි උනන්දුවක් දැක්වූ අයෙකි. මෙම රජතුමා විසින් ලංකාව සමග වෙළෙඳ සබඳතා ඇති කර ගැනීම පිණිස සාකච්ඡා කිරීමට ඊජිප්තුවේ සුල්තාන් වෙත යවන ලද තානාපතිවරු පිරිසක් වර්ෂ 1283 අප්‍රේල් මාසයේ දී ඊජිප්තුවේ කයිරෝ නගරයේ දී පිළිගත් බව වාර්තා වේ. එයට නොබෝ කලකට පසු වර්ෂ 1284 දී පළමු වන භුවනෙකබාහු රජතුමා මිය ගියේ ය.

භුවනෙකබාහු රජුගේ අභාවයෙන් පසු ව ඉහත කී බෝසත් විජයබාහු රජුගේ පුත් පරාක්‍රමබාහු නම් කුමාරයා සහ පළමු වන භුවනෙකබාහු රජුගේ පුත් දෙවන භුවනෙකබාහු කුමාරයා අතර රජකම පිළිබඳ මත ගැටුමක් ඇති වූ බව පෙනේ. මේ අවස්ථාවේ දී දකුණු ඉන්දියාවේ ප්‍රදේශීය නායකයෙකු වූ ආර්ය චක්‍රවර්තී නැමැත්තෙකු යටතේ පාණ්ඩ්‍ය හමුදවක් ලංකාවට පැමිණ යාපහුව බලකොටුවට පහර දී දළදාව රැගෙන ඉන්දියාවට ගොස් පාණ්ඩ්‍ය රජු වූ කුලශේකරට භාර දී ඇත. පසුව ඉහත කී බෝසත් විජයබාහු රජුගේ පුත් පරාක්‍රමබාහු කුමරා ඉන්දියාවට ගොස් කුලශේකර රජු හමු වී සාකච්ඡා කොට දළදාව නැවත ලබා ගෙන මෙරටට පැමිණ පොළොන්නරුවට ගොස් එහි පාලන කටයුතු මෙහෙයවී ය. තෙවන පරාක්‍රමබාහු ලෙස හඳුන්වන එම රජුගේ රාජ්‍ය කාලය ආරම්භ වූයේ ක්‍රි.ව. 1287 දී ය. එහෙත් ක්‍රි.ව 1293 දී පමණ පොළොන්නරුව වැටලූ දෙවන භුවනෙකබාහු කුමරා ඉහත කී තෙවන පරාක්‍රමබාහු රජු පරාජය කොට දළදාව රැගෙන කුරුණෑගලට පැමිණ එය තම අගනුවර බවට පත් කර ගත්තේ ය.

සැලසුම අංක 7.4 පැරණි කුරුණෑගල නගරයේ සැලැස්ම දක්වන සටහනක්

කුරුණෑගල

කුරුණෑගල රාජධානිය පිහිටවූ ප්‍රථම පාලකයා ඉහත කී පරිදි දෙවන භුවනෙකබාහු රජු වේ. එතුමාගේ රාජ්‍ය කාලය වර්ෂ 1293 සිට වසර 9 ක පමණ කාලයක් යැයි පිළිගැනේ. දෙවන භුවනෙකබාහු රජුගේ අභාවයෙන් පසුව ඔහුගේ පුත් පරාක්‍රමබාහු කුමාරයා කුරුණෑගල රජවිය. මෙරට ඉතිහාසයේ හතර වන වරට හමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු ඔහු බැවින් එතුමා සිව්වන පරාක්‍රමබාහු රජු ලෙස හැඳින්වේ. සරජෝතිමාලෙ නම් ද්‍රවිඩ කාව්‍යයේ සඳහන්

පරිදි වර්ෂ 1302 දී හෙතෙම රජකමට පත්ව ඇත.

කුරුණෑගල රාජ්‍ය සමයේ දී බුදු දහමේ උන්නතියට මෙන් ම අධ්‍යාපනික හා ශාස්ත්‍රීය අංශයට විශාල සේවයක් සිදු ව ඇත. එතෙක් පාලි භාෂාවෙන් පැවති පන්සිය පනස් ජාතක පොත සිංහලට පරිවර්තනය කිරීම මේ යුගයේ සිදු වූ කැපී පෙනෙන සේවයකි. දළදා සිරිත, සිංහල බෝධි වංසය, අනාගත වංසය හා දළදා පූජාවලිය වැනි ග්‍රන්ථ මේ කාලයේ දී රචනා වී ඇත. හතර වන පරාක්‍රමබාහු රජුට පසු ව තෙවන භුවනෙකබාහු හෙවත් වන්නි භුවනෙකබාහු සහ සිව් වන විජයබාහු හෙවත් සවුළු විජයබා යනුවෙන් රජවරු දෙදෙනෙක් පිළිවෙළින් කුරුණෑගල පාලන කටයුතු ගෙන ගිය බව සඳහන් වේ. මෙම රජවරුන්ගේ කටයුතු පිළිබඳ වැඩි විස්තර අනාවරණය වී නැත. එහෙත් තුන්වන භුවනෙකබාහු රජු විසින් කුරුණෑගල වැව තනවන ලද යි ජනප්‍රවාදවල සඳහන් වේ.

ගම්පොළ රාජධානිය

වර්ෂ 1341 දී සිව් වන භුවනෙකබාහු රජතුමා විසින් ගම්පොළ රාජධානිය පිහිටුවන ලදි. මෙම රජු කුරුණෑගල අවසන් පාලකයා වූ සවුළු විජයබාහු රජුගේ පුතෙකු යැයි පිළිගැනේ. සිව් වන භුවනෙකබාහු රජුට තවත් සහෝදරයෙක් සිටි අතර පස්වන පරාක්‍රමබාහු රජු ලෙස හැඳින්වෙන හෙතෙම සමකාලීන ව දැදිගම රාජධානියක් ගොඩනගාගෙන පාලන කටයුතුවල නිරත විය. ගම්පොළ රාජ්‍ය සමය ආරම්භ වන විට දැදිගමට අමතර ව තවත් රාජධානි දෙකක් බිහි ව තිබුණි. ආර්ය චක්‍රවර්තී රජ පෙළපත යටතේ යාපන රාජධානිය පිහිටුවා තිබූ අතර අලකේශ්වර පරපුර විසින් රයිගම වෙනම රාජධානියක් පවත්වාගෙන යන ලදි. මේ නිසා ගම්පොළ රාජධානියට බොහෝ අභියෝගවලට මුහුණ දීමට සිදු විය.

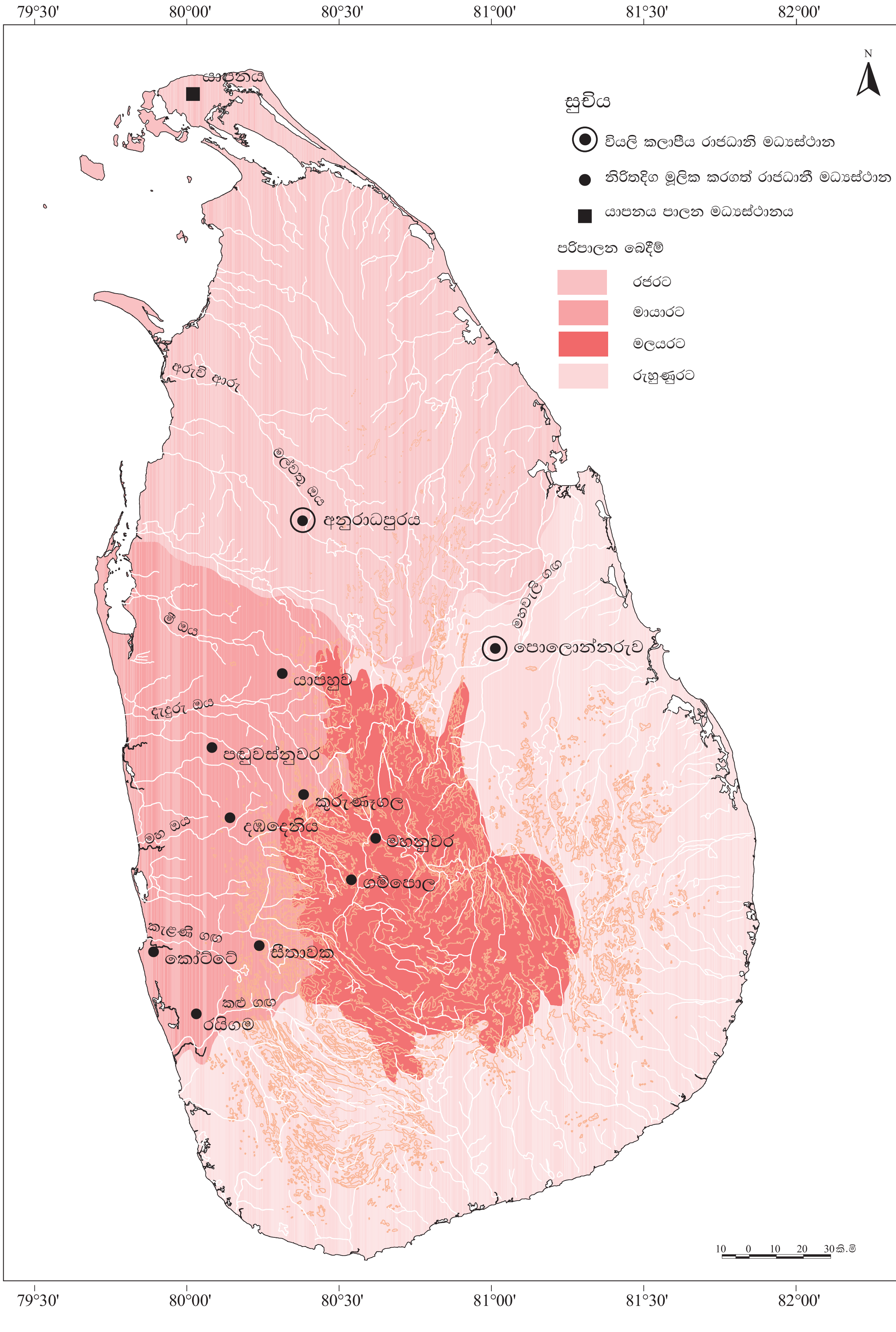
ගම්පොළ රාජ්‍ය සමයේ දැකිය හැකි විශේෂ ලක්ෂණ කිහිපයකි. ගම්පොළ රජ පරපුර සමග සබඳතා ගොඩනගා ගෙන සිටි කැපී පෙනෙන ප්‍රභූ පවුල් දෙකක් සිටීම එක් ලක්ෂණයකි. ගම්පොළ සිටි සේනාලංකාධිකාර සෙනවිරත් පවුල ඉන් එකකි. සේනාධිලංකාර සෙනවි දැදිගම පරාක්‍රමබාහු රජුගේ සහෝදරියක් විවාහ කරගෙන සිටි අතර III වික්‍රමබාහු නමින් ගම්පොළ පසු ව රජ වූයේ එම දෙපලගේ පුතෙකි. රයිගම සිටි අලකේශ්වර පවුල ඉහත කී දෙවන ප්‍රභූ පවුල වේ. මෙම පවුලේ කැපී පෙනෙන තැනැත්තා නිශ්ශංක අලකේශ්වර වේ.

ගම්පොළ රාජ්‍ය සමයේ රජකම උරුම වූයේ පියාගෙන් පුතාට හෝ සහෝදරයාගෙන් සහෝදරයාට රජකම ලැබුණු පැරණි ක්‍රමයට නොව මාමාගෙන් පසු බෑනාට හෙවත් හිටපු රජුගේ සහෝදරියකගේ පුතෙකුට ය. මෙය පියාගෙන් පුතාට රාජ්‍යය උරුම වීමේ පීතෘ මූලික උරුමයට වඩා මව් පාර්ශ්වයෙන් රාජ්‍ය උරුම වීමේ මාතෘ මූලික උරුම ක්‍රමයකි.

ගම්පොළ රාජ්‍ය සමයේ දී ඉබන් බතුතා නම් අරාබි සංචාරකයෙකු ලංකාවට පැමිණ තමන් ඇසූ දුටු දේ වර්තා කර තැබීම වැදගත් කරුණකි. වර්ෂ 1344 දී යාපනයට පැමිණි ඉබන් බතුතා එහි පාලකයා වූ ආර්ය චක්‍රවර්තිගෙන් උපකාර ලබා ගෙන ශ්‍රී පාද වන්දනාවට ගොස් ඇත. සුදු ඇතෙකු තබාගෙන සිටි අලකෝනාර් නම් ස්වාධීන පාලකයෙකු ගැන බතුතා සඳහන් කරයි. එකී අලකෝනාර් යනු අලගක්කෝනාර පරපුරේ අයෙකි.

ගම්පොළ තෙවන වික්‍රමබාහු රජුගේ පාලන කාලය වන විට උතුරේ සිටි ආර්යචක්‍රවර්තිගේ නිලධාරීන් ගම්පොළ රාජ්‍යයට පැමිණ ඇතැම් ප්‍රදේශවලින් බදු අය කළ බව සඳහන් වේ. මෙය ගම්පොළ රාජ්‍යයේ ස්වාධීනත්වයට කැළලක් වූවා මෙන් ම ආර්ථිකයට ද පහරක් විය. මේ නිසා රජුගේ ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා වූ නිශ්ශංක අලකේශ්වර කෝට්ටේ බලකොටුවක් තනා හමුදව රැස් කර ආර්යචක්‍රවර්ති රජුගේ බදු නිලධාරීන්ට දඬුවම් පමුණුවා තිබේ. මෙයින් කිපුණු ආර්ය චක්‍රවර්ති ගම්පොළ රාජ්‍ය ආක්‍රමණය කළ විට අලකේශ්වරගේ හමුදව විසින් එකී හමුදව පරාජයට පත් කරන ලදී. නිශ්ශංක අලකේශ්වර අනුගමනය කළ ක්‍රියාමාර්ග නිසා ගම්පොළ රාජ්‍ය ශක්තිමත් වුවත් පසුකාලය වන විට අලකේශ්වර පවුල අතරම මතභේද ඇති වූ බව පෙනේ.

ගම්පොළ රාජ්‍යයේ අවසාන කාලයේ චීන ආක්‍රමණයක් මෙරටට එල්ල විය. චීනයේ යුංලෝ නමැති අධිරාජයා විසින් එවන ලද චෙන් හෝ සෙනවියා වර්ෂ 1405, 1409 හා 1411 යන වසරවල ලංකාවට ගොඩබැස ඇත. හෙතෙම 1409 දී මෙරටට පැමිණි විට රයිගම සිටි වීර අලකේශ්වර නම් පාලකයා චෙන් හෝ සෙනවියා නිසි පරිදි පිළිගෙන නැත. මේ නිසා හෙතෙම තමා ගෙනා පුද පඬුරු දෙවුන්දර දේවාලයට පුද චීන, පර්සියානු හා දෙමළ භාෂාවලින් ශිලා ලිපියක් ද පිහිටුවා ආපසු ගොස්

සිතියම 7.1 ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි රාජධානි මධ්‍යස්ථානවල ව්‍යාප්තිය

ඇත. එම ලිපිය ගාල්ලේ ත්‍රිභාෂා ලිපිය නමින් හැඳින්වේ. අනතුරුව 1411 දී විශාල හමුදාවක් සමග නැවත මෙරටට පැමිණි චෙන් හෝ සෙනවියා වීර අලකේශ්වරගේ හමුදාව සමග සටන් කොට වීර අලකේශ්වර ඇතුළු පිරිසක් සිරකරුවන් ලෙස අල්ලාගෙන ආපසු ගියේ ය.

ගම්පොළ රාජ්‍ය සමයේ ඉදි කළ ගොඩනැගිලි කිහිපයක් තවමත් ඉතිරි ව ඇති අතර සිව් වන භුවනෛකබාහු රජු විසින් කරවන ලද ලංකාතිලක විහාරය හා ගඩලාදෙණි විහාරය ඒ අතර කැපී පෙනේ.

කෝට්ටේ රාජධානිය

ගම්පොළ රාජ්‍ය සමයේ දී නිශ්ශංක අලකේශ්වර ඇමතිවරයා කෝට්ටේ ශක්තිමත් බලකොටුවක් ඉදි කර වූ බව ඉහත සඳහන් කෙරිණි. එහෙත් කෝට්ටේ රාජධානිය පිහිටුවන ලද්දේ හය වන පරාක්‍රමබාහු රජතුමා විසිනි. එතුමාගේ පියා ජයමහලෑන නැමැත්තෙකි. මව සුනේත්‍රා දේවිය යි. ගම්පොළ රාජ්‍ය අවසාන කාලයේ පැවති සතුරු උවදුරු නිසා පරාක්‍රමබාහු කුමරාට රහසිගත ව ඇති දැඩි වීමට සිදු විය. මෙහි දී වීදගම මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ කුමරාට අවශ්‍ය රැකවරණය සලසා දී ඇත. අනතුරුව වීදගම හිමියන්ගේ අනුග්‍රහයෙන් වර්ෂ 1412 දී පරාක්‍රමබාහු කුමරු රයිගම බලයට පැමිණියේ ය. වසර තුනකට පසු ව එතුමා වඩාත් ආරක්ෂාකාරී ස්ථානයක් ලෙස ප්‍රකටව පැවති කෝට්ටේට පැමිණ වර්ෂ 1415 දී තම අභිෂේක උත්සවය පැවැත්වී ය. එතැන් සිට වර්ෂ 1467 දක්වා දිගු කාලයක් එතුමා මෙරට පාලනය කළේ ය. හය වන පරාක්‍රමබාහු රජතුමා ඉටු කළ සේවයේ කැපී පෙනෙන කරුණු මෙසේ ය.

- වන්නි ප්‍රදේශ කෝට්ටේ රාජ්‍යයට යටත් කිරීම
- සපුමල් කුමාරයා යටතේ හමුදාව යවා යාපනය ජය ගැනීම
- උඩරට සාමන්ත පාලකයා වූ ජෝතිය සිටුවරයා ඇති කළ කැරැල්ල මැඩ පැවැත්වීම
- කෝට්ටේ රාජධානිය යටතේ රට එක්සත් කොට ආර්ථික වශයෙන් රට සමෘද්ධිමත් කිරීම
- රටේ අධ්‍යාපනික හා සාහිත්‍ය කටයුතුවල දියුණුවට විශාල සේවයක් සිදු කිරීම

හය වන පරාක්‍රමබාහු රජුගෙන් පසු රාජ්‍යය උරුම වීමට පුතෙක් නොසිටි බැවින් එතුමාගේ අභාවයෙන් පසු ව රජුගේ දියණිය වූ උලකුඩය දේවියගේ පුතා ජයබාහු යන නමින් රජකමට පත් කෙරිණි. එහෙත් එතුමාගේ රාජ්‍ය කාලය ඉතා කෙටි එකක් විය. හය වන පරාක්‍රමබාහු රජු යාපනය යටත් කිරීමෙන් පසු එම ප්‍රදේශ පාලනයට යොදවා සිටි සපුමල් කුමරා හමුදාවක් රැගෙන පැමිණ කෝට්ටේ අගනුවර වටලා ජයබාහු රජු ජීවිතක්ෂයට පත් කොට බලය අල්ලා ගත්තේ ය. වර්ෂ 1469 දී හෙතෙම හය වන භුවනෛකබාහු නමින් රජ විය. ඔහුගේ පාලනය ආරම්භ වූ කාලයේ දී ම පස්යොදුන් රට සිංහල පෙරළිය හෝ සිංහල සංගෙ නමින් හඳුන්වන කැරැල්ලක් ඇති විය. භුවනෛකබාහු රජුගේ මෙහෙයවීම මත අම්බුලුගල කුමාරයා විසින් මේ කැරැල්ල මැඩ පවත්වන ලදී. අත් අඩංගුවට පත් කැකුලන්දල සිරිවර්ධන පතිරාජ ඇතුළු කැරලි නායකයන්ට පසු ව රජුගේ සමාව ලැබුණි. ඒ සඳහා පිහිටුවූ අභයදාන ශිලා ලිපිය දෑදිගම සෙල්ලිපිය ලෙස හැඳින්වේ.

හය වන භුවනෛකබාහු රජුගේ අභාවයෙන් පසු එතුමාගේ පුතෙ ක් වන පණ්ඩිත පරාක්‍රමබාහු බලයට පැමිණියේ ය. හත් වන පරාක්‍රමබාහු ලෙස හැඳින්වෙන එතුමාගේ රාජ්‍ය කාලය ද දිගු එකක් නොවී ය. සතර කෝරළය ප්‍රදේශයේ පාලන කටයුතු භාර ව සිටි අම්බුලුගල කුමාරයා පැමිණ පණ්ඩිත පරාක්‍රමබාහු බලයෙන් පහ කොට අටවන වීර පරාක්‍රමබාහු නමින් රජ විය. එතුමා බලයට පැමිණියේ වර්ෂ 1490 දී පමණ යැයි පිළිගැනේ. එම රජුගේ පාලන කාලයේ දී හෙවත් වර්ෂ 1505 දී පෘතුගීසීහු මෙරටට පැමිණියහ.

යාපනය සහ වන්නියාර්වරු

ක්‍රි.ව. දහතුන් වන සියවසේ රජරට ශිෂ්ටාචාරය බිඳවැටීමෙන් පසු යාපන ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත ව බිහි වූ පාලන ඒකකය යාපන රාජධානිය ලෙස හැඳින්වේ. මෙම රාජධානියේ ආරම්භය හා ඉතිහාසය පිළිබඳ සමකාලීන මූලාශ්‍රය නොමැති අතර එහි ඉතිහාසය හැදෑරීමට ඇති වඩාත් ප්‍රකට කෘතිය යාල්පාන වෛපව මාලෙ නම් ග්‍රන්ථය වේ. එහෙත් එය 18

වන සියවසේ දී පමණ රචනා වූ එකකි. ඊට අමතර ව කෛලාය මාලෛ සහ ශේගරාශශේකර මාලෛ වැනි දෙමළ ග්‍රන්ථ ද මෙහිදී වැදගත් වේ.

යාපන රාජධානියේ ආරම්භකයා විජය කුලංකෛ ආර්ය චක්‍රවර්තී ලෙස සැලකේ. ඔහුගේ පාලන කාලයේ සිට පෘතුගීසීන්ගේ පැමිණීම තෙක් යාපන ප්‍රදේශය පාලනය කළ කුලශේකර, වික්කිරම, වරෝදය, මාර්තණ්ඩ වැනි පාලකයන් දෙළොස් දෙනෙකු පිළිබඳ විස්තරයක් යාල්පාන වෛපව මාලෛ ග්‍රන්ථයෙහි දක්වා තිබේ. යාපනයේ පාලන කටයුතු ගෙන ගිය රජ පරපුර ආර්ය චක්‍රවර්තීවරුන් ලෙස හඳුන්වා ඇත. වර්ෂ 1344 දී ඉබන් බතූතා මෙරටට පැමිණෙන විට ආර්ය චක්‍රවර්තීවරුන් තරමක ශක්තිමත් පාලනයක් ගෙන ගිය බව පෙනේ. ගම්පොළ රාජ්‍ය සමයේ දී ගම්පොළට අයත් ප්‍රදේශවල බදු අය කළ ආර්ය චක්‍රවර්තීගේ නියෝජිතයන්ට එරෙහි ව නිශ්ශංක අලකේශ්වර ඇමැතිවරයා කටයුතු කළ ආකාරය මීට ඉහත දී සඳහන් කෙරිණ. කෝට්ටේ රාජ්‍ය සමයේ දී හය වන පරාක්‍රමබාහු රජු සපුමල් කුමාරයා යවා යාපන ප්‍රදේශය කෝට්ටේ රාජ්‍යයට යටත් කළේ ය. හය වන පරාක්‍රමබාහු රජුගෙන් පසුව යාපන ප්‍රදේශයේ පාලනය කෝට්ටේ රාජධානියෙන් ගිලිහිණ. එතැන් සිට පෘතුගීසීන්ට යටත් වන තෙක් යාපන රාජධානියේ තොරතුරු දහ වන පාඩමේ දී සාකච්ඡා කෙරේ.

වන්නියාර්වරු

රජරට ශිෂ්ටාචාරය බිඳ වැටීමෙන් පසු නැගෙනහිර, උතුරු මැද හා වයඹ පළාත්වල ජන ඝනත්වය අඩු ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත ව වන්නි වශයෙන් හැඳින්විය හැකි කුඩා පාලන ඒකක කිහිපයක් නිර්මාණය වූ බව පෙනේ. මේවායේ සිටි ප්‍රාදේශීය අධිපතියෝ වන්නිවරු ලෙස හැඳින්වෙති. පූජාවලිය නම් ග්‍රන්ථයේ කියා ඇති ආකාරයට දඹදෙණි රාජධානිය පිහිටුවූ තෙවන විජයබාහු රජු මුල දී වන්නි නායකයෙකු ලෙස කටයුතු කළ අයෙකි. කෝට්ටේ හය වන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ කාලය ආරම්භ වන විට මෙබඳු වන්නි ප්‍රදේශ දහ අටක් පැවති බව සමකාලීන මූලාශ්‍ර වල සඳහන් වේ. මධ්‍යම රාජධානිය දුර්වල ව පැවති අවස්ථාවල වන්නියාර්වරු කිසි යම් ස්වාධීනතාවක් බුක්ති වින්ද ද දෙවන පරාක්‍රමබාහු, හය වන පරාක්‍රමබාහු වැනි රජවරුන්ගේ කාලවල වන්නි ප්‍රදේශ ප්‍රධාන රාජධානියට යටත් කෙරිණි. උඩරට රාජධානි සමයේ දී නැගෙනහිර ප්‍රදේශයේ වන්නිවරුන් සිටි බවට තොරතුරු තිබේ. එහෙත් ඔවුන් උඩරට රජුගේ බලයට යටත් වූ පිරිසකි.

7.4.1 ආර්ථික රටාව

රජරට ශිෂ්ටාචාරය බිඳ වැටීමෙන් පසු තෙත් කලාපීය ප්‍රදේශ කරා සංක්‍රමණය වූ ජනතාවට නව භූගෝලීය පරිසරයකට හැඩ ගැසීමට සිදු විය. දුර්ග ආශ්‍රිත ප්‍රදේශයන්හි රාජධානි බිහි වීමත්, අගනුවර වැඩි කලක් එක් ස්ථානයක නොපැවතීමත්, මෙහි විශේෂිත ලක්ෂණයකි. තෙත් කලාපයට වර්ෂාව හොඳින් ලැබුණු බැවින් මහ වැව් හා වාරි මාර්ග ඉදි කිරීමට වැඩි අවධානයක් යොමු නොකළ බවක් පෙනේ. කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා අහස් දිය යොදා ගැනීමට ඔවුහු පෙළඹුණහ. මෙකල ද ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන ජීවනෝපාය කෘෂිකර්මාන්තය විය. ප්‍රධාන වගාව වී වගාව වූ අතර ජලය හිඟ ප්‍රදේශවල හේන් ගොවිතැන් කෙරිණි.

ක්‍රමක්‍රමයෙන් මොවුහු වාණිජ ආර්ථික රටාවකට නැඹුරු වූහ. ආහාර සඳහා වවන ලද භෝගවල අතිරික්තය වෙළෙඳාම සඳහා යොමු කෙරිණි. එයට හේතු වූයේ විදේශ රටවල් සමග පැවති වෙළෙඳ සබඳතා තව තවත් වර්ධනය වීම යි.

තෙත් කලාපයේ වනගත ව වැවුණු කුරුඳු මෙකල ප්‍රධාන වෙළෙඳ බෝගයක් විය. පුවක්, ගම්මිරිස්, එනසාල්, සාදික්කා වැනි බෝගවල අතිරික්තය අපනයනය සඳහා යොමු කෙරිණි. ඊට අමතර ව මුතු, මැණික්, ඇතුන් හා ඇත් දළ වැනි වෙළෙඳ භාණ්ඩ ද අපනයනය කරනු ලැබිණි.

ඉන්දියාව, අරාබිය, චීනය, පර්සියාව, ඊජිප්තුව වැනි රටවල් සමග ශ්‍රී ලංකාව වෙළෙඳ සබඳතා පවත්වා තිබේ. විදේශ වෙළෙඳාම රජුගේ ඒකාධිකාරය යටතේ පැවතුණි.

එකල ලංකාවේ පැවති සරුසාර වෙළෙඳම සම්බන්ධ ව සාහිත්‍ය හා පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය වල මෙන්ම දේශාටන වාර්තාවල ද සඳහන් වී තිබේ. චීනයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට පිඟන් භාණ්ඩ ආනයනය කළ බවට දැදිගම ප්‍රදේශයෙන් ලැබුණු පුරා විද්‍යාත්මක සාක්ෂිවලින් හෙළිදරව් වේ. අභ්‍යන්තර වෙළෙඳාම සම්බන්ධ කඩ වීදි තිබූ බව කුරුණෑගල විස්තරය නම් පුස්කොළ පොතේ සඳහන් වේ. ලංකාවේ බටහිර

වෙරළබඩ නැව් තොටු ආශ්‍රිතව සරුසාර වෙළෙඳාමක් පැවති බව ක්‍රි.ව.1344 දී ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි ඉබන් බතුතා නම් මුස්ලිම් දේශ සංචාරකයාගේ වාර්තාවල සඳහන් වේ.

7.4.2 ආගම

දෙවන නාගරීකරණ සමයේ දී ද ප්‍රධාන ආගම වශයෙන් බුදු දහම තව දුරටත් වර්ධනය විය. දඹදෙණි යුගයේ සිට කෝට්ටේ යුගය දක්වා දළදා වහන්සේ වෙනුවෙන් දළදා මන්දිර තැනවීමට හා බොහෝ වෙහෙර විහාර ඉදි කිරීමට රජවරු කටයුතු කළහ. මෙකල ජනතාව දෙවියන් කෙරෙහි මහත් භක්තියකින් හා විශ්වාසයකින් කටයුතු කළ බවට සාධක තිබේ. උපුල්වන්, විභීෂණ, ස්කන්ධකුමාර, සමන් ආදි දෙවිවරුන් ඇදහීමත් එම දෙවියන් වෙනුවෙන් දේවාල මන්දිර ඉදි කිරීමත් පැවතුණි. සන්දේශ සාහිත්‍ය කෘතිවල ද උපුල්වන් විභීෂණ දෙවිවරුන් පිළිබඳ සඳහන් වී තිබේ.

පහළොස් වන සියවසේ පමණ ශිව දේවාලයක් ශ්‍රී ජයවර්ධනපුරයට යාබද ව තිබූ බවට තොරතුරු හෙළි වේ. හින්දු භක්තිකයන් උදෙසා එම දේවාලය ඉදි වන්නට ඇතැයි විශ්වාස කෙරේ.

හලාවත මුන්නේශ්වරම් කෝවිල, මෙකල හින්දු බැතිමතුන්ගේ පූජනීය ස්ථානයකි.

විදේශ වෙළෙඳ කටයුතුවල නියැලුණු මුස්ලිම් බැතිමතුන් පදිංචි ව සිටි මුහුදු තොටුපළවල් ආශ්‍රිත ව ඔවුන්ගේ පූජනීය ස්ථාන පැවතිණ.

7.4.3 කලාව හා ගෘහ නිර්මාණය

යාපහුවේ සිට කෝට්ටේ රාජ්‍ය සමය දක්වා කාලයේ බිහි වූ නගරවල ගෘහ නිර්මාණ කලාවන් රාශියක් අද ද දැකගත හැකි වේ. මෙම ගෘහ නිර්මාණ සඳහා දකුණු ඉන්දියානු ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පීය ආභාසය ලැබී තිබීම සුවිශේෂ ලක්ෂණයකි.

යාපහුව රාජධානියේ දක්නට ලැබෙන පියගැටපෙළ හා එහි කුලුනු නිර්මාණය සඳහා පාණ්ඩ්‍ය හා කාම්බෝජ ආභාසය ලබා ඇති බව විශ්වාස කෙරේ.

ගම්පොළ යුගයට අයත් ගඩලාදෙණි විහාරයේ ඇති පිළිම ගෙය සමකාලීන දකුණු ඉන්දියානු ගෘහ නිර්මාණ ශෛලියේ ආභාසය ලබා තිබීම පැහැදිලි ව දක්නට ලැබේ.

පිළිම ගෙයට සම්බන්ධ කොට දේවාල ඉදි කිරීම ද මෙම යුගවල දී දක්නට ලැබෙන තවත් ලක්ෂණයකි.

ගඩලාදෙණි පිළිම ගෙයට සම්බන්ධ කොට උපුල්වන් දෙවියන් උදෙසා දේවාලයක් තනා තිබීම මෙයට එක් උදහරණයකි. ලංකාතිලක පිළිම ගෙයට සම්බන්ධ කොට ද මෙලෙස දේවාල ඉදි කොට තිබේ. පිළිම ගෙවල් තුළ මෙලෙස දේවාල දක්නට ලැබීම හින්දු හා මහායාන අදහස් ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය කෙරේ බලපෑ බවට සාධකයකි.

ගම්පොළ යුගයේ තුන් වන වික්‍රමබාහු රජු විසින් කරවන ලද ඇම්බැක්කේ දේවාලය අගනා ලී කැටයම් සහිත ගොඩනැගිල්ලකි. එහි ඇති අගනා ලී කැටයම් සහිත කණු හා දැවමය වහලය එහි අපූර්වත්වය විදහාපායි.

දෙවන නාගරීකරණ සමයේ භාෂාව හා සාහිත්‍යයේ විශාල ප්‍රබෝධයක් ඇති වූ බවට බොහෝ සාධක තිබේ. ගිහි පැවිදි උගත් පඬිවරුන් බිහි වීම සාහිත්‍ය දියුණුව සඳහා රජවරුන්ගේ නොම ද අනුග්‍රහය ලැබීම, අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන රැසක් බිහිවීම සාහිත්‍ය උන්නතිය කෙරෙහි බලපෑවේ ය.

දඹදෙණියේ දෙවන පරාක්‍රමබාහු රාජ්‍ය සමයේ බොහෝ සාහිත්‍ය පත පොත ලියැවුණි. කලිකාල සාහිත්‍ය සර්වඥ පණ්ඩිත යන උපාධි නාමයෙන් පිදුම් ලද එතුමා විසින් ද සාහිත්‍ය කෘති කිහිපයක් ලියා තිබේ. සිංහලයේ මහා කාව්‍යයක් වන කව්සිළුමිණ දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් රචිත බවට පිළිගැනේ. ධර්මසේන හිමියන් ලියූ සද්ධර්මරත්නාවලිය, මයූරපාද පරිවේණාධිපති බුද්ධපුත්‍ර හිමි ලියූ පූජාවලිය දඹදෙණි යුගයේ රචිත වැදගත් ගද්‍ය ග්‍රන්ථ දෙකකි. සිංහල ව්‍යාකරණ පිළිබඳ ලියැවුණු සිදත් සඟරාව, කාව්‍යකරණය පිළිබඳ නීති ඇතුළත් එළු සඳැස් ලකුණ මෙම යුගයට අයත් වේ. භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ පැවැත්ම පිළිබඳ විනය නීති රීති ඇතුළත් දඹදෙණි කතිකාවත, දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ දින චර්යාව ඇතුළත් කඳවුරු සිරිත, මෙන් ම බුද්ධ පුත්‍ර හිමියන් රචනා කළ

යෝගාර්ණවය නම් වටිනා වෙද පොත ද දඹදෙණි සමයේ ලියැවුණි. මෙකල පාලි භාෂාවෙන් ලියැවුණු වැදගත් කෘති කිහිපයක් ද වේ. සමන්තකූට වර්ණනා, රසවාහිනී, සාරසංග්‍රහය, භේසජ්ජ මංජුසා නම් වෙද පොත, හත්ථවනගල්ල විහාර වංසය හා ථූප වංසය උදහරණ වේ.

කුරුණෑගල සමයේ සිංහල ගද්‍ය සාහිත්‍යය තව දුරටත් පෝෂණය විය. පන්සිය පනස් ජාතක පොත සිංහලට පරිවර්තනය කිරීම, දළදා සිරිත, දළදා පූජාවලිය, සිංහල බෝධි වංසය මේ යුගයේ රචිත මහඟු කෘතීන් ය.

ගම්පොළ යුගයේ දී සන්දේශ කාව්‍ය ලිවීම ආරම්භ විය. මයූර සන්දේශය හා තිසර සන්දේශය පැරණිම සන්දේශ සාහිත්‍ය කෘති දෙක ලෙස සැලකේ. පාරමී ශතකය, ජිනබෝධාවලී, බාලාවතාර වැනි පාලි සාහිත්‍ය කෘතීන් ද සද්ධර්මාලංකාරය ද මේ යුගයේ ලියැවුණු සාහිත්‍ය කෘති කිහිපයකි.

සිංහල සාහිත්‍යයේ ස්වර්ණමය යුගය ලෙස කෝට්ටේ යුගය හැඳින්විය හැකි ය. හයවන පැරකුම්බා රාජ්‍ය සමය සාහිත්‍යයට අගනා මෙහෙවරක් ඉටු වූ කාල පරිච්ඡේදයකි. හය වන පරාක්‍රමබාහු රජු ශ්‍රේෂ්ඨ නරපතියෙකු සේ ම උගත් පඬිරුවනකි. මෙකල සාහිත්‍යයේ දියුණුවට කටයුතු කළ උගත් පඬිවරු රාශියකි.

තොටගමුවේ ශ්‍රී රාහුල හිමි, කැරගල වනරතන හිමි, ඉරුගල් කුලතිලක පිරිවෙන් හිමි වැනි උගත් හිමිවරු මෙකල සාහිත්‍යයේ දියුණුවට මහත් සේවයක් ඉටු කළහ.

පැරකුම්බා සිරිත, කාව්‍යශේඛරය, බුදුගුණාලංකාරය, ලෝවැඩ සඟරාව, ගුත්තිල කාව්‍ය, හංස, පරෙවි, ගිරා, සැළලිහිණි, ආදි සන්දේශ කාව්‍යය ද මේ උගතුන් අතින් බිහි වූ කෘතීන් ය.

භක්ති කාව්‍ය, ශිලෝ කාව්‍ය, හටන් කාව්‍ය, ප්‍රශස්ති කාව්‍ය, උපදේශ කාව්‍ය, කෝෂ ග්‍රන්ථ ආදි වශයෙන් සාහිත්‍යකරණය විවිධ පැතිවලට යොමු වීම මෙකල සුවිශේෂී ලක්ෂණයකි. සංස්කෘත ග්‍රන්ථ ද රචනා වූ අතර භක්ති ශතකය ඊට උදහරණයකි.

බෞද්ධ අධ්‍යාපනික මධ්‍යස්ථාන රාශියක් ද මේ යුගයේ දී බිහිවුණි. හය වන පරාක්‍රමබාහු රජු තම මෑණියන් සිහිවීම පිණිස පැපිලියානේ සුනේත්‍රාදේවී පිරිවෙන ඉදි කළේ ය. කැරගල පද්මාවතී පිරිවෙන, දෙවිනුවර ඉරුගල්කුලතිලක පිරිවෙන, වීදගම සනානන්ද පිරිවෙන ආදි බෞද්ධ මධ්‍යස්ථාන සාහිත්‍යයේ දියුණුවට මහත් සේවාවක් කළ විද්‍යාස්ථාන වේ.

ක්‍රියාකාරකම

1. ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි නගර බිහි වීමට හා බිඳ වැටීමට බල පෑ හේතු සඳහන් කරන්න.

2. පහත සඳහන් ස්ථාන ශ්‍රී ලංකාවේ සිතියමක ලකුණු කරන්න.

අනුරාධපුර	ගම්පොළ	යාපහුව
පොළොන්නරුව	කෝට්ටේ	
දඹදෙණිය	කුරුණෑගල	

වැදගත් කරුණු

1. පුරාණ කාලයේ ශ්‍රී ලංකාවේ රාජධානි වෙනස් වීමට බල පෑ එක් ප්‍රධාන සාධකයක් වූයේ නාගරික මධ්‍යස්ථාන වෙනස් වීම යි. එය එසේ වීමට රට අභ්‍යන්තරයේ පැන නැගුණු තත්ත්ව මෙන් ම අන්තර්ජාතික වෙළෙඳාමේ සිදු වූ වෙනස්කම් ද බලපෑමක් ඇති කළේ ය.

2. පැරණි යුගයේ මෙරට නගර බිහි වීමේ ක්‍රියාවලිය පළමු වන නාගරීකරණය සහ දෙවන නාගරීකරණය යනුවෙන් ක්‍රියාවලි දෙකක් ඔස්සේ විග්‍රහ කළ හැකි ය. මෙම ක්‍රියාවලි දෙක මගින් පැන නැගුණු නගරවලට අයත් නාගරික සැලසුම්වල පැහැදිලි වෙනස්කම් දක්නට තිබේ.

3. නාගරීකරණ ක්‍රියාවලිය සහ නගර කේන්ද්‍ර කොට ගෙන සිදු වූ ක්‍රියාමාලා අවබෝධ කර ගත යුත්තේ එම ක්‍රියාවලි හට ගත් සමාජ- දේශපාලනික පසුබිම තුළ ය.

4. පොළොන්නරු රාජධානිය බිඳ වැටීමෙන් පසු දඹදෙණිය, යාපහුව, කුරුණෑගල, ගම්පොළ හා කෝට්ටේ වශයෙන් රාජධානි කිහිපයක් බිහි විය. යාපනය කේන්ද්‍ර කරගෙන යාපන රාජධානිය බිහි වී තිබුණි.

5. කෝට්ටේ රාජ සමයේ දී අධ්‍යාපනික හා සාහිත්‍ය අංශයේ විශාල ප්‍රබෝධයක් තිබුණි.

8 මහනුවර රාජධානිය

හැඳින්වීම

කෝට්ටේ හා සීතාවක රාජධානියේ බිඳ වැටීමෙන් පසු රටේ ස්වාධීනත්වය රැකීම මහනුවර රාජධානියේ වගකීමක් බවට පත් විය. මෙරට පැවති වෙනත් කිසි ම රාජධානියක් මුහුණ නොදුන් අභියෝග රැසකට මුහුණ දෙමින් එම රාජධානියේ රජවරු හා මහජනතාව තමන් වෙත පැවරුණු වගකීම වර්ෂ 1815 වන තෙක් නොපිරිහෙලා ඉටු කළහ. ලංකාවේ අවසන් රාජධානිය වූ මහනුවර රාජධානියේ ආරම්භය, ව්‍යාප්තිය, පරිපාලන සංවිධානය සහ සමාජ ආර්ථික රටාව පිළිබඳ තොරතුරු මෙමඒකකය තුළින් ඔබට අධ්‍යයනය කිරීමට සැලසේ.

8.1 ආරම්භය හා ව්‍යාප්තිය

සෙංකඩගල නුවර, උඩරට රාජධානිය, කන්දෙ නුවර ආදී විවිධ නම්වලින් මහනුවර රාජධානිය හඳුන්වා තිබේ.

කන්ද උඩරට රාජධානියේ අගනුවර වූයේ මහනුවර යි. එය ස්වාභාවික ව ආරක්ෂිත වූ ස්ථානයකි. මහනුවර නගරයට මහවැලි ගඟෙන් ආරක්ෂාවක් ලැබේ. බලන, හුන්නස්ගිරිය, වැනි දුර්ග මාර්ග නිසා පහසුවෙන් මෙම ප්‍රදේශයට ඇතුළු වීම දුෂ්කර වේ. එසේ ම මහනුවර රාජධානිය සෞම්‍ය දේශගුණයකින් හා සරුසාර භූමි භාගයකින් සමන්විත ය.

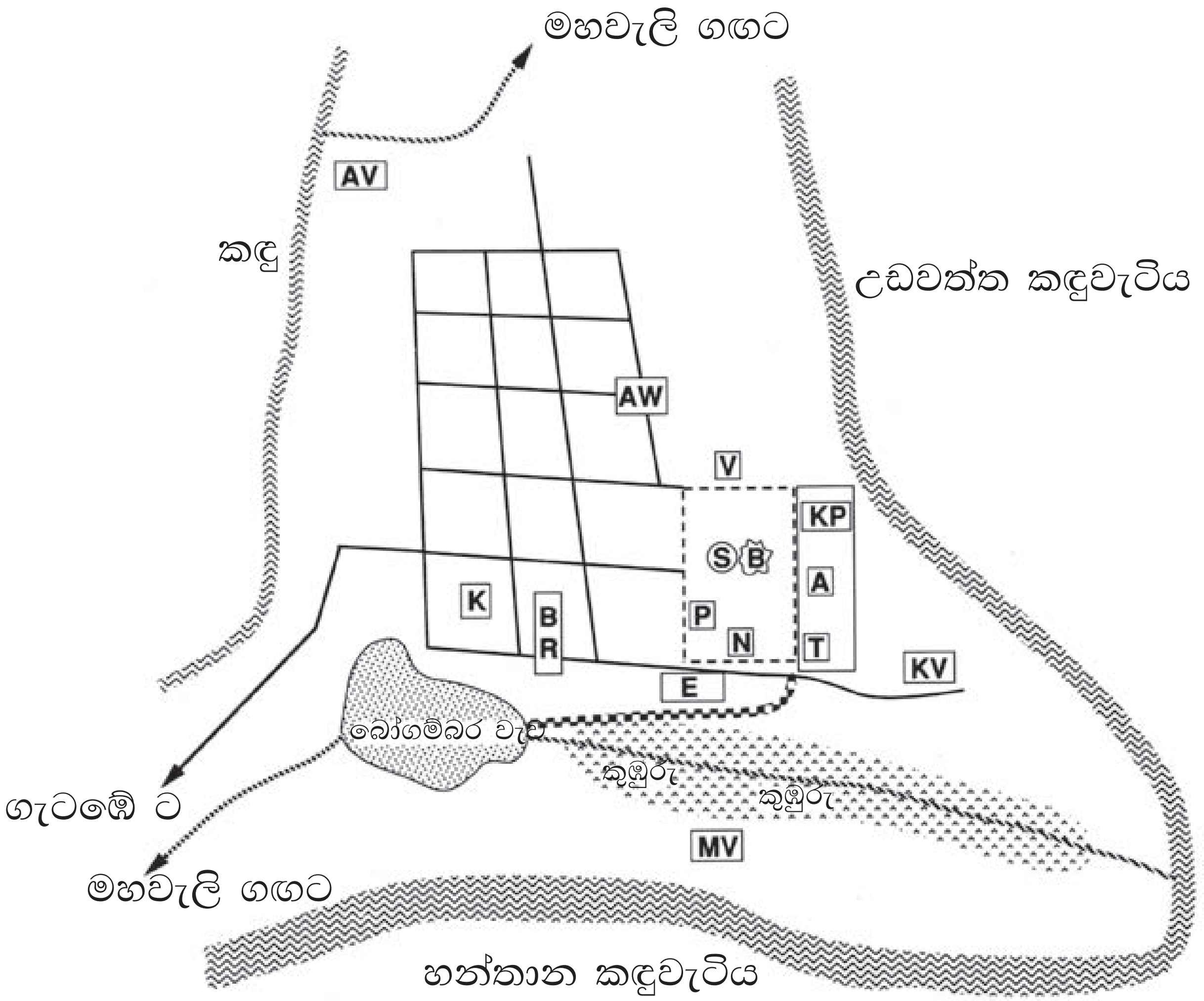
හය වන පරාක්‍රමබාහු රාජ්‍ය සමයේ කෝට්ටේ රාජ්‍යයට යටත් ප්‍රදේශීය පාලන ඒකකයක් වශයෙන් පැවති උඩරට ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව මුල් වරට ස්වාධීන රාජධානියක් ගොඩනගන ලද්දේ සේනා සම්මත වික්‍රමබාහු රජතුමා විසිනි. මේ නිසා උඩරට රාජධානියේ ආරම්භකයා සේනා සම්මත වික්‍රමබාහු රජු ලෙස සැලකේ.

සේනා සම්මත වික්‍රමබාහු රජුගේ අනුප්‍රාප්තිකයා වූයේ ඔහුගේ පුත් ජයවීර බණ්ඩාර ය. (1511-1551) මෙතුමා දිගු කලක් උඩරට පාලනය කළේ ය. මොහු සීතාවක පාලක මායාදුන්නේ රජුගේ මිතුරෙකු විය. කෝට්ටේ පාලක VI වන විජයබාහු රජුට විරුද්ධ ව විජයබා කොල්ලය ඇති වූ සමයේ දී ජයවීර බණ්ඩාර රජු මායාදුන්නේට ආධාර සපයා තිබේ.

ජයවීර බණ්ඩාර රජුගේ ඇවෑමෙන් ඔහුගේ පුත් කරලියැද්දේ බණ්ඩාර උඩරට රජ බවට පත් විය. මෙතුමා පෘතුගීසීන් හා හිතවත් ප්‍රතිපත්තියක් ගෙන ගියේ ය. කරලියැද්දේ බණ්ඩාරගේ මෙම ප්‍රතිපත්තිය කෙරෙහි උඩරට රදළ ප්‍රධානීහු අමනාප වූහ. එනිසා ඔවුහු සීතාවක පාලක රාජසිංහ රජුට සහාය දුන්හ. එකල උඩරට ප්‍රභූවරයෙකු වූ පේරාදෙණියේ වීරසුන්දර බණ්ඩාර පළමු වන රාජසිංහ රජුට උඩරට ආක්‍රමණය කිරීමට උපකාර කළේ ය. මෙම ආක්‍රමණයට මුහුණ දී ගත නොහැකි වූ කරලියැද්දේ බණ්ඩාර තම දියණිය වූ කුසුමාසන දේවිය හා බෑනා වූ යමසිංහ බණ්ඩාර සමග පෘතුගීසීන් වෙත පලා ගියේ ය. කුසුමාසන දේවිය දෝන කතිරිනා නමින් ද යමසිංහ බණ්ඩාර දෙන් පිලිප් නමින්ද පෘතුගීසීන් වෙතින් බෞතීස්මය ලදහ.

ක්‍රි.ව. 1580 දී පමණ උඩරට යටත් කොටගත් පළමු වන රාජසිංහ රජු සීතාවක සිට උඩරට ප්‍රදේශ පාලනය කළේ ය. එහෙත් වීරසුන්දර බණ්ඩාරගේ ක්‍රියා කලාපය කෙරෙහි සැක සිතූ පළමු වන රාජසිංහ රජු උපායශීලී ව ඔහු මරණයට පත් කළේ ය. මෙම සිදුවීමෙන් පසු වීරසුන්දර බණ්ඩාරගේ පුතා වූ කොනප්පු බණ්ඩාර ද පෘතුගීසීන් වෙත පලාගොස් අවුස්ත්‍රියාවේ දෙන් ජුවාන් නමින් බෞතීස්ම ලැබී ය.

සීතාවක රාජසිංහ රජු උඩරට කෙරේ අනුගමනය කළ ඇතැම් ප්‍රතිපත්ති ගැන උඩරට ප්‍රභූ පිරිස තුළ කල කිරීමක් තිබුණි. මේ නිසා අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජන ගත් පෘතුගීසීහු තමන් භාරයේ සිටි යමසිංහ බණ්ඩාර උඩරටට යවා උඩරට ඇතැම් ප්‍රභූවරුන්ගේ ද සහායෙන් එහි පෘතුගීසි ගැති පාලනයක් පිහිට වූහ. පෘතුගීසීන් යමසිංහ බණ්ඩාර උඩරටට යැවූ අවස්ථාවේ ඔහුගේ ආරක්ෂාවට යැවූ හමුදාවත් සමග වීරසුන්දර බණ්ඩාගේ පුත් කොනප්පු බණ්ඩාර ද උඩරටට පිටත් කළහ. පෘතුගීසීන්ගේ රූකඩ පාලකයා වූ යමසිංහ බණ්ඩාර කෙටි කාලයකින් මිය ගිය හෙයින් ඔහුගේ ළාබාල පුත් කුමරා සිංහාසනයට පත් කොට පාලනය ගෙන යාමට පෘතුගීසීන් උත්සාහ කළ නමුත් කොනප්පු බණ්ඩාර නිසා එය අසාර්ථක විය.

සැලසුම අංක 8.1 පැරණි මහනුවර නගරයේ සැලැස්ම දැක්වෙන සිතියමක්. T- දළදා මාලිගය A- මඟුල් මඩුව N- නාථ දේවාලය P- පත්තිනි දේවාලය V- විෂ්ණු දේවාලය K- කතරගම දේවාලය AV- අස්ගිරි විහාරය AW- අධිකාරම් වලව්ව MV- මල්වත්ත විහාරය S- ස්තූපය B- බෝධීන්වහන්සේ KV- කුමාරුප්පේ වීදිය BR- රජුගේ හමුදා සේනාංක නිවස්න KP- රජ මාලිගය

උඩරැටියන්ගේ සහාය ලබා ගත් කොනප්පු බණ්ඩාර පෘතුගීසීන්ට එරෙහි ව උඩරට බලය අල්ලාගෙන පළමු වන විමලධර්මසූරිය නමින් රජකමට පත් විය. කොනප්පු බණ්ඩාරගේ මෙම නිර්භීත ක්‍රියාකාලාපය නිසා උඩරට රාජධානිය තුළ පෘතුගීසි පාලනයක් ඇති වීම වැළකුණි.

පළමු වන විමලධර්මසූරිය රජු (1592-1604)

යමසිංහ බණ්ඩාරගෙන් පසු උඩරට රජ බවට පත් පළමු වන විමලධර්මසූරිය රජු වීරසුන්දර බණ්ඩාරගේ පුතා විය. මෙතුමා උඩරට නව රාජවංශයක ආරම්භකයා වේ. පළමු වන විමලධර්මසූරිය රජු බලයට පත් වීමත් සමග මුහුණ දුන් අභියෝග කිහිපයක් විය.

1. නීත්‍යානුකූල රාජ්‍ය උරුමයක් නොවීම
2. උඩරට රාජධානිය පෘතුගීසි ග්‍රහණයෙන් බේරා ගත යුතු වීම
3. උඩරට රාජ්‍යය සීතාවක බලපෑමෙන් මුදගත යුතු වීම
4. පරිහානියට පත් බුදු සසුන නගා සිටුවිය යුතු වීම.
5. මහනුවර රාජධානියේ ආර්ථික කටයුතු දියුණු කළ යුතු වීම

- **විමලධර්මසූරිය රජු උඩරට සිය නීත්‍යානුකූල අයිතිය තහවුරු කර ගැනීට පියවර කීපයක් අනුගමනය කළේ ය.**

1. උඩරට රාජධානියේ නීත්‍යානුකූල උරුමය හිමි වූ කුසුමාසන දේවිය විවාහ කොට ගෙන රාජ්‍යත්වය

තහවුරු කර ගැනීම
2. රෝමානු කතෝලික ආගම අතහැර බුදු දහම වැලඳ ගැනීම
3. විමලධර්මසූරිය නමින් බෞද්ධ නමක් ලබා ගැනීම
4. දෙල්ගමු විහාරයේ සඟවා තිබූ දන්ත ධාතුව මහනුවරට වැඩම කරවීම

- **සීතාවක රාජධානියේ බලපෑමෙන් උඩරට නිදහස් කර ගැනීම පිණිස උඩරැටියන්ගේ සහයෝගයෙන් පළමු වන රාජසිංහ රජු පරාජයට පත් කෙරිණ.**
- **මෙතුමා උඩරට රාජ්‍යය පෘතුගීසි ග්‍රහණයෙන් බේරා ගැනීමට අනුගමනය කළ පියවර කිහිපයකි.**

1. ක්‍රි.ව.1594 දන්තුරේ සටනේ දී පෘතුගීසීන් අන්ත පරාජයට පත් කිරීම
2. පෘතුගීසීන්ට එරෙහි ව පහතරට ඇති වන කැරලිවලට සහය දීම
3. පෘතුගීසින් පලවා හැරීමට ලන්දේසි සහය ලබා ගැනීමට උත්සාහ කිරීම

- **පරිහානියට පත් බුදුදහම නගා සිටු වීමට විමලධර්මසූරිය රජු අනුගමනය කළ පියවර කිහිපයකි.**

1. බුරුම දේශයෙන් උපසම්පදාව ගෙන ඒම

2. ලංකාතිලකය, රිදී විහාරය, ගඩලාදෙණිය, වැනි පැරණි වෙහෙර විහාර අලුත්වැඩියා කිරීම

- **මෙතුමා මහනුවර රාජධානියේ ආර්ථික දියුණුව පිණිස අනුගමනය කළ පියවර කිහිපයකි.**

1. ගොවිතැන දියුණු කිරීමට කටයුතු කිරීම

2. කපු වගාව දියුණු කිරීමට අනුබල දීම

3. කොත්මලේ හා වලපනේ ප්‍රදේශයේ යකඩ හා වානේ කර්මාන්තය දියුණු කිරීම

4. උඩරට රාජ්‍යය ආශ්‍රිත වෙඩි ලුණු කර්මාන්තයේ දියුණුවට පියවර ගැනීම

මෙසේ විවිධ මාර්ගයන්ගෙන් උඩරට රාජධානිය ආරක්ෂා කර ගැනීමට කටයුතු කළ පළමු වන

ඡායාරූපය අංක 8.1 දෙවන රාජසිංහ රජතුමාගේ ස්වරූපය දැක්වෙන සිතුවමකි. මෙය මහනුවර යුගයේ දී මෙහි වාසය කළ රොබර්ට් නොක්ස් නමැති බ්‍රිතාන්‍ය ජාතිකයා විසින් අඳින ලද්දකි.

විමලධර්මසූරිය රජු හදිසියේ වැලඳුණු දරුණු උණ රෝගයකින් ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1604 දී මරණයට පත් විය.

සෙනරත් රජතුමා (ක්‍රි.ව. 1604-1635)

පළමු වන විමලධර්මසූරිය රජු මිය යන විට ඔහුගේ පුත් කුමාරවරු ළාබාල වියේ පසුවූහ. එනිසා විමලධර්මසූරිය රජුගේ ඥාති සහෝදර සෙනරත් කුමරු 1604 දී උඩරට රජකමට පත් විය. මෙතුමාට මුහුණ දීමට සිදු වූ අභියෝග කිහිපයක් විය.

1. උඩරට රාජ්‍ය උරුමය තහවුරු කර ගැනීම

2. පෘතුගීසීන්ගෙන් උඩරට රාජ්‍යයට එල්ල වූ තර්ජන අවම කර ගැනීම

සෙනරත් රජු බලයට පත් මුල් අවධියේ දී කුසුමාසන දේවිය (දෝන කතිරිනා) විවාහ කොට ගෙන රාජ්‍යත්වය තහවුරු කර ගත්තේ ය.

කුසුමාසන දේවිය පළමු වන විමලධර්මසූරිය රජුගෙන් පුතුන් දෙදෙනෙකු ද සෙනරත් රජුගෙන් එක් පුතෙකු ද ලැබුවා ය. මොවුන් අතුරින් වඩා දක්ෂ වූයේ බාල පුත් මහා අස්ථාන කුමරුය (දෙවන රාජසිංහ කුමරු) රජකම උදෙසා කුමාරවරුන් අතර ඇති වන තරගය වැළැක්වීමට සෙනරත් රජු උඩරට රාජ්‍යය කොටස් තුනකට බෙද එම ප්‍රදේශ කුමාරවරුන්ට පවරා දී ඇත. ඒ අනුව ඌව ප්‍රදේශය කුමාරසිංහ කුමරුට ද, මාතලේ ප්‍රදේශය විජේපාල කුමරුට ද, මහනුවර ප්‍රදේශය රාජසිංහ කුමරුට ද පැවරිණි.

මහා අස්ථාන කුමරු හෙවත් දෙවන රාජසිංහ කුමරු ළාබාල වියේ සිට ම උඩරට රාජ්‍යය පෘතුගීසි තර්ජනවලින් බේරා ගැනීමට පියාට සහය විය. රණශූරත්වයෙන් පෙරමුණේ සිටි හෙතෙම ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1630 ඌව රන්දෙණිවෙල සටනේ දී පෘතුගීසීන් සමූල ඝාතනය කළේ ය. එසේ ම උඩරට දේශසීමාවේ වූ පෘතුගීසීන්ට යටත් ගම්වලට ප්‍රහාර එල්ල කර ඔවුන් අඩපණ කිරීමට ද ක්‍රියා කළේ ය.

දෙවන රාජසිංහ රජු (ක්‍රි.ව.1635 - 1687)

ක්‍රි.ව 1635 දී සෙනරත් රජු මිය යාමත් සමග රාජසිංහ කුමරු දෙවන රාජසිංහ නමින් උඩරට රජ බවට පත් විය. මෙතුමා සිය පාලන සමයේ දී මුහුණ දුන් අභියෝග කිහිපයකි.

1. පෘතුගීසීන්ගෙන් උඩරටට එල්ල වන ප්‍රහාර මැඩ පැවැත්වීම

2. පෘතුගීසීන් මෙරටින් පලවා හැරීම

3. උඩරට රදල ප්‍රධානීන්ගෙන් එල්ල වූ තර්ජන අවම කර ගැනීම

4. ලන්දේසි බලපෑමෙන් උඩරට නිදහස් කර ගැනීම

පෘතුගීසීන්ගෙන් උඩරටට එල්ල වන ප්‍රහාර මැඩ පැවැත්වීම සඳහා මෙතුමා සිය පියාගේ රාජ්‍ය සමයේ සිට ම කටයුතු කළේ ය. ඌව රන්දෙණිවල සටනේ මෙන් ම වර්ෂ 1638 ගන්නෝරුව සටනේ දී ද හෙතෙම පෘතුගීසීන් අන්ත පරාජයට පත් කළේ ය.

පෘතුගීසීන් මෙරටින් පලවා හැරීමට නාවුක බලය සහිත කණ්ඩායමක සහය රජුට අවශ්‍ය විය. ඒ සඳහා ලන්දේසි සහය ලබා ගැනීමට දෙවන රාජසිංහ රජු කටයුතු කළේ ය. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1638 දී ලන්දේසි සහය ලබා ගෙන වර්ෂ 1658 වන විට පෘතුගීසීන් මෙරටින් නෙරපා හැරීමට දෙවන රාජසිංහ රජු සමත් විය. පෘතුගීසීන් මෙරටින් පලවා හැරිය ද රජු බලාපොරොත්තු නොවූ අයුරින් ලන්දේසීහු පෘතුගීසි බල ප්‍රදේශයන් හි සිය බලය පිහිටු වූහ. මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ රැසක බලය පිහිටුවා ගත් ලන්දේසීහු වර්ෂ 1658 සිට තම බල ප්‍රදේශය ව්‍යාප්ත කර ගැනීමට නිරන්තර ව උත්සාහ කළහ. වර්ෂ 1665-1668 කාලයේ දී ලන්දේසීන් විසින් උඩරට ප්‍රදේශ කිහිපයක් අල්ලා ගන්නා ලදි. එම කාලයේ දී නිහඬ ව සිටි දෙවන රාජසිංහ රජු 1670 - 1675 කාලයේ දී ලන්දේසීන්ට එරෙහි ව ප්‍රබල ප්‍රහාර කිහිපයක් දියත් කොට ඔවුන් සතු වූ ප්‍රදේශ රැසක් ම අත්පත් කර ගත්තේ ය. මේ නිසා උඩරට රාජධානියේ ශක්තිය තේරුම් ගත් ලන්දේසීහු එතැන් සිට උඩරට රජවරුන් සමඟ සාමකාමී ව සිටීමට වගබලා ගත්හ.

ලන්දේසීන් මෙරට වෙරළබඩ ප්‍රදේශයේ බලය පිහිටුවා ගැනීම දෙවන රාජසිංහ රජුගේ මුළු රටෙහි ම රජ බවට පත් වීමේ අරමුණට බාධාවක් විය. එහෙත් පෘතුගීසීන් මෙරටින් පලවා හැරීමේ දී ඔවුන් සතු වූ ප්‍රදේශයන්ගෙන් වැඩි කොටසක් උඩරට රාජ්‍යය සතු කර ගැනීමට මෙතුමා සමත් විය. කල්පිටිය, හලාවත, ත්‍රිකුණාමලය හා මඩකළපුව වැනි වරායන් මෙකල උඩරටට අයත් විය.

මෙසේ උඩරට රාජධානියේ බල ව්‍යාප්තියට විශාල සේවයක් සිදු කළ දෙවන රාජසිංහ රජු වසර 50 කට වැඩි කාලයක් රජකම දරා වර්ෂ 1687 දී මරණයට පත් විය.

දෙවන විමලධර්මසූරිය රජු (ක්‍රි.ව.1687- 1707)

දෙවන රාජසිංහ රජුගේ ඇවෑමෙන් ඔහු පුත් දෙවන විමලධර්මසූරිය රජ බවට පත් විය. මෙතුමා පියා මෙන් දක්ෂයෙක් නොවී ය. එනිසා මෙම රජුගේ කාලයේ දී උඩරට රදල ප්‍රධානීන් සිය බලය වර්ධනය කරගනු දක්නට ලැබේ.

මෙතුමා රජ බවට පත් වීමෙන් පසු ලන්දේසීන් සමඟ සාමකාමීව කටයුතු කිරීමට ක්‍රියා කළේය. දක්ෂ පාලකයෙකු නොවුව ද සිය පියාගේ

ඡායාරූපය අංක 8.2 දහනවවන සියවසේ දී මහනුවර දළඳ පෙරහැර සහ මහනුවර නගරයේ වීදිවල ස්වරූපය පෙන්වන දුර්ලභ ගනයේ ඡායාරූපයක්

සමයේ මහනුවර රාජධානියේ බලය ව්‍යාප්ත ව තිබූ ප්‍රදේශය රැක ගැනීමට මෙතුමා සමත් විය.

දෙවන විමලධර්මසූරිය රජුගේ කාලය වන විට උඩරට රාජධානියේ උපසම්පදාව නැවතත් පරිහානියට පත් ව තිබුණි. එනිසා නැවත බුරුම දේශයෙන් මෙරටට උපසම්පදාව ගෙන ඒමට මෙතුමා පියවර ගෙන ඇත. ඒ සඳහා ඔහුට ලන්දේසීන් උපකාර කළ බවට තොරතුරු තිබේ. මෙතුමා දළදා මාලිගාව ප්‍රතිසංස්කරණය කළ බවද දැක්වේ. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1707 දී දෙවන විමලධර්මසූරිය රජු මරණයට පත් විය.

ශ්‍රී වීර පරාක්‍රම නරේන්ද්‍රසිංහ රජු (ක්‍රි.ව.1707-1739)

දෙවන විමලධර්මසූරිය රජුගේ පුත් ශ්‍රී වීර පරාක්‍රම නරේන්ද්‍රසිංහ 1707 දී උඩරට රජ බවට පත් විය. මෙතුමාට පරිපාලන කටයුතු පිළිබඳ ව මනා අවබෝධයක් නොවීම දුර්වලතාවක් විය. මෙහි ප්‍රතිඵලය වූයේ උඩරට ප්‍රභූ පිරිස් තව දුරටත් සිය බලය වර්ධනය කර ගැනීම යි.

මෙතුමා ද සිය පියා මෙන් දකුණු ඉන්දියානු කුමාරිකාවක් සරණ පාවා ගත්තේ ය. මෙම විවාහයෙන් රජුට දරුවන් නොවීය. එහි ප්‍රතිඵලය වූයේ දකුණු ඉන්දියානු සම්ප්‍රදායට අනුව යමින් බිසවගේ සහෝදරයාට රජකම උරුම වීම යි.

නායක්කර් රාජ වංශය

ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජු (ක්‍රි.ව 1739 - 1747)

ශ්‍රී වීරපරාක්‍රම නරේන්ද්‍රසිංහ රජු උරුමකරුවෙකු නොතබා ම වර්ෂ 1739 දී මිය ගියේ ය. එහි දී දකුණු ඉන්දියානු සම්ප්‍රදායට අනුව බිසවගේ සහෝදරයා වූ ශ්‍රී විජය රාජසිංහ කුමරු මහනුවර රාජධානියේ රජකමට පත් විය. මෙතුමාගෙන් ඇරඹි නව රාජ වංශය නායක්කර් වංශය යනුවෙන්

හඳුන්වනු ලැබේ. ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජු මුහුණ දුන් ප්‍රධාන අභියෝගය වූයේ උඩරට රාජ සභාවේ රදල ප්‍රධානීන්ගේ බලය වර්ධනය වී තිබීම ය. මෙම තත්ත්වය සමනය කර ගැනීම සඳහා ඔහු නායක්කර් පරම්පරාවේ ඥාතීන්ට උඩරට රාජ සභාවේ තනතුරු ලබා දුන්නේ ය.

බුදු දහම වැළඳ ගෙන දිගු කලක් භික්ෂූන් ඇසුරේ හැදී වැඩුණු මෙතුමා වැලිවිට සරණංකර හිමියන්ගේ උපදෙස් පරිදි බුරුමයෙන් උපසම්පදාව මෙරටට ගෙන ඒමට කටයුතු කළත් එම ව්‍යායාමය සාර්ථක නොවී ය.

ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජු දකුණු ඉන්දියානු කුමාරියක් සරණ පාවා ගත් නමුත් දරුවන් නොසිටි බැවින් රාජ්‍ය උරුමකරුවකු නොතබා ම වර්ෂ 1747 දී මිය ගියේය.

කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු (ක්‍රි.ව. 1747-1781)

ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජුගේ මරණයෙන් පසුව එතුමාගේ බිසවගේ සොහොයුරු වූ කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ වර්ෂ 1747 දී උඩරට රාජධානියේ රජු බවට පත් විය. බලයට පත් වන විට කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු වයස අවුරුදු 16 තරම් ළාබාල වියේ පසු වූ නිසා එතුමාගේ පියා වූ නරේනප්පා නායක්කර් පාලන කටයුතුවලට ඇඟිලි ගැසූ බව වාර්තා වේ.

කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු බලයට පැමිණි කාලය වන විට මෙරට බුද්ධ ශාසනය බෙහෙවින් පරිහානියට පත් ව තිබුණි. මේ නිසා වැලිවිට සරණංකර හිමියන්ගේ උපදෙස් පරිදි රට පුරා බෞද්ධ ප්‍රබෝධයක් ඇති කිරීමට මේ රජු ක්‍රියා කළේය. ඒ සඳහා රජු අනුගමනය කළ පියවර කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- රජු සියම් දේශයට දූතයන් යවා උපාලි හිමියන් ප්‍රමුඛ භික්ෂූන් මෙරටට වැඩමවා වර්ෂ 1753 දී යළි උපසම්පදාව පිහිටුවීම. එමගින් වර්තමාන සියම් නිකායේ ආරම්භය සිදු විය.
- උඩරට හා පහත රට ප්‍රදේශවල පැවැති විහාරාරාම ප්‍රතිසංස්කරණය කරවීම
- වැලිවිට සරණංකර හිමියන්ට සංඝරාජ තනතුර පිරිනමා බෞද්ධ ප්‍රබෝධයක් ඇති කිරීමට රජු එම හිමියන්ට සහය ලබා දීම
- වර්ෂ 1760 - 1765 කාලයේ උඩරට හා ලන්දේසීන් අතර යහපත් සබඳතා බිඳ වැටුණි. මේ නිසා දෙපක්ෂය අතර සටන් කිහිපයක් ඇති විය. එම ගැටුම් නිම වූයේ වර්ෂ 1766 දී රජතුමා හා ලන්දේසීන් අතර සාම ගිවිසුමක් අත්සන් කිරීමෙනි. කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු ද උඩරට සිංහාසනයට උරුමකරුවෙකු නොතබා වර්ෂ 1781 දී මිය ගියේ ය.

රාජාධිරාජසිංහ රජු (ක්‍රි.ව.1781 - 1798)

කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජුගෙන් පසු ඔහුගේ සහෝදරයා රාජාධිරාජසිංහ නමින් උඩරට රජ බවට පත්විය. මේ වන විට උඩරට රදල ප්‍රභූවරුන් හා නායක්කර් වංශික රජවරුන් අතර වූ මත භේද වර්ධනය වෙමින් තිබුණි.

මෙම රාජ්‍ය සමයේ දී සිදු වූ වැදගත් සිදු වීමක් වූයේ ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1796 දී ඉංග්‍රීසීන් ලංකාවේ වෙරළබඩ ප්‍රදේශ අල්ලා ගැනීමයි. රාජාධිරාජසිංහ රජු ද අනුප්‍රාප්තිකයෙකු නොතබා ම වර්ෂ 1798 දී මිය ගියේ ය.

ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජු (ක්‍රි.ව.1798-1815)

රාජාධිරාජසිංහ රජුගේ අභාවයෙන් පසු ව එවකට මහ අදිකාරම් පිළිමතලව්වේගේ අවශ්‍යතාව පරිදි කන්නසාමි කුමරා ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ නමින් වර්ෂ 1798 දී රජකමට පත් කෙරුණි. මෙම රජු ක්‍රමයෙන් තම නායක්කර් ඥාතීන්ගේ බසට අවනත වීම නිසා උඩරට රදල පිරිස් හා රජු අතර සබඳතාව බිඳ වැටුණි. වර්ෂ 1803 දී ඉංග්‍රීසීන් උඩරට ආක්‍රමණය කළ නමුත් උඩරැටියන්ගේ සහායෙන් ඉංග්‍රීසි හමුදාව පරාජය කිරීමට රජු සමත් විය. එහෙත් මෙම රජුගේ පාලන කාලයේ අවසන් වසර කිහිපයේ රජු ඉතා කෲර අන්දමින් කටයුතු කිරීම නිසා මහජනතාව හා රජු අතර සබඳතාව පිරිහුණි. මේ නිසා උපායශීලී ව කටයුතු කළ ඉංග්‍රීසීහු 1815 පෙබරවාරි මාසයේ දී උඩරට රාජධානියට හමුදාව යවා රජු අත්අඩංගුවට ගත්හ. 1815 මාර්තු දෙවන දින උඩරට රදලයන් හා ඉංග්‍රීසීන් අතර ඇති වූ උඩරට ගිවිසුම පරිදි එම රාජධානිය ඉංග්‍රීසීන්ට යටත් විය. ඉංග්‍රීසි අත්අඩංගුවේ සිටි ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජු ඔවුන් විසින් වෙල්ලෝරයට පිටුවහල් කරන ලදි.

8.2 මහනුවර රාජධානියේ පරිපාලන සංවිධානය

මහනුවර රාජධානියේ පරිපාලන තන්ත්‍රයේ ඉහළ ම පුද්ගලයා වූයේ රජතුමා ය. රජතුමාගේ

සභායට අධිකාරම්වරු දෙදෙනෙකු සිටි අතර දේශපාලන වශයෙන් ඔවුන් දෙවැනි වූයේ රජතුමාට පමණි. රාජ්‍යයේ වැදගත් කටයුතු සාකච්ඡා කිරීමට රාජ සභාවක් පැවතුණි. රජුගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රැස් වූ මෙම සභාවට අදිකාරම්වරු, දිසාවේවරු, මහ ලේකම්, ඒ ඒ බද්දෙ ලේකම්ලා සහභාගි වූහ. රාජධානියේ පරිපාලන කටයුතු අංශ කිහිපයකට බෙදා තිබුණි. රජුගේ සෘජු පාලනය යටතේ පැවති මහ වාසල සේවය, රජුගේ අධීක්ෂණයෙන් ප්‍රධාන අධිකාරම්වරුන් හරහා ක්‍රියාත්මක වූ රටවසම නම් ප්‍රදේශීය පාලන සංවිධානය, මහබද්ද හෙවත් ඒ ඒ අංශ ප්‍රධානීන් යටතේ පැවති බද්දෙ සංවිධානය හා විහාර දේවාලගම් පාලනය ප්‍රධාන පරිපාලන අංශ විය.

රජුගේ බලය

- රටේ ඉහළ ම බලය හිමි තැනැත්තා රජතුමා ය.
- රටේ සාමය පවත්වාගෙන යෑම හා ආරක්ෂාව සැලසීම රජුගේ ප්‍රධාන කාර්යයන් වේ.
- සම්ප්‍රදාය හා පෙර සිරිතට අනුව රජු කටයුතු කළ යුතු විය.
- රටේ ඉහළ ම අධිකරණය රජු වූ අතර වැරදිකරුවෙකුට මරණීය දණ්ඩනය පැනවීමේ බලය රජුට තිබුණි.
- රටේ සියලු දේශපාලන කටයුතු, ආර්ථික කටයුතු හා පරිපාලන කටයුතු රජුගේ මූලිකත්වයෙන් ක්‍රියාත්මක විය.

අදිකාරම්වරු

පහත සඳහන් ප්‍රදේශ ඒ ඒ අධිකාරම්වරයා යටතේ පරිපාලනය විය.

මහ අදිකාරම්	දෙවන අදිකාරම්
හත් කෝරලේ	හතර කෝරලය
ඌව	තුන් කෝරලය
මාතලේ	සබරගමුව
වලපනේ	ඌව පළාත
බින්තැන්න	උඩු නුවර, යටි නුවර, තුම්පනේ
වෙල්ලස්ස	කොත්මලේ, බුලත්ගම
නුවරකලාවිය	

මහ අදිකාරම් හා දෙවන අධිකාරම් ලෙස හැඳින් වූ අදිකාරම් තනතුරු දෙකක් පැවතුණි. මහ අදිකාරම් පල්ලෙගම්පහ අදිකාරම් ලෙසත්, දෙවන අදිකාරම් උඩගම්පහ අදිකාරම් ලෙසත් හැඳින්විණ.

අදිකාරම්වරුන්ගේ ආඥා හෝ පණිවිඩ ප්‍රදේශීය නිලධාරීන් කරා ගෙන ගිය පිරිස කටුපුල්ලේ පණිවිඩකරුවන් ලෙස හැඳින්විණ. රිදී විල්ලක් දමූ ඉහළ කොන නැමූ වේවැලක් ඔවුන්ගේ නිල සලකුණ විය.

මහවාසල හෙවත් මාලිගාව සතු නිලධාරීන්

රජ තනතුරේ ගාම්භීරත්වය රැකගෙන රජවාසල කටයුතු පවත්වාගෙන යාම මේ නිලධාරීන්ට භාර විය. රජවාසල පිරිස්වලට ආහාර පාන සැකසීම, රජවාසලට රෙදි පිළි, ආභරණ ගෘහ භාණ්ඩ සැපයීම ආදියත් මොවුන්ට අයත් රාජකාරි විය. රජුගේ සෘජු අධීක්ෂණය යටතේ මෙම පිරිස පාලනය කෙරිණි. මහ වාසල ඒ ඒ කාර්යාංශ භාර ව නිලමෙවරු හා මුහන්දිරම්වරු විශාල පිරිසක් රාජකාරි කටයුතුවල නිරත ව ඇත. ගජනායක නිලමේ හෙවත් ඇතුන්ගේ කටයුතු භාර තැනැත්තා, මහලේකම්, මහ ගබඩා නිලමෙ, දියවඩන නිලමෙ, හළු වඩන නිලමෙ, බත් වඩන නිලමෙ, අස් පන්තියෙ මුහන්දිරම්, කවිකාර මඩුවෙ මුහන්දිරම් වැනි අය මහවාසල නිලධාරීන්ට උදහරණ වේ.

රටවසම හෙවත් ප්‍රදේශ පාලනය

උඩරට රාජ්‍යය රට හා දිසාව යනුවෙන් ප්‍රදේශ 21 කින් සමන්විත විය. මහනුවරට ආසන්න ව පිහිටි උඩු නුවර, යටි නුවර, තුම්පනේ, හාරිස්පත්තුව, දුම්බර, හේවාහැට, කොත්මලේ, උඩ බුලත්ගම, පාත බුලත්ගම, රට වශයෙන් හැඳින්වූ ප්‍රදේශ විය. හතර කෝරළය, හත් කෝරළය, ඌව, සබරගමුව, මාතලේ, වලපනේ ආදි වශයෙන් හැඳින්වූ දිසාවනි 12 ක් තිබුණි. රට වශයෙන් හැඳින් වූ ප්‍රදේශ භාර නිලධාරීන් රටේ රාල හෙවත් රටේ මහත්වරුන් ලෙස හැඳින් වූ අතර ඔවුන් යටතේ ලියන රාල, උණ්ඩිය රාල හා තවත් සුළු නිලධාරීන් පිරිසක් සිට ඇත. දිසාවනි භාරව සිටි නිලධාරීන් දිසාව ලෙස හැඳින් වූ අතර දිසාවනිය කෝරළවලටත්, කෝරල පත්තුවලටත් බෙදා තිබුණි. කෝරළයක් භාර ව සිටි නිලධාරියා කෝරළේ නමින් හැඳින්විණි. කෝරළයේ එක් එක් කුල භාර ව මුහන්දිරම්වරුන් සිටි අතර, ඔවුන් යටතේ එක් එක් ගම් භාර ව විදානේවරු සිටියහ.

බද්දෙ සංවිධානය

දේශපාලන වශයෙන් පැවති ප්‍රදේශීය සංවිධාන ජාලයට අමතර ව දිසාව තුළ සිටි ශිල්පීන් හෝ කුල ඔවුන්ගේ කාර්ය අනුව වෙන ම සංවිධානය කොට තිබුණි. මුල් කාලයේ බද්දෙ සංවිධානය වෙන ම ක්‍රියාත්මක වූවත් උඩරට රාජ්‍යයේ අවසාන කාලයේ එය දිසාව යටතේ ක්‍රියාත්මක විය. මෙම සංවිධාන ව්‍යුහයට උදහරණ පහත දක්වේ.

මඩිගෙ බද්ද (ප්‍රවාහන කටයුතු)

කුරුවෙ බද්ද(ඇතුන් ඇල්ලීම)

බඩහැල බද්ද(වළං තැනීම)

රද බද්ද (රෙදි සේදීම)

හැඳ බද්ද (රෙදි විවීම)

විහාර දේවාල පාලන කටයුතු

මේ යටතේ විහාරාරාම පාලන කටයුතු මහනායක හා අනුනායක හිමිවරුන්ගේ මූලිකත්වයෙන් ක්‍රියාත්මක විය. දළදා මාලිගාවේ කටයුතු දියවඩන නිලමෙතුමා මගින් ක්‍රියාත්මක කෙරිණි. විහාර හා දේවාල නඩත්තුව පුද පූජා සංවිධානයට හා පෙරහැර කටයුතුවලට ගම්වර ලැබූ රාජකාරි ශ්‍රමය සැපයූ පිරිස් සිටියහ.

අධිකරණ කටයුතු

- ඉහළ ම අධිකරණ බලතල රජු සතු විය.
- සෑම නිලධාරියෙකුට ම තම පදවිය අනුව අධිකරණ බලතල හිමි විය.
- ඇතැම් නඩු ඇසීමේ බලය වූයේ රජුට පමණි.

රජතුමා විසින් ම විසඳන ලද නඩු වර්ග කිහිපයකි.

වැදගත් නායකයන් සම්බන්ධ නඩු

රාජද්‍රෝහිත්වය පිළිබඳ නඩු

කැරලි කෝලාහල පිළිබඳ නඩු

විහාර හා භික්ෂූන් සම්බන්ධ නඩු

කුමන්ත්‍රණ නඩු

එකල වැරදිකරුවන්ට ලබා දුන් දඬුවම් මෙසේ දැක්විය හැක.

අතුල් පහර දීම	කස පහර දීම	රොඩී රැහැට දැමීම
දඩ ගැසීම	ඉපලෙන් තැලීම	හිසකෙස් කැපීම
දඬු කඳේ ගැසීම	දඟ ගෙයි ලෑම	දියේ ගිල්වා මැරීම
ඇතුන් ලවා පාගා මැරීම	පිටුවහල් කිරීම	

ඡායාරූපය අංක 8.3 මහනුවර යුගයේ පැවති පැදුරු විවීමේ කර්මාන්තය ඉදිරියට ගෙන ගිය දහනවවන සියවසට අයත් ශිල්පීන් පවුලක්

8.3 ආර්ථික ක්‍රමය

මහනුවර රාජධානි සමයෙහි වූයේ කෘෂිකාර්මික අර්ථ ක්‍රමයකි.

- එය පරිභෝජනය පදනම් කරගත් එකකි.
- ආර්ථික රටාව ස්වයංපෝෂිත එකක් විය.
- කඳුකර ප්‍රදේශ බහුල වූ බැවින් වී ගොවිතැන කළ හැකි ප්‍රදේශ සීමිත විය.
- පැරණි රජරට හා රුහුණ යන ප්‍රදේශයන්ට අයත් පරිපාලන කොටස් උඩරටට අයත් වුව ද වාරිමාර්ග ක්‍රම පරිහානියට පත් ව තිබූ නිසා ගොවිතැන සීමිත විය.
- කඳුකර ප්‍රදේශයන්හි කඳු බෑවුම් ඔස්සේ සකස් කෙරුණු හෙල්වල, කුඹුරුවල වී ගොවිතැන සිදු කෙරුණි.
- උඩරට රාජ්‍යයේ වැඩි ඉඩම් ප්‍රමාණයක් හේන් ගොවිතැනට යෙදුණි.
- කුරක්කන්, අමු, මෙනේරි, ඉරිඟු වැනි ධාන්‍ය වර්ග හා අල බතල ඒවායේ වගා කෙරිණ.
- ගෙවතු ආශ්‍රිත ව කොස්, දෙල්, ගම්මිරිස්, සාදික්කා, කරදමුංගු, පුවක්, එළවළු, පලතුරු වගා කරන ලදි.
- අතිරේක ආහාර බෝග මගින් ද ආහාර අවශ්‍යතා සපුරා ගන්නා ලදි.
- යකඩ, දැව, ලෝහ හා ලාක්ෂා කර්මාන්තය ද පන් කර්මාන්තය ද දියුණු ව පැවතිණ.
- කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහාත් කිරි ලබා ගැනීම සඳහාත් සත්ත්ව පාලනය සිදු කරන ලදි.

8.4 සමාජ සංවිධානය

- රටේ සියලු ඉඩම්වල උරුමකරුවා රජු බවට පිළිගැනීමක් විය.
- මහනුවර රාජධානියේ ඉඩම්, අයිතිය හා බුක්තිය පදනම් කරගෙන කොටස් කීපයකට බෙදුණි.

ගබඩාගම- රජ වාසල ප්‍රයෝජනය සඳහා වෙන් වූ ඉඩම්

නින්දගම්- රදල ප්‍රධානීන් කළ සේවය වෙනුවෙන් ප්‍රදානය කළ ඉඩම්

විහාරගම්- විහාරාරාම සාදා පූජා කළ ඉඩම්

දේවාලගම - දේවාල සඳහා පූජා කළ ඉඩම්

පරවේණිගම (නින්දගම) - ගම් වැසියන් පරම්පරාගත ව බුක්ති විඳි ඉඩම්

රටවැසියෝ තමන් බුක්ති විඳි ඉඩම වෙනුවෙන් කිසියම් සේවාවක් හෝ නියමිත භාණ්ඩ ප්‍රමාණයක් රජුට සැපයූහ.

රට වැසියන්ගේ සේවා ක්‍රමය රාජකාරිය නමින් හැඳින්විණි.

- මහනුවර රාජධානියේ පැවතියේ ග්‍රාමීය සමාජයකි.

ගම ස්වයංපෝෂිත එකක් විය.

එහි සමාජ සම්බන්ධතා කුල ක්‍රමය මත පදනම් විය.

ඒ ඒ කුලයට වෙන් වූ ආර්ථික කටයුතු දක්නට විය.

ආවාහ විවාහ කටයුතු කුලය පදනම් කරගෙන සිදු කෙරිණ.

දීග විවාහය, බින්න විවාහය හා එක ගෙයි කෑම යනුවෙන් විවාහ ක්‍රම තුනකි.

උඩරට ගැමි සමාජයේ සියලු කටයුතු අත්තම් ක්‍රමයට සිදු විය.

පවුල ප්‍රධාන සමාජ ඒකකය විය.

ගුණගරුක බව සමාජයේ ප්‍රකට ලක්ෂණය විය.

පන්සල ගැමි දිවිය හා බැඳුණු මධ්‍යස්ථානය විය.

මහනුවර යුගයේ පාලකයෝ

සේනාසම්මත වික්‍රමබාහු රජු	*(ක්‍රි.ව. 1469-1511)*
ජයවීර බණ්ඩාර රජු	*(ක්‍රි.ව. 1511-1551)*
කරල්ලියද්දේ බණ්ඩාර රජු	*(ක්‍රි.ව. 1551-1581)*
පළමු වන රාජසිංහ රජු	*(ක්‍රි.ව. 1581-1591)*
පළමු වන විමලධර්මසූරිය රජු	*(ක්‍රි.ව. 1592-1604)*
සෙනරත් රජු	*(ක්‍රි.ව. 1604-1635)*
දෙවන රාජසිංහ රජු	*(ක්‍රි.ව. 1635-1687)*
දෙවන විමලධර්මසූරිය රජු	*(ක්‍රි.ව. 1687-1707)*
ශ්‍රී වීර පරාක්‍රම නරේන්ද්‍රසිංහ රජු	*(ක්‍රි.ව. 1707-1739)*
ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජු	*(ක්‍රි.ව. 1739-1747)*
කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු	*(ක්‍රි.ව. 1747-1781)*
රාජාධිරාජසිංහ රජු	*(ක්‍රි.ව. 1781-1798)*
ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජු	*(ක්‍රි.ව. 1798-1815)*

ක්‍රියාකාරකම

1. මහනුවර රාජධානියේ පාලකයන් ශ්‍රේෂ්ඨ වූ ආකාරය උදාහරණ සහිත ව පැහැදිලි කරන්න.
2. මහනුවර රාජධානියේ පරිපාලන සංවිධානය සමාජ ආර්ථික කාර්යක්ෂමතාවට දායක වූ අකාරය පෙන්වන්න.
3. මහනුවර යුගයේ සමාජ සංවිධානය පිළිබඳ පුවත්පතකට ලිපියක් සකස් කරන්න.

වැදගත් කරුණු

1. මහනුවර යුගය ශ්‍රී ලංකාවේ අවසන් රාජධානි සමය යි. ඒ කාලය තුළ පාලකයින්ට පෘතුගීසි, ලන්දේසි සහ ඉංග්‍රීසි යන තෙවැදෑරුම් යුරෝපීය ජාතීන් සමග කටයුතු කරන්නට සිදු විය.

2. මේ කාලය තුළ අපේ රජවරු රටේ එක්සත්භාවය රැකගැනීමට මහත් වෙහෙසක් දරමින් උපායශීලී ලෙස කටයුතු කළහ.

3. එකල සමාජය විවිධ වෘත්තීය කණ්ඩායම් අනුව සංවිධානය වී තිබිණි.

4. මහනුවර රාජධානිය පාලනය කළ ඇතැම් රජවරු නායක්කර් නමින් හැඳින්වෙන දකුණු ඉන්දියානු වංශයකට අයත් වූහ.

5. 1815 වර්ෂයේ දී එවක ශ්‍රී ලංකාවේ බ්‍රිතාන්‍ය ආණ්ඩුකාරවරයා වූ රොබර්ට් බ්‍රවුන්රිග් ඇතුළු ඉංග්‍රීසි ජාතික නිලධාරීන් සහ උඩරට සිංහල ප්‍රභූවරුන් කිහිප දෙනෙකු අතර අත්සන් කරන ලද උඩරට ගිවිසුම නමින් හැඳින්වෙන ලේඛනය මඟින් උඩරට රාජධානිය එංගලන්තයේ රජු වෙත පවරා දෙන ලදි. එය මහනුවර රාජධානියේ අවසානය ළඟා කරවීමට තුඩු දුන් ප්‍රධාන හේතුව ලෙස පෙනේ.

9 පුනරුදය

හැඳින්වීම

පුනරුදය යන වචනයේ තේරුම යළි ඉපදීම යන්න යි. ක්‍රිස්තු වර්ෂ දාහතර වන සියවසේ සිට දාසය වන සියවස දක්වා යුරෝපයේ කලාත්මක හා විද්‍යාත්මක ක්ෂේත්‍රවල සිදු වූ පුළුල් පරිවර්තනය හැඳින්වීම සඳහා ඉතිහාසඥයෝ පුනරුදය යන වචනය යොදති.

පැරණි ග්‍රීක රෝම ශිෂ්ටාචාර පැවති සමය යුරෝපා ඉතිහාසයේ පුරාතන යුගය ලෙස සැලකේ. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 5 වන සියවසේ රෝම ශිෂ්ටාචාරය බිඳ වැටීමෙන් පසු ගතවූ වසර දහසක පමණ කාලය යුරෝපයේ මධ්‍යතන යුගය ලෙස හැඳින්වෙයි. මධ්‍යතන යුගය අවසාන කාලයේ දී පැරණි ග්‍රීක රෝම ශිෂ්ටාචාරවල පැවති සාහිත්‍යය, කලාව හා දර්ශනය පිළිබඳ නැවත සොයා බැලීමේ ප්‍රබල උනන්දුවක් යුරෝපය තුළ ඇති විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ග්‍රීක රෝම ශිෂ්ටාචාරවල පැවති පැරණි කලා ශෛලීන් නැවත භාවිතයට ගැනීමත්, සාහිත්‍ය හා දර්ශනය ගැඹුරින් හැදෑරීමට යුරෝපීයයන් පෙළඹීමත් නිසා යුරෝපා සමාජයේ පුළුල් පරිවර්තනයක් සිදු විය. එමගින් ඉහත කී පැරණි ශිෂ්ටාචාර නැවත පණ ලැබුවේ ය යන අර්ථයෙන් පුනරුදය යන වචනය භාවිත කෙරේ. පුනරුද සමයේ යුරෝපයේ සෑම ක්ෂේත්‍රයකම පාහේ ඇති වූ වෙනස්කම් නිසා මධ්‍යතන යුගය අභාවයට යාමටත් යුරෝපා ඉතිහාසයේ නූතන යුගය ආරම්භ වීමටත් කරුණු සැලසුණි.

9.1 පුනරුදය ඇති වීමට බලපෑ හේතු

- **කොන්ස්තන්තිනෝපල් නගරය තුර්කි ජාතිකයන්ට යටත් වීම**

මධ්‍යතන යුගයේ අවසාන භාගයේ ඉතා දියුණු වෙළෙඳ නගරයක් වූ කොන්ස්තන්තිනෝපලය යුරෝපා උගතුන්ගේ අවධානය දිනාගත් එකක් විය. කොන්ස්තන්තිනෝපල් නගරයේ තිබූ පුස්තකාලවල ග්‍රීක රෝම සාහිත්‍ය පොතපත තැන්පත් ව තිබූ අතර ග්‍රීක හා රෝම උගත්තු බොහෝ පිරිසක් එහි අධ්‍යයන කටයුතුවල නිරත ව සිටියහ. එහෙත් ක්‍රි.ව. 1453 දී මෙම නගරය ඉස්ලාම් භක්තික තුර්කි ජාතිකයන්ට යටත් වීම නිසා රෝමානු කතෝලික ආගම ඇදහූ උගතුන්ට තව දුරටත් එම නගරයේ ජීවත් වීමට අපහසු විය. මේ නිසා එම උගත්තු ග්‍රීක -රෝම පොත්පත් රැගෙන සෙසු යුරෝපා රටවලට පලා ගොස් ග්‍රීක හා ලතින් භාෂා අධ්‍යයනය එම යුරෝපා නගරවල ප්‍රචලිත කළහ. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් ග්‍රීක - රෝම සංස්කෘතිවල යළි පිබිදීමක් ඇති විය.

- **වෙළෙඳාම දියුණු වීම හා නව ධනවතුන් පිරිසක් බිහි වීම**

ක්‍රිස්තු වර්ෂ දොළොස් වන සියවසේ සිට පෙරදිග හා අපරදිග රටවල් අතර වෙළෙඳ හා වාණිජ කටයුතුවල දියුණුවක් ඇති විය. මේ නිසා වැනීසිය, ජිනෝවා වැනි වෙළෙඳ නගර පිහිටි ඉතාලියෙහි, වෙළෙඳාම නිෂ්පාදනය හා බැංකු කටයුතුවලින් මුදල් උපයාගත් නව ධනවත්තු පිරිසක් බිහි වූහ. මෙම ධනවතුන් පැරණි වැඩවසම් රදලයන් මත යැපුණු පිරිසක් නොවූ හෙයින් කලාත්මක කටයුතු කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමට අවශ්‍ය නිදහස් මනසක් මෙන් ම ඒවාට අනුග්‍රහය දැක්විය හැකි ධන බලයක් ද ඔවුන්ට තිබුණි. ඉතාලියෙහි එකල කුඩා රාජධානි රැසක් පැවති හෙයින් ඒවායේ බිහි වූ ධනවත්තු කලාත්මක කටයුතුවලට අනුග්‍රහය දැක්වීමට ඉදිරිපත් වූහ. පුනරුදය ඉතාලියෙන් ආරම්භ වීමට එය ප්‍රබල හේතුවක් විය. ඉතාලියේ ප්ලෝරන්ස් නගරයේ ජීවත් වූ මෙඩිසි (medici) නම් ධනවත් පවුල එහි කලාත්මක කටයුතුවලට අත හිත දුන් ධනවතුන්ට උදාහරණයකි.

- **බුද්ධි ප්‍රබෝධය**

රෝම ශිෂ්ටාචාරයේ පරිහානියෙන් පසු ආගමික ආයතන මුල් කරගෙන පැවති අධ්‍යාපන ක්‍රමය තුළ ප්‍රධාන විෂය වූයේ දේව ධර්මය, දර්ශනය, නීතිය වැනි විෂය කිහිපයක් පමණි. එහෙත් දොළොස් වන සියවසෙන් පසු ව බිහි වූ නව අධ්‍යාපන ආයතනවල පැරණි සාහිත්‍ය, නාට්‍ය, ශබ්ද විද්‍යාව, ඉතිහාසය වැනි නව විෂයන් ඉගැන්වීමට කටයුතු කළ හෙයින් පුනරුද සමය වන විට නව උගත්තු පිරිසක් බිහි වූහ. යුරෝපා ජාතීන් තුළ බුද්ධි ප්‍රබෝධයට බලපෑ

ඡායාරූපය අංක 9.1 රෆායෙල් විසින් සිස්ටයින් දෙව්මැදුරේ සිතුවම් කර තිබෙන දේව දරුවන් දෙදෙනෙකු දක්වෙන චිත්‍රයක්

තවත් හේතුවක් වූයේ මුද්‍රණ කර්මාන්තය යි. වර්ෂ 1454 දී ගුටන්බර්ග් මුද්‍රණ යන්ත්‍රය නිපදවීමත් සමඟ ඉතාලියේ ප්‍රදේශ රැසක මුද්‍රණාල ආරම්භ විය. මේ යටතේ පොත් පත් සුලබ වීමත් ග්‍රීක රෝම පොත් පත් මුද්‍රණයෙන් නිකුත් වීමත් නිසා එය සාහිත්‍යය, නාට්‍ය කලාව ආදිය කෙරෙහි ප්‍රබල උනන්දුවක් ඇති වීමට හේතු විය.

පල්ලියේ ආධිපත්‍යය විවේචනය වීම

මධ්‍යතන යුගය වන විට පාප් වහන්සේ සහ ක්‍රිස්තියානි පල්ලිය සතුව මහත් බලයක් පැවතුණි. මේ නිසා ආගම මිනිස් ජීවිතයේ බොහෝ අංශ කෙරෙහි විශාල බලපෑමක් ඇති කර තිබුණි. කතෝලික සභාවේ ඇතැම් පූජකවරු ආගමික පැත්තට වඩා ලෞකික පැත්තට බර වූ දිවි පැවැත්මකට හුරු වී සිටියහ. පුනරුද සමයේ නැගී ආ චින්තන ප්‍රබෝධයේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් කතෝලික සභාවේ ඇතැම් දුර්වලතා විවේචනයට ලක් විය. එංගලන්තයේ ජෝන් වයික්ලිප්, බොහිමියාවේ ජෝන් හස්, ප්‍රංශයේ ඉරාස්මස් හා ජර්මනියේ මාටින් ලූතර් වැනි අය එබඳු විවේචන කළ අය අතර කැපී පෙනේ.

යුරෝපයේ වෙනස් වීමට පුනරුදය බලපෑ ආකාරය

යුරෝපයේ මෙතෙක් ආ ගමන් මග වෙනස් කිරීමට පුනරුදය මහත් සේ බලපෑවේය. එය ශාස්ත්‍රීය, දේශපාලන, ආර්ථික හා විද්‍යාත්මක ආදි සෑම අංශයක ම වෙනසක් කිරීමට සමත් විය.

ශාස්ත්‍රීය පුනරුදය

ශාස්ත්‍රීය පුනරුදය වශයෙන් සැලකෙන්නේ පහළොස් වන සියවසේ යුරෝපයේ භාෂාව, සාහිත්‍ය හා කලා ශිල්ප එනම් චිත්‍ර කලාව, ප්‍රතිමා කලාව, ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය ආදි අංශයන්හි ඇති වූ ප්‍රබෝධය යි.

භාෂාව හා සාහිත්‍යයේ පුනර්ජීවනය

මධ්‍යතන යුගයේ දී යුරෝපා රටවල භාවිත වූයේ ගෝත්‍රික භාෂා ය. ආගමික කටයුතුවල දී හා නීතිය හැදෑරීමේ දී යම් ප්‍රමාණයකට ලතින් භාෂාව භාවිත විය. ග්‍රීක භාෂාව මළ භාෂාවක තත්ත්වයට ඇද වැටී තිබුණි. එහෙත් පුනරුද සමයේ දී ග්‍රීක හා ලතින් භාෂාවෙන් ලියවුණු පොත් පත් පරිශීලනය වැඩි වීම නිසා එම භාෂාවල නවෝදයක් ඇති විය. මෙය ශාස්ත්‍රීය පුනරුදයෙහි දී සිදු වූ වැදගත් දෙයකි. එමෙන් ම ලතින් හා ග්‍රීක භාෂා ඉගෙනීම විලාසිතාවක් ලෙස සැලකීමට ද පටන් ගැනුණි. මේ නිසා එතෙක් භාවිත වූ ප්‍රදේශීය භාෂා අභාවයට ගියේ ය.

රූපය අංක 9.2 ගැලිලියෝ ගැලිලි දුරේක්ෂයෙන් අභ්‍යවකාශය පරීක්ෂා කරන අන්දම දැක්වෙන සිතුවමක්. විද්‍යාත්මක සොයා ගැනීම් යුරෝපීය පුනරුද යුගයේ කැපී පෙනෙන ප්‍රවණතාවකි.

ග්‍රීක ලතින් භාෂා ඉගෙන ගැනීමෙන් පසු එම භාෂාවෙන් ලියවුණ පොත්පත් හැදෑරීම නිසා සාහිත්‍යයේ නව ප්‍රබෝධයක් සිදු විය. විශේෂයෙන් ග්‍රීක නාට්‍ය පිළිබඳ බලවත් උනන්දුවක් ඇති විය. සාහිත්‍යමය වශයෙන් සේවයක් කළ ගත් කතුවරු රැසක් මෙකල බිහි වූහ. ඉතාලියේ ඩාන්ටේ, පෙට්රාක්, බොකැෂියෝ, එංගලන්තයේ සර් තෝමස් මුවර්, ප්‍රැන්සිස් බේකන් හා විලියම් ෂෙක්ස්පියර් ප්‍රංශයේ ඉරාස්මස් ද මේ අතර වැදගත් තැනක් ගනිති. ඔවුහු කෘති රැසක් රචනා කළහ. නිදසුන් ලෙස අලගියරි ඩාන්ටේ රචනා කළ ඩිවිනා කොම්ඩියා කාව්‍ය ග්‍රන්ථය ද පෙට්රාක් රචනා කළ ලෝරාට සැහැලි කවි නම් ග්‍රන්ථය ද පෙන්නුම් කළ හැකි ය.

මානවවාදය

මානවවාදය හෙවත් මිනිසා උතුම් කොට සැලකීම පුනරුදයේ විශේෂ ලක්ෂණයක් විය. මධ්‍යතන යුගයේ දී සියල්ල ආගම මුල් කරගෙන ආගමික රාමුවක් තුළ සිදු විය. එහෙත් මානවවාදය මුල් වීම නිසා සෑම දෙයක් දෙස ම වඩාත් විචාරාත්මක ව බැලීමට පටන් ගැනුණි. දේව ධර්මවාදී විෂයන් වෙනුවට මානවවාදී විෂයන් ඉගෙනීම ආරම්භ විය. උදාහරණ වශයෙන් සාහිත්‍යය, ඉතිහාසය, කලාව, නීතිය, ආචාර විද්‍යාව පෙන්නුම් කළ හැකි ය. මේ නිසා ග්‍රීක රෝම ආභාසය ලැබ මානවවාදයට නැඹුරු වූ ගත් කතුවරු රැසක් මෙම යුගයේ බිහි වූහ.

කලා ශිල්ප

පුනරුද සමයේ කලා ශිල්ප ක්ෂේත්‍රයේ ඇති වූ වෙනස්කම්

මධ්‍යතන යුගයේ සියලු ශිල්පීන් සංවිධානය වී සිටියේ ශ්‍රේණි වශයෙනි. මේ නිසා මෙකල බිහි වූ නිර්මාණ ශ්‍රේණිවල නමින් හැඳින්වි ය. එමෙන් ම කලා ශිල්ප ආගමට නැඹුරු වීම ද විශේෂ ලක්ෂණයකි. කලා කෘතිවලට අනුග්‍රහ දැක්වීමේ ශක්තිය පල්ලියට පමණක් තිබීමත්, මධ්‍යකාලීන චින්තනය ආගමික ඉගැන්වීම් පදනම් කොට ගොඩ නැගී තිබීමත් මෙයට හේතුව විය. මේ නිසා කලාකරුවන්ට තම ශක්තියට අනුව ස්වාධීන ව නිර්මාණ කිරීමට ඉඩක් නොතිබුණි. එහෙත් පුනරුද සමයේ මේ සියල්ල වෙනස් විය. කලාකරුවන්ට අනුග්‍රහ දැක්වීමට ලෞකික රස වින්දනය අගය කරන ධනවත්තු ඉදිරිපත් වූහ. පුනරුද සමයේ අගය කරන ලද පුද්ගලවාදයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් කලාකරුවෝ ස්වාධීන ව තම දක්ෂතා ඉස්මතු කරමින් නිර්මාණ බිහි කිරීමට පටන් ගත්හ. එතෙක් ශ්‍රේණිවල නමින් හැඳින්වූ කලා කෘති ඒවා නිර්මාණය කළ කතෲන්ගේ නමින් එළි දැක්වීමට කටයුතු කෙරිණි. මේ නිසා ආගමික සිතුවිලිවලට මුල් තැන දීම වෙනුවට පෞද්ගලිකත්වය ඉස්මතු කෙරෙන ලෞකික රස වින්දනයට මුල් තැන දුන් කලා කෘති රාශියක් බිහි විය.

චිත්‍ර කලාව

කලා ශිල්ප අතරින් පුනරුද සමයේ ඉතා පුළුල් වෙනසකට ලක් වූයේ චිත්‍ර කලාව යි. ඉතාලියේ ෆ්ලෝරන්ස් නගරය නව චිත්‍ර කලාවක් බිහි කළ මධ්‍යස්ථානයක් විය. ලෞකික රස වින්දනය සඳහා ස්වාභාවිකත්වයට මුල්තැන දී නිර්මාණ බිහි කිරීම නිසා මෙකල චිත්‍ර හා මූර්තිවල නිරුවත් හා අඩ නිරුවත් රූප දක්නට ලැබේ. මෙතෙක් ආගමික වශයෙන් වැදගත් වූ පුද්ගලයන් එනම් ක්‍රිස්තුස් වහන්සේ, කන්‍යා මරිය තුමිය වැනි අය චිත්‍රවලට වස්තු විෂය විය. එහෙත් පුනරුද සමයේ ධනවතුන්ගේ රූප චිත්‍රයට නැගීම දැකිය හැකි ය. මෙකල සිටි චිත්‍ර ශිල්පීන් අතරින් ලියනාඩෝ ඩාවින්චි, මයිකල් ආන්ජලෝ, රෆායල්, මැසෙක්ෂියෝ, බොට්ටි චෙල්ලි ආදීහු වැදගත් අය වෙති,

ලියනාඩෝ ඩාවින්චි චිත්‍ර ශිල්පියෙකු මෙන් ම තවත් ක්ෂේත්‍ර ගණනාවක ප්‍රවීණයෙක් ද විය. ඔහු කවියෙක් සංගීතඥයෙක් විද්‍යාඥයෙක් හා ප්‍රායෝගික ඉංජිනේරුවෙක් ද විය. මොහුගේ මොනාලිසා හා ක්‍රිස්තුස් වහන්සේගේ අන්තිම භෝජන සංග්‍රහ වැනි චිත්‍ර විශ්ව කලා කෘති ලෙස අදටත් ජනප්‍රියත්වයක් උසුලයි.

මයිකල් ආන්ජිලෝ ද මෙකල සිටි දක්ෂ චිත්‍ර ශිල්පියෙකු මෙන්ම මූර්ති හා ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පියෙකි. ඔහු සිස්ටයින් දේවස්ථානයේ සිවිලිමේ ඇඳ ඇති සිතුවම් චිත්‍ර කලාවේ විශිෂ්ටත්වය විදහා දක්වයි. අවසාන විනිශ්චය නම් චිත්‍රය හා සිස්ටයින් මන්දිරයේ ම ඇඳ ඇති ආදම්ගේ චිත්‍රය ද ඔහුගේ චිත්‍ර අතර වැදගත් වේ.

ප්‍රතිමා කලාව

කලා ශිල්ප අතර නෙළීමේ කලාවට ද පුනරුද සමයේ වැදගත් තැනක් හිමි විය. කිරිගරුඬින් ප්‍රතිමා නෙළීම මෙකල කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයකි. මයිකල් ආන්ජිලෝ, පුනරුද සමයේ සිටි අග්‍ර ගණ්‍ය ප්‍රතිමා ශිල්පියෙක් විය. මෙඩිසි පවුලේ ලොරෙන්සෝ මෙඩිසි නිරූපණය කරන ප්‍රතිමාව මොහු කිරිගරුඬින් නෙළා තිබේ. පියෙටා ප්‍රතිමාව ද මෝසෙස්ගේ ප්‍රතිමාව ද දවිත්ගේ ප්‍රතිමාව ද ඔහුගේ සෙසු නිර්මාණ අතර කැපී පෙනේ.

ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය

පුනරුද සමයේ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයේ ද වැදගත් වෙනස්කම් ඇති විය. මධ්‍යතන යුගයේ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයේ විශේෂ ලක්ෂණය වූයේ උල් කේතු ආකාර හැඩයෙන් යුත් ආරුක්කු, උස් වහල හා පිරමීඩ හැඩයේ කුළුනු ය. ඒ වෙනුවට පුනරුද සමයේ රෝම ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය අනුව වටකුරු ආරුක්කු, උස් කුළුනු හා අර්ධ ගෝලාකාර ශිඛර ගෘහ නිර්මාණ කලාවේ ප්‍රධාන ලක්ෂණ බවට පත් විය. රෝමවරුන් අනුගමනය කරමින් මෙකල සුඛෝපභෝගී මන්දිර තැනීම ද සිදු කෙරිණි.

ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය මැනවින් පිළිබිඹු කරන ගොඩනැගිලි අතර රෝමයේ ශාන්ත පීතර බැසිලිකා දේවස්ථානය හා ෆ්ලෝරන්ස් හි ආසන දෙව්මැදුර කැපී පෙනේ. මයිකල් ආන්ජලෝ, ලියනාඩෝ ඩාවින්චි, රෆායල් පුනරුද සමයේ සිටි දක්ෂ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පීන්ට උදහරණ වේ.

විද්‍යාත්මක දියුණුව

පුනරුද සමයේ වැදගත් ලක්ෂණයක් වූයේ විද්‍යාව දියුණු වීම යි. ග්‍රීක රෝම පොත්පත්වල ආභාසය ලද උගත්තු එක් විෂයකට පමණක් සීමා නොවී විවිධ ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳ ව විද්‍යාත්මක ව සොයා බැලීමට

ඡායාරූපය අංක 9.3 යුරෝපීය පුනරුදයෙන් ඇති වූ වෙනස්කම් ක්ෂේත්‍ර ගණනාවක් වෙත බල පැවැත්වී ය. වාස්තු විද්‍යාව සහ මූර්ති කලාව ඉන් එක් ක්ෂේත්‍රයකි. මෙම ඡායාරූපයෙන් දැක්වෙන්නේ පුනරුද සමයේ ශෛලියට අනුව ප්‍රංශයේ ඉදි කරන ලද නේවාසික ගොඩනැගිල්ලකි.

පෙළඹුණහ. පෘථිවිය, ඉර, හඳ, තරකා ආදි සෑම දෙයක් පිළිබඳ ව ම ඔවුහු නිරීක්ෂණය කළහ. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විශ්වය පිළිබඳ ව නව මත ඉදිරිපත් විය. එසේ ම විද්‍යාවේ දියුණුවක් ද ඇති විය.

විශ්වය පිළිබඳව ඉදිරිපත් වූ නව මත

පෝලන්ත ජාතික නිකලස් කොපර්නිකස්

පෘථිවිය ගෝලාකාර බවත් අනෙකුත් ග්‍රහයන් සූර්යයා වටේ පරිභ්‍රමණය වන බවත් සොයා ගත්තේය. විද්‍යාවට වූ ඉමහත් සේවය නිසා ඔහු නූතන තාරකා විද්‍යාවේ පියා ලෙස හැඳින්වේ.

එංගලන්ත ජාතික අයිසෙක් නිව්ටන්

ගුරුත්වාකර්ෂණ නියමය සොයා ගත්තේය.

ජර්මන් ජාතික ජොහැන්ස් කෙප්ලර්

කොපර්නිකස් ඉදිරිපත් කළ අදහස් තහවුරු කොට ඒවා තවදුරටත් ඉදිරියට ගෙන යමින් සෞරග්‍රහ මණ්ඩලයේ ග්‍රහලෝක සූර්යයා වටේ ඉලිප්සාකාර ව ගමන් ගන්නා බව සොයා ගත්තේ ය.

ඉතාලි ජාතික ගැලීලියෝ ගැලිලි

දුර දක්නය නිපදවී ය. එයින් ආකාශ වස්තු නිරීක්ෂණය කර චන්ද්‍ර ආවාට, බ්‍රහස්පති ග්‍රහයාගේ උපග්‍රහයන් ඇති බව සොයා ගත්තේ ය. ඔහු අත්හද බැලීමේ පියා ලෙස හැඳින්වේ.

• වෛද්‍ය විද්‍යාවේ දියුණුව

වෛද්‍ය විද්‍යාවේ නවෝදයක් මෙම අවධියේ ඇති විය.

ඉංග්‍රීසි ජාතික විලියම් හාවේ

මිනිස් සිරුරේ රුධිර සංසරණ පද්ධතිය පිළිබඳ වැදගත් තොරතුරු සොයා ගත්තේ ය.

ස්විස් ජාතික වෛද්‍ය පැරසල්සස්

ලෙඩ රෝග සෑදීමට තුඩු දෙන හේතු ද ඒවාට ප්‍රතිකර්ම ද අත්හදා බැලී ය. ඔහු නූතන ඖෂධ විද්‍යාව කෙරෙහි ද රෝග චිකිත්සක ක්‍රම කෙරෙහි ද විශාල බලපෑමක් කළේ ය.

ස්විස් ජාතික මයිකල් සර්වෙටස්

රුධිරය හදවතේ දකුණු කෝෂයෙන් පිටවී ගොස් පෙණහැලි මගින් පිරිසිදු වී යළිත් හදවතට පැමිණ ශරීරය පුරා ම විසිරී යෑම පිළිබඳ ව තොරතුරු සොයා ගත්තේ ය.

• ජොහැන්ස් ගුටන්බර්ග්

ජර්මන් ජාතික ජොහැන්ස් ගුටන්බර්ග් මුද්‍රණ යන්ත්‍රය නිපදවී ය.

දේශපාලන නවෝදය

වැඩවසම් යුගයේ එක් එක් ප්‍රදේශ පාලනය කිරීමේ බලය ප්‍රදේශීය පාලකයන්ට පවරා තිබුණි. ප්‍රදේශීය පාලකයන් ලෙස කටයුතු කළෝ ඉඩම් හිමි වංශාධිපතිවරුය. ස්වාධීන ව කටයුතු කිරීම නිසා පාලන කටයුතුවල දී ඔවුහු රජුට වඩා බලයක් භුක්ති වින්දහ. එකල ජනතාව එක් එක් ප්‍රදේශීය පාලකයන් යටතේ පාලනය වීම නිසා තමන් ජීවත් වූ ප්‍රදේශයේ වැසියන් ලෙස සිතුවා විනා එක් රටක ජාතියක් ලෙස හැඟීමකින් කටයුතු කළේ ද නැත.

පුනරුද සමයේ ජාතික රාජ්‍ය බිහි වීම දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයේ සිදු වූ වැදගත් ම වෙනසකි. වෙන් වෙන් ව තිබූ ප්‍රදේශීය රාජ්‍ය එක් කොට එක් රජ කෙනෙක් යටතේ එක්සත් කිරීම මෙහි දී සිදු විය. මේ නිසා රජු පාලන කටයුතුවල දී වැදගත් වූ අතර සියලු බලතල රජු වටා කේන්ද්‍රගත විය.

12 වන සියවසේ වෙළෙඳ කටයුතුවල දියුණුවත් සමග මධ්‍යම පන්තියක බිහි වීම සිදු විය. මධ්‍යම පන්තිය යනු මේ වන විට වෙළෙඳාමෙන් මුදල් උපයාගෙන ධනවත් වූ පිරිසයි. මෙම පන්තියට වෙළෙන්දන්, බැංකුකරුවන්, නැව් හිමියන් හා තවලම් හිමියන් වැනි පිරිස් අයත් වූහ. මධ්‍යම පන්තිය සමාජයේ බලවත් වීමත් සමග ම මෙතෙක් ඉඩම් හිමි වංශාධිපතිවරුන්ට හිමි ව තිබූ බලතල හා අයිතිවාසිකම් ඔවුන්ගෙන් ගිලිහෙන්නට විය. ජාතික රාජ්‍යවල රජවරු තමන්ගේ පාලන කටයුතුවල දී අලුතින් බිහි වූ මෙම මධ්‍යම පාන්තිකයන් සහාය කර ගත්හ. ඔවුන්ගේ වෙළෙඳ කටයුතු සඳහා රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ද ලැබුණි.

ආර්ථික නවෝදය

පුනරුද සමයේ යුරෝපයේ ආර්ථික කටයුතු වල පුළුල් වෙනසක් සිදු විය. මධ්‍යතන යුගයේ ප්‍රවේණිය කේන්ද්‍ර කොට පැවති ස්වයංපෝෂිත ආර්ථික ක්‍රමය පරිහානියට පත් වී වෙළෙඳාමේ දියුණුවක් මෙකල ඇති විය. යුරෝපයේ ජාතික රාජ්‍යයන් බිහි වීමෙන් පසු වෙළෙඳ කටයුතු පුළුල් කිරීම සඳහා රජයේ අනුග්‍රහය සෘජු ව ම ලැබුණි. ඒ සඳහා යුරෝපා රටවල ජාතික වෙළෙඳ ප්‍රතිපත්ති, ජාතික බදු ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක විය. එමෙන් ම දේශ ගවේෂණයෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් නව මුහුදු මාර්ග සොයා ගැනීමෙන් යුරෝපා ජාතීන්ට පෙරදිගට හා ඇමරිකා මහාද්වීපයට පැමිණීමට හැකි විය. මේ නිසා එම ප්‍රදේශවල තිබූ වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය එනම් කුළු බඩු, රන් රිදී, මුතු මැණික්, ඇතුන්, ඇත් දළ වැනි දේ යුරෝපයට ගෙන යාමට හැකියාව ලැබුණි. මේ ඔස්සේ වෙළෙඳාමේ දියුණුවක් ඇති විය.

වෙළෙඳ කටයුතු පුළුල් වීමත් සමග මුදල් භාවිතය වැඩි විය. මුදල් නෝට්ටු හා කාසි භාවිතය ප්‍රචලිත විය. ගනුදෙනු සඳහා මුදල් දුර බැහැර ගෙන යාම දුෂ්කර හා අනාරක්ෂිත වූ නිසා චෙක්පත් හා බැංකු අණකර ක්‍රමය පුනරුද සමයේ ආරම්භ විය. ව්‍යාපාරිකයන්ට තම වෙළෙඳ කටයුතුවලට අවශ්‍ය මුදල් ණයට දීම ද බැංකු මගින් සිදු කෙරිණි.

නව වෙළෙඳ මාර්ග සොයා ගැනීම

ක්‍රි.ව 1453 දී තුර්කිවරුන් කොන්ස්තන්තිනෝපල් නගරය යටත් කර ගැනීමත් සමග යුරෝපීන්ගේ පෙර අපර දෙදිග වෙළෙඳ කටයුතුවලට බාධා ඇති විය. මුහුදු හා ගොඩබිම වෙළෙඳ මාර්ග සියල්ල ම පාහේ

තුර්කි අධිරාජ්‍ය යටතට පත් විය.

ඒ නිසා ආසියාතික භාණ්ඩ ලබා ගැනීම සඳහා පෙර දිගට ළඟා විය හැකි නව මුහුදු මාර්ග සෙවීමට යුරෝපියයෝ පෙළඹුණහ.

නව මුහුදු මාර්ග සොයා යාමේ ගමන සාර්ථක කර ගැනීමට සුදුසු පරිසරයක් ද යුරෝපයේ මේ වන විට සකස් වෙමින් තිබුණි. එනම්,

- නාවික ගමන්වල සුරක්ෂිත ව යෙදීමට හැකි මාලිමා යන්ත්‍රය, උතුරු තරු මාපකය නිපදවීම
- පුනරුදයේ දී ලෝකය ගෝලාකාර බව සොයා ගැනීම
- ටොලමිගේ ලෝක සිතියම මගින් ලෝකය පිළිබඳ නිසි අවබෝධයක් ලැබීම
- ජාතික රාජ්‍යයන් මෙම ගමන් සඳහා අනුග්‍රහ දැක්වීම

දේශ ගවේෂණය සඳහා මුලින් ම උනන්දු වූයේ සාගර බද රටවල් දෙකක් වූ පෘතුගාලය හා ස්පාඤ්ඤය යි. පෘතුගාලයේ හෙන්රි කුමාරයා (නාවික හෙන්රි) දේශ ගවේෂණ කටයුතුවලට විශාල අනුග්‍රහයක් ලබා දුන්නේ ය.

පෘතුගාලයේ සිට පෙරදිගට ළඟා වීම සඳහා මුහුදු මාර්ගයක් සෙවීමේ යෙදුණු බර්තෝලමියුඩයස් අප්‍රිකාවේ දකුණු තුඩුවට පැමිණ එහි දී කුණාටුවකට හසු වීම නිසා එයට කුණාටු තුඩුව නමින් නම් තබා ආපසු සිය රට බලා යාත්‍රා කළේ ය. පසු ව පෘතුගාලයේ රජු විසින් එය ශුභ පැතීමේ තුඩුව ලෙස නම් කරන ලදි.

බර්තෝලමියුඩයස් ගිය ගමන් මග ඔස්සේ ගමන් කළ වස්කෝද ගාමා ඉන්දියාවේ කැලිකට් වරායට ළඟා විය. මෙය යුරෝපියයන් ප්‍රථමයෙන් ආසියාවට පැමිණීමට සොයා ගත් නව මුහුදු මාර්ගය යි.

ස්පාඤ්ඤයේ පර්ඩිනන්ඩ් හා ඉසබෙලා රැජිනගේ අනුග්‍රහය යටතේ ක්‍රිස්ටෝපර් කොලම්බස්ට බටහිර ඉන්දියා දූපත් සොයා ගැනීමට හැකි විය. ඇමරිගෝ වෙස් පූෂි ඇමරිකාව (නව ලෝකය) සොයා ගත්තේ ය. පර්ඩිනන්ඩ් මැගලන්-පිලිපීනය ද කැබේ සහෝදරයෝ -කැනඩාව ද සොයා ගත්හ.

පුනරුදයේ ගෝලීය ප්‍රවණතාව

පුනරුදය මුලින් ම ආරම්භ වූයේ ඉතාලියේ ප්ලෝරන්ස් නගරයෙනි. අනතුරුව එය ඉතාලියේ සෙසු ප්‍රදේශවලට ව්‍යාප්ත වී පසු ව යුරෝපය පුරා පැතිරුණි. පුනරුද සමයේ ඇති වූ දේශ ගවේෂණ නිසා යුරෝපීයයෝ නව රටවල් සොයා යාමට පටන් ගත්හ. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් ආසියා, අප්‍රිකා හා ඇමරිකා මහද්වීපවල යුරෝපා බල ව්‍යාප්තියක් ඇති විය. 16 වන සියවසේ සිට ශතවර්ෂ හතරහමාරක් පමණ මෙකී මහද්වීපවල ඇතැම් රටවල් යුරෝපයේ විවිධ ජාතීන්ට අයත් යටත් විජිත බවට පත්ව තිබුණි. මේ නිසා දේශපාලන වශයෙන් මෙන් ම වෙළෙඳාම හා සමාජීය සංස්කෘතික වශයෙන් ද යුරෝපය හා සෙසු ලෝකය අතර සබඳතා ගොඩනැගුණි. මෙම සබඳතා නිසා මුද්‍රණ කර්මාන්තය ලොව පුරා පැතිරුණි. මෙමගින් යුරෝපයේ චින්තනය හා සාහිත්‍ය සෙසු රටවලත් ව්‍යාප්ත විය. යටත් විජිතවල ධනවතුන්ගේ දූ දරුවන් අධ්‍යාපන කටයුතු සඳහා යුරෝපයට යාමත් මේ සඳහා හේතු විය. යුරෝපීයයෝ තම යටත් විජිතවල තම තමන් ඇදහූ ආගම ප්‍රචාරය කළහ. එසේ ම දේවස්ථාන හා ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම මඟින් යුරෝපයේ එවකට ප්‍රචලිත වූ වාස්තු විද්‍යාව, කලා ශිල්ප සෙසු රටවලටත් ලැබුණි. යුරෝපය හා ලෝකයේ රටවල් අතර ඇතිවූ සබඳතා නිසා යුරෝපීය තාක්ෂණය හා විද්‍යාත්මක දැනුම ආදියත් ලොව පුරා පැතිරිණි. මෙමගින් පුනරුදය ගෝලීය ප්‍රවණතාවක් බවට පත් විය.

9.2 පුනරුදය ලංකාව කෙරෙහි බලපෑම

යුරෝපයේ ඇති වූ පුනරුදයේ බලපෑම මෙරටට ලැබුණේ දිවයිනට පැමිණි පෘතුගීසි, ලන්දේසි හා ඉංග්‍රීසි ජාතිකයින් මගිනි. මෙම ජාතීන් ලංකාවේ මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල බලය දැරූ කාලයෙහි උඩරට වෙන ම ස්වාධීන රාජ්‍යයක් පැවති හෙයින් මෙරට සමාජයේ පුළුල් වෙනසක් ඇති කිරීමට ඔවුන්ට හැකියාව නොලැබුණි. එහෙත් වර්ෂ 1815 දී උඩරට රාජධානිය බ්‍රිතාන්‍යයන්ට යටත් වීමෙන් පසු ව වර්ෂ 1948 දක්වා ලංකාව බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිතයක් වශයෙන් පැවති හෙයින් එම කාලය තුළ මෙරට දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයෙහි පමණක් නොව ආර්ථික හා සමාජ, සංස්කෘතික වශයෙන් ද පුළුල් වෙනස්කම් රැසක් සිදු විය.

දේශපාලන වෙනස්කම්

19 වන සියවස වන විට පුනරුදය, ආගමික ප්‍රතිසංස්කරණ, මුද්‍රණ ශිල්පයේ දියුණුව, ධනවාදයේ නැගීම හා කාර්මික විප්ලවය ආදිය හේතු කොටගෙන යුරෝපය තුළ පුළුල් චින්තන වෙනසක් ඇති ව තිබුණි. මේ අනුව බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමය තුළ මෙරට සිදු වූ වෙනස්කම් එම නව චින්තනයේ බලපෑම නිසා සිදු වූ බව සැලකිය හැකි ය. උඩරට රාජධානිය යටත් වන තෙක් සාම්ප්‍රදයික රාජාණ්ඩු ආණ්ඩු ක්‍රමයක් මෙරට පැවතියත් ලංකාව යටත් විජිතයක් බවට පත් වීමෙන් පසු එම පාලන ක්‍රමය අවසන් විය. ඉංග්‍රීසීන් විසින් හඳුන්වා දෙන ලද ආණ්ඩු ප්‍රතිසංස්කරණ නිසා පසු කාලීන ව පාර්ලිමේන්තු ආණ්ඩු ක්‍රමයක් මෙරටට ලැබුණි. බ්‍රිතාන්‍ය පාලන කාලය තුළ එතෙක් මෙරට පැවති ප්‍රදේශීය පාලන ක්‍රමය ද වෙනසකට ලක් විය. උඩරට රාජධානි සමයේ සිටි අධිකාරම්වරු, දිසාවෙවරුන්, මොහොට්ටාලවරු, හා කෝරාළවරුන් වැනි සාම්ප්‍රදයික නිලධාරි පන්තිය වෙනුවට අලුත් පාලන ක්‍රමයට ගැළපෙන නව නිලධාරි පන්තියක් මෙන් ම පරිපාලන ආයතන පද්ධතියක් ද බිහි විය. එසේ ම මෙරට පැවති පැරණි නීති රීති පද්ධතිය ද අභාවයට ගියේ ය. ලන්දේසීන්ගේ පාලන කාලයේ රෝම ලන්දේසි නීතිය මෙරටට හඳුන්වා දී තිබුණි. බ්‍රිතාන්‍ය පාලන කාලයේ දී සමකාලීන යුරෝපීය නීති මූලධර්මවලට අනුකූල නීති රීති පද්ධතියක් ද යුක්තිය පසිඳලීමේ අධිකරණ පද්ධතියක් ද මෙරට ස්ථාපිත විය.

ආර්ථික වෙනස්කම්

මධ්‍යතන යුගයේ දී යුරෝපා වෙළෙඳ කටයුතුවල දී කැපී පෙනුණ වැනීසිය, ජිනෝවා, කොන්ස්තන්තිනෝපල් වැනි මධ්‍යධරණී මුහුද ආශ්‍රිත නගර වෙනුවට පුනරුද සමයෙන් පසු ව පෘතුගාලය, ස්පාඤ්ඤය, ප්‍රංශය, ඕලන්දය හා එංගලන්තය වැනි අත්ලාන්තික් සාගරය ආශ්‍රිත රටවලට වැදගත් තැනක් ලැබුණි.

යුරෝපීයයන් මෙරටට පැමිණීමත් සමඟ ලංකාව හා යුරෝපය අතර ඍජු වෙළෙඳ සබඳතා ආරම්භ විය. වෙළෙඳාම ඉලක්ක කර ගනිමින් ලන්දේසීන් මෙරට කුරුඳු වගා කළ අතර බ්‍රිතාන්‍යයෝ කෝපි, කොකෝවා, සිංකෝනා, තේ හා රබර් වැනි වෙළෙඳ බෝග වගා කළහ. යුරෝපීයයන් යටතේ මෙරට වාණිජ ආර්ථික රටාවකට හුරුවීම නිසා එතෙක් පැවති ග්‍රාමීය ස්වයංපෝෂිත අර්ථ ක්‍රමය බිඳ වැටුණි. ඉංග්‍රීසීන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ නිසා ලංකාවේ ආනයන අපනයන ආර්ථිකයක් බිහි විය. මේ නිසා ආහාර ද්‍රව්‍ය පවා ලංකාවට ආනයනය කෙරිණි. මීට අමතර ව මුදල් භාවිතය ප්‍රචලිත වීම, දුම්රිය මාර්ග හා මහා මාර්ග පද්ධතියක් ඇති වීම. කොළඹ, ගාල්ල, ත්‍රිකුණාමලය වැනි වෙළෙඳ නගර බිහි වීම සහ නව ධනෝපායන මාර්ගවලින් මුදල් උපයා ගත් මධ්‍යම පන්තියක් බිහි වීම ආර්ථික වශයෙන් මෙරට සිදු වූ තවත් වෙනස්කම්වලට උදහරණ වේ.

සමාජ සංස්කෘතික වෙනස්කම්

මුද්‍රණ කර්මාන්තය ලංකාවට හඳුන්වා දීම පුනරුදයේ බලපෑම මෙරටට ලැබුණු තවත් අවස්ථාවකි. මුද්‍රණ කර්මාන්තය මෙරටට හඳුන්වා දෙන ලද්දේ ලන්දේසීන් විසින් වුවත් එය වඩාත් ප්‍රචලිත වූයේ බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමයේ දී ය. මුද්‍රණ කර්මාන්තයේ දියුණුවත් සමඟ පොත්පත්, සඟරා හා පුවත්පත් ආදිය ප්‍රකාශයට පත් වීම නිසා සමාජයේ දැනුම්වත් භාවය ඉහළ ගියේ ය. එමගින් යුරෝපා චින්තනයත් සාහිත්‍යයත් මෙරටට ලැබුණි. බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමයේ දී ඇතැම් ලාංකිකයන් යුරෝපා රටවලට ගොස් අධ්‍යාපනය ලබා මෙරටට පැමිණීමත් බටහිර චින්තනය මෙරටට ලැබුණු මාර්ගයකි.

ලංකාවට යුරෝපීයයන් පැමිණියේ යුරෝපයේ ක්‍රිස්තියානියේ එක්සත්කම බිඳ වැටුණු අවධියක දී ය. වර්ෂ 1517 දී යුරෝපයේ සිදු වූ ආගමික විප්ලවය එයට හේතු විය. පෘතුගීසි ජාතිකයෝ මෙරට මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල රෝමානු කතෝලික ආගම ව්‍යාප්ත කළ අතර ලන්දේසීහු තමන් ඇදහූ රෙපරමාදු භක්තිය මෙරට ප්‍රචලිත කළහ. මෙමගින් යුරෝපයේ පැවති ආගමික නිකායන් මෙරට පැතිරුණි. ලන්දේසි පාලන කාලයේ දී මෙන් ම බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමයේ දී මෙරට ක්‍රියාත්මක කළ අධ්‍යාපන කටයුතු නිසා බටහිර අධ්‍යාපන ක්‍රමය මෙරට ප්‍රචලිත විය. එසේ ම යුරෝපීයයන් ලංකාව තුළ ඉදිකළ දේවස්ථාන හා වෙනත් ගොඩනැගිලි ආදියෙන් යුරෝපයේ පැවති වාස්තු විද්‍යාව මෙරටට ලැබුණි.

ක්‍රියාකාරකම

යුරෝපයේ ඇති වූ පුනරුදය ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලනික, ආර්ථික, සංස්කෘතික අංශ කෙරෙහි බලපෑ ආකාරය පැහැදිලි කරන්න.

වැදගත් කරුණු

1. යුරොපයේ 14 වන හා 16 වන සියවස් අතර කාලය තුළ කලාත්මක හා විද්‍යාත්මක අංශවල සිදු වූ පුළුල් පරිවර්තනය පුනරුදය ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.

2. යුරෝපයේ පුනරුදය ආරම්භ වීමට තුඩු දුන් හේතු රැසක් පවතී.

3. පුනරුදය මුලින් ම ආරම්භ වූයේ ඉතාලියේ ප්ලොරන්ස් නගරයෙනි.

4. පුනරුද සමයේ කලාත්මක හා විද්‍යාත්මක ක්ෂේත්‍රවල ඇති වූ පරිවර්තනය නිසා මිනිස් චින්තනයේ වෙනසක් ඇති විය.

5. පුනරුද සමයේ නව වෙළෙඳ මාර්ග සොයා යාම නිසා යුරෝපය හා සෙසු ලෝකය අතර නව සබඳතා ගොඩනැගුණි.

10 ශ්‍රී ලංකාව හා බටහිර ලෝකය

හැඳින්වීම

ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් දෙවන සහස්‍රක වර්ෂයේ මුල් භාගයේ පටන් දකුණු යුරෝපය කේන්ද්‍රකොට ගෙන ඇති වන නව වෙළෙඳ ප්‍රබෝධයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස යුරෝපීය ජාතීහු විශේෂයෙන් ම නැගෙනහිර රටවල්වලට සිය අවධානය යොමු කළහ. ඊට පසුබිම් වූයේ එම රටවල තිබෙන විවිධ සම්පත් වෙළෙඳාමට ලබා ගැනීම යි.

ඉන්දියානු සාගරයේ වෙළෙඳාමට සම්බන්ධ වීමට අදාළ දීර්ඝ ඉතිහාසයක් සතු වූ ශ්‍රී ලංකාව යුරෝපීය ජාතීන් සමග කටයුතු කළ ආකාරය තුළ යම් යම් විශේෂතා දැකිය හැකි ය. වෙළෙඳ අරමුණු අභිබවා දේශපාලනික අරමුණු ඉස්මතු වීම නිසා මෙම යුගයේ දී ශ්‍රී ලංකාව හා බටහිර ලෝකය අතර පැවති සබඳතාවල කැපී පෙනෙන ප්‍රතිවිරෝධතා මාලාවක් දැකිය හැකි ය. විදේශිකයාගේ ආධිපත්‍යයත් ඊට එරෙහි ව නැගුණු ස්වදේශිකයාගේ ප්‍රතිවිරෝධතාත් අතර පැවති ප්‍රතික්‍රියා මාලාවක් මෙම යුගයේ දී දක්නට තිබේ. මෙම පාඩමෙන් එම කරුණු පිළිබඳ ව සාකච්ඡා කිරීමට නියමිත ය.

10.1 පෘතුගීසීන් ආසියාවට පැමිණීම

ඈත අතීතයේ සිට ම ආසියාව හා යුරෝපය අතර වෙළෙඳ සබඳතා පැවැත්වූ ප්‍රධාන මාර්ග තුනක් තිබුණි.

1. කොන්ස්තන්තිනෝපල් නගරයේ සිට පර්සියාව, මධ්‍ය ආසියාව හරහා චීනය දක්වා වැටී තිබූ මාර්ගය හෙවත් සේද මාවත

2. කොන්ස්තන්තිනෝපලයේ සිට මධ්‍යධරණී මුහුද ඔස්සේ මිසරය, රතු මුහුද හරහා ඉන්දියානු සාගරයට පැමිණි මාර්ගය

3. කොන්ස්තන්තිනෝපලයේ සිට බැග්ඩෑඩ්, පර්සියන් බොක්ක හරහා ඉන්දියාවේ බටහිර වෙරළට පැමිණි මාර්ගය

මෙම මාර්ග ඔස්සේ වෙළෙඳ සබඳතා පැවැත්වීමේ දී ගොඩබිම් ප්‍රදේශවල දී භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහා තවලම් භාවිත කළ අතර මුහුදු ගමන්වල දී නැව් භාවිත කෙරිණි. මධ්‍යතන යුගය වන විට ආසියානු වෙළෙඳාමේ ඒකාධිකාරය මුස්ලිම් ජාතිකයන් සතු විය. මුස්ලිම්වරු ආසියාවේ කුළුබඩු ඇතුළු භාණ්ඩ එක් රැස් කර යුරෝපීයයන්ට විකිණීමෙන් අධික ලාභයක් ලැබූහ. ඉහත කී වෙළෙඳ මාර්ග තුන ම කොන්ස්තන්තිනෝපල් නගරය හා සම්බන්ධ වී තිබූ බැවින් යුරෝපීය ක්‍රිස්තු භක්තිකයන් යටතේ තිබූ එම නගරය පෙර අපර දෙදිග වෙළෙඳාමේ ප්‍රධාන මධ්‍යස්ථානය බවට පත් ව තිබුණි. එහෙත් වර්ෂ 1453 දී ඉස්ලාම් ආගම ඇදහූ තුර්කිවරු මෙම නගරය යටත් කර ගැනීම නිසා ආසියාව හා යුරෝපය අතර සාම්ප්‍රදායික වෙළෙඳාමට පහර වැදුණි.

කොන්ස්තන්තිනෝපල් නගරය (වර්තමාන ඉස්තාන්බුල්) ඉස්ලාම් භක්තිකයන් සතු වීම නිසා යුරෝපීය ක්‍රිස්තියානින්ට විශාල පාඩුවක් සිදු විය. එම නගරය අල්ලා ගත් මුස්ලිම්වරු ආසියාවේ කුළු බඩුවල මිල ඉහළ නැංවීම, භාණ්ඩ හිඟයක් ඇති කිරීම හා කලට වේලාවට භාණ්ඩ නොසැපයීම ආදිය මගින් යුරෝපීයයන්ට මහත් දුෂ්කරතා ඇති කළහ. යුරෝපීයයන් දිගු කලක සිට ආසියාතික කුළු බඩු පරිභෝජනයට හුරු වී සිටි බැවින් කුරුඳු, ගම්මිරිස්, ඇතුළු කුළු බඩු සඳහා යුරෝපා වෙළෙඳ පොළේ හොඳ ඉල්ලුමක් තිබුණි. මේ වන විට ඉහත කී සාම්ප්‍රදායික වෙළෙඳ මාර්ග ඉස්ලාම් භක්තිකයන් යටතට පත්ව තිබුණු බැවින් ආසියාවට පැමිණීමට නව මාර්ග සෙවීමේ අභියෝගයකට යුරෝපීයයෝ මුහුණ දුන්හ. එහි දී පෘතුගීසීහු පෙරමුණ ගෙන කටයුතු කළහ.

පෘතුගීසීන්ගේ මව්රට පෘතුගාලය වේ. පෘතුගාලය යනු නිරිත දිග යුරෝපයේ අයිබීරියන් අර්ධද්වීපය තුළ පිහිටි රටකි. එසේ ම පෘතුගාලය අත්ලාන්තික් සාගරයට මුහුණලා පිහිටා තිබේ. මේ නිසා පෘතුගීසීන්ට තම විදේශ සබඳතා පැවැත්වීමට සිදු වූයේ මුහුදු මාර්ග මගිනි. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් අතීතයේ සිට ම පෘතුගීසීහු සමුද්‍ර කටයුතු පිළිබඳ හොඳ නිපුණතාවක් දැක්වූහ. 15 වන සියවසේ පෘතුගාලයේ සිටි හෙන්රි කුමරු නොහොත් නාවුක හෙන්රි දේශ ගවේෂණ කටයුතු ගැන මහත් උනන්දුවක් දැක්වූ අයෙකි.

ඡායාරූපය අංක 10.1 පැරණි ගොඩනැගිල්ලක කැටයම් කර තිබෙන ලන්දේසීන්ගේ ලාංඡනය.

පෘතුගාලයෙහි නාවුක විද්‍යාලයක් පවත්වාගෙන ගිය හෙතෙම නාවික ශිල්පය, සිතියම් විද්‍යාව, තාරකා ශාස්ත්‍රය වැනි විෂයන් එහි ඉගැන්වී ය. මෙම කරුණු නිසා ආසියාවට නව මුහුදු මාර්ගයක් සෙවීමේ කටයුතුවල දී සෙසු යුරෝපීයයන්ට වඩා පෘතුගීසීහු ඉදිරියෙන් සිටියහ. පෘතුගීසි ජාතිකයෙකු වූ වස්කෝද ගාමා අප්‍රිකාව වටා ගමන් කොට වර්ෂ 1498 දී ඉන්දියාවේ කැලිකට්වලට පැමිණීමත් සමග ආසියාවේ යුරෝපා බල ව්‍යාප්තිය ආරම්භ විය. පෘතුගීසීන් ආසියාවට පැමිණීමෙන් පසු ව ලන්දේසි, ඉංග්‍රීසි, ප්‍රංශ වැනි සෙසු යුරෝපීයයෝ ද ආසියාවට පැමිණ විවිධ ප්‍රදේශවල තම බලය පැතිරවූහ. මෙසේ 16 වන සියවස ආරම්භයේ සිට වසර 450 ක් පමණ ආසියාවේ යුරෝපා බල ව්‍යාප්තිය පැවතුණි.

යුරෝපීයයන් ආසියාවට පැමිණියේ අරමුණු කිහිපයක් ඇති ව ය. ආර්ථික වාසි ලබා ගැනීම, ආගම ප්‍රචාරය කිරීම හා ජාත්‍යන්තර කීර්තිය දිනා ගැනීම වැනි හේතු ඒ අතර ප්‍රධාන ඒවා විය. 16 වන සියවසේ සිට 20 වන සියවස දක්වා කාල පරිච්ඡේදයේ යුරෝපයේ සිදු වූ දේශපාලන හා ආර්ථික වෙනස් වීම් අනුව යුරෝපීයන් ආසියාවට පැමිණීමේ අරමුණුවල ද යම් යම් වෙනස්කම් ඇති විය.

පෘතුගීසීන් ආසියාවට පැමිණීමේ මූලික අරමුණ වූයේ ආර්ථික වාසි ලබා ගැනීම හා රෝමානු කතෝලික ආගම ප්‍රචාරය කිරීම යි. පෘතුගීසීන් පැමිණෙන විට ආසියාවේ වෙළෙඳ ඒකාධිකාරය මුස්ලිම්වරුන් සතු ව පැවතුණු හෙයින් ඔවුන් පරාජය කොට එම වෙළෙඳ ඒකාධිකාරය තමන් වෙතට ලබා ගැනීම පෘතුගීසීන්ගේ අරමුණ විය. එමගින් අතිවිශාල ලාභයක් ලැබිය හැකි බව පෘතුගීසීහු දන සිටියහ. වස්කෝදගාමා කැලිකට්වලට පැමිණීමෙන් පසු "ක්‍රිස්තියානීන් සහ කුළුබඩු සොයා අපි මෙහි පැමිණියෙමු" යැයි ප්‍රකාශ කොට තිබීමෙන් පෘතුගීසින් තුළ පැවති ආර්ථික හා ආගමික අරමුණ පැහැදිලි වේ. වස්කෝදගාමාට පසු ව ඉන්දියාවට පැමිණි දෙවන පෘතුගීසි නාවික කණ්ඩායමට පෘතුගාලයෙන් ලැබී තිබූ උපදෙස්වල

වෙළෙඳ ගබඩාවක් ඉදි කිරීමට අමතර ව පූජකයන් පස් දෙනෙකුට පැමිණ ධර්මය දේශනා කිරීම සඳහා කැලිකට්වල පාලකයාගෙන් අවසර ලබා ගන්නා මෙන් සඳහන් විය. මුල් කාලයේ සිට තමන්ගේ බලය ව්‍යාප්ත වන ප්‍රදේශවල ස්වකීය ආගම පැතිර වීමේ අරමුණක් ද පෘතුගීසීන් තුළ පැවති බව මෙයින් පැහැදිලි වේ.

10.2 පෘතුගීසීන් පැමිණි අවධියේ ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන තත්ත්වය

ශ්‍රී ලංකාව ඉන්දියානු සාගරයේ මුහුදු වෙළෙඳ මාර්ග ආශ්‍රිත වැදගත් මධ්‍යස්ථානයක් වශයෙන් පිහිටි බැවින් යුරෝපීයයන්ගේ ආසියාතික කටයුතු වල දී වාණිජමය හා යුදමය වැදගත්කමක් මෙරටට ලැබී තිබුණි. පෘතුගීසීන් මුල් කාලයේ දී සෙයිලන් වශයෙන් හඳුනා ගෙන සිටි මෙරට තුළ ඉතා හොඳ තත්ත්වයේ කුරුඳු නිපදවෙන බව ද ඔවුහු දැන සිටියහ. මේ නිසා ඉන්දියාවට පැමිණ නොබෝ කලකින් ම ලංකාව කෙරෙහි ද පෘතුගීසීන්ගේ අවධානය යොමු විය. වර්ෂ 1505 මාර්තු මාසයේ දී පෘතුගාලයේ රජු විසින් පෙරදිග පෘතුගීසී ප්‍රතිරාජයා වශයෙන් ෆ්‍රැන්සිස්කු ද අල්මේද පත් කර එවන ලදි. පෘතුගාල පාලකයා අල්මේදට ලබා දී තිබූ උපදෙස් අතර සෙයිලන් (ලංකාව) සොයා ගත යුතු ය යන උපදේශය ද ඇතුළත් විය. ෆ්‍රැන්සිස්කු ද අල්මේදගේ පුතෙකු වූ ලොරෙන්සෝ ද අල්මේද ගමන්ගත් නැව් කණ්ඩායමක් කුණාටුවකට හසු වී අහම්බෙන් මෙරටට පැමිණි හෙයින් පෘතුගාල රජුගේ එම අරමුණ ඉටු විය.

වර්ෂ 1505 දී ලොරෙන්සෝ ද අල්මේද ඇතුළු මුල් ම පෘතුගීසි කණ්ඩායම මෙරටට පැමිණෙන විට ශ්‍රී ලංකාව තුළ දේශපාලන එක්සත්කමක් නොතිබූ බැවින් විදේශීය බල ව්‍යාප්තියකට සුදුසු පසුබිමක් පැවතුණි. හය වන පරාක්‍රමබාහු රජතුමා කෝට්ටේ රාජධානිය පිහිටුවා රට එක්සත් කොට දේශපාලන ස්ථාවරත්වයක් ඇති කොට තිබූ නමුත් එතුමාගේ අභාවයෙන් පසු ව කාලයක් ගත වන විට එම එක්සත්කම බිඳ වැටුණි. මේ නිසා පෘතුගීසීන් පැමිණෙන විට කෝට්ටේ රාජ්‍යයට අමතර ව උඩරට හා යාපනය වශයෙන් තවත් රාජධානි දෙකක් බිහි වී තිබුණි. ලංකාවට පැමිණි පෘතුගීසීහු මුලින් ම කෝට්ටේ රාජ්‍ය සමග සබඳතා ගොඩනගා ගත්හ. පෘතුගීසීන් කොළඹට පැමිණි අවස්ථාවේ දී ඔවුන්ගේ නියෝජිතයන් රජු හමුවීමට කැඳවාගෙන යන විට කොළඹ සිට වට වංගු සහිත මාර්ගයක් ඔස්සේ ඔවුන් කැඳවාගෙන ගිය බව කියවේ. කොළඹ හා කෝට්ටේ ප්‍රදේශය අතර දුර ප්‍රමාණය වැඩි කොට දැක්වීම පිණිස රජුගේ නියෝජිතයන් යෙදූ මේ උපාය නිසා"පරංගියා කෝට්ටේ ගියා වගේ " යැයි පිරුළක් ඇති වී තිබේ.

පෘතුගීසීන් මෙරටට පැමිණෙන විට විශාල රාජ්‍ය වශයෙන් පැවති කෝට්ටේ රාජ්‍ය 1521 දී ඇති වූ විජයබා කොල්ලයත් සමග කොටස් තුනකට බෙදී යාම පෘතුගීසි බල ව්‍යාප්තියට තවත් පහසු විය. කෝට්ටේ පාලකයා වශයෙන් සිටි අට වන වීර පරාක්‍රමබාහු රජුගෙන් පසු එතුමාගේ පුතෙකු වූ හය වන විජයබාහු කුමරා රජකමට පත් විය. විජයබාහු රජුගේ පළමු වන විවාහයෙන් සිටි පුතුන් තිදෙනා වන බුවනෙකබාහු, මායාදුන්නේ හා රයිගම බණ්ඩාර යන සහෝදර කුමාරවරුන්ට අනාගත රජකම නොපවරා දේවරාජ නම් වෙනත් කුමාරයෙකුට අනාගත රජකම උරුමකර දීමේ උත්සාහයක් නිසා ගැටුමක් ඇති විය. තමන්ට රාජ්‍ය උරුමය නොලැබීම පිළිබඳ ආරංචි වූ ඉහත කී කුමාරවරු තිදෙනා එවකට උඩරට පාලකයා වූ ජයවීර බණ්ඩාර රජුගෙන් ආධාර ලබාගෙන කෝට්ටේට පැමිණ රාජ්‍ය බලය ලබා ගැනීමට උත්සාහ කළහ. එහි දී සලමාන් නමැත්තකු විසින් විජයබාහු රජු මරණයට පත් කරන ලදි. හය වන විජයබාහු රජුගෙ න් බලය ලබා ගැනීමට වර්ෂ 1521 දී ඇති වූ මෙම සිද්ධිය විජයබා කොල්ලය වශයෙන් හැඳින්වේ. විජයබා කොල්ලයෙන් පසු ව කෝට්ටේ රාජ්‍යය කොටස් තුනකට බෙදා ඉහත කුමාරවරු තිදෙනා අතර බෙදා ගත්හ. ඒ අනුව කෝට්ටේ ප්‍රදේශයේ පාලකයා වශයෙන් හත් වන බුවනෙකබාහු බලයට පත් විය. මායාදුන්නේ කුමරු සීතාවක රජු බවට පත් වූ අතර රයිගම බණ්ඩාර රයිගම ප්‍රදේශයේ බලයට පත් විය. මෙසේ කෝට්ටේ රාජ්‍යය කොටස් තුනකට බෙදී යාමෙන් වැඩි වාසි අත් වූයේ මෙරට බලය පැතිරවීමේ අපේක්ෂාවෙන් සිටි පෘතුගීසීන්ට ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ මුහුදුබඩ පළාත්වල පෘතුගීසි බල ව්‍යාප්තිය

කෝට්ටේ රාජ්‍යය කොටස් තුනකට බෙදී වැඩි කල් යාමට පෙර හත් වන බුවනෙකබාහු රජු හා මායාදුන්නේ රජු අතර මතභේද ඇති විය. කෝට්ටේ රාජ්‍යයේ අනාගත රාජ්‍ය උරුමය පිළිබඳ ප්‍රශ්න සහ මායාදුන්නේ රජු කෝට්ටේ රාජ්‍යයට අයත් ප්‍රදේශ කිහිපයක් අත්පත් කර ගැනීමට තැත් කිරීම මෙම මතභේදවලට හේතු විය.

බුවනෙකබාහු රජුට සමුද්‍රදේවිය යනුවෙන් හැඳින් වූ දියණියක සිටි නමුත් කෝට්ටේ අනාගත උරුමය පැවරීමට පුතෙක් නොසිටියේ ය. එවකට රණශූරයෙකු වශයෙන් ප්‍රසිද්ධ ව සිටි වීදියෙ බණ්ඩාර, සමුද්‍ර දේවිය කුමරිය විවාහ කරගෙන සිටි අතර ඔවුන්ට ධර්මපාල හා විජයපාල යනුවෙන් පුතුන් දෙදෙනෙකු ලැබී තිබුණි. තම දියණියගේ පුතා වූ ධර්මපාල කුමරුට අනාගත රාජ්‍ය උරුමය පැවරීම බුවනෙකබාහු රජුගේ අපේක්ෂාව විය. කෝට්ටේ රාජ්‍ය ගැන අනාගත බලාපොරොත්තු ඇති කරගෙන සිටි මායාදුන්නේ රජු බුවනෙකබාහු රජුගේ මෙම තීරණයට කිසි සේත් කැමති නොවී ය. විජයබා කොල්ලයේ දී ප්‍රමුඛ කාර්යභාරයක් ඉටු කළ මායාදුන්නේ රජු රණශූරයෙකු වූ අතර උඩරට සිටි ජයවීර බණ්ඩාර රජුගෙන් ද ඔහුට ආධාර ලබා ගැනීමේ හැකියාවක් තිබුණි. මේ නිසා මායාදුන්නේ රජුගෙන් කෝට්ටේ රාජ්‍යයට කරදර පැමිණෙතැයි බිය වූ බුවනෙකබාහු රජු තම ආරක්ෂාව සඳහා පෘතුගීසීන් කැඳවා ගත්තේ ය. මෙසේ කෝට්ටේ හා සීතාවක රාජධානි අතර පැවති මතභේද නිසා කෝට්ටේ ආරක්ෂකයන් වශයෙන් අගනුවරට ඇතුළු වූ පෘතුගීසීහු එම රාජ්‍යයේ සියලු කටයුතුවලට ඇඟිලි ගසමින් තම බලය පතුරුවා හැරීමේ උපායශීලී ව්‍යාපාරයක් ක්‍රියාත්මක කළහ.

පෘතුගීසීන් හා මුස්ලිම්වරුන් අතර වෙළෙඳ තරගයක් පැවති හෙයින් මෙරට මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල පෘතුගීසි බලකොටු ඉදිවනු දැකීමට මුස්ලිම්වරු කැමති නොවූහ. අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජන ගත් පෘතුගීසීන් කෝට්ටේ රාජ්‍යය තුළ සිටි මුස්ලිම්වරුන්ට එරෙහි ව කටයුතු කිරීමට බුවනෙකබාහු රජු පොළඹවා ගත්තේ ය. මේ නිසා වෙරළබඩ ප්‍රදේශවල සිටි මුස්ලිම්වරුන්ගේ සහාය සීතාවක මායාදුන්නේ රජුට ලැබුණි. ලංකාවේ සිටි මුස්ලිම්වරුන්ගේ ඉල්ලීම මත ඉන්දියාවේ කැලිකට්වල පාලකයා වූ සැමොරින් පෘතුගීසීන්ට එරෙහි ප්‍රහාර සඳහා මායාදුන්නේ රජුට නාවික සහය ලබා දීමට ඉදිරිපත් විය. සැමොරින්ගේ ආධාර මත මායාදුන්නේ රජු විසින් පෘතුගීසීන්ට එරෙහි ප්‍රහාර කිහිපයක් දියත් කරන ලද නමුත් පෘතුගීසීන් සතුව තිබූ නාවික බලය හා අවි බලය ඉදිරියේ එම සටන්වලින් සාර්ථක ප්‍රතිඵල නොලැබිණි.

බුවනෙකබාහු රජු ජීවත් ව සිටිය දී සීතාවක හා කෝට්ටේ රාජධානිය අතර ගැටුම් කිහිපයක් ඇති විය. මෙම ගැටුම්වල දී පෘතුගීසීන් කෝට්ටේ රාජ්‍යයේ ආරක්ෂාව වෙනුවෙන් සටන් කළ අතර පෘතුගීසීන්ගේ යුද වියදම ගෙවීමට රජුට සිදු විය. බුවනෙකබාහු රජු පෘතුගීසීන්ගේ සහය ලබා ගත් නමුත් ඔහු පෘතුගීසි ගැති පාලකයෙක් බවට පත් වූයේ නැත. රජු කතෝලික ආගමට හරවා ගැනීමට පෘතුගීසින් උත්සාහ දැරුවත් හෙතෙම එය ප්‍රතික්ෂේප කළේ ය. මේ නිසා කලක් ගත වන විට බුවනෙකබාහු රජු හා පෘතුගීසීන් අතර මත ගැටුම් උත්සන්න විය. ආගමික හේතුවලට අමතර ව පෘතුගීසීන් කෝට්ටේ වැසියන්ට ඉතා අධික මිලට තම භාණ්ඩ විකිණීමත්, කෝට්ටේ නිෂ්පාදන අවම මිලට ලබා ගැනීමත් වැනි ආර්ථික කරුණු ද මේ සඳහා බලපෑවේ ය. මෙම මත ගැටුම් අවසන් වූයේ පෘතුගීසි වෙඩි පහරකින් බුවනෙකබාහු රජු මරණයට පත්වීමෙනි. කූතෝ නම් පෘතුගීසි ලේඛකයා වාර්තා කර ඇති පරිදි වර්ෂ 1550 දෙසැම්බර් 29 දින රජුගේ මරණය සිදු ව ඇත.

බුවනෙකබාහු රජු ජීවත් ව සිටිය දී තම මුණුබුරු ධර්මපාල කුමරුගේ පිළිරුවක් පෘතුගාලයට යවා එරට රජු අතින් එම පිළිරුවට ඔටුනු පැළඳවීමට කටයුතු යෙදීම මගින් කුමරුට අවශ්‍ය පෘතුගීසි රැකවරණය නොඅඩුව ලබා දී තිබුණි. මේ නිසා බුවනෙකබාහු රජුගේ මරණයෙන් පසු ව පෘතුගීසි ආරක්ෂාව මධ්‍යයේ ධර්මපාල කුමරු කෝට්ටේ පාලකයා බවට පත් විය. ධර්මපාල රජු පෘතුගීසි රූකඩ පාලකයෙකු බවට පත් වීමත් කතෝලික ආගම වැලඳ ගැනීමත්, තම රාජධානිය තුළ එම ආගම පැතිරවීමට ඉඩ සලසා දීමත්, කෝට්ටේ වැසියන්ට පෘතුගීසීන්ගෙන් සිදු වන අකටයුතුකම් වැළැක්වීමට ක්‍රියා නොකිරීමත් නිසා ඔහුට මහජන සහාය නොලැබ ගියේ ය. මේ නිසා ආරක්ෂාව පතා දළදාව පවා සීතාවකට වැඩම කෙරිණි. වර්ෂ 1551 සිට 1597 දක්වා ධර්මපාල රජු නාමික රජෙකු වශයෙන් සිටියත් මේ කාලයේ කෝට්ටේ නියම පාලකයන් බවට පත් වූවෝ පෘතුගීසීහු ය. ධර්මපාල රජු තෑගි ඔප්පුවකින් තම රාජ්‍ය උරුමය පෘතුගීසීන්ට පැවරීම නිසා එම රජුගේ මරණයෙන් පසු කෝට්ටේ පාලනයට පෘතුගීසීන්ට නීත්‍යානුකූල අයිතියක් ද ලැබුණි.

වීදියෙ බණ්ඩාර

බුවනෙකබාහු රජුගේ දියණිය වූ සමුද්‍රදේවිය විවාහ කරගෙන සිටි වීදියේ බණ්ඩාර දක්ෂ රණශූරයෙකි. තම පුත් ධර්මපාල රජුගේ පාලනය ආරම්භ වූ අවධියේ දීම පෘතුගීසීන් කෝට්ටේ රජ මාලිගය කොල්ල කෑමත්, කෝට්ටේ වැසියන්ට ඔවුන් නොයෙකුත් අකටයුතුකම් කිරීමත් නිසා වීදියේ බණ්ඩාර පෘතුගීසීන්ට එරෙහිව නැගී සිටියේ ය. මේ නිසා පෘතුගීසීන් විසින් ඔහු අත්අඩංගුවට ගෙන කොළඹ කොටුව තුළ සිරකර තබන ලදී. එහෙත් වීදියෙ බණ්ඩාරගෙ බිසව තම

සැමියා සිරකොට සිටි මැදිරියට රහසේ උමඟක් කප්පවා ඔහු සිරෙන් නිදහස් කර ගත්තා ය. අනතුරුව පස් යොදුන් කෝරලයේ පැළෑඳ ප්‍රදේශයට පලා ගිය හෙතෙම එහි බලකොටුවක් ගොඩනගා පෘතුගීසි විරෝධී සටනක් ආරම්භ කළේ ය. පෘතුගීසීන් කෙරේ කලකිරී සිටි කෝට්ටේ වැසියන්ගේ සහාය ද වීදියෙ බණ්ඩාරට ලැබුණි. වීදියෙ බණ්ඩාරගේ සටන් නිසා පෘතුගීන්ට බොහෝ අලාභ හානි සිදු විය. එසේ ම වීදියෙ බණ්ඩාරගේ කටයුතු සීතාවක පාලකයන්ට ද මහත් හිසරදයක් විය. මේ නිසා මායාදුන්නේ හා පෘතුගීසීන් ඒකාබද්ධ වී පැළෑඳ බලකොටුව ආක්‍රමණය කොට වීදියෙ බණ්ඩාර පරාජයට පත් කළේ ය. අනතුරුව උඩරට රාජධානියට පලාගිය හෙතෙම පසු ව යාපනයට ගොස් සිටිය දී ඇති වූ ගැටුමකින් මරණයට පත් විය.

සීතාවක රාජධානිය

සීතාවක රාජධානියේ පාලකයා වූ මායාදුන්නේ රජු එම රාජධානිය ආරම්භ වූ අවස්ථාවේ සිට ම පෘතුගීසී විරෝධී ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කළේ ය. කෝට්ටේ රාජ්‍ය තුළ පෘතුගීසී බලය වර්ධනය වීමත් සමග මායාදුන්නේ රජු කෝට්ටේ පාලකයන් හා පෘතුගීසීන් යන දෙපක්ෂයට ම එරෙහි ව සටනට පෙළඹුණි. මේ නිසා ධර්මපාල රජු කෝට්ටේ පාලකයා බවට පත් වීමෙන් පසු ව මායාදුන්නේගේ ප්‍රහාර තවත් දැඩි විය. වර්ෂ 1555 පමණ වනවිට මායාදුන්නේගේ පුත් ටිකිරි බණ්ඩාර කුමරු දක්ෂ රණශූරයෙකු ලෙස සීතාවක හමුදාවට නායකත්වය දීමට ඉදිරිපත් වීම නිසා එම හමුදාව තවත් ශක්තිමත් විය. වර්ෂ 1557 දී මායාදුන්නේ සියලු ශක්තිය යොදා කෝට්ටේ නගරයට ප්‍රබල ප්‍රහාරයක් එල්ල කළේ ය. එහෙත් පෘතුගීසි කාල තුවක්කු ප්‍රහාර නිසා සීතාවක හමුදාවට නගරයට ඇතුළු වීම අපහසු විය. අනතුරුව මායාදුන්නේ කෝට්ටේ නගරයෙන් බැහැර පිහිටි ප්‍රදේශවලට වරින්වර පහර දීමේ ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කළේ ය.

කෝට්ටේ නගරය වැටලීමේ සටන අසාර්ථක වීමෙන් පසු ටික කලක් ප්‍රබල ප්‍රහාරවලින් වැළකී සිටි සීතාවක පාලකයෝ අනතුරුව කෝට්ටේ හා කොළඹ කොටුවට එකවර පහර දීමේ සටනක් දියත් කළහ. මෙහි දී මායාදුන්නේ රජුගේ පුත් ටිකිරි කුමරු මෙහෙයවූ සීතාවක හමුදාව හා පෘතුගීසීන් අතර මුල්ලේරියා වෙලේ දී දරුණු සටනක් ඇවිළුණි. පුරා දිනයක් තිස්සේ පැවති මේ සටනේ දී පෘතුගීසීහු අන්ත පරාජයක් ලැබූහ. එහි දී පෘතුගීසි පක්ෂයෙන් මිය ගිය සංඛ්‍යාව 1600 ක් පමණ වෙතැ යි වාර්තා වේ. මෙය ආසියානු රටක දී පෘතුගීසීන් ලැබූ දරුණුතම පරාජයකි.

කෝට්ටේ නගරයට සීතාවකින් වරින් වර එල්ල වූ ප්‍රහාර නිසා වර්ෂ 1565 දී පමණ ධර්මපාල රජු එම නගරය අතහැර දමා කොළඹ කොටුවේ පදිංචියට ගියේ ය. එසේම වර්ෂ 1581 දී පමණ මායාදුන්නේ රජු මිය ගිය අතර ටිකිරි බණ්ඩාර කුමරු රාජසිංහ නමින් සීතාවක රජ විය. රජ වී නොබෝ කලකින් ම හෙතෙම එවකට උඩරට පාලකයා වූ කරලියැද්දෙ බණ්ඩාර පලවා හැර එම රාජධානිය ද සීතාවකට ඈඳා ගත්තේ ය. මේ අනුව 1582 පමණ වන විට මෙරට පෘතුගීසීන්ගේ බලය කොළඹ කොටුව ඇතුළු සෙසු ප්‍රදේශ කිහිපයකට පමණක් සීමා කිරීමට රාජසිංහ රජුට හැකියාව ලැබුණි. මේ නිසා කෝට්ටේ රාජ්‍ය සතු ප්‍රදේශ බොහෝමයක් ද රයිගම රාජධානිය හා උඩරට රාජධානිය ද මුළුමනින් ම සීතාවකට යටත්ව තිබුණි.

සීතාවක රාජසිංහ රජු අවස්ථා දෙකක දී කොළඹ කොටුව වටලා පෘතුගීසීන් මෙරටින් පලවා හැරීමට උත්සාහ කළේ ය. එහෙත් පෘතුගීසීන් සතු වූ අවි ආයුධ බලය හා පෙරදිග පෘතුගීසි මූලස්ථානය වූ ගෝවෙන් පෘතුගීසීන්ට ආධාර ලැබීම නිසා එම අවස්ථා දෙකේ දී ම රජුගේ ප්‍රයත්නය අසාර්ථක විය. රාජසිංහ රජු 1587 දී දෙවන වර කොළඹ කොටුව වටලෑමේ දී බේරේ වැවේ ජලය ඇළ මාර්ගයක් කපා මුහුදට බස්සවා කොටුවට ඇතුළු වීමට උත්සාහ කළත් එය අසාර්ථක විය. සීතාවක රාජධානියට ප්‍රමාණවත් නාවික ශක්තියක් නොවීම මෙම සටන් අසාර්ථක වීමට තුඩු දුන් තවත් හේතුවකි. මෙසේ පෘතුගීසීන්ට එරෙහි ව නිරන්තර සටනක යෙදී සිටි රාජසිංහ රජු උඩරට විමලධර්මසූරිය රජු හා කළ සටනකින් පරාජය වී ආපසු සීතාවකට පැමිණෙන විට පෙතංගොඩ උයනේ දී උණ කටුවක් ඇනීමෙන් ඇති වූ තුවාලයක් හේතුවෙන් මරණයට පත් විය. අනතුරුව සීතාවක රාජධානිය ද බිඳ වැටුණි. සීතාවක පාලකයන් නිරන්තර යුද්ධයක නියැලීමත්, රාජසිංහ රජු අවසන් කාලයේ අනුගමනය කළ බෞද්ධ විරෝධී ප්‍රතිපත්තියත්, රාජසිංහ රජුට උඩරට යටත් කර ගැනීමට උපකාර කළ වීරසුන්දර බණ්ඩාර මැරවීම නිසා උඩරට වැසියන්ගේ සහය අඩු වීමත්, වීරසුන්දර බණ්ඩාරගේ පුත් කොනප්පු බණ්ඩාර උඩරට රජ වීමත්. රාජසිංහ රජුගෙන් පසු රාජධානියට නිසි උරුමකරුවෙක් නොසිටීමත් වැනි කරුණු සීතාවක රාජධානියේ බිඳ වැටීමට හේතු වූ

බව සැලකිය හැකි ය. එහෙත් සීතාවක පාලකයන් ගෙන ගිය පෘතුගීසි විරෝධී දේශප්‍රේමී සටන නිසා මෙරට පෘතුගීසි බල ව්‍යාප්තිය බොහෝ දුරට සීමා වූ බව පිළිගත යුතු ය.

සීතාවක රාජධානියේ පරිහානි යුගයේ දී නැවතත් ශක්තිමත් වූ පෘතුගීසීහු එම රාජධානියේ බිඳ වැටීමත් සමග කෝට්ටේ හා රයිගම රාජධානිවලට අයත්ව තිබූ පෙදෙස් හා සීතාවක යටතේ තිබූ ඇතැම් ප්‍රදේශ අත්පත් කොට ගෙන මෙරට මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ රැසක බලය පිහිටුවා ගත්හ.

යාපන රාජධානිය

රජරට ශිෂ්ටාචාරය බිඳ වැටීමෙන් පසුව බිහි වූ යාපන රාජධානියේ පාලන කටයුතු මෙහෙයවන ලද්දේ ආර්ය චක්‍රවර්තී නම් රජ පෙළපතක් විසිනි. පෘතුගීසීන් මෙරටට පැමිණි අවධියේ එම පෙළපතට අයිති පරරාජසේකරම් රජු යාපනයේ පාලකයා වශයෙන් කටයුතු කළේ ය. කුරුඳු, ගම්මිරිස් වැනි වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය යාපන ප්‍රදේශයෙන් නොලැබුණු බැවින් මෙරටට පැමිණි මුල් දශකයේ දී පෘතුගීසීහු යාපනය ගැන එතරම් සැලකිල්ලක් නොදැක්වූහ. වර්ෂ 1519 දී සංකිලි නම් කුමාරයෙක් යාපනයේ බලය අල්ලා ගත් අතර 1561 දක්වා හෙතෙම එම ප්‍රදේශය පාලනය කළේ ය.

සංකිලි රජුගේ පාලන කාලයේ දී පෘතුගීසීන්ගේ වෙළෙඳ නැව්වලට බාධා එල්ල වීමත්, යාපනයට අයත් ප්‍රදේශවල කතෝලික ආගම පැතිරවීමට එරෙහි ව සංකිලි රජු කටයුතු කිරීමත් නිසා පෘතුගීසීන් හා ගැටුම් ඇති විය. මේ අනුව වර්ෂ 1543 දී පෘතුගීසීහු රජුට එරෙහි ව යාපනය ආක්‍රමණය කළහ. එහෙත් සංකිලි රජු පෘතුගීසීන් සමග යුද්ධයකට නොගොස් ඔවුන් ඉල්ලූ කප්පම් ගෙවීමට එකඟ වීම නිසා ගැටුම වැළකිණි.

යාපන පාලකයා සමග සාමය ඇති කර ගැනීමෙන් පසු පෘතුගීසි පූජකයෝ යාපනයට අයත් ප්‍රදේශවල කතෝලික ආගම පැතිරවීමට ක්‍රියා කළහ. හින්දු පූජකයන් මෙයට එරෙහි වූ හෙයින් සංකිලි රජු මන්නාරම් ප්‍රදේශයේ කතෝලික ආගම පැතිරවීමේ කටයුතුවලට බාධා ඇති කළේ ය. මෙහි දී සංකිලි රජු හමුදාවත් සමග මන්නාරම් ප්‍රදේශයට ගොස් එහි කතෝලික ආගම වැළඳගෙන සිටි අයට නැවත තම සාම්ප්‍රදායික ආගම පිළිගන්නා ලෙස නියෝග කළේ ය. එම නියෝගයට පිටුපෑ අයට දැඩි දඬුවම් පැමිණවීය. මන්නාරම් ප්‍රදේශයේ කතෝලික ආගම පැතිරවීමට මෙය මහත් බාධාවක් වූ බැවින් යාපනයේ පාලකයා බලයෙන් පහ කරන ලෙස මිෂනාරී පූජකවරු පෘතුගීසීන්ගෙන් ඉල්ලා සිටියහ. මේ නිසා සංකිලි රජු වර්ෂ 1548 දී සීතාවක මායාදුන්නේ රජු සමග සන්ධානයකට පැමිණියේ ය. පෘතුගීසි විරෝධියෙකු වූ වීදියෙ බණ්ඩාර යාපනයට පලා ගිය අවස්ථාවේ සංකිලි රජු ඔහු පිළිගත්තේ ය. එහෙත් මේ එකකින් වත් සාර්ථක ප්‍රතිඵල නොලැබුණි.

වර්ෂ 1560 දී පෘතුගීසීන් නැවත වරක් යාපනය ආක්‍රමණය කළ හෙයින් සංකිලි රජු අගනුවර අතහැර පලා ගියේ ය. අනතුරුව හෙතෙම යළිත් වරක් පෘතුගීසීන් ඉදිරිපත් කළ දැඩි කොන්දේසි මත බලය රැක ගත් නමුත් මේ අවස්ථාවේ දී මන්නාරම අල්ලා ගත් පෘතුගීසීහු එහි ආරක්ෂක බලකොටුවක් ඉදි කර ගත්හ. මන්නාරම අහිමි වීම යාපන පාලකයාට බලවත් පාඩුවක් විය. එමගින් සැලකිය යුතු භූමියක් ඔහුට අහිමි වූවා පමණක් නොව මන්නාරම අවට මුතු කිමිදීමෙන් ලැබූ ආදායමත් අහිමි විය. එසේ ම මන්නාරමේ සිට යාපනයේ දේශපාලන කටයුතු වලට අත දැමීමටත් පෘතුගීසීන්ට අවස්ථාව ලැබුණි.

වර්ෂ 1561 දී පුවිරාජපණ්ඩරම් නම් කුමරා සංකිලි රජු බලයෙන් පහ කොට යාපනයේ බලය අල්ලා ගත්තේ ය. මෙයින් පසු යාපනයේ සිංහාසනය සම්බන්ධයෙන් උරුමකරුවන් අතර බල අරගලයක් ආරම්භ විය. මෙහි දී ඇතැමුන් පෘතුගීසි සහය සොයා ගිය හෙයින් පෘතුගීසීන්ට හිතවත් අය බලයට පත් කිරීමට හැකියාව ලැබුණි. එසේ පත් වූ පාලකයන් පවා අවස්ථාව ලැබුණු විට පෘතුගීසීන්ට එරෙහි ව කටයුතු කළ හෙයින් 1591 දී පෘතුගීසීහු නැවත වරක් යාපනය ආක්‍රමණය කොට එදිරිමාන්නසිංහම් නැමැත්තෙක් තමන්ට ගැති පාලකයෙකු වශයෙන් සිංහාසනයට පත් කළහ. හෙතෙම පෘතුගීසීන්ට අවනත ව කටයුතු කළ නමුත් අවස්ථා කිහිපයක දී ම උඩරට සෙනරත් රජුට යාපනයේ මුහුදු සීමාව හරහා දකුණු ඉන්දියාව සමග වෙළෙඳ සබඳතා පැවැත්වීමට ඉඩ සලසා දුන්නේය. 1617 දී යාපනයේ පාලකයා මිය යාමත් සමග යළිත් එහි බල අරගලයක් ඇති විය. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් සංකිලි කුමාර නම් රජ පවුලේ තැනැත්තෙක් බලය අල්ලා ගත්තේ ය. යාපනයේ පාලකයන් ඇතැම් අවස්ථාවල උඩරට රජුගේ වෙළෙඳ කටයුතුවලට සහාය දීමත්, දකුණු ඉන්දියාව සමග සබඳතා පැවැත්වීමත් පෘතුගීසීහු කිසි විටෙකත් නොඉවසූහ. මේ නිසා 1619 දී පිලිප් ද ඔලිවේරා යටතේ යැවූ පෘතුගීසි හමුදාවක් විසින් යාපනය යටත්

කරන ලදි. අනතුරුව පෘතුගීසීන්ට එරෙහි ව තවත් කැරලි කිහිපයක් ඇති වුවත් ඒවා මර්දනය කළ පෘතුගීසීහු 1621 වන විට යාපන ප්‍රදේශයේ තම බලය පිහිටුවූහ. යාපනයේ රාජ්‍ය උරුමකරුවන් අතර බල අරගල නිසා එහි ජනතාව බෙදී සිටීමත්, ප්‍රමාණවත් නිත්‍ය හමුදාවක් එහි පාලකයන්ට නොසිටීමත්, උඩරටට මෙන් ස්වාභාවික ආරක්ෂාවක් නොතිබීමත් එම රාජධානියේ බිඳ වැටීමට හේතු විය.

උඩරට රාජධානිය තුළ පෘතුගීසි බලය පැතිරවීමේ ප්‍රයත්න

සීතාවක රාජධානිය බිඳ වැටීමෙන් පසු පහත රට බොහෝ ප්‍රදේශවල පෘතුගීසි බලය ව්‍යාප්ත වූ හෙයින් රටේ ස්වාධීනත්වය රැක ගැනීමේ වගකීම භාරවූයේ උඩරට රාජධානිය වෙතට ය. පෘතුගීසි, ලන්දේසි හා ඉංග්‍රීසි ජාතිකයන්ගෙන් එල්ල වූ විවිධ අභියෝගවලට මුහුණ දෙමින් වර්ෂ 1815 දක්වා එම වගකීම ඉටු කිරීමට උඩරට රාජධානියට හැකියාව ලැබුණි. මෙහි දී උඩරට ප්‍රදේශ තුළ පෘතුගීසි බලය පැතිරවීමේ ප්‍රයත්න සහ ඊට එරෙහි ව උඩරැටියන් අනුගමනය කළ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ සලකා බලමු.

මහනුවර රාජධානිය හෙවත් උඩරට රාජධානිය තුළ පෘතුගීසි බලය පැතිරවීමේ ප්‍රයත්න ආරම්භ වූයේ පෘතුගීසීන් කෝට්ටේ දේශපාලන කටයුතු වලට ඇඟිලි ගසමින් සිටි අවධියේ දී ම ය. I වන විමලධර්මසූරිය රජු උඩරට බලයට පත් වීමට පෙර එම රාජධානියෙහි බලය පැතිරවීමට පෘතුගීසීන් දැරූ උත්සාහයන් අට වන පරිච්ඡේදයේ දී සඳහන් කෙරිණ.

දන්තුරේ සටන

පෘතුගීසීන් යටතේ කලක් ගත කොට ඔවුන්ගේ යුද්ධ ශිල්පය හා වෙනත් උපාය මාර්ග ගැන හොඳ අවබෝධයක් ලබා සිටි කොනප්පු බණ්ඩාර විමලධර්මසූරිය නමින් උඩරට රජ වීම ගැන පෘතුගීසීහු කිසිසේත් සතුටු නොවූහ. මේ නිසා පෘතුගීසි රැකවරණ ලබා සිටි කරලියැද්දෙ බණ්ඩාරගෙ දියණිය වූ කුසුමාසන දේවිය (දෝන කතිරිනා) උඩරටට කැඳවාගෙන ගොස් ඇය බලයට පත් කොට තමන්ට ගැති පාලනයක් පිහිටුවීමට පෘතුගීසීහු උත්සාහ කළහ. 1594 දී පෘතුගීසි කපිතාන් ජනරාල් පෙරෝ ලොපෙස් ද සූසා යටතේ දියත් කළ ආක්‍රමණයේ දී කුසුමාසන දේවිය උඩරට රැජින වශයෙන් පත් කරන ලදි. එහෙත් විදේශිකයන් බලයට පත් කළ තැනැත්තියක රැජින වශයෙන් පිළිගැනීමට මැළි වූ උඩරැටියෝ පළමු වන විමලධර්මසූරිය රජුට සහය දුන්හ. පේරෝ ලෝපෙස් ද සූසාට තම හමුදාවත් සමග පසු බැසීමට සිදු විය. 1594 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී දන්තුරේ වෙලේ දී පෘතුගීසි හමුදාව හා උඩරැටියන් අතර මහත් ගැටුමක් ඇති විය. මෙම සටනින් පෘතුගීසි හමුදාව ම විනාශයට පත් වූ අතර ආක්‍රමණය මෙහෙයවූ පේරෝ ලොපෙස් ද සූසා පවා මරණයට පත් විය. එහි දී කුසුමාසන දේවිය උඩරැටියන්ගේ අත්අඩංගුවට පත් වූ අතර විමලධර්මසූරිය රජතුමා විසින් ඇය විවාහ කර ගන්නා ලදි. මේ විවාහය නිසා උඩරටට නව රාජ වංශයක් බිහි විය. උඩරට රජධානිය තුළ තමන්ට ගැති පාලනයක් පිහිටුවීමට පෘතුගීසීන් දැරූ උත්සාහය අසාර්ථක වූයේ ඔවුන්ට අන්ත පරාජයක් අත් කර දෙමිනි. විමලධර්මසූරිය රජුගේ යුද්ධ උපායශීලීත්වයත්, උඩරැටියන්ගේ සහාය රජුට ලැබීමත්, පෘතුගීසීන්ගේ සහායට පහත රටින් ගිය හමුදාව උඩරට දී රජුට එකතු වීමත්, විමලධර්මසූරිය රජුගේ ජයග්‍රහණයට හේතු විය.

බලන සටන

පේරෝ ලොපේස් ද සූසා මරණයට පත් වීමෙන් පසු ව පෘතුගීසීන් විසින් දොන් ජොරෙනිමෝ ද අසවේදු මෙරට කපිතාන් ජනරාල් වශයෙන් පත් කර එවන ලදි. දන්තුරේ දී පෘතුගීසීන් පරාජය වීමත් සමග එදිරිල්ලෙ රාල යටතේ පහතරට ප්‍රදේශවල පෘතුගීසි විරෝධි කැරැල්ලක් ඇති විය. මේ කැරැල්ලට විමලධර්මසූරිය රජුගේ සහාය ලැබුණි. මේ නිසා පෘතුගීසීහු කැරලි නායකයන් මරුමුවට පත් කොට ගම්බිම් ගිනි තබමින් දැඩි මර්දනයක් මගින් කැරලි කරුවන් පරාජය කළහ. අනතුරුව අසවේදු උඩරට සමග යුද්ධයකට සැරසුණි. වර්ෂ 1602 දී ගෝවෙන් අමතර හමුදාව ගෙන්වා ගත් අසවේදු දහස් ගණනක හමුදාවක් සහිතව උඩරට ආක්‍රමණය කළේ ය. එහෙත් පෘතුගීසි හමුදාවට ළඟා විය හැකි වූයේ බලන කපොල්ල දක්වා පමණි. එහි දී විමලධර්මසූරිය රජුගේ උපායක් අනුව සතුරු හමුදාව වට කළ උඩරැටියෝ පෘතුගීසීන්ට දරුණු ප්‍රහාරයක් එල්ල කළහ. පෘතුගීසීන් වෙනුවෙන් සටනට ගොස් සිටි පහතරැටියෝ මෙහි දී ද විමලධර්මසූරිය රජුගේ පක්ෂයට එකතු වූහ. උඩරැටියන් එල්ල කළ ප්‍රහාර නිසා පෘතුගීසීන් සැලකිය යුතු පිරිසක් මරුමුවට පත් වූ අතර ඔවුන්ගේ අවි ආයුධ උඩරැටියන් අතට පත් විය. මෙම පරාජයත් සමග අසවේදු මල්වාන හරහා කොළඹට පසු බැස්සේ ය. අසවේදුගේ ආක්‍රමණය අසාර්ථක වීමෙන් පසු ව විශාල හමුදාවක් යොදාගෙන උඩරට ආක්‍රමණය කිරීම වෙනුවට වරින් වර එහි

ගම්බිම්වලට පහර දෙමින් උඩරැටියන්ට අලාභ හානි කිරීමේ ප්‍රතිපත්තියක් පෘතුගීසීන් විසින් අනුගමනය කරන ලදි. විමලධර්මසූරිය රජුගෙන් පසු උඩරට බලයට පත් වූ සෙනරත් රජු මේ නිසා 1617 දී පෘතුගීසීන් සමග සාම ගිවිසුමකට එළඹුණි. එහෙත් එය නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක වූයේ නැත.

රන්දෙණිවල සටන

මෙරට පෘතුගීසි කපිතාන් ජනරාල්වරයෙකු වශයෙන් කටයුතු කළ කොන්ස්තන්තීනු ද සා ඌව ප්‍රදේශය හරහා උඩරට ආක්‍රමණය කිරීම නිසා රන්දෙණිවල සටන ඇති විය. වර්ෂ 1630 ජූලි මාසයේ දී 600 ක පමණ පෘතුගීසි භට පිරිසක් සහ තවත් 4500 ක පමණ කුලී හමුදවක් සහිත ව කොන්ස්තන්තීනු ද සාගේ නායකත්වයෙන් මෙම ආක්‍රමණය සිදු විය. පෘතුගීසීහු මෙහි දී බදුල්ල නගරය අල්ලාගෙන එය විනාශ කර දැමූහ. උඩරට සෙනරත් රජු තම හමුදවත් සමග බදුල්ලට පැමිණ පෘතුගීසීන්ට එරෙහි ප්‍රහාරය ආරම්භ කර ඇත. සෙනරත් රජුගේ පුතෙකු වු මහා අස්ථාන කුමරු (පසු ව දෙවන රාජසිංහ රජු) උඩරට හමුදවට නායකත්වය සැපයී ය. උඩරට හමුද පෘතුගීසීන් වට කළ විට පෘතුගීසීන්ගේ සහයට ගොස් සිටි පහතරට මුදලිවරු රජුට එකතු වූහ. මේ නිසා ශක්තිමත් වූ උඩරට හමුදව එල්ල කළ ප්‍රහාර හේතුවෙන් අසරණ වූ පෘතුගීසීහු වැල්ලවාය අසල රන්දෙණිවලට පසු බැස්සහ. එහි දී පෘතුගීසීන් වට කොට උඩරැටියන් එල්ල කළ ප්‍රහාර නිසා පෘතුගීසීන් 350 ක් පමණ ජීවිතක්ෂයට පත් විය. තවත් පිරිසක් උඩරැටියන් විසින් අත් අඩංගුවට ගන්නා ලදහ. කපිතාන් ජනරාල් කොන්ස්තන්තීනු ද සා පවා මෙහි දී මරණයට පත් විය. මෙම ආක්‍රමණය පෘතුගීසීන් හදිසියේ එල්ල කළ එකක් නොව වසර දෙකක් පමණ සැලසුම් කොට කල්යල් බලා සිදු කළ එකකි. එහෙත් උඩරැටියන්ගේ උපාය කෞශල්‍යය හමුවේ පෘතුගීසි සැලසුම් සියල්ල බිඳ වැටුණි.

ගන්නෝරුව සටන

වර්ෂ 1638 මාර්තු මාසයේ දී එවකට මෙරට පෘතුගීසි කපිතාන් ජනරාල් දියෝගෝ ද මෙලෝ විසින් නැවත වරක් උඩරට ආකමණය කරන ලදි. දහසක පමණ පෘතුගීසි භට පිරිසක් සහ තවත් දහස් ගණනක කුලී හමුදවක් සහිත ව ගමන් ගත් පෘතුගීසීහු වැඩි අපහසුවකින් තොර ව මහනුවර නගරයට ඇතුළු වූහ. සෙනරත් රජුගෙන් පසු බලයට පැමිණ සිටි දෙවන රාජසිංහ රජු මේ අවස්ථාවේ දී උපායශීලී ව නගරයෙන් ඈත් විය. අනතුරුව කල් යල් බලා රජුගේ නායකත්වය යටතේ උඩරට හමුදව පෘතුගීසීහු වට කළහ. ගන්නෝරුවේ දී දෙපක්ෂය අතර දරුණු සටනක් සිදු විය. උඩරැටියන් සුපුරුදු ලෙස එල්ල කළ ප්‍රහාර නිසා පෘතුගීසීහු මෙම සටනින් ද අන්ත පරාජයක් ලැබූහ. සටන මෙහෙය වූ දියෝගෝ ද මෙලෝ පවා ජීවිතක්ෂයට පත් විය. මෙහිදී විනාශ නොවී ඉතිරි වූ පෘතුගීසීන් සංඛ්‍යාව ගැන විවිධ වාර්තා තිබේ. ඒ හැම එකක ම සඳහන් ගණන සියයකට වඩා අඩු ය. එසේ ම උඩරට අල්ලා ගැනීමට පෘතුගීසීන් මෙහෙය වූ අවසන් ආක්‍රමණය ද එය විය.

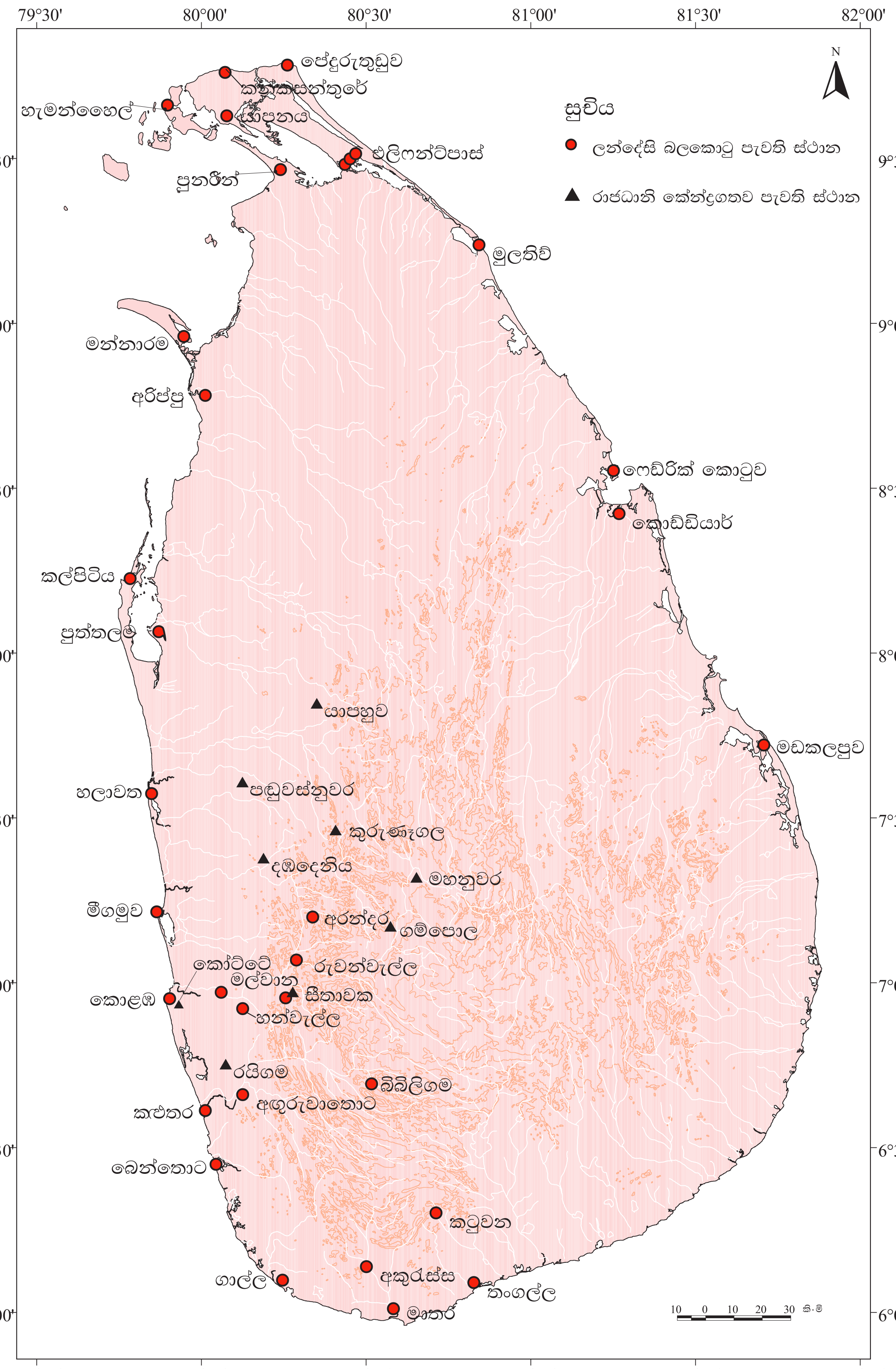
උඩරට බලය ලබා ගැනීමට පෘතුගීසීන් එල්ල කළ සියලු ආක්‍රමණ අසාර්ථක වීමට මෙන් ම උඩරට රාජධානිය තව දුරටත් ආරක්ෂා වීමට බලපෑ හේතු කිහිපයක් තිබේ. ඒ අතර,

- උඩරට ජනතාව හැම විට ම රජුට සහාය දීම
- පෘතුගීසීන් වෙනුවෙන් සටන් කිරීමට ගිය පහත රැටියන් උඩරට දී රජුට එකතු වීම
- උඩරැටියන්ගේ සටන් උපක්‍රම හා රජවරුන්ගේ උපාය කෞශල්‍යය
- උඩරට රාජධානියේ ස්වාභාවික පිහිටීම යන කරුණු වඩාත් වැදගත් විය.

10.3 ශ්‍රී ලංකාව හා ලන්දේසීන්

ලන්දේසීන්ගේ මව් රට ඕලන්දය වේ. පෘතුගීසීන් ආසියාවට පැමිණ ශතවර්ෂයක් පමණ ගත වන විට ඔවුන් පැමිණෙන මුහුදු මාර්ග හෙළි කරගත් ලන්දේසීහු ආසියාවට පැමිණීමට පටන් ගත්හ. මුල් කාලයේ දී ඕලන්දයේ තිබූ විවිධ වෙළෙඳ සමාගම් ආසියාවට පැමිණි හෙයින් ඕලන්ද වෙළෙඳ සමාගම් අතර ම තරගයක් ඇති වීම නිසා පෙරදිග ශක්තිමත් බලයක් ගොඩනැගීමට ලන්දේසීන්ට හැකියාව නොලැබුණි. මේ නිසා 1602 දී ලන්දේසි වෙළෙඳ සමාගම් කිහිපයක් එකතු කොට පෙරදිග ඕලන්ද වෙළෙඳ සමාගම හෙවත් VOC සමාගම පිහිටුවනු ලැබිණි. එතැන් සිට ලන්දේසීන් වෙනුවෙන් ආසියාවේ දේශපාලන කටයුතු හා වෙළෙඳ කටයුතු මෙහෙයවන ලද්දේ VOC සමාගම විසිනි. වෙළෙඳ සමාගමක මූලික අරමුණු ලාභ ඉපයීම හෙයින් ලන්දේසීන් අසියාවට පැමිණීමේ ප්‍රධාන අරමුණු ආර්ථික වාසි ලබා ගැනීම බව පැහැදිලි වේ.

ආසියාවට පැමිණි ලන්දේසීහු ජාවා දූපතේ බතාවිය

සිතියම 10.1 ශ්‍රී ංකාවේ ලංදේසි බලකොටු ස්ථාන ගත ව තිබූ ආකාරය.

මූලස්ථානය කරගෙන පෙරදිග තම බලය පතුරුවා හැරීමට පටන් ගත්හ. ලන්දේසීන් ආසියාවට පැමිණ වැඩි කල් යාමට පෙර, ඉතා හොඳ වර්ගයේ කුරුඳු හා ගම්මිරිස් වැනි වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය සහිත ලංකාව කෙරෙහි ඔවුන්ගේ අවධානය යොමු විය. පෘතුගීසි යුද්ධවලින් පීඩා විඳිමින් සිටි උඩරට රජවරුන් ලන්දේසීන් සමග සබඳතා ගොඩනගා ගැනීමට කැමැත්තෙන් සිටීම නිසා මෙරටට පැමිණ ලංකාව පිළිබඳ තව දුරටත් තොරතුරු දැන ගැනීමට ලන්දේසීන්ට හැකියාව ලැබිණි.

වර්ෂ 1602 දී ලන්දේසි දූතයෙකු වූ ජෝරිස් වැන් ස්පිල්බර්ජන් ලංකාවට පැමිණ පළමුවන විමලධර්මසූරිය රජු හමු විය. ඊට පසු සිබල් ද වර්ට් නම් තවත් දූතයෙක් පැමිණියේ ය. එහෙත් මේ දූත ගමන් වලින් සාර්ථක ප්‍රතිඵල නොලැබුණි. ලන්දේසීන් හා උඩරට පාලකයන් අතර ඵලදායී සබඳතා ආරම්භ වූයේ දෙවන රාජසිංහ රජුගේ කාලයේ දී ය. පෘතුගීසීන් නිරන්තරයෙන් උඩරට සමග යුද්ධ කිරීම නිසා ඔවුන් මෙරටින් පලවා හැරීම දෙවන රාජසිංහ රජුගේ අරමුණ විය. ඒ සඳහා ප්‍රමාණවත් නාවික බලයක් රජුට නොතිබුණු බැවින් හෙතෙම ලන්දේසීන්ගේ සහාය ලබා ගැනීමට කටයුතු කළේ ය.

දෙවන රාජසිංහ රජු හා ලන්දේසීන් අතර සිදු වූ ලිපි හුවමාරු වීම් හා දූත ගමන්වල ප්‍රතිඵල වශයෙන් පෘතුගීසීන් මෙරටින් නෙරපීම සඳහා රජුට සහාය ලබා දීමට ලන්දේසීහු කැමති වූහ. ලන්දේසි නාවික හමුදා අණදෙන නිලධාරි වෙස්ටර්වල්ඩ් හා ලංකා දූතයන් අතර ඇති වූ එකඟතාව පරිදි 1638 වර්ෂයේ දී දෙපක්ෂය එකතු වී මඩකළපුවේ පෘතුගීසි බලකොටුවට පහර දුන්හ. එහෙත් බලවත් සටනක් සිදු වීමට පෙර එම බලකොටුවේ සිටි පෘතුගීසීහු යටත් වූහ. මේ නිසා මහත් සතුටට පත් වූ දෙවන රාජසිංහ රජු ලන්දේසීන් සමග ගිවිසුමක් අත්සන් කළේ ය.

1638 උඩරට ලන්දේසි ගිවිසුමේ මූලික කරුණු

1. පෘතුගීසීන් මෙරටින් පලවා හැරීමට උඩරට රජුට සහාය දීමට ලන්දේසීන් එකඟ වීම

2. ලන්දේසීන්ට වැය වන මුදල් වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය (කුරුඳු, ගම්මිරිස්, මී, ඉටි ආදිය) මගින් ගෙවීමට රජු එකඟ වීම

3. ඇතුන් හැර උඩරට සෙසු වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය ලබා ගැනීම පිළිබඳ ඒකාධිකාරී අයිතිය ලන්දේසීන්ට ලැබීම

4. පෘතුගීසීන්ගෙන් අල්ලා ගන්නා ලද බලකොටු වල රජු අදහස් කරන්නේ නම් ලන්දේසි හමුදව නතර කරවීමට එකඟ වීම

වර්ෂ 1638 දී මඩකළපුව බලකොටුව යටත් කිරීමේ සිට පෘතුගීසීන් මෙරටින් නෙරපා හැරීම සඳහා තවත් වසර 20 ක් ගත විය. මේ කාලයේ දී පෘතුගීසීන් සතුව තිබූ ත්‍රිකුණාමලය, මීගමුව, ගාල්ල, කළුතර, කොළඹ, මන්නාරම හා යාපනය ඇතුළු බලකොටු උඩරට හමුදව හා ලන්දේසීන් විසින් අල්ලා ගන්නා ලදී. මෙසේ 1658 වන විට පෘතුගීසීන් ලංකාවෙන් නෙරපා හැරීමට හැකියාව ලැබුණි. රජු හා ලන්දේසීන් අතර අත්සන් කළ ගිවිසුම අනුව පෘතුගීසීන්ගෙන් අල්ලා ගත් බලකොටුවල ලන්දේසි හමුදව නතර කරවීම රජුගේ කැමැත්ත පරිදි සිදු විය යුතු ව තිබුණි. එහෙත් එම වගන්තිය අමතක කළ ලන්දේසීහු විවිධ හේතු ඉදිරිපත් කරමින් තමන්ට වාසිදායක ප්‍රදේශවල බලකොටු රජුට භාර දීමෙන් වැළකුණහ. මේ නිසා දෙවන රාජසිංහ රජු හා ලන්දේසීන් අතර හොඳ හිත පළුදු විය.

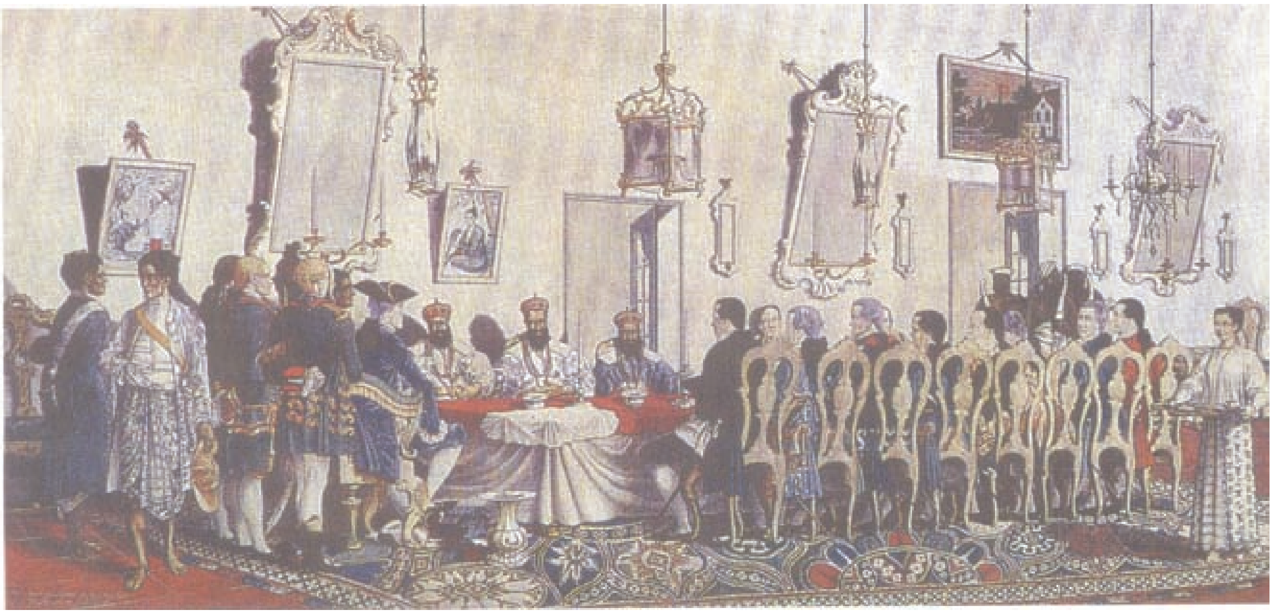
දෙවන රාජසිංහ රජු ලන්දේසීන් මෙරටට කැඳවා ගත්තේ අරමුණු දෙකක් ඉටුකර ගැනීමේ අපේක්ෂාවෙනි.

1. ලන්දේසි ආධාර ලබා ගෙන පෘතුගීසීන් ලංකාවෙන් නෙරපීම

2. පෘතුගීසීන් යටතේ තිබූ ප්‍රදේශ උඩරටට ඈඳාගෙන ස්වාධීන හා නිදහස් ලංකාවක් බිහි කිරීම

මෙම අරමුණු දෙකෙන් ප්‍රථම අරමුණ ඉටු කර ගැනීමට රජු සමත් වුවත් පෘතුගීසීන්ගෙන් නිදහස් වූ බොහෝ ප්‍රදේශවල ලන්දේසි බලය පැතිරීම නිසා දෙවන අරමුණ ඉටු කර ගත නොහැකි විය. මේ නිසා රජු ලන්දේසීන්ට පහර දෙමින් ඔවුන්ට ලබා ගත හැකි ප්‍රදේශ සංඛ්‍යාව අවම කිරීමේ උපායක් දියත් කළේ ය. රජුගේ මෙම උපාය නිසා 1658 වන විට ලන්දේසීන්ට ලබා ගත හැකි වූයේ ලංකාවේ පෘතුගීසීන් සතු වූ භූමියට වඩා අඩු භූමි ප්‍රමාණයකි.

දෙවන රාජසිංහ රජු යනු පළමු වන විමලධර්මසූරිය රජුට පසු උඩරට රාජධානියට නව වැදගත්කමක් ලබා දුන් අයෙකි. ලන්දේසීන් සමග ලිපි ගනුදෙනු වල දී තමා ලංකාවේ අධිරාජයා බවට රජු ප්‍රකාශ කළේය. ලන්දේසීන් ද එබඳු ලිපි ගණුදෙනුවල දී රජු "ත්‍රිසිංහලාධීශ්වර" යැයි නාමික ව හෝ පිළිගෙන තිබුණි. රජු ලන්දේසීන්ට ලිපි ලියන විට "මට සේවය

ඡායාරූපය 10.2 උඩරට නායකයින් ලංදේසින් හමුවී.

කරන හිතවත් ලන්දේසි ජාතිය" වැනි පාඨ යෙදූ අතර ලන්දේසීහු ද රජුට ලිපි ලියන විට "ඔබ වහන්සේගේ සුවච කීකරු සේවක" වැනි පද යොදා ගත්හ. වර්ෂ 1665-1668 කාලයේ ලන්දේසීහු ප්‍රහාර මාලාවක් දියත් කර උඩරටට අයත් ප්‍රදේශ කිහිපයක් අත්කර ගත්හ. එහෙත් 1670-1675 කාලයේ දී දෙවන රාජසිංහ රජු එල්ල කළ ප්‍රහාර මාලාවක් නිසා ලන්දේසීන්ට අයත් ප්‍රදේශ රැසක් ඔවුන්ට අහිමි විය. මේ නිසා උඩරැටියන් සමග සටන්වලට යාම තම විනාශයට හේතු වන බව තේරුම් ගත් ලන්දේසීහු 1670 පසු ශතවර්ෂයක් තරම් කාලයක් උඩරට සමග ගැටීම්වලින් වැළකී සිටීමට උත්සහ කළහ.

- උඩරට රාජ්‍ය සම්බන්ධ ලන්දේසීන්ගේ ප්‍රතිපත්තියේ කැපී පෙනෙන ලක්ෂණ

    I. ලන්දේසි වෙළෙඳ සමාගමට පාඩු සිදු වන ගැටුම්වලින් වැළකී උඩරට සමග සාමකාමී ව කටයුතු කිරීමට ලන්දේසීන් උත්සාහ දැරීම

    II. උඩරට රජුගේ හොඳ හිත දිනා ගැනීමට රජුට තෑගි බෝග ලබා දීම, රජු හමු වීමට දූත පිරිස් යැවීම, රජු සමග ලිපි හුවමාරු කරගැනීම, මෙම කටයුතු මගින් රජුගේ හොඳ හිත දිනා ගෙන උඩරට වැවෙන කුරුඳු තමන් වෙතට ලබා ගැනීම ලන්දේසීන්ගේ අපේක්ෂාව විය.

    III. උපසම්පදව ගෙන ඒම වැනි රජුගේ ආගමික කටයුතුවලට අවශ්‍ය නැව් සපයා දීම

    දෙවන විමලධර්මසූරිය රජුට, විජය රාජසිංහ රජුට හා කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජුට මෙබඳු කටයුතුවලට ලන්දේසීහු නැව් සපයා දුන්හ.

- උපරිම ආර්ථික වාසි ලබා ගැනීමේ ලන්දේසි ප්‍රතිපත්ති.

    I. උඩරට රජු වෙනත් විදේශිකයන් සමග වෙළෙඳ සබඳතා පැවැත්වීම ලන්දේසීහු හැකි තරම් අවහිර කළහ.

    II. රජු සමග මත ගැටුම් ඇති වූ විට උඩරට හා පහතරට අතර කඩවත් වසා දැමීම.

    III. පහත රට ඇතැම් ප්‍රදේශවල වී වගාව දියුණු කිරීමට ලන්දේසීන් කටයුතු කිරීම. මෙමගින් විදේශවලින් සහල් ආනයනයට යන වියදම අවම කර ගැනීමට ලන්දේසීහු අපේක්ෂා කළහ.

    IV. කුරුඳු වගා කරවීම හා කුරුඳු වගාව ආරක්ෂා කිරීමට කටයුතු කිරීම. කුරුඳු වෙළෙඳාමෙන් ලන්දේසීන්ට විශාල

ලාභයක් ලබා ගත හැකි නිසා මෙම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කළහ

V. ලන්දේසීන්ට ලාභ ලැබිය හැකි උක් වගාව, කෝපි, කපු ආදිය වගා කරවීමට ක්‍රියා කිරීම

උඩරට රාජ්‍ය හා ලන්දේසීන් අතර ගැටුම් ඇති වීම

කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජුගේ කාලය වන විට එතෙක් ලන්දේසි පාලනයෙන් පීඩාවට පත් ව සිටි පහත රටියෝ තමන් වෙනුවෙන් මැදිහත් වන ලෙස උඩරට රජුගෙන් ඉල්ලා සිටියහ. වර්ෂ 1760 අවසාන භාගයේ මීගමුව හා මාතර වැනි ප්‍රදේශවල ලන්දේසි විරෝධී කැරලි ඇති විය. රජු ගලගොඩ අධිකාරම් යටතේ පහතරට ප්‍රදේශයට හමුදාවක් එවූ අතර එම හමුදාවෝ ක්ෂණික ප්‍රහාර කිහිපයක් එල්ලකොට කටුවන කොටුව, මාතර කොටුව ඇතුළු ස්ථාන කිහිපයක් යටත් කළහ. පසු ව ලන්දේසීහු මෙම ස්ථාන නැවත අල්ලා ගත්හ.

වර්ෂ 1764 දී ලන්දේසීහු බැරන් වැන් එක් ආණ්ඩුකාරවරයාගේ මෙහෙයවීම මත සේනාංක 6 ක් යොදා ගනිමින් උඩරට ආක්‍රමණය කළහ. එහෙත් මේ සේනාංක හයෙන් එකකටවත් මහනුවරට ළඟා වීමට ඉඩ නොලැබුණි. සුපුරුදු ප්‍රහාර මඟින් උඩරටියෝ මේ සේනාංක පරාජය කළහ.

වර්ෂ 1765 දී ලන්දේසීහු නැවත වරක් උඩරට ආක්‍රමණය කළහ. උඩරටියන්ගේ ප්‍රහාරවලට මුහුණ දෙමින් මෙවර ලන්දේසීහු මහනුවරට ඇතුළු වීමට සමත් වූහ. කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු සාමයක් ඇති කර ගැනීමට කැමැත්ත දක්වූ හෙයින් ලන්දේසීහු තමන්ට වාසිදායක කොන්දේසි මාලාවක් ඉදිරිපත් කළහ. එහෙත් ලන්දේසීන් ඉදිරිපත් කළ අසාධාරණ කොන්දේසි පිළිගැනීමට රජු අකමැති විය. මේ නිසා නගරය කොල්ල කෑ ලන්දේසීහු මාසයකට වැඩි කලක් එහි ගත කළහ. එහෙත් ආහාර හිඟය, ලෙඩ රෝග හා වැසි සමය ආරම්භ වීම නිසා ලන්දේසීහු මහනුවර අතහැර නැවත කොළඹට පැමිණියහ.

ලන්දේසීන්ගේ ආක්‍රමණ, තර්ජන හා වසර කිහිපයක් ඇදී ගිය යුද්ධවලින් පීඩා විඳීම නිසා වර්ෂ 1766 දී කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු ලන්දේසීන් සමග සාම ගිවිසුමක් අත්සන් කළේය. 1766 ගිවිසුම නිසා උඩරට රාජධානියට වෙරළබඩ තීරයක් අහිමි විය. උඩරට සාම්ප්‍රදායික වෙළෙඳාමට ද මෙමගින් පහර වැදුණි. ලංකාවේ ලන්දේසීන් සතු ව පැවති ප්‍රදේශවල ලන්දේසීන්ට ඇති අයිතිය ගිවිසුමෙන් පිළිගැනුණි. ගිවිසුමේ ඇතුළත් තවත් වගන්ති රැසකින් ම වාසි අත්වූයේ ලන්දේසීන්ට ය. මේ නිසා ගිවිසුමේ කොන්දේසි ලිහිල් කර ගැනීමට උඩරටියන් ලන්දේසීන් සමග සාකච්ඡා පැවැත්වූ නමුත් ලන්දේසීහු එයට එකඟ නොවූහ. අවසානයේ එය ප්‍රායෝගික වශයෙන් ක්‍රියාත්මක නොවන තැනට පත් කිරීමට උඩරටියෝ කටයුතු කළහ.

ක්‍රියාකාරකම

1. කෝට්ටේ සහ යාපනය රාජ්‍ය පෘතුගීසීන් සතු වීමට එක් හේතුවක් වූයේ එම රාජ්‍යවල පැවති අභ්‍යන්තර ගැටුම් ය. රටක අසමගිය එම රටේ විනාශයට හේතු වන බව මේ ඇසුරින් පැහැදිලි කරන්න.

2. පෘතුගීසීන් ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි අවධියේ ලංකාවේ දේශපාලන තත්ත්වය විස්තර කරන්න.

වැදගත් කරුණු

1. ආර්ථික වාසි ලබා ගැනීම, ආගම ප්‍රචාරය කිරීම වැනි අරමුණු ඇතිව යුරෝපීයයන් මුලින්ම ආසියාවට පැමිණියත් කලින් කලට යුරෝපයේ ඇති වූ වෙනස්කම් සමග ඔවුන්ගේ අරමුණු වෙනස් විය.

2. පෘතුගීසීන් මෙරටට පැමිණෙන විට දේශපාලන එක්සත්කමක් නොතිබීම ඔවුන්ගේ බල ව්‍යාප්තියට උපකාරි විය.

3. කෝට්ටේ පාලකයා වූ ධර්මපාල රජු පෘතුගීසීන්ට හිතවත් ව කටයුතු කිරීම නිසා එම රාජධානිය තුළ මුලින් ම පෘතුගීසි බලය පැතිරුණි.

4. 16 වන සියවස තුළ සීතාවක රාජධානියේ පාලකයෝ ප්‍රබල පෘතුගීසි විරෝධී සටනක නිරත වූහ.

5. උඩරට රාජධානිය තුළ පෘතුගීසි බලය පැතිර වීමේ ප්‍රයත්නය නිසා උඩරැටියන් සහ පෘතුගීසින් අතර සටන් කීපයක් සිදු විය.

6. උඩරට රාජධානියේ පාලකයෝ පෘතුගීසීන් පන්නා දැමීම සඳහා ලන්දේසීන්ගේ සහය ලබා ගත්හ.

7. උඩරට රජවරුන් සහ ලන්දේසීන් අතර විවිධ ගැටුම් ඇති විය.

මෙම පාඩම් පොතේ ඇතුළත් කරුණු උපුටා ගැනීමට භාවිත කරන ලද විවිධ ලිපිලේඛන අතුරින් ඉතා වැදගත් ලේඛන කිහිපයක් මෙහි පහත දක්වා තිබේ. එය ප්‍රධාන වශයෙන් ගුරුවරුන්ගේ පහසුව සඳහාත් ශිෂ්‍යයාට වැඩිදුර උදවු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන්නේ නම් දෙමව්පියන්ට හෝ වෙනත් වැඩිහිටියෙකුට ඒ සඳහා භාවිත කළ හැකි අත්වැලක් වශයෙනි. කිසි විටෙකත් මෙම මූලාශ්‍රය ශිෂ්‍යයා විසින් අනිවාර්යයෙන් ආශ්‍රය කළ යුතු යැයි මෙහි දී අදහස් නොකෙරේ. මෙහි ඇතුළත් කර තිබෙන්නේ දැනට ප්‍රකාශිත මූලාශ්‍රය පමණි.

Bandaranayake S., 1992. 'The Settlement Patterns of the Proto historic and Early historic interface in Sri Lanka'. South Asian Archaeology 1989 Papers from the Tenth International Conference of South Asian Archaeologists in Western Europe, Musee National Des Arts Asiatiques Guimet, Paris, France, 3-7 July 1989. Monograph in World Archaeology No 14.

Bandaranayake S., 2012 (reprint). 'Feudalism revisited: problems in the characterization of historical societies in Asia - the Sri Lankan configuration'. Continuities and Transformations. Studies in Sri Lankan Archaeology and History. Colombo: Social Scientists Association.

Deraniyagala S., 1988. Prehistory of Sri Lanka. an ecological perspective. Cambridge: Harvard University
Ellepola C., 1990. 'Conjectured Hydraulics of Sigiriya'. Ancient Ceylon No.11, 169-228pp.

Gunawardhana R.A.L.H., 1982. 'Prelude to the State: An Early phase in the Evolution in Ancient Sri Lanka'. The Sri Lanka Journal of the Humanities Vol. VIII. 1&2, 1-30pp.

Gunawardhana R.A.L.H., 1983. 'Cistern Sluice and Piston Sluice' (Some observation on Types of Sluices and Method of Water distribution in Pre-Colonial Sri Lanka). The Sri Lanka Journal of the Humanities IX (1&2), 87-104pp.

Lakdusnghe S., 1994. 'Oil Lamp'. Sacred Images of Sri Lanka. Sydney: The Art Gallery of New South Wales

Paranavitana S., 1970. Inscriptions of Ceylon. Brahmi Inscriptions, Part I. Colombo: Department of Archaeological Survey

Paranavitana S., 1983. Inscriptions of Ceylon. Later Brahmi Inscriptions. Colombo: Department of Archaeological Survey.

Premathilake R., 2003. Late quaternary Palaeoecological event Stratigraphy in the Horton Plains, Central Sri Lanka with contribution to the recent pollen flora. Stockholm: Department of Physical Geology

Somadeva R., 2010. Archaeology of the Uda Walave Basin. Colombo: Postgraduate Institute of Archaeology

සෝලංගආරච්චි ආර්., 1997. ශ්‍රී ලංකාවේ ලෝහවිද්‍යාවේ ඉතිහාසය. විදුරාව වෙළුම 19, අංක 1, දේශීය දැනුම කලාපය